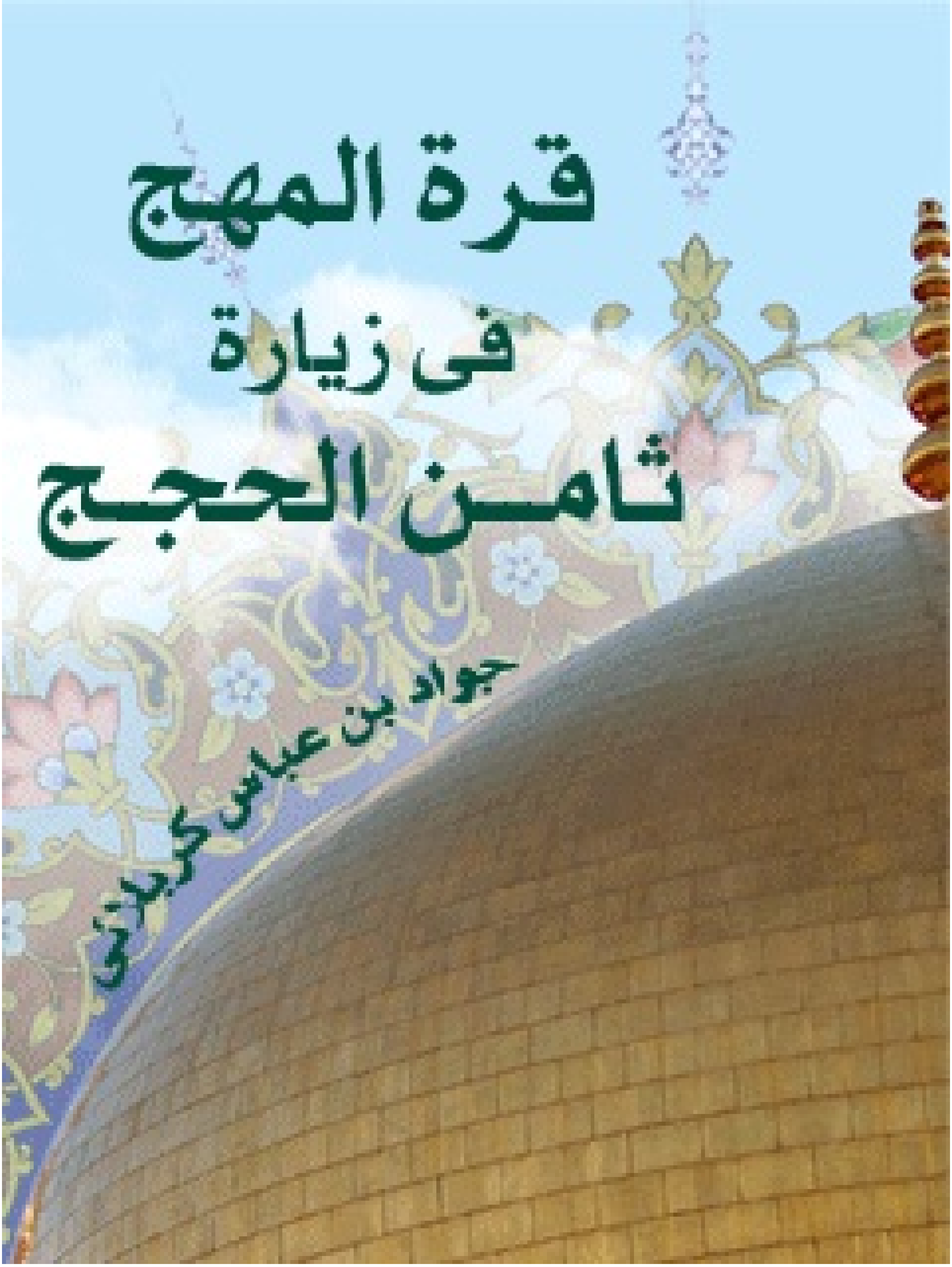

قرة المهج
فى زيارة
ثامن الحجج
جواد بن عباس كربلائي

بسم الله الرحمن الرحیم

قره المهج فی زیاره ثامن الحجج (علیه السلام)

نویسنده:

جواد بن عباس کربلائی

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

قره المهج فی زیاره ثامن الحجج علیه السلام

مشخصات کتاب

عنوان قره المهج فی زیاره ثامن الحجج

پدیدآورنده جواد بن عباس کربلائی

موضوع زیارتنامه ها

شماره ردیف ۹۴۹۰

مابقی فیلدها ۱۷۶۷{b}۱-۱ = {a}

شماره مدرک ۵۳۹۴ = ۷۶۷۱ = ۰ = ۱۳۸۷/۰۲/۰۴ = عربی = غیر مرجع = ۰ = ۰۰۰ = عنوان

سرشناسه فارسی کربلائی، جواد بن عباس

محل انتشار قم = ق۱۴۱۴ = ۱۳۷۲

صفحه ص ۴۰۰

شناسه ها علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳-ق۲۰۲.- زیارتنامه

رده بندی کنگره ۲ / ۲۶۴ BP / ک ۴، ق ۴

اشعاری در مدح ثامن الحجج

بسم الله الرحمن الرحیم

لحظه به لحظه زندگی نور امید می دهد

شام سیاه، مژده ی صبح سپید می دهد

گر که خدای مهربان بست به حکمتش دری

رحمت او به دست ما باز کلید می دهد

چون غم و رنج و ابتلاء مایه ی اوج روح ما است

محنت ما ز رحمتش باز نوید می دهد

لطف خدا نگر که او از ره بنده پروری

هر غم و درد بنده را، مزد مزید می دهد

سنگ بلا نصیب هر شاخه ی پر ثمر بود

رنج، کجا زمانه بر شاخه ی بید می دهد

بر سر راه عمر ما، رهگذرند غصه ها

ای که عبور غم تو را رنج شدید می دهد

[صفحه ۴]

هر چه خدا به ما دهد خیر و صلاح ما بود

هر غم تازه مژده ی لطف جدید می دهد

اوست خدای مهربان، اوست پناه بی کسان

اوست که ناامید را نور امید می دهد

درد از او شفا از او، هم اثر دوا از او

او به طبیب، حکمت و علم مفید می دهد

چون که حیات این جهان فانی و عاریت بود

حق به جهان دیگری وعده وعید می دهد

پستی این جهان نگر از ره سفله پروری

خون حسین ریزد و کام یزید می دهد

ارزش هر کسی (حسان) بسته به قدر علم اوست

حق به کتاب عالمان اجر شهید می دهد

از مجموعه ی گلزار بی پایان ج ۲، ص ۳۱۹

زهی به منزلت از عرش برده

فرش تو رونق

زمین ز یمن تو محسود هفت کاخ مطبق

توئی که خاک تو با آب کوثر است مخمر

توئی که فیض تو با فر سرمد است ملفق

چو دین احمد مرسل مبانی تو مشید

چون شرع حیدر صفدر قواعد تو موثق

[صفحه ۵]

ز هر چه عقل تصور کند فضای تو اوسع

ز هر چه وهم تخیل کند بنای تو اوثق

ز آستان تو حصنی است نه سپهر معظم

ز خاکروب تو گردیست هفت طاق مروق

کدام مظهر بیچون به خاک تو مدفون

که از زمین تو خیزد همی خروش انا الحق

به نزد تربت تو نزهت بهشت مضیع

به جنب ساحت تو ساحت سپهر مضیق

چه قبه ای؟! تو که گر رفع پایه ی تو نبودی

زمین شدی متزلزل بسان توده ی زیبق

چه بقعه ای تو؟ که نبود بهای یک کف خاکت

هزار تخت مرصع هزار تاج مفرق

چه کعبه ای تو؟ که اینک ز بهر طوف حریمت

دمی ز پویه بنا ساید این تکاور ابلق

مگر تو روضه ی سلطان هشتمی که به خاکت

کند ز بهر شرف سجده ی، هفت طارم ازرق

علی عالی اعلی امام ثامن و ضامن

که از طفیل وجودش، وجود گشته منشق

سپهر عدل، مهین گوهر محیط خلافت

جهان جود، بهین زاده ی رسول مصدق

از کرامات رضویه ص ۲۴۷ از حکیم قاآنی

[صفحه ۶]

چه شود ز راه وفا اگر نظری به جانب ما کنی

که به کیمیای نظر مگر مس قلب تیره طلا کنی

یمن از عقیق تو آیتی، چمن از رخ تو روایتی

شکر از لب تو حکایتی اگرش چه غنچه تو وا کنی

بنما، ز پسته تبسمی، بنما، ز غنچه تکلمی

به تبسمی و تکلمی همه دردها تو دوا کنی

تو شه سریر ولایتی، تو مه منیر هدایتی

چه شود شها به عنایتی نگهی به سوی گدا کنی

از کرامات رضویه ص ۲۹۵

ای مملکت طوس که

قدر و شرف افزون

از عرش علا داده تو را قادر بیچون

تو جنتی و جوی سناباد تو کوثر

خاک تو بود عنبر و سنگت در مکنون

چون ماهی از آب جدا مانده، بمیرد

هر کو که شد از خاک روان بخش تو بیرون

حق داری اگر بانگ انا الحق کشی از دل

چون مظهر حق آمده در خاک تو مدفون

فرمانده ی کونین رضا زاده ی موسی

کش جمله ی آفاق بود چاکر و مفتون

[صفحه ۷]

هشتم در رخشنده ی دریای امامت

کور است روان حکم به نه گنبد گردون

لیلای جمالش چون کند جای به محمل

عاقل شود از دیدن او مات چو مجنون

بر خویش ببالند چو در حشر ملائک

فریاد برآرند که این الرضویون

از کرامات رضویه ص ۲۵۹

مقدمه

اشاره

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی جعل الحمد مفتاحا لذکره و الدعاء وسیله لاجابته و سلما نرتقی به أعلی المراتب و نقتنی به غرر المحامد و درر المواهب، فقال عز من قائل: «ادعونی أستجب لکم»، و جعل زیاره أولیائه عن معرفه بهم زیارته فی عرشه، و الصلاه و السلام علی نبیه محمد وعلی آله الطیبین الطاهرین الذین اشتق أسماءهم من اسمه و علاهم بتعلیته الی نهایه قربه و اللعنه الدائمه الأبدیه علی أعدائهم و مخالفیهم و منکری فضائلهم و مناقبهم الی یوم الدین.

و بعد چنین گوید این فقیر بی بضاعت و گنه کار و این متمسک به أحادیث أهل بیت رسالت و عصمت و طهارت جواد بن عباس کربلائی المولد و یزدی الأصل عفی عنهما نظر به خواست همسرم علویه ی محترمه فرزند مرحوم آقای آ سید میر یزدی رضوان الله تعالی علیه از این جانب که کتابی مختص در بیان زیارت حضرت ثامن الائمه علی

[صفحه ۱۴]

بن موسی الرضا علیه آلاف التحیه و الثناء

و بیان بعضی زیارات جامعه که در تمام مشاهد، خوانده می شود و بیان زیارت عاشوراء و بعضی ادعیه لازمه تألیف نمایم، و بنده خواست ایشان را اجابت کردم مشروط به شرطی که بین بنده و ایشان است، و بحمد الله کتابی است جامع در بیان معنی زیارت مؤمنین حیا و میتا و زیارت أئمه ی اطهار علیهم السلام در حال حیات و بعد از رحلت و شهادتشان و بیان اهمیت مقام ولایت آن بزرگواران و شرائط ظاهری و باطنی زیارت آن ها صلوات الله علیهم اجمعین، امید است مورد قبول حق تعالی و حضرت بقیه الله الأعظم روحی له الفداء واقع شود و ذخیره ی آخرت ما قرار گیرد به محمد و آله الطاهرین و ذکر نمودم بعض ادعیه لازمه در ایام متبرکه و غیرها را، و نام نهادم آن را به: (قره المهج فی زیارت ثامن الحجج علیهم السلام) و آن را مرتب گردانیدم به یک مقدمه و چند فصل:

أما مقدمه پس در آن چند أمر است:

أمر اول: در بیان مسائلی که متعلق است به مرد و زن مسافر که مورد احتیاج آن ها است.

أمر دوم: در بیان معنی زیارت و ثواب و فضیلت آن.

أمر سوم: در بیان آداب زیارت و مراعات امور باطنی و ظاهری برای زائر و در آن چند أمر است.

أمر چهارم: در بیان توجه دادن زائر و معرفت او نسبت به مقامات ولایتی أئمه ی اطهار علیهم السلام، و ذکر روایاتی از کتب معتبره در این باب.

[صفحه ۱۵]

فصل: در بیان احادیث وارده در فضیلت زیارت حضرت رضا علیه آلاف التحیه و الثناء، و بیان زیارات وارده برای آن حضرت علیه آلاف التحیه و الثناء.

فصل: در بیان اذن دخول

در همه ی مشاهد مشرفه.

فصل: در بیان زیارات جامعه که در همه ی مشاهد مشرفه خوانده می شود.

فصل: در بیان شعر وداع.

فصل: در بیان زیارت عاشوراء و کیفیت آن، و بیان اعمال روز عاشوراء.

فصل: در بیان دعاهای أیام هفته و فضیلت شب و روز جمعه و زیارت ائمه در أیام هفته.

فصل: در بیان دعای کمیل و عشرات و سمات.

فصل: در بیان فضیلت و کیفیت نماز شب.

فصل: در بیان اعمال ماه مبارك رجب و شعبان و ماه مبارك رمضان و ذكر حديث كساء.

[صفحه ۱۶]

و در آن چند أمر است:

در بیان مسائلی که مورد احتیاج زائرین محترم می باشد

مسئله: بدان که مسافر باید نماز ظهر و عصر و عشاء را با هشت شرط شکسته به جا آورد یعنی دو رکعت بخواند.

مسئله: بدان که هر کس که سفر او کمتر از هشت فرسخ شرعی نباشد (فرسخ مقداری کمتر از پنج کیلومتر و نیم است) و از اول مسافرت قصد هشت فرسخ را داشته باشد، و در بین راه قصد خود برنگردد، و نخواهد پیش از رسیدن به هشت فرسخ از وطن خود بگذرد، یا ده روز و بیشتر در جائی بماند، و این که سفر او برای کار حرام نباشد، و این که از صحرا نشین ها نباشد که در بیابان ها گردش می کنند، و این که شغل او مسافرت نباشد، و این که آن قدر از وطنش دور شود که به حد ترخص برسد یعنی به قدری دور شود که اذان شهر را نشنود، و اهل شهر او را نبینند - و نشانه ی آن این است که او اهل شهر را نبیند - باید نماز ظهر و عصر و عشاء را شکسته بخواند. و از برای این شرائط مسائلی

است که در رساله های عملیه مفصلا ذکر شده است.

[صفحه ۱۷]

مسئله: مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند در صورتی باید نماز را تمام بخواند که بخواهد تمام ده روز را در یک جا بماند، پس اگر بخواهد مثلا ده روز در نجف و کوفه و یا در مشهد مقدس و طرقبه بماند باید نماز را شکسته بخواند.

مسئله: مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند اگر روز اول قصد داشته باشد که در بین ده روز به اطراف آن جا که به قدر حد ترخص یا بیشتر دور باشد برود، اگر مدت رفتن و آمدنش مثلا به اندازه ی یک یا دو ساعت است که در نظر عرف به اقامت ده روز منافات ندارد، نماز را تمام بخواند، و اگر مدت از این بیشتر باشد احتیاطا بین شکسته و تمام جمع نماید، و اگر تمام یا بیشتر روز باشد نمازش شکسته است.

مسئله: اگر مسافر قصد کند که ده روز در محلی بماند چنانچه پیش از خواندن یک نماز چهار رکعتی از ماندن منصرف شود یا مردد شود که در آنجا بماند یا به جای دیگر برود باید نماز را شکسته بخواند، ولی اگر بعد از خواندن یک نماز چهار رکعتی از ماندن منصرف شود یا مردد شود تا وقتی که در آنجا هست باید نماز را تمام بخواند.

مسئله: مسافری که قصد کرده ده روز در محلی بماند، باید روزه ی واجب را بگیرد و می تواند روزه مستحبی را هم بجا آورد و نماز جمعه و نافله ظهر و عصر و عشاء را هم بخواند.

مسئله: اگر مسافر اتفاقا سی روز در محلی بماند و در تمام سی

روز در رفتن و ماندن مردد باشد بعد از گذشتن سی روز اگر چه مقدار کمی هم در آنجا بماند باید نماز را تمام بخواند.

[صفحه ۱۸]

مسئله: مسافر می تواند در مسجد الحرام و مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بلکه در تمام شهر مکه و مدینه و مسجد کوفه نمازش را تمام بخواند و نیز می تواند در حرم حضرت سید الشهداء (علیه السلام) نماز را تمام بخواند اگر چه دورتر از ضریح مقدس نماز بخواند.

مسئله: کسی که می داند مسافر است و باید نماز را شکسته بخواند اگر در غیر چهار جائی که در مسئله پیش گفته شد عمدا تمام بخواند نمازش باطل است، و همچنین است اگر فراموش کند که نماز مسافر شکسته است و تمام بخواند، ولی در صورت فراموشی اگر بعد از وقت یادش بیاید قضا لازم نیست.

مسئله: کسی که می داند مسافر است و باید نماز را شکسته بخواند اگر سهوا تمام بخواند و در اثناء وقت ملتفت شود نمازش باطل است.

مسئله: مسافری که نمی داند باید نماز را شکسته بخواند اگر تمام بخواند نمازش صحیح است.

مسئله: اگر فراموش کند که مسافر است و نماز را تمام بخواند چنانچه در وقت یادش بیاید باید شکسته بجا آورد و اگر بعد از وقت یادش بیاید قضای آن نماز بر او واجب نیست.

مسئله: کسی که باید نماز را تمام بخواند اگر شکسته بجا آورد در هر صورت نمازش باطل است مگر مسافری که قصد ماندن ده روز در جائی داشته باشد و به جهت ندانستن حکم مسئله نماز را شکسته بخواند.

[صفحه ۱۹]

مسئله: مسافری که نماز نخوانده اگر پیش از تمام شدن وقت به وطنش برسد

یا به جائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند باید نماز را تمام بخواند، و کسی که مسافر نیست اگر در اول وقت نماز نخوانده و مسافرت کند در سفر باید نماز را شکسته بخواند.

مسئله: اگر مسافری که باید نماز شکسته بخواند نماز ظهر یا عصر یا عشای او قضا شود باید آن را دو رکعتی قضا نماید اگر چه در غیر سفر بخواهد قضای آن را بجا آورد. و اگر از کسی که مسافر نیست یکی از این سه نماز قضا شود باید چهار رکعتی قضا نماید اگر چه در سفر بخواهد آن را قضا کند.

مسئله: مستحب است مسافر بعد از هر نماز سی مرتبه بگوید: (سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر) و در تعقیب نماز ظهر و عصر و عشاء بیشتر سفارش شده است بلکه بهتر است در تعقیب این سه نماز شصت مرتبه بگوید.

مسئله: مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند نباید روزه بگیرد و مسافری که نمازش را تمام می خواند مثل کسی که شغلش مسافرت یا سفر او سفر معصیت است باید در سفر روزه بگیرد.

مسئله: اگر نذر کند روزه مستحبی بگیرد و روز آن را معین نکند نمی تواند آن در سفر بجا آورد. ولی چنانچه نذر کند که روز معینی را در سفر روزه بگیرد و باید آن را در سفر بجا آورد و نیز اگر نذر کند که روز معینی را چه مسافر باشد یا نباشد روزه بگیرد باید آن روز را اگر چه

[صفحه ۲۰]

مسافر باشد بگیرد.

مسئله: کسی که نمی داند روزه ی مسافر باطل است اگر در

سفر بگیرد و در بین روز مسئله را بفهمد روزه اش باطل می شود، و اگر تا مغرب نفهمد روزه اش صحیح است.

مسئله: اگر فراموش کند که مسافر است یا فراموش کند که روزه مسافر باطل می باشد و در سفر روزه بگیرد روزه ی او باطل است.

مسئله: اگر روزه دار بعد از ظهر مسافرت نماید باید روزه ی خود را تمام کند و اگر پیش از ظهر مسافرت کند وقتی به حد ترخص برسد در صورتی که از شب نیت سفر داشته باشد روزه اش باطل می شود و الا بنابر احتیاط واجب روزه را تمام و بعدا قضا کند و اگر پیش از رسیدن به حد ترخص روزه را باطل کند کفاره بر او واجب است.

مسئله: اگر مسافر در ماه رمضان چه آنکه قبل از فجر در سفر بوده و چه آنکه روزه بوده و سفر نماید چنانچه پیش از ظهر به وطنش برسد یا به جائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باید آن روز روزه را بگیرد و اگر انجام داده روزه ی آن روز بر او واجب نیست.

مسئله: اگر مسافر بعد از ظهر به وطنش برسد یا به جائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند نباید روزه بگیرد.

مسئله: مسافر و کسی که از روزه گرفتن عذر دارد مکروه است در روز ماه رمضان جماع نماید و در خوردن و آشامیدن کاملا خود را سیر کند.

[صفحه ۲۱]

مسئله: پنج چیز بر جنب حرام است:

اول: رساندن جائی از بدن خود به خط قرآن یا به اسم خدا به هر لغت که باشد و بهتر آن است که به اسم پیغمبران

و امامان و حضرت زهرا (علیهم السلام) نیز نرساند.

دوم: رفتن در مسجد الحرام و مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) اگر چه از یک در داخل و از در دیگر خارج شود.

سوم: توقف در مساجد دیگر، و همچنین در حرم امامان (علیهم السلام) بنابر احتیاط واجب، ولی اگر از یک در مسجد داخل و از در دیگر خارج شود مانعی ندارد.

چهارم: گذاشتن چیزی در مسجد یا داخل شدن در آن برای برداشتن چیزی.

پنجم: خواندن هر یک از آیات سجده ی واجب و آن در چهار سوره است: ۱ - سوره ی سی و دوم قرآن (الم تنزیل). ۲ - سوره ی چهل و یکم (حم سجده). ۳ - سوره ی پنجاه و سوم (و النجم). ۴ - سوره ی نود و ششم (اقرأ).

این چند چیز به نحو مذکور بر زن حائض نیز حرام است.

مسئله: زن مستحاضه ای که برای نماز وضوء گرفته یا غسل کرده بنابر احتیاط نمی تواند در حال اختیار جائی از بدن خود را به خط قرآن برساند، و در حال اضطرار جائز است، ولی بنابر احتیاط باید وضوء بگیرد.

مسئله: زن مستحاضه ای که غسل های واجب خود را بجا آورده

[صفحه ۲۲]

رفتن او در مسجد و توقف در آن و خواندن آیه ای که سجده ی واجب دارد و نزدیکی شوهر بر او حلال است اگر چه کارهای دیگر را که برای نماز انجام می داد مثل عوض کردن پنبه و دستمال، انجام نداده باشد و بعید نیست که این کارها بدون غسل نیز جائز باشد، اگر چه احتیاط در ترک است.

مسئله: غسل های مستحبی که ذکر می شود بنا به فتوای حضرت آیه الله العظمی خوئی (رضوان الله علیه) کافی از وضوء است و می تواند انسان

کاری که مانند نماز وضوء لازم دارد انجام دهد بدون وضوء و آن غسل ها به نحو اجمال از این قرار است؛ و احکام آن ها در رسائل عملیه مذکور است:

۱ – غسل جمعه.

۲ – غسل شب اول هفدهم و غسل شب های نوزدهم و بیست و یکم و بیست وسوم و بیست و چهارم ماه رمضان.

۳ – غسل روز عید فطر و عید قربان.

۴ – غسل شب عید فطر.

۵ – غسل روز هشتم و نهم ذیحجه.

۶ – غسل کسی که در موقع گرفتن خورشید و ماه در صورتی که تمام قرص ماه و خورشید گرفته باشد نماز آیات را عمدا نخوانده.

۷ – غسل کسی که جائی از بدنش را به بدن میتی که غسل داده اند رسانده باشد.

۸ – غسل احرام.

[صفحه ۲۳]

۹ – غسل دخول حرم.

۱۰ – غسل دخول مکه.

۱۱ – غسل زیارت خانه ی کعبه.

۱۲ – غسل دخول کعبه.

۱۳ – غسل برای نحر و ذبح و حلق.

۱۴ – غسل داخل شدن مدینه ی منوره.

۱۵ – غسل داخل شدن حرم پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم).

۱۶ – غسل وداع قبر مطهر پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم).

۱۷ – غسل برای مباهله با خصم.

۱۸ – غسل دادن بچه ای که تازه به دنیا آمده.

۱۹ – غسل برای استخاره.

۲۰ – غسل برای استسقاء.

۲۱ – غسل در وقت احتراق قرص آفتاب در کسوف.

۲۲ – غسل زیارت سید الشهداء (علیه السلام) هر چند از دور باشد.

در بیان معنی زیارت و ثواب و فضیلت آن

بـدان که زیارت عبارت است از قصد کردن کسـی را جهت اکرام و تعظیم و انس گرفتن با او. و این امری است مورد رغبت و پسند هر عاقل مؤمنی چه آنکه زیارت زنده باشد یا

مرده، و چه این که از نزدیک باشد یا دور، اگر چه به نظر عرف زیارت قریب مراد می باشد. پس مستحب است زیارت مؤمن زنده یا مرده. و هم چنین مستحب است

[صفحه ۲۴]

زیارت هر یک از چهارده معصوم (علیهم السلام) چه در حال حیاتشان و چه بعد از رحلت و شهادتشان.

مرحوم مجلسی در بحار جلد ۷۴ از کافی نقل فرمودند به سند خودشان، از خثیمه گفت: داخل شدم بر حضرت أبی جعفر (علیه السلام) که آن حضرت را وداع کنم پس فرمودند که: ای خثیمه ابلاغ کن و برسان هر کس را که می بینی از دوستان ما سلام را و وصیت کن آن ها را به تقوی خدای عظیم الشأن، و این که عیادت کنند ثروتمندان آن ها فقیران خود را و أقو یا و قدرتمندان آنها ضعیفان خود را، و اینکه ملاقات کنند و زیارت کنند در منزل های خودشان یعنی به زیارت هم بروند، پس به درستی که ملاقات و زیارت بعضی آن ها دیگری را زنده کردن امر ما است (و سبب زنده شدن امر ولایت ما است) خدای رحمت کند کسی که زنده کند امر ما را، ای خثیمه برسان به دوستان ما که ما ائمه بی نیاز نمی کنیم دوستانمان را از حق تعالی مگر به عمل، و به درستی که آن ها در نمی یابند ولایت ما را (بهره ی کامل نمی برند از ولایت ما) مگر به ورع، و به درستی که پشیمان ترین مردم در روز قیامت کسی است که توصیف کند عادلی را (امام عادل معصوم را) سپس او را مخالفت کند با رفتن به سوی غیر او.

و اما زیارت قبور مؤمنین پس مستحب مؤکد است خصوصا زیارت کسانی

که اهل علم و فضل از علمای شیعه هستند مانند شیخ مفید و شیخ طوسی و طبرسی و سید مرتضی و سید رضی و علامه ی حلی و امثال آن ها از علماء و اعاظم اهل زمان خودمان و همچنین مستحب است

[صفحه ۲۵]

قبور بزرگان از اصحاب پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و اصحاب ائمه ی اطهار (علیهم السلام) مانند حضرت سلمان و أبی ذر و مقداد و عمار و حذیفه و جابر انصاری و مانند میثم تمار و رشید هجری و قنبر و حجر بن عدی و زراره و محمد بن مسلم و برید و أبُو بصیر و فضیل بن یسار و امثال آن ها.

در کتاب کامل الزیارات از حضرت رضا (علیه السلام) روایت شده که فرمودند: کسی که قادر نیست بر صله و کمک به ما پس صله و کمک کند صالحین از دوستان ما را، و کسی که قادر نیست بر زیارت ما پس زیارت کند صالحین از دوستان ما را نوشته شود برای او ثواب زیارت ما.

و همچنین در کتاب کامل الزیارات از احمد بن یحیی، گفت: بودم در بلده ی فید - بین راه مکه و کوفه - پس رفتم با علی بن بلال به سوی قبر محمد بن اسماعیل بن بزیع، گفت احمد بن یحیی پس گفت به من علی بن بلال که گفت به من صاحب این قبر از حضرت رضا (علیه السلام) که فرمودند: کسی که بیاید نزد قبر برادر مؤمن خود و بگذارد دست خود را بر قبر و سوره ی (انا انزلناه) را هفت مرتبه بخواند در امان باشد روز ترس و فزع بزرگ.

[صفحه ۲۶]

و اما زیارت چهارده معصوم در حال حیات و حال ممات

اشاره

در کامل الزیارات از حضرت صادق

(علیه السـلام) حـدیث شـده که فرمودند: حضـرت حسن بن علی (علیه السـلام) به پیغمبر خدا (صـلی الله علیه و آله) گفت: ای پدر، چیست جزا کسـی که زیارت کند شـما را؟ پیغمبر (صـلی الله علیه و آله) فرمودند: ای پسرم، کسی که زیارت کند مرا در حـال حیـات و یـا در حـال ممـات یا زیارت کنـد پـدرت را حقی بر خـدای عزوجل می باشـد که من او را زیارت کنم در روز قیامت و او را از گناهانش خلاصی و نجات دهم.

و در کتاب فقیه صفحه **۲۹۷**، حسن بن علی وشاء از أبی الحسن الرضا (علیه السـلام) روایت کرده است که فرمودند: به درستی که برای هر امامی از ائمه اطهار (علیهم السـلام) بر گردن دوسـتان و شـیعیانش عهـدی است، از تمامی وفاء به آن عهـد زیارت قبور آن هـا است، پس کسـی که آنـان را از روی میـل و رغبت و محبت و عقیـده به امامت زیارت کنـد و از روی تصـدیق به آنچه امامان به آن ها رغبت کردند، ائمه شفعاء ایشان در روز قیامت می باشند.

و بدان که احادیث در فضیلت زیارت پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) و حضرت زهرا (سلام الله علیها)

[صفحه ۲۷]

بسیار است، و اما به همین قدر اکتفاء می کنیم و بباید در بیان زیارت حضرت رضا (علیه السلام) ذکر احادیث فضیلت و ثواب زیارت آن بزرگوار انشاء الله تعالی فصل.

و بـدان که برای زیـارت معصومین (علیهم السـلام) شـأن خاصـی است که بایـد ملاحظه و رعایت شود تا حقیقت زیارت انجام شود، و آن شـأن در رعـایت اموری حاصـل می شود که بر دو قسـمند: یکی مراعـات وظائف ظاهری، و دیگر مراعات وظائف باطنی:

در بیان وظائف ظاهری برای زیارت ائمه معصومین

اول:

پس بدان که حق تعالی فرموده: (فاخلع نعلیک انک بالوادی المقدس طوی) [۱] (نعلین از خود به دور کن که اکنون در وادی مقدس قدم نهادی). و باز فرموده: (یا أیها الذین امنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی و لا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض أن تحبط أعمالکم و أنتم لا تشعرون - ان الذین یغضون أصواتهم عند رسول الله أولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفره و أجر عظیم) [۲] (ای اهل ایمان، با رسول مؤدب سخن گوئید فوق صوت پیغمبر صدا بلند نکنید که اعمال نیکتان در اثر بی ادبی محو و باطل شود و شما فهم نکنید، آنان که نزد رسول خدا) برای احترامات او به صدای آرام و آهسته سخن گویند، آن ها هستند که در حقیقت خدا دلهاشان را برای مقام رفیع تقوی آزموده و آمرزش و اجر عظیم نصیب

[صفحه ۲۸]

فرموده است).

بدان که از این آیات استفاده می شود لزوم اکرام و احترام مشاهد مشرفه و این که باید کفشها را از پا در آورد خصوصا اگر انسان نزدیک به قبر مطهر باشد مخصوصا در کربلا و نجف اشرف چه این که روایت شده آن درختی که از آن درخت به حضرت موسی (علی نبینا و آله و علیه السلام) خطاب شد در کربلا بوده است، و نیز روایت شده که غری یعنی جایگاه قبر مطهر أمیرالمؤمنین (علیه السلام) قطعه ای از (طور) بوده است، پس این مکان همان مکانی است که حضرت موسی (علی نبینا و آله و علیه السلام) به آن آداب مخصوصه مأمور شدند.

و نیز استفاده می شود که لازم است کوتاه کردن صدا نزد قبر پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و

آله) چه در خوانـدن زیـارت و چه در غیر زیارت، و این احترامات لازمه در زمان حیات آن ها و در زمان ممات ظاهری آن ها است زیرا مجلسـی (ره) روایت کرده که حرمت چهـارده معصوم (علیهم السـلام) ممـات شـان ماننـد حرمت ایشان در حیاتشان است.

أمر دوم: لازم است طهارت از حدث و خبث:

در بحارالأنوار، جلد ۱۰۰، صفحه ۲۷۱ از کتاب فرحه الغری به سندش از یونس از حضرت صادق (علیه السلام) روایت فرموده که آن حضـرت فرمودنـد: زمـانی که اراده کردی زیـارت کنی قبر أمیرالمؤمنین (علیه السـلام) را پس وضوء بگیر و غسل کن. الخبر.

بـدان که کافی است غسل زیارت در روز تا شب و غسل زیارت در شب تا روز و لازم نیست که متصل به زمان زیارت باشـد. چون

مجلسـی (ره) در بحارالأنوار روایت فرمودند از کتاب تهذیب از عمر بن یزید که حضـرت صادق (علیه السلام) فرمودند: کسی که بعـد از طلوع فجر غسل کنـد آن غسل کفایت می کنـد او را تا به شب در جائی که واجب و لازم است، و کسـی که غسـل کند در شب آن غسل او را تا طلوع فجر کافی است.

و اما طهارت از خبث و جنابت:

پس مرحوم مجلسی در بحارالأنوار، جلد ۱۰۰، صفحه ۱۲۶ از رجال کشی نقل فرموده به سندش از بکیر، گفت: ملاقات کردم أبُو بصـیر مرادی را پس گفتم: قصـد کجا داری؟ گفت: قصـد مولایت را. گفت: من هم با تو می آیم. پس با من آمد و داخل شـدیم و بر مولـای خود آن حضـرت به تنـدی نگـاه کردنـد و فرمودنـد: این گونه داخـل می شوی در خـانه های انبیاء (علیهم السلام) در حالی که جنب هستی؟ أبُو بصیر گفت:

پناه به خدا می برم از غضب خدا و غضب شما، پس أبُو بصیر گفت: طلب مغفرت می کنم از خدای تعالی و دیگر به این عمل باز نمی گردم.

أمر سوم: بدان که مستحب است طواف اطراف قبر معصوم (علیه السلام):

به جهت آن که در کافی به سندش از محمد بن أبی العلاء روایت کرده، گفت: شنیدم از یحیی بن أکثم قاضی سامراء بعد از آن که با او با جد و جهد مناظره کردم و گفتگوی زیاد کردیم و سؤال کردم از علم آل محمد (علیهم السلام)، او گفت: در روزی که داخل شدم به جهت

[صفحه ۳۰]

طواف به قبر رسول الله (صلی الله علیه و آله) دیدم محمد بن علی الرضا (علیه السلام) را که طواف می کرد به قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) پس با او درباره ی مسائلی مناظره کردم، پس آن حضرت مسائلم را بیان کردند. الخبر.

این دلالت دارد بر این که حضرت جواد (علیه السلام) گرد قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) طواف می کردند چنانچه درباره ی زیارت جامعه ی أئمه المسلمین این عبارت وارد شده: «الا أن نطوف حول مشاهدکم» و در بعضی روایات است که «قبل جوانب القبر» یعنی ببوس اطراف قبر را، و این دلالت دارد بر جواز طواف گرد قبر معصوم (علیه السلام).

أمر چهارم: استحباب بوسیدن قبور و ضریح ائمه (علیهم السلام) و ظاهرا در آن خلافی بین امامیه نیست چنانچه عبارت بعضی از احادیث گذشت که «قبل جوانب القبر» (ببوس اطراف قبر را).

و مرحوم شهید در کتاب دروس نقل فرمودند به وجود نصی بر بوسیدن قبور ائمه (علیهم السلام) و بدان که جائز و مستحب است بوسیدن عتبه و درگاه مشاهد مشرفه را چنانچه مرحوم شهید

فرموده است: عمل امامیه بر این است که عتبه را می بوسیدند به قصد تعظیم امام (علیه السلام) نه به قصد سجده امام (علیه السلام).

و باید زائرین محترم بدانند که طواف و بوسیدن ضریح مطهر باید با آرامش و وقار باشد و موجب اذیت زائرین و برادران مؤمن نشود.

و این که دیده می شود زائرین عوام خود را به ضریح می چسبانند و تمام

[صفحه ۳۱]

اطراف ضریح را می بوسند و مزاحم هم دیگر می شوند کار خوبی نیست.

أمر پنجم: بدان که مستحب و أولی است که زائر ائمه (علیهم السلام) هر امامی را که به زیارت های وارده از طرف خودشان زیارت کند، و اگر خودش خواست با عباراتی از طرف خود زیارت کند به قصد رجاء اشکالی ندارد، بلی سلام و مناجات و صحبت و اظهار عجز و طلب حاجات از امام (علیه السلام) به هر عبارتی بدون اشکال است بلکه مستحب است.

و بدان که اگر کسی وارد شد به مسجد متصل به حرم یا به حرم مطهر و نماز جماعت برپا بود باید - اگر عذر شرعی نداشته باشد - اول نماز واجب بخواند بعدا زیارت کند، و اما در غیر این دو صورت باید اول زیارت را مقدم بدارد پس از آن اعمال دیگر از مستحبات بپردازد.

و سزاوار است کسانی که به زیارت سبقت گرفتند در صورت کثرت زائرین مکان را برای زیارت دیگران خالی کنند تا دیگران هم به فیض برسند. و اما مکان ایستادن برای زیارت اگر در حدیث محلی را معین نموده باید همان جا ایستاد و الا بهتر آن است که زائر خود را به ضریح بچسباند در صورت امکان و عدم مزاحمت و نزدیک ضریح باشد اگر

چه خود را نچسباند. و این که گفته اند دور ایستادن از ادب است کلامی است موهوم چون بعضی از احادیث تصریح شده است که زائر به ضریح تکیه دهد و آن را ببوسد.

بدان که مستحب است زائر نماز زیارت را آن طوری که رسیده

[صفحه ۳۲]

بخواند، اگر زیارت پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است در روضه، و اگر زیارت یکی از ائمه (علیهم السلام) است در نزد سر مقدس بخواند، و اگر در مسجد به حرم مطهر بخواند جائز است.

و بدان که در نمازها چه واجب و چه مستحب بر سر امام (علیه السلام) تقدم نجوید و برابر هم نباشد به جهت احترام امام (علیه السلام)، و فتاوی فقهاء در این مسئله مختلف است و احتیاط آن است تقدم نجوید مگر در وقت ضرورت یا تنگی وقت در نماز واجب.

أمر ششم: بدان که اگر کسی به مکانی از امکنه مشرفه مانند مکه و حرم پیامبر یا حرم یکی از ائمه (علیهم السلام) یا سایر مساجد سبقت گرفت تا مشغول به نماز و دعا است به آن مکان سزاوارتر است و اخراج او جائز نیست، و اما اگر از آن مکان مفارقت کرد و برگشت آیا باز به آن مکان سزاوارتر است یا نه دو قول است:

در کامل الزیارات، از حضرت صادق (علیه السلام) نقل فرموده که راوی به آن حضرت عرض کرد که ما در مکه یا مدینه یا حیره (اسم قصبه ای است قدیمی نزدیک کوفه) یا در مکان هائی که امید فضل الهی در آن ها است می باشیم چه بسا انسان برای وضوء گرفتن خارج می شود پس بر می گردد دیگری در جای او نشسته؟ حضرت فرمودند: کسی که به مکانی

سبقت گرفت در روز و شب خود به آن مکـان سـزاوارتر است. الخبر. ولی بعضـی از اصـحاب این حـدیث را حمل کردنـد در صورت بودن چیزی از نمـازگزار در آن محـلماننـد جانمـاز و چون غالبـا انسان بیش از یک شب و روز برای نماز و دعا نمی ماند حضرت به یک شب

[صفحه ۳۳]

و روز قید فرمودند. و فقهاء در رسائل عملیه مسائلی در این باب ذکر فرموده اند رجوع شود.

بدان که فقهاء امور دیگری برای زائر ذکر کرده اند که ما به نحو اختصار بیان می کنیم:

اول: این که زائر در زیارت معصوم پشت به قبله و در زیارت غیر معصوم رو به قبله بایستد.

دوم: زیارت هایی که از ائمه رسیده بخواند نه زیارت های مخترعه که عوام مردم ساخته اند.

مرحوم کلینی از عبـدالرحیم قصـیر روایت کرده است، گفت: داخل شدم بر حضـرت صادق (علیه السـلام) عرض کردم فدایت شوم من از جانب خود دعائی اختراع کرده ام؟ حضـرت فرمودنـد: مرا از اختراع خود واگذار هر گاه حاجتی برای تو پیش آمد به رسول الله (صلی الله علیه و آله) پناه بر و متوسل شو و دو رکعت نماز بگزار و آن را به سوی پیامبر هدیه کن ... الخ.

از این حدیث شـریف معلوم می شود که نباید انسان دعائی و زیارتی از خود بسازد، بلی بزرگان فرموده اند که اگر کسی اهل معرفت است می توانـد برای خود دعاء انشاء کند ولی نباید به قصد ورود و این که از معصوم (علیه السـلام) رسـیده بخواند که بدعت است.

سوم: خواندن دعاهای وارده بعد از زیارت و دعا کردن بعد از نماز زیارت.

چهارم: صدقه مستحبی دادن به خدمه و کارکنان مشاهد مشرفه

[صفحه ۳۴]

مخصوصا اگر محتاج باشند.

پنجم: این که

سعی کنـد زیارت و نماز و دعاها را با حالت توجه و اقبال قلب بجا آورد تا آنجا که نشاط دارد تا این که با خسـتگی و ملالت زیارت نکرده باشـد. چنانچه در حـدیث است که فرموده اند: «زرنی غبا تزدد حبا» (یک روز در میان مرا زیارت کن تا محبتت بیفزاید).

ششم: وقت بیرون آمـدن از حرم مطهر بـا حـال قهقری بیرون آیـد و پشت به ضـریح ننمایـد تا از قبر پنهان شود چنانچه روایت شده است.

هفتم: خوانـدن قرآن در مشاهد مشـرفه و هدیه ی آن به صاحب قبر که این عمل یک نوع تعظیم برای امام مزور (علیه السـلام) است.

هشتم: وقت داخل شدن با پای راست داخل شود، و وقت خارج شدن با پای چپ مانند مسجد.

نهم: با لباس پاک و پاکیزه به زیارت رود و بهتر است که سفید باشد.

دهم: به سوی روضه و حرم مطهر قـدم ها را کوتاه بردارد چون روایت شده برای هر قدمی ثواب حج عمره می باشد، و این که در حال رفتن با وقار و سـکینه و طمأنینه و با حال خضوع و خشوع و ذلت و دل شکستگی در حالی که سر و چشمان خود را به زمین انداخته و به اطراف نگاه نکند، و مشـغول گفتن ذکر و تسبیح و تهلیل و تمجید حق تعالی و صـلوات فرستادن بر محمد و آل محمد (علیهم السلام) باشد، و ایستاده زیارت کند مگر این که ضعف داشته باشد یا عذر دیگری.

[صفحه ۳۵]

یازدهم: خود را خوشـبو کند مگر در زیارت حضرت سید الشهداء (علیه السلام) که برای زیارت آن حضرت آداب مخصوصه است. چنانچه در کامل الزیارات به سندش از کرام بن عمرو روایت کرده

است، گفت: که حضرت صادق (علیه السلام) به کرام فرمود: زمانی که قبر حسین (علیه السلام) را اراده کردی پس او را زیارت کن در حالی که دل شکسته و محزون، گردآلود و پژمرده باشی بدرستی که حسین (علیه السلام) کشته شد در حالی که دل شکسته و حزین و پژمرده و خاک آلود و تشنه و گرسنه بود، پدر و مادر و جانم فدای آن شهید تشنه و گرسنه باد.

و بدان که احادیثی در بیان آداب مخصوصه ی زوار در حال سفر و در حال زیارت کردن در کتب زیارات آمده است به آن ها رجوع شود.

در رعایت امور باطنی و معرفتی زائر

اول: مرحوم شهید فرموده اند: باید زائر درب حرم مطهر بایستد در حال خواندن حق تعالی و دعا و اذن دخول رسیده از ائمه (علیهم السلام) اگر خشوع و رقتی در قلب خود یافت داخل شود و گرنه بهتر است صبر کند تا این که رقت و خشوعی حاصل شود. چون اصل زیارت در وقت حضور قلب حاصل می شود و آن سبب نزول رحمت الهی و مقصد اصلی زیارت است.

دوم: تحصیل حضور قلب با حال توجه و استغفار و پشیمانی از گناهان گذشته و عزم ثابت بر ترک گناه و به دست آوردن این احوال میسر

[صفحه ۳۶]

است برای زائر در صورتی که اولا در عظمت صاحب قبر و امام مزور بیندیشد و بداند که امام او را می بیند و کلام او را می شنود و سلام او را جواب می دهد و فکر کند در این که امام (علیه السلام) به دوستانشان مخصوصا به زائرین با محبت و لطف و مهربان است. و نیز به خاطر آورد که او گنه کار و فاسد العمل و اهل جور و

جفا می باشد و حق خدای تعالی و پیغمبر خدا و ائمه اطهار (علیهم السلام) را اداء نکرده و شاید به ایشان جفاکار باشد.

و نیز حق دوستان و برادران و شیعیان أمیرالمؤمنین (علیه السلام) را اداء نکرده است و فکر در این امور موجب می شود که گریان شود و حال پشیمانی و طلب عفو و لطف از آن امام بزرگوار به دست آورد، و بداند که ائمه (علیهم السلام) در جوار الهی هستند و مصداق آیه ی: (انهم عند ربهم یرزقون) می باشند، و بداند که در مقابل حظیره ی قدس الهی و جایگاه توجه دل های اولیای خدا و ملائکه ی مقربین ایستاده است اشخاصی که صاحب ملك عظیم یعنی اطاعت و انقیاد جمیع مخلوقات می باشند و باید خودش را در محفل قدس و ملائکه ی خدا بداند و کاملا با خضوع و خشوع باشد و ادب عبودیت و بندگی را رعایت کند، و به واسطه ی قرب قبور ایشان خود را در عالم انوار الهی بداند، و کاری کند که خدای تعالی حجاب های نفس و طبیعت را از قلب او بردارد تا عظمت حق تعالی و عظمت انوار ائمه (علیهم السلام) برای قلب او آشکار شود که در حال توجه و رفع حجاب ها پستی انسان برایش ظاهر می شود و ناچار به مقام استغفار و توبه و ذلت و استعطاف و استرحام می آید، و از جام محبت

[صفحه ۳۷]

و آب زلال معارف ایشان بقدر قابلیت و ظرفیت خودش کاملا برخوردار می شود. و دراین حال با امام خود در حال ترنم و راز و نیاز می آید و به زبان حال و قال و چشم گریان می گوید:

شاها چه تو را سگی بباید

گر من بوم آن سگ تو شاید

هستم سگکی

ز حبس جسته

بر شاخ گل هوات بسته

خود را به خودی کشیده از جل

پیش تو کشیده از سر ذل

افکن نظری بر این سگ خویش

سنگم مزن و مرانم از پیش

و نیز بگوید

ها عبدک واقف ذلیل

بالباب یمد کف سائل

قد عز علی سوء حالی

ما یفعل ما فعلت عاقل

یا اکرم من رجاه راج

عن بابک لا یرد سائل

و نیز بگوید

قالوا غدا تأتی دیار الحمی

و ینزل الرکب بمغناهم

فکل من کان مطیعا لهم

اصبح مسرورا بلقیاهم

قلت فلی ذنب فما حیلتی

بأی وجه أتلقاهم

قالوا أليس العفو من شأنهم

لا سيما عمن ترجاهم

فجئتهم اسعى الى بابهم

أرجوهم طورا و أخشاهم

[صفحه ۳۸]

توجه زائر به شئون ولایتی و مقامات اهل بیت

و چنانچه دانستی آنچه را که ذکر شد، پس:

بدان که لازم است توجه زائر و معرفت او درباره ی شأن و مقامات ولایتی محمد و آل محمد (علیهم السلام) تا این که حضور قلب و خشوع و خضوع او کامل تر شود، و حال عرض نیاز و حاجت به ساحت مقدس امام (علیه السلام) برایش حاصل گردد، و به این جهت روایاتی از کتب معتبره نقل می کنیم:

اول: از امالی صدوق (ره) به سندش در حدیث طویلی از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) روایت شده که به أمیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: به درستی که خدای عزوجل به سوی من نازل کرد: (یا ایها الرسول بلغ ما أنزل الیک من ربک) (ای رسول برسان آنچه به سوی تو از پروردگارت نازل شده است - یعنی درباره ی ولایت تو یا علی - (و ان لم تفعل فما بلغت رسالته) (و اگر انجام ندهی پس رسالت خدا را نرسانده ای، و اگر انجام ندهم آنچه بر آن مأمور شدم از ولایت تو هر آینه عمل من تباه خواهد شد).

[صفحه ۳۹]

دوم: در تفسیر نورالثقلین از تفسیر علی

بن ابراهیم به سندش از حضرت باقر (علیه السلام) روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: هنگامی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) با جماعتی از یهود که از ایشان عبدالله بن سلام بود نشسته بودند این آیه: (انما ولیکم الله ...) نازل شد، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خارج می شد که با سائلی روبرو گردید، فرمودند: کسی به تو چیزی داد؟ عرض کرد: بلی آن نمازگزار، پس دیدند او أمیرالمؤمنین (صلوات الله علیه) می باشد [۱۹].

بدان که معنی این آیه ی مبارکه چنانچه در اصول کافی از حضرت صادق (علیه السلام) در تفسیر قول خدای عزوجل: (انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا ...) وارد شده این است که استحقاق هر امری نسبت به شما و نسبت به امور شما از جان و مال از آن او است خدا و رسول و کسانی که ایمان آوردند یعنی علی و اولاد او تا روز قیامت می باشند.

پس معلوم می شود که سزاوارتر و اولی و احق به تمام امور خلق حتی جان و مالشان ائمه ی اطهار هستند همانند خدا و پیغمبر خدا.

سوم: در کتاب حجت اصول کافی [۲۰] به سندش از امام صادق (علیه السلام) درباره ی قول خدای عزوجل: (الیه یصعد الکلم الطیب

[صفحه ۴۰]

و العمل الصالح یرفعه) [۱۹] (کلام طیب به سوی او بالا می رود و عمل صالح را بالا می برد). می فرماید: ولایت ما أهل بیت است در حالی که به سینه ی خود اشاره می کند، پس هر که پیرو ما نیست و ولایت ما را ندارد خدای تعالی عملی را از او بالا نمی برد یعنی قبول درگاه الهی نمی شود.

چهارم: و نیز در همان کتاب [۲۰]

از عبـدالرحمن بن کثیر گفت: از امام صادق (علیه السـلام) درباره ی قول خـدای تعالی: (هنالک الولایه لله الحق) [۱۹] (در آن جا است یعنی در قیامت ولایت حق برای خدا)، سؤال کردم، فرمودند: ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

و در همان کتاب، به سـندش از حضـرت صادق (علیه السـلام) درباره ی قول خـدای تعالی: (عم یتسائلون عن النبأ العظیم) (ای مردم از چه خبر مهمی پرسش می کنند از خبر بزرگ) [۲۰]،، پرسیدم، فرمودند: ولایت أمیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

پنجم: در کتاب بحار [۱۹]. از امالی صدوق به سـندش از امام صادق (علیه السـلام) فرمودند: اولین چیزی که در موقف قیامت از بنده سؤال شود از نمازهای واجب و زکات واجب و روزه ی واجب و حج واجب و از

ولایت ما اهل بیت است، پس اگر با اقرار به ولایت از دنیا رفت نماز و روزه ی و زکات و حجش قبول شود، و اگر اقرار نکرد به ولایت ما در مقابل خدای عزوجل خداوند چیزی از اعمالش قبول نمی کند.

و نیز در همان کتاب از حضرت صادق (علیه السلام) از پدرانش که فرمودند: جبرئیل بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) نازل شد و عرضه داشت: ای محمـد سـلام بر شـما سـلام می فرسـتد و می فرماید: آسـمان هفتگانه و آنچه در آن است و زمین هفتگانه و آنچـه در آن است آفریـدم و موضـعی را بزرگ تر از رکن و مقـام نیافریـد م، اگر بنـده ای در این مکـان شـریف از روزی که آسمان ها و زمین ها را آفریدم مرا عبادت کند سپس با انکار ولایت علی به من رو آورد به سقر او را در افکنم.

و نیز در همان کتاب [۲۰] از تفسیر علی بن ابراهیم قمی از ابی حمزه

گفت: شـنیدم از امام صادق (علیه السلام) که می فرمودند: هر که مخالفت شما کند (در ولایت) اگر چه عبادت کند و جدیت در آن نماید به این آیه نسـبت داده می شود: (وجوه یومئذ خاشـعه، عامله ناصـبه، تصلی نارا حامیه) [۱۹] صورت های گروهی در آن روز ترسناک و ذلیل، عمل کننده با رنج و تعب، در آیند در آتش دوزخ).

و نیز در همان کتاب از امالی شیخ طوسی [۲۰] از حضرت باقر از پدرانش از علی (علیهم السلام) از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از

[صفحه ۴۲]

جبرئیـل از خـدای عزوجـل که فرمود: قسم به عزت و جلالـم که عـذاب خواهم کرد هر طـائفه و رعیتی را در اسـلام که معتقد باشد به ولایت امام جائری که از جانب خدا نبوده، اگر چه در اعمالش نیکوکار و پرهیزکار باشد، و گذشت خواهم کرد از هر طائفه و رعیتی که معتقد باشد به ولایت امام عادل از جانب خدا، اگر چه در اعمالش بدکار و گنه کار باشد.

ششم: در بحـار الأنورا [۱۹] از امالی شـیخ طوسـی به سـندش از زریق از امام صادق (علیه السـلام) گفت: به آن حضرت عرض کردم بعـد از معرفت کـدام یـک از اعمـال افضـل است؟ فرمود: هیـچ چیزی بعـد از معرفت، با نماز برابری نمی کنـد و بعـد از معرفت و نمـاز چیزی بـا زکـات و بعـد از معرفت و نمـاز و زکـات چیزی بـا روزه و بعـد از این هـا چیزی با حـج برابر نیست و سرآغاز و خاتمه ی همه ی این ها معرفت ما است.

در کتاب غایه المرام سید بحرانی (رضوان الله تعالی علیه) از ابوالمؤید موفق بن احمد به سندش از انس بن مالک گفت: فرمود رسول

الله (صلی الله علیه و آله) محبت علی بن ابی طالب حسنه است که ضرر نمی زند به او گناهی و بغض او گناهی است که نفع نمی دهد به او حسنه ای.

و باز در همان کتاب است به سندش از ابن مسعود گفت: شنیدم از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) که می فرمود: کسی که گمان کند که به من و آنچه من آورده ام ایمان آورده و حال آن که علی (علیه السلام) را

[صفحه ۴۳]

دشمن دارد پس او دروغ گو است و مؤمن نیست.

سید بحرانی (رضوان الله تعالی علیه) فرمودند: کافی است در بغض علی و فرزندانش (علیهم السلام) جلو انداختن غیر ایشان را بر ایشان و بیرون راندن ایشان.

پس بدان که از این احادیث به صراحت معلوم است که امر ولایت اهم امور است و از جانب حق تعالی درباره ی آن تأکید شده و هیچ وقت بنده نباید و نمی تواند از آن دست بردارد و صرف نظر کند. چنانچه حدیث مذکور از کتاب معالم الزلفی بر آن دلالت دارد.

از ابی یعقوب از ابی حمزه از حضرت ابی جعفر امام باقر (علیه السلام): اسلام بنا شده بر پنج امر: نماز، روزه، زکات، حج، ولایت و ندا داده نشده به چیزی همانند ندا درباره ی ولایت.

بلکه گاهی تکلیف نماز و روزه و حج و زکات انجام آن ها از مکلف ساقط می شود ولی هیچ وقت اجازه داده نشده ولایت و عقیده مند ی به آن ساقط شود، چنانچه در حدیث خصال به آن تصریح شده است که ابوجعفر باقر (علیه السلام) فرمودند: اسلام بر پنج امر بنا شده است: بر پا داشتن نماز، دادن زکات، حج خانه، و روزه ی ماه رمضان، و ولایت ما اهل بیت، پس در چهار تای

آن ها رخصت قرار داده شده و در امر ولایت رخصتی نیست، هر کس مال نداشته باشد زکات ندهد و هر که مال نداشته باشد به حج نرود و هر که مریض باشد نشسته نماز کند و روزه نگیرد، اما ولایت برای لازم و واجب است مریض باشد یا فقیر.

پس ولایت برای او لازم است و از او ساقط و جدا نمی شود، و این

[صفحه ۴۴]

به خلاف آن چهار امر است که نماز و روزه و حج و زکات باشد، پس هیچ رخصتی در ترک ولایت نیست برای احدی ابدا.

هفتم: در کتاب بحار [۲۰] از جابر از حضرت باقر (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (و کونوا مع الصادقین) (باشید با راستگویان)، روایت کرده است، فرمود: با آل محمد (علیهم السلام).

و باز در همان کتاب از بصائر به سندش از برید عجلی روایت کرده است گفت: پرسیدم از امام باقر (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین) [۱۹] (ای کسانی که ایمان آورده اید پرهیزکار و با راستگویان باشید). سؤال کردم، فرمودند: ما را حق تعالی قصد کرده است. باز به سندش از ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت کرده گوید: سؤال کردم از گفتار خدای عزوجل: (اتقوا الله و کونوا مع الصادقین)، فرمودند: «الصادقون الأئمه الصدیقون بطاعتهم»، توضیح آن این است که اطاعت ائمه (علیهم السلام) از خدای تعالی علامت صدق و تصدیق ایشان است به حق تعالی، پس مصداق حقیقی صادقین و الگوی راستین کسانی می باشد که همه مردم منحصرا مأمور به معیت ایشان می باشند، و به این معنی تصریح شده در حدیث سلیم بن قیس در تفسیر نورالثقلین [۲۰] از کتاب

کمال الدین و تمام النعمه صدوق (ره) نقل فرموده به سندش از

[صفحه ۴۵]

سلیم بن قیس هلالـلی از أمیرالمؤمنین (علیه السـلام) که در اثنـاء کلامش با جمعی از مهاجرین و انصار در مسـجد؛ ایام خلافت عثمان فرمود: شـما را به خـدا آیا می دانیـد زمانی که این آیه را خدای عزوجل نازل کرد: (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین)؟. سلمان گفت: یا رسول الله عام است یا خاص؟ پس فرمود: امر شدگان به تقوی همه ی مؤمنین می باشند، و اما صادقون اختصاص دارد به برادرم علی و اوصیای من بعد از او (علیهم السلام) تا روز قیامت؟ همه گفتند: بار خدایا بلی.

پس از این احادیث در ذیل آیه ی مبارکه به صـراحت معلوم است که مراد از صادقین ائمه اطهار (علیهم السـلام) هسـتند و این که بر ما واجب است معیت با آن ها و مراد از معیت با آن ها عقیـده مند ی ما است به آن ها و این که ایشان مانند پیغمبر اکرم (صـلی الله علیه و آله) واجب الاطاعه و جانشـین آن حضـرت می باشـند، پس ما باید در عقاید به مبدأ و معاد و معارف الهی و احکام الهیه پیرو آن ها باشیم و در این امور از آن ها فاصله نگیریم.

هشـتم: در تفسـیر نورالثقلین از کتاب اصول کافی به سـندش از بریـد عجلی نقل کرده است: سؤال کردم از حضـرت باقر (علیه السلام) تا این که فرمودند آن حضرت: سپس فرمود: حق تعالی به مردم: (یا ایها الذین آمنوا أطیعوا الله و أطیعوا الرسول و أولی الأمر منکم) [۱۹].

[صفحه ۴۶]

(خصوص ما را قصد کرده است حق تعالی تمام مؤمنین را تا روز قیامت به طاعت ما امر کرده است.)

بدان که از

این احادیث به صراحت معلوم است که امر ولایت ائمه اطهار (علیهم السلام) مورد تأکید است و حق تعالی هیچ وقت اجازه دست برداشتن از آن را نداده است. و هم چنین امر ولایت از حیث معنی بسیار صعب و فهمیدن آن مشکل است حتی نسبت به انبیاء سابق که آن ها هم آن طور که سزاوار بوده است ولایت ائمه ی ما را نفهمیدند. و ما چند حدیث درباره ی اهمیت امر ولایت نقل می کنیم تا بر دوستان أمیرالمؤمنین (علیه السلام) روشن شود.

در بحارالأنوار [۲۰] از بصائر الدرجات به سندش از مالک جهنی نقل فرموده، گفت: مقابل حضرت صادق (علیه السلام) بودم پس دست خود را بر صورت خود نهادم و عرض کردم: براستی خدای تعالی شما را معصوم داشته و شریف قرار داده، پس فرمود: ای مالک امر ولایت بزرگ تر از آن است که به آن فکر می کنی. مرحوم مجلسی (ره) فرموده: یعنی امر ما فقط عصمت و شرافت نیست چنان که گمان کردی بلکه البته آن خلافت کبرای الهیه و وجوب طاعت ما است بر تمامی مردم.

و نیز در همان کتاب از بصائر نقل فرمودند که حضرت صادق (علیه السلام) درباره ی حالات و صفات ائمه (علیهم السلام) بیاناتی فرمودند تا می رسند به این که: خدای تبارک و تعالی به سبب ائمه ی هدی از

[صفحه ۴۷]

اهل بیت پیغمبرش دینش را واضح و آشکار کرد و روشن کرد با ایشان راه و رویه ی خودش را و چشمه های علمش را به سبب ایشان گشود، پس هر که از این امت حق واجب امام خود را بشناسد طعم شیرین ایمان را می چشد و درک می کند نیکوئی و بهجت اسلامش را زیرا که خدای بزرگ امام

را پرچم حق برای بندگان قرار داده و او را حجت بر اهل عالم نموده، تاج وقار به او پوشانیده و از نور عظمتش بر او گسترده به واسطه و سببی از آسمان کمک می شود که موادش قطع نخواهد شد و رحمت خدا به دست نیاید مگر از راه و جهت طریقه ی اسباب آن و اعمال بندگان قبول نشود مگر از راه معرفت ایشان، پس او عالم است بر آنچه بر او وارد می شود از مشکلات وحی الهی و می داند آنچه مخفی و پنهان و معما است از سنن الهیه و اموری که از مشبهات در دین است ... و حدیث طولانی است.

و نیز در همان کتاب [۱۹] از اکمال الدین و معانی الأخبار و امالی صدوق و عیون اخبار الرضا (علیه السلام) از حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) نقل فرمودند: حدیثی است طولانی درباره ی اوصاف امام (علیه السلام) تا این که فرمودند: امام یگانه مرد عصر و زمان خودش می باشد، احدی به مقام او نزدیک نمی شود و کسی همانند او نمی شود و برای او بدل و مثل و نظیری نیست از طرف خدا مخصوص گشته به کل فضائل بدون طلب او از حق و نه به واسطه ی اکتساب بلکه تمامی فضائل

[صفحه ۴۸]

اختصاصی است از جانب مفضل وهاب. پس کیست آن کسی که به مقام معرفت امام برسد؟ یا امکان گزینش امام را داشته باشد؟ یعنی با تفکر و عقل خود از بین مردم انتخاب و اختیار امام کند هیهات هیهات کم شدند خردها سرگردان شدند عقول و حیران گشتند اندیشه ها و ضعیف شدند دیدگان و کوچک شدند بزرگان و حیران شدند اندیشمندان و کوتاه آمدند

خردمنـدان و ألکن شدنـد خطبـاء و دارنـدگان عقول پاک به جهالت فرو شدنـد و شـعرا و ادبا و بلغاء از وصف شأنی از شؤون امامت وا مانده و عاجز گشـتند و از بیان فضـیلتی از فضائل امامت عاجز شدند و به عجز و تقصیر خود اقرار کردند و چگونه به کنهش رسـیده شود و چیزی از شأنش درک شود و کسـی جانشین او گردد و همانند بی نیازیش بی نیازی دهد ابدا! چطور؟ و چگونه؟ و حال آن که از دسترسی طالبان و تعریف وصف کنندگان در جایگاه ستاره بلند است. کجا است انتخاب؟ و کجایند عقول؟ و کجا یافت شود مانندش. گمان کردند که در غیر آل محمد (صـلی الله علیه و آله) پیدا می شود، قسم به خدا نفسشان به آن ها دروغ گفت و آن ها را به آرزوهای باطل کشانیـد و بالا رفتند از گردنه ی دشوار و لغزنده ای که قدم ها شان آنان را به پست ترین نقطه پستی لغزاند.

خواسـتند نصب امام را با افکار سـرگردان و ناقص و رأی های پراکنده و گمراه. پس چیزی زیاد نکردند جز دوری از حق خدا آن ها را بکشـد کجا افکنـده شونـد به دروغ؟ مشـکلی را قصـد کردند، دروغی گفتند و در چاه ویل بی پایانی گم شدند و در حیرت افتادند چون امامت را با بصیرت ترک کردند و شیطان اعمالشان را زینت داد و از راه خدا آن ها را

[صفحه ۴۹]

باز داشت در حالی که بصیر و بینا بودند و حجت بر ایشان تمام.

بـدان که احادیث درباره ی فضائل ائمه (علیهم السـلام) از حـد احصاء خارج است و برای اهل بصـیرت همین قدر کافی است. پس شما ای زائر محترم توجه به مقام

منیع و عظمت امام داشته باش و در این احادیث تفکر و تأمل کن تا این که از روی معرفت و محبت و توجه کامل زیارت کنی و ریا و خودنمائی را از قلب خود دور کن تا از انوار ولایت ایشان بهره مند شوی. و بدان که بزرگان ما و علمای ربانی شیعه از زیارت ائمه (علیهم السلام) و مشاهد آن ها استفاده های زیادی کرده اند که در این مختصر جای ذکرش نیست و از این بهره ها غافل مباش تا بعدها حسرت نخوری.

و ما در خاتمه به ذکر احادیثی درباره ی اولیاء الله می پردازیم تا باشد که زائرین محترم از آن پند گیرند و بهره مند شوند، تو این حقیر فقیر و عیال این حقیر فقیر را که به خواسته او این زیارت را نوشته ام از دعای خیر فراموش نفرمائید.

مرحوم آیه الله حاج میرزا احمد آشتیانی در رساله ی ولایت خودش از بحار [۲۰] نقل فرمودند از انس بن مالک گفت: گفتند (اصحاب): یا رسول الله اولیاء خدا کیانند که ترس و غمی بر ایشان نیست؟. پس فرمود: کسانی هستند که به باطن دنیا می نگریستند زمانی که مردم به ظاهر آن نگاه می کردند از این حیث بود که اهتمام داشتند به امور

[صفحه ۵۰]

پاینده ی آخرت هنگامی که مردم اهتمام داشتند به امور ناپایدار دنیائی، پس می راندند از امور دنیا آنچه را که دانستند ایشان را بمیراند و ترک کردند از دنیا آنچه را که می دانستند ایشان را ترک می کند، خودنمائی نکرد از دنیا متاعی جز این که رهایش کردند و از امور و مقامات بلند فریبنده ای ندیدند جز این که او را پست دیدند و فرو نهادند، دنیا در نظرشان کهنه بود

تجدیـدش نکردنـد و خراب بود و تعمیرش ننمودند، به عقیده ی ایشان مرداری بود به او محبت نورزیدند بلکه دنیا را خراب و به وسـیله خرابی آن آخرتشان را آباد کردنـد و او را فروختنـد تا بخرنـد چیزی که برایشان باقی بماند، با بصـیرت و چشم باطن خود اهل دنیا را دیدند که چون مردگان به زمین افتاده در زیر چکمه های عقوبت و بلا دست و پا می زنند. پس معتقد نشدند مگر به همان امانی که معتقد بودند و نترسیدند از چیزی جز از آنچه خود می ترسیدند که دنیا و فریب ظاهر آن باشد.

سپس بدان که ای زائر محترم و ای برادر ایمانی و ای معتقد به ولایت تکوینی و تشریعی ائمه ی اطهار (علیهم السلام) باید شما به نحوی باشـی که از اعمـال و عقایـد و صـفات شـما معلون شود که شـیعه ی جعفری هستی و سـبب افتخار ائمه ی اطهاری نه موجب سـرزنش دشـمنان ائمه به ائمه و شـیعیانشان چنانچه فرمودند: «کونوا لنا زینا و لا تکونوا علینا شـینا» یعنی رفتار و روشـی داشـته باشـید که سـبب خوش نـامی ما باشـد نه سـبب عیب و بـدنامی، و چنین شخصـی یا بایـد خودش عالم ربانی و متخلق به اخلاق الهی باشـد یا این که پیرو عالم ربانی باشـد و نبایـد علم و معارف دینی خود را از هر کسـی فرا گیرد بلکه بایـد از عالم ربانی اخذ نماید.

[صفحه ۵۱]

چنـانچه در کتـاب تحف العقول از کلمـات موسـی بن جعفر (علیه السـلام) است به هشـام فرمودنـد: «لا علم الا من عالـم ربانی» (نیست علم - علم نافع - مگر آنچه از عالم ربانی أخذ شود).

و چنانچه حضرت صادق (علیه السلام) در تفسیر قول

خـدای تعالی: (فلینظر الانسان الی طعامه) (باید انسان نظر و دقت کند به طعام خود)، فرمودند: «أی الی علمه عمن یأخذه» یعنی بنگرد به علمش که آن را از چه کسـی اخـذ می کنـد، مراد از طعام علم و رزق معنوی است یعنی باید از عالم ربانی اخذ کند، چنانچه شنیدی از حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام).

بـاری، أمیرالمؤمنین (علیه السـلام) به کمیـل فرمودنـد: «یـا کمیـل الناس ثلاثه عالم ربانی و متعلم علی سبیل نجاه و همـج رعاع أتباع کل ناعق یمیلون مع کل ریح لم یستضیؤا بنور العلم و لم یلجأوا الی رکن وثیق». ای کمیل مردم سه گونه هستند:

اول: عـالم ربـانی، یعنی کسـی که تربیت شـده ی مکتب ولاـیت اهل بیت عصـمت و طهارت است و علمش را از خانواده أخذ کرده است.

دوم: متعلم و دانش آموز طریق نجاه از عالم ربانی.

سوم: همج رعاع، یعنی کسانی که مانند پشه می باشـند و با هر بادی به طرفی می روند و از هر صدائی پیروی می کنند، این ها نور گرفته و روشن نشدند به نور علم و تکیه نزدند به تکیه گاه و رکنی محکم که اعتماد به اهل بیت (علیهم السـلام) و پیروان ایشان از علماء ربانی باشد.

[صفحه ۵۲]

پس ای برادر ایمانی شـما از کسانی باش که یا عالم ربانی باشـی یا پیرو و عالم ربانی و مبادا که از همج رعاع باشی که در آن خسران دنیا و آخرت است.

[صفحه ۵۳]

فضیلت زیارت حضرت رضا

بـدان که چون این رسـاله دربـاره ی بیان زیارت حضـرت رضا علیه آلاف التحیه و الثناء می باشـد لـذا اول به ذکر احادیث در فضیلت زیارت آن حضرت، سپس به بیان زیارت های وارده ی آن حضرت می پردازیم:

اما بیان احادیث در فضیلت زیارت آن

حضرت:

پس ذکر می کنیم آنچه را که محدث قمی آن معتمد نزد علمای عصر (رضوان الله علیه) در مفاتیح الجنان ذکر فرموده اند:

اول: از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) منقول است که فرمود: زود باشد که پاره ای از تن من در زمین خراسان مدفون گردد، و هیچ مؤمنی زیارت نکند او را مگر آن که حق تعالی بهشت را از برای او واجب گرداند و بدنش را بر آتش جهنم حرام گرداند.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: پاره ای از بدن من در خراسان مدفون خواهد شد هر غمناکی که او را زیارت کند البته خدا گناهانش را بیامرزد.

دوم: به سند معتبر منقول است که حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) فرمودند که: هر که زیارت کند قبر فرزندم علی را او را نزد

[صفحه ۵۴]

خدای تعالی ثواب هفتاد حج مقبول بوده باشد. راوی تعجب کرد و گفت: هفتاد حج مقبول؟!. حضرت فرمود: بلی هفتاد هزار حج. گفت: هفتاد هزار حج؟!. فرمود که: چه بسیار حجی باشد که مقبول نباشد هر که آن حضرت را زیارت کند نیا یک شب نزد آن حضرت بماند چنان باشد که خدا را در عرش زیارت کرده باشد. گفت: خدا را در عرش زیارت کرده باشد؟!. فرمود: بلی چون روز قیامت می شود بر عرش الهی چهار کس از پیشینیان و چهار کس از پسینیان خواهند بود، اما پیشینیان پس نوح و ابراهیم و موسی و عیسی (علیهم السلامند)، و اما پسینیان پس محمد و علی و حسن و حسین (علیهم السلامند)، پس ریسمانی در پای عرش می کشند، پس زیارت کنندگان قبور ائمه با ما می نشینند، و به درستی که درجه ی زیارت کنندگان

فرزندم علی از همه بلندتر و عطای شان از همه بیشتر خواهد بود.

سوم: از حضرت امام رضا (علیه السلام) روایت است که فرمود: در خراسان بقعه ای است که زمانی بر آن خواهد آمد که محل رفت و آمد ملائکه خواهد بود، و پیوسته فوجی از ملائکه از آسمان فرود خواهند آمد و فوجی بالا خواهد رفت که آن در زمین طوس است و آن والله باغی است از باغ های بهشت هر که مرا در آن بقعه زیارت کند چنان است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را زیارت کرده است و حق تعالی بنویسد برای او ثواب هزار حج پسندیده و هزار عمره مقبوله، و من و پدرانم در روز قیامت شفیع او باشیم.

چهارم: به چندین سند صحیح از ابن ابی نصر منقول است که

[صفحه ۵۵]

گفت: خواندم نامه ی امام رضا (علیه السلام) را که نوشته بود به شیعیان من برسانید که زیارت من نزد خدا برابر است با هزار حج، پس من این حدیث را به خدمت امام محمد تقی (علیه السلام) عرض کردم، فرمود: بلی والله هزار حج است از برای کسی که آن حضرت را زیارت کند و حق او را شناسد.

پنجم: به دو سند معتبر منقول است که حضرت امام رضا (علیه السلام) فرمود: که هر که مرا زیارت کند با این دوری قبر من بیایم به نزد او در سه موطن: روز قیامت تا او را خلاصی بخشم از اهوال آن در وقتی که نامه ی نیکوکاران در دست راست ایشان و نامه های بدکاران در دست چپ ایشان پرواز کند، و نزد صراط، و نزد ترازوی اعمال.

ششم: در حدیث معتبر دیگر فرمود گه: زود

باشد که کشته شوم به زهر با ظلم و ستم و مدفون شوم در پهلوی هارون الرشید و خدا تربت مرا محل تردد شیعیان و دوستان من بگرداند، پس هر که مرا در این غربت زیارت کند واجب شود که من او را زیارت کنم در روز قیامت و سوگند به خدائی که محمد را گرامی داشته و به پیغمبری برگزیده است بر جمیع خلائق هر که از شما شیعیان نزد قبر من دو رکعت نماز کند البته آمرزش گناهان را از خداوند عالمیان در روز قیامت مستحق شود و به حق آن خداوندی که بعد از محمد (صلی الله علیه و آله) ما را گرامی داشته به امامت و مخصوص گردانیده است به وصیت آن حضرت که زیارت کنندگان قبر من در روز قیامت از هر گروهی گرامی ترند، و هر مؤمنی که مرا زیارت کند پس روی او قطره ای از باران برسد، حق

[صفحه ۵۶]

تعالی جسد او را بر آتش جهنم حرام گرداند.

هفتم: به سند معتبر منقول است که محمد بن سلیمان از امام محمد تقی (علیه السلام) پرسید که شخصی حج واجب خود را به عنوان حج تمتع انجام داده پس به مدینه رفت و حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) را زیارت کرد و به نجف رفت و پدرت أمیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت و حق او را می شناخت و می دانست که او حجت خدا بر خلق است و او درگاه معرفت خدا است که از آن در باید داخل شد، سپس به کربلا رفت و حضرت امام حسین (علیه السلام) را زیارت کر و سرانجام به بغداد رفت و حضرت امام موسی کاظم

(علیه السلام) را زیارت کرد و به شهر خود برگشت در این وقت آن قدر خداوند به او مال و روزی کرد که می تواند به حج برود برای این مرد که حج واجب خود را ادا کرده کدام بهتر است که باز حج کند یا برود به خراسان و پدرت امام رضا (علیه السلام) را زیارت کند؟. فرمود: بلکه برود بر پدرم سلام کند افضل است و باید که در ماه رجب باشد و در این زمان زیارت مکنید که بر ما و شما از جانب خلیفه خوف و ترس مجازات است.

هشتم: شیخ صدوق (ره) در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امام محمد تقی (علیه السلام) روایت کرده که فرمود: در میان دو کوه در طوس قطعه ای از زمین است از بهشت که هر که در آن داخل شود در روز قیامت از آتش ایمن خواهد بود.

نهم: و نیز آن حضرت روایت کرده که فرمود: من از جانب حق تعالی بهشت را ضامنم از برای هر که زیارت کند قبر پدرم را به طوس

[صفحه ۵۷]

در حالی که به حق آن حضرت عارف باشد.

دهم: شیخ صدوق (ره) در عیون اخبار الرضا روایت کرده که مردی از صالحین حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) را در خواب دید به خدمت آن حضرت عرض کرد: یا رسول الله کدام یک از فرزندان تو را زیارت کنم؟ فرمودند: بعضی از فرزندان من زهر خورده و بعضی کشته شده به نزد من آمدند، گفتم کدام یک از ایشان را زیارت کنم با پراکندگی مشاهد شان؟. فرمود: آن کسی را که قبر او به تو نزدیکتر است و او مدفون است

به زمین غربت، گفتم: یـا رسول الله از این فرمـایش رضا را قصـد کردیـد؟. فرمود: بگو صـلی الله علیه، بگو صـلی الله علیه، بگو صلی الله علیه، سه مرتبه کلام را فرمود.

بدان که محدث قمی گوید که در وسائل و مسـتدرک ابوابی در اسـتحباب و تبرک به مشـهد امام رضا (علیه السلام) و مشاهد ائمه (علیهم السـلام) و همچنین اسـتحباب اختیار زیارت امام رضا (علیه السلام) بر زیارت امام حسین (علیه السلام) و بر زیارت هر یک از ائمه (علیهم السلام) و بر حج مندوب و عمره ی مندوبه ذکر شده است. باری، اگر کسی تفصیل این مطالب بخواهد به کتب مذکوره مراجعه نماید.

و بدان که سزاوار است چند مطلب گفته شود:

اول: بدان که زیارت آن حضـرت در ایام و اوقات شـریفه مختصه به آن حضـرت فضـیلت بسـیار دارد خصوصا در ماه رجب و بیست و سـوم ذی قعـده و بیست و پنجم آن و شـشم مـاه رمضـان چنـانچه بزرگـان فرمـوده انـد، و همچنین در هر روزی که به مناسبتی به آن حضرت اختصاص دارد.

[صفحه ۵۸]

دوم: به سـند معتبر از حضـرت امام علی النقی (علیه السلام) منقول است هر که را به سوی خدا حاجتی باشد پس جدم حضرت رضا (علیه السـلام) را در شـهر طوس زیارت کند و در حالی که غسل کرده است و نزد سـر آن حضرت دو رکعت نماز کند و در قنوت نماز حاجت خود را. بطلبد البته مستجاب می شود مگر این که برای گناهی یا قطع رحمی سؤال کرده باشد. بدان که موضع قبر آن حضـرت بقعه ای است از بقعه هـای بهشت و هیـچ مؤمنی او را زیـارت نکنـد مگر این که خـدای تعـالی او را از آتش

آزاد کرده داخل بهشت می گرداند.

سوم: از مرحوم مجلسی نقل شده از خط شیخ جلیل شیخ حسین بن عبدالصمد والد شیخ بهایی که شیخ ابو الطیب حسین بن احمد فقیه رازی (ره) ذکر نموده که هر کسی امام رضا (علیه السلام) یا هر یک از ائمه (علیهم السلام) را زیارت کند و نزد آن امام نماز جعفر را بجا آورد برای او نوشته شود به هر رکعتی هزار حج و هزار عمره و هزار بنده آزاد کردن و هزار مرتبه با پیغمبر مرسل به جهاد رفتن و به هر گامی که برمی دارد برای ثواب صد حج و صد عمره و صد بنده آزاد کردن در راه خدا نوشته شود، و نیز صد حسنه و محو شود از او صد سیئه. انشاء الله در بیان نمازهای مستحبه کیفیت نماز حضرت جعفر طیار خواهد آمد.

چهارم: روایت شده از محول سجستانی که چون مأمون حضرت امام رضا (علیه السلام) را از مدینه به خراسان طلب کرد حضرت به جهت وداع با قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) داخل مسجد شد و مکرر

[صفحه ۵۹]

با قبر آن حضرت وداع می کرد و بیرون می آمد و بر می گشت و در هر دفعه صدای مبارکش به گریه بلند بود، من نزدیک آن حضرت رفتم و سلام کردم جواب داد سپس او را به این سفر تحیت گفتم، فرمود: مرا زیارت کن از جوار جدم بیرون می شوم و در غربت می میرم و در پهلوی هارون دفن می شوم.

شیخ یوسف بن حاتم شامی در در النظیم فرموده که: روایت کردند جماعتی از اصحاب امام رضا (علیه السلام) که آن حضرت فرمود: زمانی که خواستم از مدینه به سوی خراسان بیرون

بیـایم عیـال خود را جمع کردم و امر کردم ایشـان را که بر من گریه کننـد تـا گریه ی ایشان را بشـنوم و دوازده هزار دینار بین ایشـان تقسـیم کردم و گفتم که من هرگز بر نمی گردم پس گرفتم ابوجعفر جواد را و به مسـجد پیغمـبر (صـلی الله علیه و آله) بردم و دست او را بر کنار قبر گذاردم و او را به قبر چسباندم و حفظ او را به سبب رسول خدا خواستم و جمیع وکیلان و حشم خود را به شنیدن و اطاعت فرمایش او امر کردم و این که مخالفت او را ننمایند و به ایشان فهمانیدم که او قائم مقام من است.

و به نقـل از سـید عبـدالکریم بن طـاووس روایت کرده است زمـانی که مأمون حضـرت امام رضا (علیه السـلام) را از مـدینه به خراسان طلبید حضـرت از مدینه به سوی بصره حرکت کرد و به کوفه نرفت و از بصره بر طریق کوفه به بغداد توجه فرمود و از آن جا به قم و داخل قم شد، اهل قم پیشواز آن حضـرت آمدند و با هم در باب ضـیافت آن حضرت مخاصمه می کردند و هر کدام میل داشتند آن بزرگوار بر او وارد شود،

[صفحه ۶۰]

حضـرت فرمود که: شتر من مأمور است هر کجا فرود آمد من آن جا وارد می شوم، پس آن شتر آمد تا در یک خانه خوابید و صاحب خانه در شب آن روز در خواب دیـده بود که حضـرت امام رضا (علیه السـلام) فردا میهمان او خواهـد بود، پس چیزی نگذشت که آن محل مقام رفیعی گشت و در زمان ما مدرسه ی معموره است.

شیخ صدوق به سند خود از

اسحاق بن راهویه نقل کرده است گفت: چون امام رضا (علیه السلام) به نیشابور آمد و خواست از آن جا حرکت نماید اصحاب حدیث خدمت آن حضرت جمع شدند و عرض کردند: یابن رسول الله از نزد ما می روی و حدیثی نمی فرمائی که استفاده کنیم از شما؟ آن حضرت در عماری نشسته بود سر خود را بیرون نمود و فرمود: از پدرم موسی بن جعفر شنیدم فرمود: شنیدم از پدرم جعفر بن محمد فرمود: شنیدم از پدرم محمد بن علی فرمود: شنیدم از پدرم علی بن الحسین فرمود: شنیدم از پدرم حسین بن علی فرمود: شنیدم از پدرم أمیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیهم السلام) فرمود: شنیدم از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: شنیدم از جبرئیل فرمود: شنیدم از خدای عزوجل که می فرمود: «لا اله الا الله حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی»، چون شتر حضرت راه افتاد ما را صدا زد و فرمود: «بشروطها و أنا من شروطها» یعنی قبول شدن (لا اله الا الله) شروطی دارد و من از شروط آن هستم.

و نقل شده است از ابوالصلت که چون امام رضا (علیه السلام) به ده سرخ رسید در وقتی که به نزد مأمون می رفت گفتند: یابن رسول الله

[صفحه ۶۱]

ظهر شده است آیا نماز نمی کنید؟. پس فرود آمد و آب طلبید، گفتند: آب همراه نداریم، پس با دست مبارک خود زمین را کاوید آن قدر آب جوشید که آن حضرت و هر که با آن حضرت بود وضوء ساختند و اثرش تا امروز باقی است. و چون داخل سناباد شد پشت مبارک خود را به کوهی که دیگها از آن میتراشند گذاشت و فرمود:

خداونـدا نفع ببخش بـه ایـن کـوه و برکـت ده در هر چه ظروفی گذارنـد که از این کـوه می تراشـند و فرمـود که از برای آن حضـرت دیگهـا از سـنگ تراشـیدند و فرمود که طعـام آن حضـرت را نپزنـد مگر در آن دیگها. پس از آن روز مردم دیگها و ظرف ها از آن تراشیدند و برکت یافتند.

و بـدان که چنانچه از علماء امامیه (رضوان الله تعالی علیهم) مانند مرحوم طبرسـی در اعلام الوری، و شـیخ حر عاملی در اثبات الهـداه، و محـدث قمی در مفاتیـح الجنان نقل شـده است آن قدر کرامات و معجزات از این روضه ی مقدسه ظاهر شده، و هم چنین در زمان ما تا به حال چنـدین معجزه به نحو تواتر بیان شده است که احتیاج به نقل وقایع گذشـته نیست. آری این مشـهد مقدس به برکت آن حضـرت (صلوات الله علیه و علی آبائه و ابنائه الطاهرین) مورد پناه خاص و عام است و ملجأ عموم شیعیان و دوستان أمیرالمؤمنین (علیه السلام) و جایگاه زیارت و عبادت و عرض نیاز بدرگاه پروردگار عالم و خواستن قضاء حوائج از آن رب جلیل و مایه ی افتخار شیعیان مخصوصا شیعیان ایران است.

امید است خدای تعالی در زیر سایه ی امام زمان ارواح العالمین

[صفحه ۶۲]

له الفداء عزت و شـرف و احترام آن مشـهد مقدس و هم چنین سایر مشاهد مشـرفه را تا ظهور امام زمان (علیه السـلام) مسـتدام بدارد به محمد و آله الطاهرین.

و مـا کلاـم را به ذکر حـدیثی از کامـل الزیارات که در خصوص زیارت حضـرت رضا (علیه السـلام) وارد شـده که برای هیچ امامی چنین فضیلتی نقل نشده ختم می کنیم:

حدیث نمود مرا، علی بن ابراهیم جعفری

از حمدان دسوائی گفت: داخل شدم بر ابی جعفر ثانی (امام محمد تقی) علیه السلام و عرض کردم: چه ثواب است برای کسی که زیارت کند پدرت را در طوس؟. فرمودند: کسی که قبر پدرم را در طوس زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده ی او را می آمرزد. حمدان گفت: بعد این ایوب بن نوح بن دراج را دیدم و گفتم: ای ابا الحسین من از مولایم اباجعفر (علیه السلام) - شنیدم که می فرمود: هر که زیارت کند قبر پدرم را در طوس خدا گناهان گذشته و آینده او را می آمرزد. ایوب گفت: زیاده از این نقل کنم برای تو؟ گفتم: آری، فرمود: شنیدم از آن حضرت - یعنی اباجعفر امام محمد تقی (علیه السلام) - هنگامی که قیامت شود برای او (زائر پدرم) منبری مقابل منبر رسول الله (صلی الله علیه و آله) برپا شود تا مردم از حساب فارغ شوند. و در حدیث دیگر است که حمدان چون ایوب بن نوح را دید در حالی که زیارت کرده بود گفت: آمده بودم در طلب آن منبر.

[صفحه ۶۳]

در بیان اذن دخول مشاهد مشرفه که در تمام مشاهد خوانده می شود

اشاره

اول: محدث قمی از شیخ کفعمی نقل فرموده، چون خواستی به مسجد حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) یا یکی از مشاهد مشرفه أئمه (علیهم السلام) داخل شوی پس بگو: اللهم انی وقفت علی باب من أبواب بیوت نبیک صلواتک علیه و آله و قد منعت الناس ان یدخلوا الا باذنه فقلت یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم اللهم انی اعتقد حرمه صاحب هذا المشهد الشریف فی غیبته کما اعتقد فی حضرته و اعلم ان رسولک و خلفائک علیهم السلام احیاء عندک یرزقون یرون مقامی

و یسمعون کلامی و یردون سلامی و انک حجبت عن سمعی کلامهم و فتحت باب فهمی بلذیذ مناجاتهم و انی استاذنک یا رب اولاـ و استأذن رسولک صلی الله علیه و اله ثانیا و استاذن خلیفتک الامام المفروض علی طاعته فلان بن فلان، بجای فلان بن فلاـن نام ببرد آن امامی را که می خواهد زیارت کند و همچنین نام پدرش را ببرد مثلا اگر در زیارت امام حسین علیه السلام بگوید: الحسین بن علی

[صفحه ۶۴]

علیه السلام، و اگر در زیارت امام رضا علیه السلام است بگوید: علی بن موسی علیه السلام و هکذا، پس بگوید: و الملائکه الموکلین بهذه البقعه المبارکه ثالثا ءادخل یا حجه الله ءادخل یا ملائکه الله المقربین المقیمین فی هذا المشهد فاذن لی یا مولای فی الدخول افضل ما اذنت لأحد من اولیائک فان لم اکن اهلا لذلک فانت اهل ذلک.

دوم: اذن دخولی است که علامه ی مجلسی (ره) از نسخه ی قدیمه از مؤلفات اصحاب برای دخول در سرداب مقدس و بقاع منوره ائمه (علیهم السلام) نقل فرموده و آن چنان است که می گوئی: اللهم ان هذه بقعه طهرتها و عقوه شرفتها و معالم زکیتها حیث اظهرت فیها ادله التوحید و اشباح العرش المجید الذین اصطفیتهم ملوکا لحفظ النظام و اخترتهم رؤساء لجمیع الأنام و بعثتهم لقیام القسط فی ابتداء الوجود الی یوم القیامه ثم مننت علیهم باستنابه انبیائک لحفظ شرایعک و احکامک فاکملت باستخلافهم رساله المنذرین کما اوجبت ریاستهم فی فطر المکلفین فسبحانک من اله ما ارافک و لا اله الا انت من ملک ما اعدلک حیث طابق صنعک ما فطرت علیه العقول و وافق حکمک ما قررته فی المعقول و المنقول فلک الحمد

علی تقدیرک الحسن الجمیل و لک الشکر علی قضائک المعلل باکمل التعلیل فسبحان من لا یسئل عن فعله و لا ینازع فی امره و سبحان من کتب علی نفسه الرحمه قبل ابتداء خلقه و الحمد لله الذی من علینا بحکام یقومون مقامه لو کان حاضرا فی المکان و لا اله الا الله الذی

[صفحه ۶۵]

شرفنا باوصیاء یحفظون الشرایع فی کل الأزمان و الله اکبر الذی اظهرهم لنا بمعجزات یعجز عنها الثقلان لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم الذی اجرانا علی عوائده الجمیله فی الأمم السالفین اللهم فلک الحمد والثناء العلی کما وجب لوجهک البقاء السرمدی و کما جعلت نبینا خیر النبین و ملوکنا افضل المخلوقین و اخترتهم علی علم علی العالمین وفقنا للسعی الی ابوابهم العامره الی یوم الدین و اجعل ارواحنا تحن الی موطی ء اقدامهم و نفوسنا تهوی النظر الی مجالسهم و عرصاتهم حتی کأننا نخاطبهم فی حضور اشخاصهم فصلی الله علیهم من ساده غائبین و من سلاله طاهرین و من ائمه معصومین اللهم فاذن لنا بدخول هذه العرصات الیت استعبدت بزیارتها اهل الأرضین و السموات و ارسل دموعنا بخشوع المهابه و ذلل جوارحنا بذل العبودیه و فرض الطاعه حتی نقر بما یجب لهم من الأوصاف و نعترف بأنهم شفعاء الخلایق اذا نصبت الموازین فی یوم الأعراف و الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و اله الطاهرین.

در کیفیت زیارت حضرت رضا

پس بدان که از برای آن بزرگوار زیارات چندی نقل شده و زیارت مشهور آن حضرت زیارتی است که در کتب معتبره مذکور است، و به شیخ جلیل القدر محمد بن الحسن بن الولید که از مشایخ جناب صدوق است منسوب گردانیده اند.

و از مزار ابن قولویه (ره) معلوم می شود که از ائمه (علیهم السلام) مروی بوده باشد، و کیفیت آن

[صفحه ۶۶]

موافق کتاب من لاـ یحضره الفقیه چنان است که چون اراده نمایی زیارت کنی قبر امام رضا (علیه السلام) را در طوس، پس غسل کن پیش از آن که از خانه بیرون روی و بگو در وقتی که غسل می کنی: اللهم طهرنی و طهر لی قلبی و اشرح لی صدری و اجر علی لسانی مدحتک و الثناء علیک فانه لا قوه الا بک اللهم اجعله لی طهورا و شفاء. و می گوئی در وقت بیرون رفتن: بسم الله و بالله و الی الله و الی ابن رسول الله حسبی الله توکلت علی الله اللهم الیک توجهت و الیک قصدت و ما عندک اردت. پس چون بیرون می روی بر در خانه ی خود بایست و بگو: اللهم الیک وجهت و علیک خلفت اهلی و مالی و ما خولتنی و بک وثقت فلا تخیبنی یا من لا یخیب من اراده و لا یضیع من حفظه صل علی محمد و ال محمد و احفظنی بحفظک فانه لاـ یضیع من حفظت. پس هر گاه رسیدی به سلامت انشاء الله پس هر گاه خواهی به زیارت بروی غسل بکن و بگو در وقتی که غسل می کنی: اللهم طهرنی و طهر لی قلبی و اشرح لی صدری و اجر علی لسانی مدحتک و محبتک الثناء علیک فانه لا قوه الا بک و قد علمت ان قوام دینی التسلیم لأمرک و الاتباع لسنه نبیک و الشهاده علی جمیع خلقک اللهم اجعله لی شفاء و نورا انک علی کل شی ء قدیر. پس بپوش پاکیزه ترین جامعه های خود را و

بر و با پای برهنه به آرامی و وقار و دلت به یاد خدا باشد و الله اکبر و لا اله الا الله و سبحان الله و الحمدلله بگو و گام های خود را کوتاه بردار و چون داخل روضه ی مقدسه شوی بگو: بسم الله و بالله و علی مله رسول الله صلی الله علیه و اله اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد

[صفحه ۶۷]

ان محمدا عبده و رسوله و ان علیا ولی الله. پس برو به نزد ضریح و قبله را در پشت خود بگیر و رو به روی آن حضرت بایست و بگو:

اشهد ان لا ـ اله الا ـ الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله وانه سید الأولین و الاخرین و انه سید الأنبیاء و المرسلین اللهم صل علی محمد عبدک و رسولک و نبیک وسید خلقک اجمعین صلوه لا یقوی علی احصائها غیرک اللهم صل علی امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب عبدک و اخی رسولک الذی انتجبته بعلمک و جعلته هادیا لمن شئت من خلقک و الدلیل علی من بعثته برسالاتک و دیان الدین بعدلک و فصل قضائک بین خلقک و المهیمن علی ذلک کله و السلام علیه و رحمه الله و برکاته اللهم صل علی فاطمه بنت نبیک و زوجه ولیک و ام السبطین الحسن و الحسین سیدی شباب اهل الجنه الطهره الطاهره المطهره التقیه النقیه الرضیه الزکیه سیده نساء اهل الجنه اجمعین صلوه لا یقوی علی احصائها غیرک اللهم صل علی الحسن و الحسین سبطی نبیک و سیدی شباب اهل الجنه القائمین فی خلقک و الدلیلن علی من بعثت برسالاتک و دیانی الدین

بعدلک و فصلی قضائک بین خلقک اللهم صل علی علی بن الحسین عبدک القائم فی خلقک و الدلیل علی من بعثت برسالاتک و دیانی الدین بعدلک و فصل قضائک بین خلقک سید العابدین اللهم صل علی محمد بن علی عبدک و خلیفتک فی ارضک باقر علم النبیین اللهم صل علی جعفر بن محمد الصادق عبدک و ولی دینک و حجتک علی خلقک اجمعین الصادق البار اللهم صل علی موسی بن جعفر عبدک الصالح و لسانک فی خلقک الناطق بحکمک

[صفحه ۶۸]

و الحجه علی بریتک اللهم صل علی علی بن موسی الرضا المرتضی عبدک و ولی دینک القائم بعدلک و الداعی الی دینک و دین ابائه الصادقین صلوه لا یقوی علی احصائها غیرک اللهم صل علی محمد بن علی عبدک و ولیک القائم بامرک و الداعی الی سبیلک اللهم صل علی علی بن محمد عبدک و ولی دینک اللهم صل علی الحسن بن علی العامل بامرک القائم فی خلقک و حجتک المؤدی عن نبیک و شاهدک علی خلقک المخصوص بکرامتک الداعی الی طاعتک و طاعه رسولک صلواتک علیهم اجمعین اللهم صل علی حجتک و ولیک القائم فی خلقک صلوه تامه نامیه باقیه تعجل بها فرجه و تنصره بها و تجعلنا معه فی الدنیا و الاخره اللهم انی اتقرب الیک بحبهم و اوالی ولیهم و اعادی عدوهم فارزقنی بهم خیر الدنیا و الاخره و اصرف عنی بهم شر الدنیا و الاخره و اهوال یوم القیمه.

پس می نشینی نزد سر آن حضرت و می گوئی: السلام علیک یا ولی الله السلام علیک یا حجه الله السلام علیک یا نور الله فی ظلمات الأرض السلام علیک یا عمود الدین السلام علیک یا

وارث ادم صفوه الله السلام علیک یا وارث نوح نبی الله السلام علیک یا وارث ابراهیم خلیل الله السلام علیک یا وارث اسمعیل ذبیح الله السلام علیک یا وارث موسی کلیم الله السلام علیک یا وارث عیسی روح الله السلام علیک یا وارث محمد رسول الله السلام علیک یا وارث امیرالمؤمنین ولی الله وصی رسول رب العالمین السلام علیک یا وارث فاطمه الزهراء السلام علیک یا وارث الحسن و الحسین سیدی

[صفحه ۶۹]

شباب اهل الجنه السلام علیک یا وارث علی بن الحسین زین العابدین السلام علیک یا وارث محمد بن علی باقر علم الأولین و الاخرین السلام علیک یا وارث جعفر بن محمد الصادق البار السلام علیک یا وارث موسی بن جعفر السلام علیک ایها الصدیق الشهید السلام علیک ایها الوصی البار التقی اشهد انک قد اقمت الصلوه و اتیت الزکوه و امرت بالمعروف و نهیت عن المنکر و عبدت الله حتی اتیک الیقین السلام علیک یا اباالحسن و رحمه الله و برکاته.

پس خود را به ضریح می چسبانی و می گوئی:

اللهم الیک صمدت من ارضی و قطعت البلاد رجاء رحمتک فلا تخیبنی و لا تردنی بغیر قضاء حاجتی و ارحم تقلبی علی قبر بن اخی رسولک صلواتک علیه و اله بابی انت و امی یا مولای اتیتک زائرا وافدا عائذا مما جنیت علی نفسی و احتطبت علی ظهری فکن لی شافعا الی الله یوم فقری و فاقتی فلک عند الله مقام محمود و انت عنده وجیه.

پس دست راست را بلند می کنی و دست چپ را بر قبر می گشائی و می گوئی:

اللهم انی اتقرب الیک بحبهم و بولایتهم اتولی اخرهم بما تولیت به اولهم و ابرء من کل ولیجه

دونهم الله العن الـذین بـدلوا نعمتـک و اتهموا نبیک و جحـدوا بایاتک و سـخروا بامامک و حملوا الناس علی اکتاف ال محمد اللهم انی اتقرب الیک باللعنه علیهم و البرائه منهم فی الدنیا و الاخره یا رحمن.

[صفحه ۷۰]

پس برمی گردی و به نزد پای آن حضرت می روی و می گوئی:

صلی الله علیـک یـا ابـاالحسن صـلی الله علی روحـک و بـدنک صبرت و انت الصـادق المصـدق قتـل الله من قتلک بالأیـدی و الألسن.

پس تضـرع و مبالغه کن در لعنت کردن بر کشـنده ی أمیرالمؤمنین و قاتلان حسن و حسـین (علیهم السلام) و قاتلان جمیع اهل بیت رسول خدا (صـلی الله علیه و آله)، پس از پشت قبر برو و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بکن در رکعت اول سوره ی یس و در رکعت دوم سوره ی الرحمن بخوان و جهـد کن در دعا و تضـرع و بسـیار دعا کن از برای خود و پدر و مادر خود و جمیع برادران مؤمن خود و آنچه خواهی نزد سر آن حضرت بمان و باید که نمازهای خود را نزد قبر بکنی.

مؤلف گویـد که: این زیـارت بهترین زیارات آن حضـرت است. و در فقیه و عیون و کتب علامه ی مجلسـی و غیره، و سـخروا بامامـک که در آخر زیـارت است بـا دو میم است، یعنی: و لعنت کن خداونـد کسـانی که اسـتهزاء نمودنـد به امـامی که تو از جهت ایشـان مقرر فرمـودی. ولکن در مصـباح الزائر: سـخروا بایامـک است، و این نیز درست است بلکه شاهـد از جهـتی اولی باشد چه آن که مراد از ایام ائمه (علیهم السلام) است، چنانکه در خبر صقر بن أبی دلف در فصل پنجم از باب اول معلوم

شد.

و بـدان نیز که لعنت کردن بر قاتلاـن ائمه (علیهم السـلام) به هر زبـانی که کرده شـود خوب است، و اگر این عبـارت را که از بعضی ادعیه اخذ شده بخواند شاید انسب باشد:

اللهم العن قتله امیرالمؤمنین و قتله الحسن و الحسین علیهم

[صفحه ۷۱]

السـلام و قتله اهل بیت نبیک اللهم العن اعـداء ال محمد و قتلتهم و زدهم عذابا فوق العذاب و هوانا فوق هوان و ذلا فوق ذل و خزیا فوق خزی اللهم دعهم الی النار دعا و ارکسهم فی الیم عذابک رکسا و احشرهم و اتباعهم الی جهنم زمرا.

و در تحفـه الزائر اسـت که شـیخ مفیـد ذکر کرده که مسـتحب است که بعـد از نمـاز زیـارت امـام رضـا (علیه السـلام) این دعا بخوانند:

اللهم انی اسئلک یا الله الدائم فی ملکه القائم فی عزه المطاع فی سلطانه المتفرد فی کبریائه المتوحد فی دیمومیه بقائه العادل فی بریته العالم فی قضـیته الکریم فی تاخیر عقوبته الهی حاجاتی مصروفه الیک و امالی موقوفه لدیک و کلما وفقتنی من خیر فانت دلیلی علیه و طریقی الیه یـا قـدیرا لاـ تؤده المطـالب یـا ملیا یلجأ الیه کل راغب ما زلت مصـحوبا منک بالنعم جاریا علی عادات الاحسان و الکرم اسـئلک بالقدره النافذه فی جمیع الأشـیاء و قضائک المبرم الذی تحجبه بایسـر الدعاء و بالنظره التی نظرت بها الی الجبال فتشامخت و الی الأرضـین فتسطحت و الی السموات فارتفعت و الی البحار فتفجرت یامن جل ادوات لحظات البشر و لطف عن دقائق خطرات الفکر لا تحمد یا سیدی الا بتوفیق منک یقتضی حمدا و لا تشکر علی اصغر منه الا استوجبت بها شکرا فمتی تحصی نعماؤک یا الهی و تجازی الاؤک

یا مولای وتکافی ء صنایعک یا سیدی و من نعمک یحمد الحامدون و من شکرک یشکر الشاکرون وانت المعتمد للذنوب فی عفوک الناشر علی الخاطئین جناح سترک و انت الکاشف للضر بیدک

[صفحه ۷۲]

فکم من سیئه اخفاها حلمک حتی دخلت و حسنه ضاعفها فضلک حتی عظمت علیها مجازاتک جللت ان یخاف منک الا العدل و ان یرجی منک الا الاحسان و الفضل فامنن علی بما اوجبه فضلک و لا تخذلنی بما یحکم به عدلک سیدی لو علمت الأرض بذنوبی لساخت بی او الجبال لهدتنی او السموات لاختطفتنی او البحار لا غرقتنی سیدی سیدی سیدی مولای مولای مولای قد تکرر وقوفی لضیافتک فلا تحرمنی ما وعدت المتعرضین لمسئلتک یا معروف العارفین یا معبود العابدین یا مشکور الشاکرین یا جلیس الذاکرین یا محمود من حمده یا موجود من طلبه یا موصوف من وحده یا محبوب من احبه یا غوث من اراده یا مقصود من اناب الیه یا من لا۔ یعلم الغیب الا هو یا من لا یصرف السوء الا هو یا من لا یدبر الأمر الا هو یا من لا یغفر الذنب الا۔ هو یا من لا یخلق الخلق الا هو یا من لا ینزل الغیث الا هو صل علی محمدو ال محمد واغفرلی یا خیر الغافرین رب انی استغفرک استغفار حیاء و استغفرک استغفار رجاء و استغفرک استغفار انابه و استغفرک استغفار رغبه واستغفرک استغفار رهبه و استغفرک استغفار طاعه و استغفرک استغفار ایمان و استغفرک استغفار اقرار و استغفرک استغفار اخلاص و استغفرک استغفار تقوی و استغفرک استغفار توکل و استغفرک استغفار ذله و استغفرک استغفار عامل لک هارب منک الیک فصل علی محمد و ال محمد

و تب علی و علی والدی بما تبت و تتوب علی جمیع خلقک یا ارحم الراحمین یا من یسمی بالغفور الرحیم یا من یسمی بالغفور الرحیم یا من یسمی بالغفور الرحیم صل علی محمد و ال محمد

[صفحه ۷۳]

و اقبل توبتی و زک عملی و اشکر سعیی و ارحم ضراعتی و لا تحجب صوتی و لا تخیب مسئلتی یا غوث المستغین و ابلغ ائمتی سلامی و دعائی و شفعهم فی جمیع ما سئلتک و اوصل هدیتی الیهم کما ینبغی لهم و زدهم من ذلک ما ینبغی لک باضعاف لا یحصیها غیر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی اطیب المرسلین محمد و اله الطاهرین.

مؤلف گوید که علامه ی مجلسی در بحار از بعض مؤلفات قدماء اصحاب زیارتی برای حضرت رضا (علیه السلام) نقل کرده که معروف است به (جوادیه)، و در آخر آن زیارت است که نماز زیارت بجا آور و تسبیح کن و هدیه نما آن را به آن حضرت، پس بگو: اللهم انی اسئلک یا الله الدائم و این دعا را تا به آخر نقل کرده، پس هر گاه در آن مشهد مقدس آن زیارت را خواندی این دعا را ترک مکن.

زیارت دیگر: زیارتی است که ابن قولویه از بعضی ائمه (علیهم السلام) روایت کرده که فرمودند: چون به نزد قبر امام رضا (علیه السلام) بروی، بگو:

اللهم صل علی علی بن موسی الرضا المرتضی الامام التقی النقی و حجتک علی من فوق الأرض و من تحت الثری الصدیق الشهید صلوه کثیره تامه زاکیه متواصله متواتره مترادفه کافضل ما صلیت علی احد من اولیائک.

زیارت دیگر: زیارتی است که شیخ مفید در مقنعه

نقل کرده، فرمود: می ایستی نزد قبر آن حضرت بعد از آن که غسل زیارت کرده

[صفحه ۷۴]

باشی و پاکیزه ترین جامه های خود را پوشیده باشی و می گوئی:

السلام علیک یا ولی الله و ابن ولیه السلام علیک یا حجه الله و ابن حجته السلام علیک یا امام الهدی و العروه الوثقی و رحمه الله و برکاته اشهد انک مضیت علی ما مضی علیه اباؤک الطاهرون صلوات الله علیهم لم تؤثر عمی علی هدی و لم تمل من حق الی باطل و انک نصحت لله و لرسوله و ادیت الأمانه فجزاک الله عن الاسلام و اهله خیر الجزاء اتیتک بابی و امی زائرا عارفا بحقک موالیا لأولیائک معادیا لأعدائک فاشفع لی عند ربک. پس بچسبان خود را به قبر و ببوس آن را و بگذرا دو طرف روی خود را بر آن، پس بگرد به جانب سر و بگو: السلام علیک یا مولای یابن رسول الله و رحمه الله و برکاته اشهد انک الامام الهادی و الولی المرشد ابرء الی الله من اعدائک و اتقرب الی الله بولایتک صلی الله علیک و رحمه الله و برکاته. پس دو رکعت نماز زیارت بجا آور و بعد از آن هر چه خواستی نماز کن و بگرد به طرف پا، پس دعا کن به آنچه می خواهی انشاء الله.

مؤلف گوید که: زیارت آن حضرت در ایام و اوقات شریفه ی مختصه به آن حضرت فضیلت بسیار دارد خصوصا در ماه رجب و بیست و سیم ذی القعده و بیست و پنجم آن و ششم ماه رمضان چنان که در محل خود در اعمال ماه ها ذکر شد و غیر این روزها از ایام دیگر که به آن

حضرت اختصاصی دارد. و چون خواستی وداع کنی آن حضرت را پس بگو آنچه را که در وداع حضرت رسول صلی الله علیه و آله می گفتی: لا جعله الله اخر تسلیمی علیک، و اگر خواستی بگو: السلام علیک یا ولی الله

[صفحه ۷۵]

و رحمه الله و برکاته اللهم لا ـ تجعله اخر العهد من زیارتی ابن نبیک و حجتک علی خلقک و اجمعنی و ایاه فی جنتک و احشرنی معه و فی حزبه مع الشهداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقا و استودعک الله و استرعیک و اقرء علیک السلام امنا بالله و بالرسول و بما جئت به و دللت علیه فاکتبنا مع الشاهدین.

در مصباح الزائر فرمود: و چون خواستی وداع کنی و برگردی یعنی در هر یک از مشاهد مشرفه که هستی پس بگو: السلام علیکم یا اهل بیت النبوه و معدن الرساله سلام مودع لا سئم و لا قال و رحمه الله و برکاته علیکم اهل البیت انه حمید مجید سلام ولی غیر راغب عنکم و لا منحرف عنکم و لا مستبدل بکم و لا مؤثر علیکم و لا زاهد فی قربکم لا جعله الله اخر العهد من زیاره قبورکم و اتیان مشاهدکم و السلام علیکم و حشرنی الله فی زمرتکم و اوردنی حوضکم و ارضاکم عین و مکننی فی دولتکم و احیانی فی رجعتکم و ملکنی فی ایامکم و شکر سعیی لکم و غفر ذنوبی بشفاعتکم و اقال عثرتی بحبکم و اعلی کعبی بموالاتکم و شرفنی بطاعتکم و اعزنی بهدیکم و جعلنی ممن ینقلب مفلحا منجحا سالما غانما معافا غنیا فائزا برضوان الله و فضله و کفایته بافضل ما ینقلب به احد من زوارکم

و موالیکم و محبیکم و شیعتکم و رزقنی الله العود ثم العود ما ابقانی ربی بنیه صادقه و ایمان و تقوی و اخبات و رزق واسع حلال طیب اللهم لا تجعله اخر العهد من زیارتهم و ذکرهم و الصلوه علیهم و اوجب لی المغفره و الرحمه و الخیر و البرکه و النور و الایمان و حسن الاجابه کما

[صفحه ۷۶]

اوجبت لأولیائک العارفین بحقهم الموجبین طاعتهم و الراغبین فی زیارتهم المتقربین الیك و الیهم بابی انتم و امی و نفسی و مالی و اهلی اجعلونی من همکم و صیرونی فی حزبکم و ادخلونی فی شفاعتکم و اذکرونی عند ربکم اللهم صل علی محمد و ال محمد و ابلغ ارواحهم و اجسادهم عنی تحیه کثیره و سلاما و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

[صفحه ۷۷]

در بیان زیارات جامعه که در همه ی مشاهد مشرفه خوانده می شود

زیارت جامعه کبیره

شیخ صدوق در فقیه و عیون روایت کرده از موسی بن عبدالله نخعی که گفت: عرض کردم به خدمت حضرت امام علی نقی (علیه السلام) که: یابن رسول مرا تعلیم فرما زیارتی با بلاغت که کامل باشد که هر گاه خواستم زیارت کنم یکی از شما را آن را بخوانم. فرمود که: چون به درگاه رسیدی بایست و بگو شهادتین را یعنی بگو: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا صلی الله علیه و اله عبده و رسوله و با حال غسل باشی، و چون داخل حرم شوی و قبر را به بینی بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، پس اندکی راه برو و به آرام دل و آرام تن و گام ها را نزدیك یکدیگر گذار، پس بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، پس

نزدیک قبر مطهر رو و چهل مرتبه الله اکبر بگو تا صد تکبیر تمام شود. و شاید چنان که مجلسی اول گفته وجه تکبیر این باشد که اکثر طباع مائلند بغلو مبادا از عبارات امثال این زیارت به غلو افتد یا از بزرگی حق سبحانه و تعالی غافل شوند یا غیر این ها، پس بگو:

[صفحه ۷۸]

السلام علیک یا اهل بیت النبوه و موضع الرساله و مختلف الملائکه و مهبط الوحی و معدن الرحمه و خزان العلم و منتهی الحلم و اصول الکرم و قاده الأمم و اولیاء النعم و عناصر الأبرار و دعائم الأخیار و ساسه العباد و ارکان البلاد و ابواب الایمان و امناء الرحمن و سلاسه النبیین و صفوه المرسلین و عتره خیره رب العالمین و رحمه الله و برکاته السلام علی ائمه الهدی و مصابیح الدجی و اعلام التقی و ذوی النهی و اولی الحجی و کهف الوری و ورثه الأنبیاء و المثل الأعلی و الدعوه الحسنی و حجج الله علی اهل الدنیا و الاخره و الأولی و رحمه الله و برکاته السلام علی محال معرفه الله و مساکن برکه الله و معادن حکمه الله و حفظه سر الله و حمله کتاب الله و أوصیاء نبی الله و ذریه رسول الله صلی الله علیه و اله و رحمه الله و برکاته السلام علی الدعاه الی الله و الأدلاء علی مرضات الله و المستقرین فی امر الله و التامین فی محبه الله و المخلصین فی توحید الله و المظهرین لأمر الله و نهیه و عباده المکرمین الذین لا یسبقونه بالقول و هم بامره یعملون و رحمه الله و برکاته السلام علی الأئمه الدعاه و

القاده الهداه و الساده الولاه و الذاده الحماه و اهل الذكر و اولی الأمر و بقیه الله و خیرته و حزبه و عیبه علمه و حجته و صراطه و نوره و برهـانه و رحمه الله و برکـاته اشـهد ان لا اله الا الله وحـده لا شـریک له کما شـهد الله لنفسه و شـهدت له ملائکته و اولوا العلم من خلقه لا ـ اله الا ـ هو العزیز الحکیم و اشـهد ان محمـدا عبـده المنتجب و رسوله و المرتضـی ارسـله بالهـدی و دین الحق لیظهره علی الدین و لو کره المشرکون و اشهد انکم الأئمه الراشدون

[صفحه ۷۹]

المهـدیون المعصومون المکرمون المقربون المتقون الصـادقون المصـطفون المطیعون لله القوامون بامره العاملون بارادته الفائزون بکرامته اصطفاکم بعلمه و ارتضاکم لغیبه و اختارکم لسره و اجتباکم بقدرته و اعزکم بهداه و خصکم ببرهانه و انتجبکم لنوره و ایـدکم بروحه و رضـیکم خلفاء فی ارضه و حججا علی بریته و انصارا لـدینه و حفظه لسـره و خزنه لعلمه و مسـتودعا لحکمته و تراجمه لوحیه و ارکانا لتوحیده و شـهداء علی خلقه و اعلاما لعباده و منارا فی بلاده و ادلاء علی صراطه عصمکم الله من الزلل و امنکم من الفتن و طهرکم من الـدنس و اذهب عنکم الرجس و طهرکم تطهیرا فعظمتم جلالـه و اکبرتم شـانه و مجـدتم کرمه و ادمتم ذکره و وکدتم میثاقه و احکمتم عقد طاعته و نصحتم له فی السر و العلانیه و دعوتم الی سبیله بالحکمه و الموعظه الحسنه و بـذلتم انفسـکم فی مرضـاته و صبرتم علی مـا اصـابکم فی جنبه و اقمتم الصـلوه و اتیتم الزکوه و امرتم بالمعروف و نهیتم عن المنکر و جاهدتم فی الله حق

جهاده حتی اعلنتم دعوته و بینتم فرائضه و اقمتم حدوده و نشرتم شرایع احکامه و سننتم سنته و صرتم فی ذلک منه الی الرضا و سلمتم له القضاء و صدقتم من رسله من مضی فالراغب عنکم مارق و اللازم لکم لاحق و المقصر فی حقکم زاهق و الحق معکم و فیکم و منکم و الیکم و انتم اهله و معدنه و میراث النبوه عندکم و ایاب الخلق الیکم و حسابهم و علیکم و فصل الخطاب عندکم و ایات الله لدیکم و عزائمه فیکم و نوره و برهانه عندکم و امره الیکم من والاکم فقد ولی الله و من عاداکم فقد عاد الله و من احبکم فقد احب الله و من ابغضکم فقد ابغض

[صفحه ۸۰]

الله و من اعتصم بکم بالله انتم الصراط الأقوم و شهداء دار الفناء و شفعاء دار البقاء و الرحمه الموصوله و الایه المخزونه و الأمانه المحفوظه و الباب المبتلی به الناس من اتیکم نجی و من لم یأتکم هلک الی الله تدعون و علیه تدلون و به تؤمنون و له تسلمون و بامره تعملون و الی سبیله ترشدون و بقوله تحکمون سعد من والاکم و هلک من عاداکم و خاب من جحدکم و ضل من فارقکم و فاز من تمسک بکم و امن من لجا الیکم و سلم من صدقکم و هدی من اعتصم بکم من اتبعکم فالجنه ماویه و من خالفکم فالنار مثویه و من جحدکم کافر و من حاربکم مشرک و من رد علیکم فی اسفل درک من الجحیم اشهد ان هذا سابق لکم فیما مضی و جار لکم فیما بقی و ان ارواحکم و نورکم و طینتکم واحده طابت

و طهرت بعضـها من بعض خلقكم الله انـوارا فجعلكم بعرشه محـدقين حـتى من علينـا بكم فجعلكم فی بيـوت اذن الله ان ترفـع و يـذكر فيها اسـمه و جعل صـلوتنا عليكم وما خصـنا به من ولايتكم طيبا لخلقنا و طهاره لأنفسـنا و تزكيه لنا و كفاره لـذونبنا فكنا عنـده مسـلمين بفضـلكم و معروفين بتصـديقنا اياكم فبلغ الله بكم اشـرف محل المكرمين و اعلی منازل المقربين و ارفع درجات المرسـلين حيث لاـ يلحقه لا حق و لا يفوقه فائق و لا يسـبقه سابق و لا يطمع فی ادراكه طامع حتی لا يبقی ملك مقرب و لا نبی مرسـل و لاـ صـديق و لا شـهيد و لا عالم و لا جاهل و لا دنی و لا فاضل و لا مؤمن صالـح و لا فاجر طالـح و لا جبار عنيـد و لا شيطان مريد و لا خلق فيما بين ذلك شهيد الا عرفهم جلاله امركم و عظم خطركم و كبر شانكم و تمام نوركم

[صفحه ۸۱]

و صـدق مقاعدكم و ثبات مقامكم و شـرف محلكم و منزلتكم عنده و كرامتكم عليه و خاصـتكم لديه و قرب منزلتكم منه بابی انتم و امی و اهلی و مـالی و اسـرتی اشـهد الله و اشـهدكم انی مؤمن بكم و بمـا امنتم به كافر بعـدوكم و بما كفرتم به مستبصـر بشـانكم و بضـلاله من خـالفكم موال لكم و لأوليـائكم مبغض لأعـدائكم و معـاد لهم سـلم لمن سـالمكم و حرب لمن حاربكم محقق لمـا حققتم مبطـل لما ابطلتم مطيع لكم عارف بحقكم مقر بفضـلكم محتمل لعلمكم محتجب بـذمتكم معترف بكم مؤمن بايابكم مصدق برجعتكم منتظر لأمركم مرتقب لدولتكم اخذ بقولكم عامل بامركم مستجير بكم زائر لكم

عائذ بقبورکم مستشفع الی الله عزوجل بکم و متقرب بکم الیه و مقدمکم امام طلبتی و حوائجی و ارادتی فی کل احوالی و اموری مؤمن بسرکم و علانیتکم و شاهدکم و غائبکم و اولکم و اخرکم و مفوض فی ذلک کله الیکم و مسلم فیه معکم و قلبی لکم مسلم و رایی لکم تبع و نصرتی لکم معده حتی یحیی الله تعالی دینه بکم و یردکم فی ایامه و یظهرکم لعدله و یمکنکم فی ارضه فمعکم معکم لا مع غیرکم امنت بکم و تولیت اخرکم بما تولیت به اولکم و برئت الی الله عزوجل من اعدائکم و من الجبت و الطاغوت و الشیاطین و حزبهم الظالمین لکم الجاحدین لحقکم و المارقین من ولایتکم و الغاصبین لارثکم الشاکین فیکم المنحرفین عنکم و من کل ولیجه دونکم و کل مطاع سواکم و من الأئمه الذین یدعون الی النار فثبتنی الله ابدا ما حییت علی موالاتکم و محبتکم و دینکم و وفقنی لطاعتکم و رزقنی شفاعتکم و جعلنی من خیار موالیکم التابعین لما

[صفحه ۸۲]

دعوتم الیه و جعلنی ممن یقتص اثارکم و یسلک سبیلکم و یهتدی بهدیکم و یحشر فی زمرتکم و یکر فی رجعتکم و یملک فی دولتکم و یشرف فی عافیتکم و یمکن فی ایامکم و تقر عینه غدا برؤیتکم بابی انتم و امی و نفسی و اهلی و مالی من اراد الله بدء بکم و من وحده قبل عنکم و من قصده توجه بکم موالی لا احصی ثنائکم و لا ابلغ من المدح کنهکم و من الوصف قدرکم و انتم نور الأخیار و هداه الأبرار و حجج الجبار بکم فتح الله و بکم یختم و بکم

ینزل الغیث و بکم یمسک السماء ان تقع علی الأرض الا باذنه و بکم ینفس الهم و یکشف الضر و عندکم ما نزلت به رسله و هبطت به ملائکته و الی جدکم. اگر زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) باشد به جای و الی جدکم بگو: و الی اخیک بعث الروح الأمین اتاکم الله ما لم یؤت احدا من العالمین طأطأ کل شریف لشرفکم و نجع کل متکبر لطاعتکم و خضع کل جبار لفضلکم و ذل کل شی ء لکم و اشرقت الأرض بنورکم و فاز الفائزون بولایتکم بکم یسلک الی الرضوان و علی جحد ولایتکم غضب الرحمن بابی انتم و امی و نفسی و اهلی و مالی ذکرکم فی الذاکرین و اسماؤکم فی الأسماء و اجسادکم فی الأجساد و ارواحکم فی الأرواح و انفسکم فی النفوس و اثارکم فی الاثار و قبورکم فی القبور فما احلی اسمائکم و اکرم انفسکم و اعظم شانکم و اجل خطرکم و اوفی عهدکم و اصدق وعدکم کلامکم نور و امرکم رشد و وصیتکم التقوی و فعلکم الخیر و عادتکم الاحسان و سجیتکم الکرم و شانکم الحق و الصدق و الرفق و قولکم حکم و حتم و رایکم علم و حلم و حزم ان ذکر الخیر کنتم اوله

[صفحه ۸۳]

و اصله و فرعه و معدنه و ماویه و منتهاه بابی انتم و امی و نفسی کیف اصف حسن ثنائکم و احصی جمیل بلائکم و بکم اخرجنا من الذل و فرج عنا غمرات الکروب و انقذنا من شفا جرف الهلکات و من النار بابی انتم و امی و نفسی بموالاتکم علمنا الله معالم دیننا و اصلح ما کان فسد من دنیانا و بموالاتکم تمت الکلمه

و عظمت النعمه و ائتلفت الفرقه و بموالاتکم تقبل الطاعه المفترضه و لکم الموده الواجبه و الدرجات الرفعیه و المقام المحمود و المکان المعلوم عند الله عزوجل و الجاه العظیم و الشان الکبیر و الشفاعه المقبوله ربنا امنا بما انزلت و اتبعنا الرسول فاکتبنا مع الشاهدین ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا و هب لنا من لدنک رحمه انک انت الوهاب سبحان ربنا ان کان وعد ربنا لمفعولا یا ولی الله ان بینی و بین الله عزوجل ذنوبا لا یأتی علیها الا رضاکم فبحق من ائتمنکم علی سره و استرعاکم امر خلقه و قرن طاعتکم بطاعته لما استوهبتم ذنوبی و کنتم شفعائی فانی لکم مطیع من اطاعکم فقد اطاع الله و من عصاکم فقد عصی الله و من احبکم فقد احب الله و من ابغضکم فقد ابغض اله اللهم انی لو وجدت شفعاء اقرب الیک من محمد و اهل بیته الأخیار الأئمه الأبرار لجعلتهم شفعائی فبحقهم الذی اوجبت لهم علیک اسئلک ان تدخلنی فی جمله العارفین بهم و بحقهم فی زمره المرحومین بشفاعتهم انک ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین و سلم کثیرا و حسبنا الله و نعم الوکیل. بدان که علامه ی مجلسی (ره) فرموده: این زیارت بهترین زیارات جامعه از جهت متن و سند و فصاحت و بلاغت می باشد.

[صفحه ۸۴]

زیارت امین الله

السلام علیک یا امین الله فی ارضه و حجته علی عباده السلام علیک یا امیرالمؤمنین [۲۱] اشهد انک جاهدت فی الله حق جهاده و عملت ببکتابه و اتبعت سنن نبیه صلی الله علیه و اله حتی دعاک الله الی جواره فقبضک الیه باختیاره و الزم اعدائک الحجه مع ما

لـک من الحجـج البالغه علی جمیع خلقه اللهم فاجعل نفسـی مطمئنه بقـدرک راضـیه بقضائک مولعه بـذکرک و دعائک محبه لصـفوه اولیائـک محبوبه فی ارضـک و سـمائک صابره علی نزول بلائک شاکره لفواضل نعمائک ذاکره لسوابغ الائک مشـتاقه الی فرحه لقائک متزوده التقوی لیوم جزائک مستنه بسنن اولیائک مفارقه لأخلاق اعدائک مشغوله عن الدنیا بحمدک و ثنائک پس پهلوی مبارک خود را بر قبر گـذاشت و گفت: اللهم ان قلوب المخبتین الیک و الهه و سـبل الراغبین الیک شارعه و اعلام القاصـدین الیک واضـحه و افئـده العارفین منک فازعه و اصوات الـداعین الیک صاعـده و ابواب الاجابه لهم مفتحه و دعوه من ناجـاک مسـتجابه و توبه من انـاب الیـک مقبوله و عبره من بکی من خوفـک مرحومه و الاغـاثه لمن اسـتغاثک بک موجوده و الاعانه لمن استعان بک مبذوله و عداتک لعبادک منجزه و زلل من استقالک مقاله و اعمال العاملین لدیک محفوظه و ارزاقک الی الخلائق من لدنک نازله و عوائد المزید الیهم واصله و ذنوب المستغفرین مغفوره و حوائج خلقک عندک

[صفحه ۸۵]

مقضـیه و جوائز السائلین عندک موفره و عوائد المزید متواتره‌ء و موائد المسـتطعمین معده و مناهل الظماء مترعه اللهم فاسـتجب دعائی و اقبل ثنائی و اجمع بینی و بین اولیائی بحق محمد و علی و فاطمه و الحسن و الحسـین انک ولی نعمائی و منتهی منای و غایه رجائی فی منقلبی و مثوای و در کامل الزیاره، بعـد از این زیارت این فقرات نیز مسـطور است انت الهی و سـیدی و مولای اغفر لأولیائنا و کف عنا اعدائنا و اشغلهم عن اذانا و اظهر کلمه الحق و اجعلها العلیا و ادحض کلمه الباطل

و اجعلها السفلی انک علی کل شی ء قدیر. مؤلف گوید: که این زیارت شریفه هم از زیارات مطلقه محسوب می شود و هم از زیارات مخصوصه ی روز غدیر و هم از زیارات جامعه که در جمیع روضات مقدسه ی ائمه (علیهم السلام) خوانده می شود.

زیارت جامعه صغیره

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت نموده از حضرت امام رضا (علیه السلام) سؤال کردند در باب آمدن به نزذ قبر امام موسی (علیه السلام)، فرمودند که: نماز بگزارید در مسجد هائی که در اطراف قبر آن حضرت است و مجزی است در همه ی مواضع یعنی در زیارت هر یک از ائمه (علیهم السلام) یا مطلق مزارهای شریفه ی مقدسه مانند مراقد انبیاء و سایر اوصیاء (علیهم السلام) کما هو الظاهر این که بگوئی:

السلام علی اولیاء الله واصفیائه، السلام علی امناء الله و احبائه السلام علی انصار الله و خلفائه السلام علی محال معرفه الله السلام علی مساکن ذکر الله السلام علی مظهری امر الله و نهیه السلام علی

الدعاه الی الله السلام علی المستقرین فی مرضات الله السلام علی المخلصین فی طاعه الله السلام علی الأدلاء علی الله السلام علی الذین من والاهم فقد والی الله و من عاداهم فقد عادی الله و من عرفهم فقد عرف الله و من جهلهم فقد جهل الله و من اعتصم بهم فقد اعتصم بالله و من تخلی منهم فقد تخلی من الله عزوجل و اشهد الله انی سلم لمن سالمتم و حرب لمن حاربتم مؤمن بسرکم و علانیتکم مفوض فی ذلکم کله الیکم لعن الله عدو ال محمد من الجن و الانس وابرء الی الله منهم و صلی الله علی محمد و اله. و این زیارت در کتاب

کافی و تهـذیب و کامل الزیاره نقل شده و در همه کتب بعد از اتمام زیارت مذکور است که: (این یعنی کلماتی که ذکر شـد مجزی است در همه زیارت ها و بسـیار صـلوات می فرستی بر محمد و آل محمد (علیهم السـلام) و نام می بری یک یک را به نـام هـای ایشـان و بیزاری می جـوئی از دشـمنان ایشـان و اختیـار می نمـائی هر دعـائی را که خـواهی از برای خود و مؤمنین و مؤمنات). مؤلف گویـد که: ظاهر آن است که تتمه مذکوره جزء حدیث بوده باشد و بر تقدیری که عبارت بعضـی از محدثین باشد چون اعاظم مشایخ حدیث چنین فهمیده اند که در همه زیارت ها کافی است چنانچه ظاهر اول حدیث بر آن دلالت دارد و در باب زیارت جامعه نقل نموده اند و الفاظ زیارت همه از صـفات جامعه است که اختصاص به بعضـی ندارد، بنابراین جمع و خواندن آن در همه ی مشاهد حتی در مشاهد انبیاء و اوصـیاء (علیهم السـلام) چنانچه جمعی از علماء در مشهد جناب یونس (ع) نقل کرده اند مناسب است، و چون در ذیل زیارت امر به صلوات

[صفحه ۸۷]

بر هر یک به خصوص وارد شده است اگر صلوات منسوبه به ابوالحسن ضرآب اصفهانی را بخوانی مناسب است و آن صلوات این است:

بسـم الله الرحمـن الرحیـم اللهـم صـل علی محمـد سـید المرسـلین و خـاتم النـبیین و حجـه رب العـالمین المنتجب تفی المیثـاق المصطفی فی الظلال المطهر من کل افه البری ء من کل عیب المؤمل للنجاه المرتجی للشفاعه المفوض الیه دین الله اللهم شرف بنیانه و عظم برهانه و افلج حجته و ارفع درجته و اضی ء نوره و بیض وجهه و اعطه الفضل و الفضیله و المنزله

والوسیله و الـدرجه الرفیعه و ابعثه مقامـا محمودا یغبطه به الأولون و الاخرون و صل علی امیرالمؤمنین و وارث المرسـلین و قائد الغر المحجلیـن و سـید الوصـیین و حجه رب العـالمین و صـل علی الحسن بن علی امـا المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العالمین و صل علی الحسین بن علی امام المؤمنین و وارث المرسلین و حجه رب العالمین و صل علی علی الحسین بن علی امام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجـه رب العـالمین و صـل علی علی بن الحسـین امـام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین و صـل علی محمـد بن علی امـام المؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین و صـل علی جعفر بن محمـد امـام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجـه رب العـالمین و صـل علی موسـی بن جعفر امـام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین و صـل علی علی بـن موسـی امـام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین و صـل علی محمـد بن علی امـام المؤمنین و وارث المرسـلین و حجـه رب العـالمین و صـل علی علی بـن محمـد امـام المـؤمنین و وارث المرسـلین و حجـه رب العالمین و صل

[صفحه ۸۸]

علی الحسن بن علی امـام المؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین و صل علی الخلف الهادی المهـدی امام المؤمنین و وارث المرسـلین و حجه رب العـالمین اللهم صـل علی محمـد و اهـل بیته الأـئمه الهـادین العلماء الصادقین الأبرار المتقین دعائم دینـک و ارکـان توحیـدک و تراجمـه وحیـک و حججـک علی خلقـک و خلفائـک فی ارضـک الـذین اخـترتهم لنفسـک و اصطفیتهم علی عبادک و ارتضیتهم لدینک و خصصتهم بمعرفتک و

جللتهم بکرامتک و غشیتهم برحمتک و ربیتهم بنعمتک و غذیتهم بحمتک و البستهم نورک و رفعتهم فی ملکوتک و حففتهم بملائکتک و شرفتهم بنبیک صلواتک علیه و اله اللهم صل علی محمد و علیهم صلوه زاکیه نامیه کثیره دائمه طیبه لا یحیط بها الا انت و لا یسعها الا علمک و لا یحصیها احد غیرک اللهم و صل علی ولیک المحیی سنتک القائم بامرک الداعی الیک الدلیل علیک حجتک علی خلقک و خلیفتک فی ارضک و شاهدک علی عبادک اللهم اعز نصره و مد فی عمره و زین الأرض بطول بقائه اللهم اکفه بغی الحاسدین و اعذه من شر الکائدین و ازجر عنه اراده الظالمین و خلصه من ایدی الجبارین اللهم اعطه فی نفسه و ذریته و شیعته و رعیته و خاصته و عامته و عدوه و جمیع اهل الدنیا ما تقر به عینه و تسر به نفسه و بلغه افضل ما امله فی الدنیا و الاخره انک علی کل شی ء قدیر اللهم جدد به ما امتحی من دینک و احی به ما بدل من کتابک و اظهر به ما غیر من حکمک حتی یعود دینک به و علی یدیه غضا جدیدا خالصا مخلصا لا شک فیه و لا شبهه معه و لا باطل عنده و لا

[صفحه ۸۹]

بدعه لدیه اللهم نور بنوره کل ظلمه و هد برکنه کل بدعه و اهدم بعزه کل ضلاله و اقصم به کل جبار و اخمد بسیفه کل نار و اهلک بعدله جور کل جائر و اجر حکمه علی کل حکم و اذل بسلطانه کل سلطان اللهم اذل کل من ناواه و اهلک کل من عاداه و امکر بمن کاده

و استأصل من جحده حقه و استهان بامره و سعی فی اطفاء نوره و اراد اخماد ذکره اللهم صل علی محمد المصطفی و علی المرتضی و فاطمه الزهراء و الحسن الرضا و الحسین المصفی و جمیع الأوصیاء مصابیح الدجی و اعلام الهدی و منار التقی و العروه الوثقی و الحبل المتین و الصراط المستقیم و صل علی ولیک و ولاه عهدک و الأئمه من ولده و مد فی اعمارهم و زد فی اجالهم و بلغهم افصی امالهم دینا و دنیا و اخره انک علی کل شی ء قدیر.

زیارت جامعه رجبیه

شیخ طوسی از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رضی الله عنه که نایب خاص حضرت صاحب الأمر (علیه السلام) است روایت کرده است که فرمود: زیارت کن در هر مشهدی که باشی از مشاهد مشرفه در ماه رجب به این زیارت می گوئی چون داخل شدی:

الحمدلله الذی اشهدنا مشهد اولیائه فی رجب و اوجب علینا من حقهم ما قد وجب و صلی الله علی محمد المنتجب و علی اوصیائه الحجب اللهم فکما اشهدتنا مشهدهم فانجز لنا موعدهم و اوردنا موردهم غیر محلئین عن ورد فی دار المقامه و الخلد و السلام علیکم انی قصدتکم و اعتمدتکم بمسئلتی و حاجتی و هی فکاک رقبتی من النار و المقر معکم فی دار القرار مع شیعتکم الأبرار و السلام علیکم

[صفحه ۹۰]

بما صبرتم فنعم عقبی الدار انا سائلکم و املکم فیما الیکم التفویض و علیک التعویض فبکم یجبر المهیض و یشفی المریض و ما تزداد الأرحام و ما تغیض انی بسرکم مؤمن و لقولکم مسلم و علی الله بکم مقسم فی رجعی بحوائجی و قضائها و امضائها وانجاحها و ابراحها و بشؤنی لدیکم و

صلاحها و السلام علیکم سلام مودع و لکم حوائجه مودع یسئل الله الیکم المرجع و سعیه الیکم غیر منقطع و ان یرجعنی من حضرتکم خیر مرجع الی جناب ممرع و خفض موسع و دعه و مهل الی حین الأجل و خیر مصیر و محل فی النعیم الأزل و العیش و المقتبل و دوام الأکل و شرب الرحیق و السلسل و عل و نهل لا سام منه و لا ملل و رحمه الله و برکاته و تحیاته علیکم حتی العود الی حضرتکم و الفوز فی کرتکم و الحشر فی زمرتکم و رحمه الله و برکاته علیکم و صلواته و تحیاته و هو حسبنا و نعم الوکیل.

زیارت جامعه ائمه المؤمنین

زیارت جامعه ی ائمه المؤمنین است که هر امامی را در هر وقت از شهور و ایام به آن زیارت می توان کرد، و این زیارت را سید بن طاووس در مصباح الزائر از ائمه (علیهم السلام) روایت کرده با مقدماتی از دعا و نماز در وقت رفتن به سفر زیارت، پس فرمود: چون خواستی غسل زیارت کنی بگو در وقتی که غسل می کنی: بسم الله و بالله و فی سبیل الله و علی مله رسول الله اللهم اغسل عنی درن الذنوب و وسخ العیوب و طهرنی بماء التوبه و البسنی رداء العصمه و ایدنی بلطف منک یوفقنی لصالح الأعمال انک ذوالفضل العظیم.

پس هر گاه نزدیک در حرم مطهر شدی بگو: الحمدلله الذی وفقنی

[صفحه ۹۱]

لقصد ولیه و زیاره حجته و اوردنی حرمه و لم یبخسنی حظی من زیاره قبره و النزول بعقوه مغیبه و ساحه تربته الحمدلله الذی لم یسمنی بحرمان ما املته و لا صرف عنی ما رجوته و لا قطع رجائی

فیما توقعته بل البسنی عافیته و افادنی نعمته و اتانی کرامته. پس هر گاه وارد حرم شده بایست برابر ضریح مقدس و بگو: السلام علیکم ائمه المؤمنین و ساده المتقین و کبراء الصدیقین وامراء الصالحین و قاده المحسنین و اعلام المهتدین و انوار العارفین و ورثه الأنبیاء و صفوه الأوصیاء و شموس الأتقیاء و بدور الخلفاء و عباد الرحمن وشرکاء القران و منهج الایمان معادن الحقائق و شفعاء الخلائق و رحمه الله و برکاته اشهد انکم ابواب الله و مفاتیح رحمته و مقالید مغفرته و سحائب رضوانه و مصابیح جنانه و حمله فرقانه و خزنه علمه و حفظه سره و مهبط وحیه و عندکم امانات النبوه و ودایع الرساله انتم امناء الله و احبائه و عباده و اصفیاؤه و انصار توحیده و ارکان تمجیده و دعاته الی کتبه و حرسه خلائقه و حفظته و دائعه لا یسبقکم ثناء الملائکه فی الاخلاص و الخشوع و لا یضادکم ذو ابتهال و خضوع انی و لکم القلوب التی تولی الله ریاضتها بالخوف و الرجاء و جعلها اوعیه للشکر و الثناء و امنها من عوارض الغفله و صفاها من سوء الفتره بل یتقرب اهل السماء بحبکم و بالبرائه من اعدائکم و تواتر البکاء علی مصابکم و الاستغفار لشیعتکم و محبیکم فانا اشهد الله خالقی واشهد ملائکته و انبیائه و اشهدکم یا موالی انی مؤمن بولایتکم معتقد لامامتکم مقر بخلافتکم عارف بمنزلتکم موقن بعصمتکم خاضع لولایتکم متقرب

[صفحه ۹۲]

الی الله بحبکم و بالبرائه من اعدائکم عالم بان الله قد طهرکم من الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و من کل ریبه و نجاسه و دنیه و رجاسه و منحکم رایه

الحق التی من تقدمها ضل و من تاخر عنها زل و فرض طاعتکم علی کل اسود و ابیض و اشـهد انکم قد وفیتم بعهد الله و زمته و بکـل مـا اشترط علیکم فی کتـابه و دعوتم الی سبیله و انفـذتم طاقتکم فی مرضاته و حملتم الخلائق علی منهاج النبوه و مسالک الرسـاله و سـرتم فیـه بسیره الأنبیـاء و مـذاهب الأوصـیاء فلـم یطـع لکـم امر و لم تصـغ الیکم اذن فصـلوات الله علی ارواحکم و اجسادکم پس خود را به قبر منور می چسبانی و می گوئی: بابی انت و امی یا حجه الله لقد ارضعت بثدی الایمان و فطمت بنور الاسـلام و غـذیت ببرد الیقین و البست حلل العصـمه و اصـطفیت و ورثت علم الکتاب و لقنت فصل الخطاب و اوضح بمکانک معـارف التنزیـل و غوامض التاویـل و سـلمت الیـک رایه الحق و کلفت هـدایه الخلق و نبـذ الیـک عهـد الامـامه و الزمت حفظ الشـریعه و اشـهد یا مولای انک وفیت بشـرائط الوصیه و قضیت ما لزمک من حد الطاعه و نهضت باعباء الامامه و احتذیت مثال النبوه فی الصبر و الاجتهاد و النصیحه للعباد و کظم الغیظ و العفو عن الناس و عزمت علی العدل فی البریه و النصفه فی القضیه و وکـدت الحجـج علی الأـمه بالـدلائل الصادقه و الشـریعه الناطقه و دعوت الی الله بالحکمه البالغه و الموعظه الحسـنه فمنعت من تقویم الزیغ و سـد الثلم و اصـلاح الفاسـد و کسـر المعانـد و احیاء السـنن و اماته البـدع حتی فارقت الـدنیا و انت شـهید و لقیت رسول الله صلی الله علیه واله و انت حمید صلوات

[صفحه ۹۳]

الله علیک تترادف و تزید.

بعد برو به طرف پایین

پای مبارک و بگو: یا سادتی یا ال رسول الله انی بکم اتقرب الی الله جل و علا بالخلاف علی الذین غدروا بکم و نکثوا بیعتکم و جحدوا ولایتکم وانکروا منزلتکم و خلعوا ربقه طاعتکم و هجروا اسباب مودتکم و تقربوا الی فراعنتهم بالبرائه منکم و الاعراض عنکم و منعوکم من اقامه الحدود و استیصال الجحود و شعب الصدع و لم الشعث و سد الخلل و تثقیف الأود تو امضاء الأحکام ء و تهذیب الاسلام و قمع الاثام و ارهجوا علیکم نقع الحروب و الفتن و انحو علیکم سیوف الأحقاد و هتکوا منکم الستور و ابتاعوا بخمسکم الخمور و صرفوا صدقات المساکین الی المضحکین و الساخرین و ذلک بما طرقت لهم الفسقه الغواه و الحسده البغاه اهل النکث و الغدر و الخلاف و المکر و القلوب المنتنه من قذر الشرک و الأجساد المشحنه من درن الکفر الذین اضبوا علی النفاق و اکبوا علی علائق الشقاق فلما مضی المصطفی صلوات الله علیه و اله اختطفوا لغره و انتهزوا الفرصه و انتهکوا الحرمه و غادروه علی فراش الوفاه و اسرعوا لنقض البیعه و مخالفه المواثیق المؤکده و خیانه الأمانه المعروضه علی الجبال الراسیه و ابت ان تحملها و حملها الانسان الظلوم الجهول ذو الشقاق و العزه بالاثام المولمه و الأنفه عن الأنقیاد لحمید العاقبه فحشر سفله الأعراب و بقایا و الأحزاب الی دار النبوه و الرساله و مهبط الوحی و الملائکه و مستقر سلطزان الولایه و معدن الوصیه و الخلافه و الامامه حتی نقضوا عهد المصطفی فی

[صفحه ۹۴]

اخیه علم الهدی و المبین طریق النجاه من طرق الردی و جرحوا کبد خیر الوری فی ظلم ابنته و اضطهاد

حبیبه و اهتضام عزیزته بضعه لحمه و فلذه کبده و خذلوا بعلها و صغروا قدره و استحلوا محارمه و قطعوا رحمه و انکروا اخوته و هجروا مودته و نقضوا طاعته و جحدوا ولایته و اطمعوا العبید فی خلافته و قادوه الی بیعتهم مصلته سیوفها مقذعه اسنتها و هو ساخط القلب هائج الغضب شدید الصبر کاظم الغیظ یدعونه الی بیعتهم التی عم شومها الاسلام و زرعت فی قلوب اهلها الاثام و عقت سلمانها و طردت مقدادها و نفت جندبها و فتقت بطن عمارها و حرفت القران و بدلت الأحکام و غیرت المقام و اباحت الخمس للطلقاء و سلطت اولاد اللعناء علی الفروج و الدماء و خلطت الحلال بالحرام و استخفت بالایمان و الاسلام و هدمت الکعبه و اغارت علی دار الهجره یوم الحره و ابرزت بنات المهاجرین والأنصار للنکال و السوره و البستهن ثوب العار و الفضیحه و رخصت لأهل الشبهه فی قتل اهل بیت الصفوه و اباده نسله و استیصال شأفته و سبی حرمه و قتل انصاره و کسر منبره و قلب مفخره و اخفاء دینه و قطع ذکره یا موالی فلو عاینکم المصطفی و سهام الأمه مغرقه فی اکبادکم و رماحهم مشرعه فی نحورکم و سیوفها مولغه فی دمائکم یشفی ابناء العواهر غلیل الفسق من ورعکم و غیظ الکفر من ایمانکم و انتم بین صریع فی المحراب قد فلق السیف هامته و شهید فوق الجنازه قد شکت اکفانه بالسهام و قتیل بالعراء قد رفع فوق القناه رأسه و مکبل فی السجن قد رضت بالحدید اعضائه و مسموم قد قطعت بجرع

[صفحه ۹۵]

السم امعائه و شملکم عبادید تفنیهم العبید و ابناء العبید فهل المحن یا سادتی

الا ـ التی لزمتکم و المصائب الا ـ التی عمتکم و الفجائع الا ـ التی خصتکم و القوارع الا ـ التی طرقتکم صلوات الله علیکم و علی ارواحکم و اجسادکم و رحمه الله و برکاته.

بعد قبر منور را ببوس و بگو: بابی انتم و امی یا ال المصطفی انا لا نملک الا ان نطوف حول مشاهدکم و نعزی فیها ارواحکم علی هذه المصائب العظیمه الحاله بفنائکم و الرزایا الجلیله النازله بساحتکم التی اثبتت فی قلوب شیعتکم القروح و اورثت اکبادهم الجروح و زرعت فی صدروهم الغصص فنحن نشهد الله انا قد شارکنا و اولیائکم و انصارکم المتقدمین فی اراقه دماء الناکثین و القاسطین و المارقین و قتله ابی عبدالله سید شباب اهل الجنه علیه السلام یوم کربلاء بالنیات و القلوب و التأسف علی فوت تلک الموقف التی حضروا لنصرتکم و علیکم منا السلام و رحمه الله و برکاته.

بعد قبر شریف را بین خود و قبله قرار بده و بگو: اللهم یا ذا القدره التی صدر عنها العالم مکونا مبرؤا علیها مفطورا تحت ظل العظمه فنطقت شواهد صنعک فیه بانک انت الله لا اله الا انت مکونه و بارئه و فاطره ابتدعته لا من شی ء و لا علی شی ء و لا فی شی ء و لا لوحشه دخلت علیک اذ لا غیرک و لا حاجه بدت لک فی تکوینه و لا لاستعانه منک علی الخلق بعده بل انشأته لیکون دلیلا علیک بانک باین من الصنع فلا یطیق المنصف لعقله انکارک و الموسوم بصحه المعرفه جحودک اسئلک بشرف الاخلاص فی توحیدک و حرمه التعلق

[صفحه ۹۶]

بکتابک و اهل بیت نبیک ان تصلی علی ادم بدیع فطرتک و بکر حجتک و لسان قدرتک و

الخلیفه فی بسیطتک و علی محمد الخالص من صفوتک و الفاحص عن معرفتک و الغائص المأمون علی مکنون سریرتک بما اولیته من نعمتک بمعونتک و علی من بینهما من النبیین و المکرمین و الأوصیاء و الصدیقین و ان تهبنی لامامی هذا.

پس پهلوی روی خود را بر ضریح مبارک بگذار و بگو: اللهم بمحل هذا السید من طاعتک و بمنزله عندک لا تمتنی فجائه و لا تحرمنی توبه و ارزقنی الورع عن محارمک دینا و دنیا و اشغلنی بالاخره عن طلب الأولی و وفقنی لما تحب و ترضی و جنبنی اتباع الهوی و الاغترار بالأباطیل و المنی اللهم اجعل السداد فی قولی و الصواب فی فعلی و الصدق و الوفاء فی ضمانی و وعدی و الحفظ و الایناس مقرونین بعهدی و وعدی و البر و الاحسان من شأنی و خلقی و اجعل السلامه لی شامله و العافیه بی محیطه ملتفه و لطیف صنعک و عونک مصروفا الی و حسن توفیقک و یسرک موفورا علی و احینی یا رب سعیدا و توفنی شهیدا و طهرنی للموت و ما بعده اللهم و اجعل الصحه و النور فی سمعی و بصری و الجده و الخیر فی طرقی و الهدی و البصیره فی دینی و مذهبی و المیزان ابدا نصب عینی و الذکر و الموعظه شعاری و دثاری و الفکره و العبره انسی و عمادی و مکن الیقین فی قلبی و اجعله اوثق الأشیاء فی نفسی و اغلبه علی رأیی و عزمی و اجعل الارشاد فی عملی و التسلیم لأمرک مهادی. و سندی و الرضا بقضائک و قدرک اقصی عزمی و نهایتی و ابعد همی و غایتی حتی لا اتقی

احدا من خلقک بدینی

[صفحه ۹۷]

و لا اطلب به غیر اخرتی و لا استدعی منه اطرائی و مدحی و اجعل خیر العواقب عاقبتی و خیر المصایر مصیری و انعم العیش عیشی و افضل الهدی هدای و اوفر الحظوظ حظی و اجزل الأقسام قسمی و نصیبی و کن لی یا رب من کل سوء ولیا و الی کل خیر دلیلا و قائدا و من کل باغ و حسود ظهیرا و مانعا اللهم بک اعتدادی و عصمتی و ثقتی و توفیقی و حولی و قوتی و لک محیای و مماتی و فی قبضتک سکونی و حرکتی و ان بعروتک الوثقی استمساکی و وصلتی و علیک فی الأمور کلها اعتمادی و توکلی و من عذاب جهنم و مس سقر نجاتی و خلاصی و فی دار امنک و کرامتک مثوای و منقلبی و علی ایدی سادتی و موالی ال المصطفی فوزی و فرجی اللهم صل علی محمد و ال محمد و اغفر للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات و اغفر لی و لوالدی و ما ولدا و اهل بیتی و جیرانی و لکل من قلدنی یدا من المؤمنین و المؤمنات انک ذو فضل عظیم.

این دعا را سید بن طاووس در مصباح الزائر بعد از زیارت جامعه ی مذکوره نقل فرموده و آن دعاء شریف این است:

اللهم این زرت هذا الامام مقرا بامامته معتقدا لفرض طاعته فقصدت مشهده بذنوبی و عیوبی و موبقات اثامی و کثره سیئاتی و خطایای و ما تعرفه منی مستجیرا بعفوک مستعیذا بحلمک راجیا رحمتک لاجئا الی رکنک عائذا برأفتک مستشفعا بولیک و ابن اولیائک وصفیک و ابن اصفیائک و امینک و ابن امنائک و خلیفتک و

ابن خلفائک الذین جعلتهم الوسیله الی رحمتک و رضوانک و الذریعه الی رأفتک

[صفحه ۹۸]

و غفرانک اللهم و اول حاجتی الیک ان تغفر لی ما سلف من ذنوبی علی کثرتها و ان تعصمنی فیما بقی من عمری و تطهر دینی مما یدنسه و یشینه و یزری به و تحمیه من الریب و الشک و الفساد و الشرک و تثبتنی علی طاعتک و طاعه رسولک و ذریته النجباء السعداء صلواتک علیهم و رحمتک و سلامک و برکاتک و تحیینی و ما احییتنی علی طاعتهم وتمیتنی اذا امتنی علی طاعتهم و ان لا تمحو من قلبی مودتهم و محبتهم و بغض اعدائهم و مرافقه اولیائهم و برهم و اسئلک یا رب ان تقبل ذلک منی و تحبب الی عبادتک و المواظبه علیها و تنشطنی لها و تبغض الی معاصیک و محارمک و تدفعنی عنها و تجنبنی التقصیر فی صلواتی و الاستهانه بها و التراخی عنها و توفقنی لتأدیتها کما فرضت و امرت به علی سنه رسولک صلواتک علیه و اله و رحمتک و برکاتک خضوعا و خشوعا و تشرح صدری لایتاء الزکوه و اعطاء الصدقات و بذل المعروف و الاحسان الی شیعه ال محمد علیهم السلام و مواساتهم و لا تتوفانی الا بعد ان ترزقنی حج بیتک الحرام و زیاره قبر نبیک و قبور الأئمه علیهم السلام و اسئلک یا رب توبه نصوحا ترضاها و نیه تحمدها و عملا صالحا تقبله و ان تغفر لی و ترحمنی اذا توفیتنی و تهون علی سکرات الموت و تحشرنی فی زمره محمد و اله صلوات الله علیه و علیهم و تدخلنی الجنه برحمتک و تجعل دمعی غزیرا فی طاعتک و عبرتی

جاریه فیما یقربنی منک و قلبی عطوفا علی اولیائک و تصوننی فی هذه الدنیا من العاهات و الافات و الأمراض الشدیده و الأسقام المزمنه و جمیع انواع البلاء و الحوادث و تصرف قلبی عن الحرام

[صفحه ۹۹]

و تبغض الی معاصیک و تحبب الی الحلال و تفتح لی ابوابه و تثبت نیتی و فعلی علیه و تمد فی عمری و تغلق ابواب المحن عنی و لا تسلبنی ما مننت به علی و لا تسترد شیئا مما احسنت به الی و لا تنزع منی النعم التی انعمت بها علی و تزید فیما خولتنی و تضاعفه اضعافا مضاعفه و ترزقنی مالا کثیرا واسعا سائغا هنیئا نامیا وافیا و عزا باقیا کافیا و جاها عریضا منیعا و نعمه سابغه عامه و تغنینی بذلک عن المطالب المنکده و الموارد الصعبه و تخلصنی منها معافا فی دینی و نفسی و ولدی و ما اعطیتنی و منحتنی و تحفظ علی مالی و جمیع ما خولتنی و تقبض عنی ایدی الجبابره و تردنی الی وطنی و تبلغنی و نهایه املی فی دنیای و اخرتی و تجعل عاقبه امری محموده حسنه سلیمه و تجعلنی رحیب الصدر واسع الحال حسن الخلق بعیدا من البخل و المنع و النفاق و الکذب و البهت و قول الزور و ترسخ فی قلبی محبه محمد و ال محمد و شیعتهم و تحرسنی یا رب فی نفسی و اهلی و مالی و ولدی و اهل خزانتی و اخوانی و اهل مودتی و ذریتی برحمتک و جودک اللهم هذه حاجاتی عندک و قد استکثرتها للؤمی و شحی و هی عندک صغیره حقیره و علیک سهله یسیره فاسئلک بجاه محمد و ال محمد

علیه و علیهم السلام عندک و بحقهم علیک و بما اوجبت لهم و بسائر انبیائک و رسلک و اصفیائک و اولیائک المخلصین من عبادک و باسمک الأعظم الأعظم لما قضیتها کلها و اسعفتنی بها و لم تخیب املی و رجائی اللهم و شفع صاحب هذا القبر فی یا سیدی یا ولی الله یا امین الله اسئلک ان تشفع لی الی الله عزوجل فی هذه الحاجات کلها بحق ابائک الطاهرین

[صفحه ۱۰۰]

و بحق اولادک المنتجبین فان لک عند الله تقدست اسمائه المنزله الشریفه و المرتبه الجلیله و الجاه العریض اللهم لو عرفت من هو اوجه عندک من هذا الامام و من ابائه و ابنائه الطاهرین علیهم السلام و الصلوه لجعلتهم شفعائی و قدمتهم امام حاجتی و طلباتی هذه فاسمع منی و استجب لی و افعل بی ما انت اهله یا ارحم الراحمین اللهم و ما قصرت عنه مسئلتی و عجزت عنه قوتی و لم تبلغه فطنتی من صالح دینی و دنیای و اخرتی فامنن به علی و احفظنی و احرسنی وهب لی و اغفر لی و من ارادنی بسوء او مکروه من شیطان مرید او سلطان عنید او مخالف فی دین او منازع فی دنیا او حاسد علی نعمه او ظالم او باغ فاقبض عنی یده و اصرف عین کیده و اشغله عنی بنفسه و اکفنی شره و شر اتباعه و شیاطینه و اجرنی من کل ما یضرنی و یجحف بی و اعطنی جمیع الخیر کله مما اعلم و مما لا اعلم اللهم صل علی محمد و ال محمد و اغفر لی و لوالدی و لاخوانی و اخواتی و اعمامی و عماتی و اخوالی و خالاتی و

اجـدادی و جـداتی و اولاـدهم و ذراریهم و ازواجی و ذریاتی و اقربائی و اصـدقائی و جیرانی و اخوانی فیک من اهل الشـرق و الغرب و لجمیع اهـل مودتی من المؤمنین و المؤمنـات الأحیـاء منهم و الأـموات و لجمیع من علمنی خیرا او تعلم منی علما اللهم اشـرکهم فی صالـح دعـائی و زیارتی لمشـهد حجتک و ولیک واشـرکنی فی صالـح ادعیتهم برحمتک یا ارحم الراحمین و بلغ ولیک منهم السلام و السلام علیک و رحمه الله و برکاته یا سیدی یا مولای یا

[صفحه ۱۰۱]

فلان بن فلان [۲۲] صلی الله علیک و علی روحک و بدنک انت و سیلتی الی الله و ذریعتی الیه و لی حق موالاتی و تأمیلی فکن شفیعی الی الله عزوجل فی الوقوف علی قصتی هذه و صـرفی عن موقفی هذا بالنجح بما سئلته کله برحمته و قدرته اللهم ارزقنی عقلاـ کاملاـ و لبـا و راجحـا و عزا و باقیـا و قلبا زکیا و عملا کثیرا و ادبا بارعا و اجعل ذلک کله لی و لاتجعله علی برحمتک یا ارحم الراحمین.

و ایضا دعائی است که بعـد از زیارت هر یک از ائمه (علیهم السـلام) خوانده می شود. سـید بن طاووس (ره) فرموده مسـتحب است این دعا عقیب زیارت ائمه (علیهم السلام) خوانده شود:

اللهم ان کـانت ذنوبی قـد اخلقت وجهی عنـدک و حجبت دعائی عنک و حالت بینی و بینک فاسـئلک ان تقبل علی بوجهک الکریم و تنشـر علی رحمتـک و تنزل علی برکاتـک وان کـانت قـد منعت ان ترفع لی الیک صوتا او تغفر لی ذنبا او تتجاوز عن خطیئه مهلکه فها انا ذا مستجیر بکرم وجهک و عز جلالک متوسل الیک متقرب الیک باحب

خلقـک الیـک و اکرمهم علیـک و اولاهم بک واطوعهم لک و اعظمهم منزله و مکانا عنـدک محمـد و بعترته الطاهرین الأئمه الهداه المهدیین الذین فرضت علی خلقک طاعتهم و امرت بمودتهم و جعلتهم ولاه الأمر من بعد رسولک صلی الله علیه و اله یا مذل کل جبار عنید و یا معز المؤمنین بلغ مجهودی فهب لی نفسی الساعه و رحمه منک تمن بها علی یا ارحم الراحمین.

[صفحه ۱۰۲]

پس ضریح را ببوس و هر دو طرف رو را بر ضریح بگذار و بگو: اللهم ان هذا مشهد لا یرجو من فاتته فیه رحمتک ان ینالها فی غیره و لاـ احـد اشـقی من امرء قصـده مؤملاـ فـاب عنه خائبـا اللهم انی اعوذبـک من شـر الایاب و خیبه المنقلب و المناقشه عند الحساب و حاشاک یا رب ان تقرن طاعه ولیک بطاعتک و موالاته بموالاتک و معصـیته بمعصـیتک ثم تؤبس زائره و المتحمل من بعد البلاد الی قبره و عزتک یا رب لا ینعقد علی ذلک ضمیری اذ کانت القلوب الیک بالجمیل تشیر.

پس نماز زیارت کن و چون خواهی وداع کنی و برگردی بگو: السـلام علیکم یا اهل بیت النبوه و معدن الرساله سـلام مودع لا سئم و لا قال و رحمه الله و برکاته.

و شـیخ مفیـد (ره) نیز این دعـا را نقل کرده و لکن بعـد از بالجیمل تشـیر فرموده پس بگو: یا ولی الله ان بینی و بین الله عزوجل ذنوبا لا یأتی علیها الا رضاک فبحق من ائتمنک علی سـره و استرعاک امر خلقه و قرن طاعتک بطاعته و موالاتک بموالاته تول صلاح حالی مع الله عزوجل و اجعل حظی من زیارتک تخلیطی بخالصی زوارک

الـذین تسـئل الله عزوجـل فی عتق رقـابهم و ترغب الیه فی حسن ثوابهم و هـا انـا الیوم بقبرک لائـذ و بحسن دفاعک عنی عائذ فتلافنی یـا مولای و ادرکنی و اسـئل الله عزوجل فی امری فان لک عنـد الله مقاما کریما و جاها عظیما صـلی الله علیک و سـلم تسلیما.

مؤلف گوید: بهتر آن است که زائر چون خواهد دعا کند در

[صفحه ۱۰۳]

مشاهـد مشـرفه بلکه هر دعـا کننـده در هر کجـا که باشـد برای هر مطـالب و حاجتی آن که مقـدم دارد بر دعای خود دعای بر سلامتی وجود مقدس حجت عصـر حضرت صاحب الأمر (علیه السلام) را و این مطلب بسیار مهم و دارای فوائد مهمه است که شرحش مناسب اینجا نیست.

زیارت جامعه

زیارتی است که علامه ی مجلسـی آن را در تحفه الزائر زیارت هشـتم جوامع قرار داده و فرموده که این زیارتی است که سـید بن طاووس در ضـمن ادعیه ی عرفه روایت کرده از حضـرت صادق (علیه السلام) و در هر وقت و هر موضع که باشد می توان کرد خصوصا در روز عرفه و زیارت این است:

السـلام علیک یا رسول الله السلام علیک یا نبی الله السلام علیک یا خیره الله من خلقه و امینه علی وحیه السلام علیک یا مولای یا امیرالمؤمنین السـلام علیک یا مولای انت حجه الله علی خلقه و باب علمه و وصـی نبیه و الخلیفه من بعـده فی امته لعن الله امه غصـبتک حقک و قعدت مقعدک انا بری ء منهم و من شـیعتهم الیک السـلام علیک یا فاطمه البتول السلام علیک یا زین نساء العالمین السلام علیک یا بنت رسول رب العالمین صلی الله علیک و علیه السلام علیک یا ام الحسن و

الحسین لعن الله امه غصبتک حقک و منعتک ما جعله الله لک حلالا انا بری ء الیک منهم و من شیعتهم السلام علیک یا مولای یـا ابـا محمـد الحسن الزکی السـلام علیک یا مولای لعن الله امه قتلتک و بایعت فی امرک و شایعت انا بری ء الیک منهم و من شیعتهم السلام علیک یا مولای یا ابا عبدالله الحسین بن

[صفحه ۱۰۴]

علی صـلوات الله علیـک و علی ابیـک و جـدک محمـد صـلی الله علیه و اله لعن الله امه اسـتحلت دمـک و لعن الله امه قتلتک و اسـتباحت حریمـک و لعن الله اشـیاعهم و اتبـاعهم و لعن الله الممهـدین لهم بـالتمکین من قتالکم انا بری ء الی الله و الیک منهم السلام علیک یا مولای یا ابا محمد علی بن الحسین السلام علیک یا مولای یا ابا جعفر محمد بن علی السلام علیک یا مولای یا ابـا عبـد الله جعفر بن محمـد السـلام علیک یا مولای یا ابا الحسن موسـی بن جعفر السـلام علیک یا مولای یا ابا الحسن علی بن موسـی السـلام علیک یا مولای یا ابا جعفر محمـد بن علی السـلام علیک یا مولای یا ابا الحسن علی بن محمد السـلام علیک یا مولای یا ابا محمد الحسن بن علی السـلام علیک یا مولای یا ابا القاسم محمد بن الحسن صاحب الزمان صـلی الله علیک و علی عترتـک الطـاهره الطیبه یـا موالی کونوا شـفعائی فی حـط وزری خطایـای امنت بالله و بما انزل الیکم و اتوالی اخرکم بما اتوالی اولکم و برئت من الجبت و الطاغوت و اللات و العزی یا موالی انا سـلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم و عـدو لمن عاداکم و ولی

لمن والاـکم الی یوم القیـامه و لعن الله ظـالمیکم و غاصبیکم و لعن اله اشـیاعهم و اتباعهم واهل مـذهبهم و ابرء الی الله و الیکم منهم.

زیارت وارث

بـدان که از فرمایشات علماء امامیه (رضوان الله علیهم) معلوم می شود که مسـتحب است خوانـدن زیارت وارث حضـرت سـید الشـهداء (علیه السـلام) در هر یـک ای مشاهـد مشـرفه، لـذا بـدین جهت زیارت وارث آن حضـرت را نقل می کنیم که زائرین محترم حضرت رضا

[صفحه ۱۰۵]

(علیه السلام) از فیض آن محروم نمانند:

السـلام علیک یا وارث ادم صـفوه الله السلام علیک یا وارث نوح نبی الله السلام علیک یا وارث ابراهیم خلیل الله السلام علیک یا وارث موسـی کلیم الله السـلام علیک یا وارث عیسـی روح الله السلام علیک یا وارث محمد حبیب الله السلام علیک یا وارث امیرالمؤمنین علیه السـلام السـلام علیـک یـابن محمـد المصـطفی السـلام علیک یا بن علی المرتضـی السـلام علیک یابن فاطمه الزهراء السلام علیک یابن خدیجه الکبری السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره و الوتر الموتور اشهد انک قد اقمت الصلوه و اتیت الزکوه و امرت بـالمعروف و نهیت عن المنکر و اطعت الله و رسوله حتی اتـاک الیقین فلعن الله امه قتلتک و لعن الله امه ظلمتک و لعن الله امه سمعت بذلک فرضیت به یا مولای یا ابا عبد الله اشهد انک کنت نورا فی الاصلاب الشامخه و الأرحام المطهره لم تنجسـک الجاهلیه بانجاسـها و لم تلبسـک من مـدلهمات ثیابها و اشـهد انک من دعائم الـدین و ارکان المؤمنین و اشـهد انک الامـام البر التقی الرضـی الزکی الهـادی المهـدی و اشـهد ان الاـئمه من ولـدک کلمه التقوی و اعلام الهـدی و العروه الوثقی و الحجه علی

اهل الدنیا و اشـهد الله و ملائکته و انبیائه و رسـله انی بکم مؤمن و بایابکم موقن بشرایع دین و خواتیم عملی و قلبی لقلبکم سلم و امری لأمرکم متبع صلوات الله علیکم و علی ارواحکم و علی اجسادکم و علی اجسامکم و علی شاهدکم و علی غائبکم و علی ظاهرکم و علی باطنکم.

[صفحه ۱۰۶]

در بیان شعر وداع

من آمدم و قبر تو بوسیدم و رفتم

از روی ادب خاك تو بوئیدم و رفتم

تا در دم مرگم تو به دیدار من آئی

من آمدم و قبر تو را دیدم و رفتم

ای عقده گشا تا ز دلم عقده گشائی

من حلقه به دربار تو کوبیدم و رفتم

من غرق گناه آمده بودم به حضورت

مشمول عطایای تو گردیدم و رفتم

تا روز جزا در صف زوار تو باشم

رخسار به درگاه تو سائیدم و رفتم

با یاد طواف حرم ای قبله ی هفتم

گرد حرم قدس تو گردیدم و رفتم

چون دست به دامان وصال تو فکندم

دامن دگر از غیر تو برچیدم و رفتم

[صفحه ۱۰۷]

دیدم که غریبی ز وطن ای شه مسموم

بر غربت تو اشک فشانیدم و رفتم

شرح غم جانسوز تو از هر که شنیدم

غم خوردم و گرییدم و نالیدم و رفتم

در سلک گدایان درت مانده مؤید

من خاک تو بوسیدم و بوئیدم و رفتم

[صفحه ۱۰۸]

در بیان زیارت عاشوراء و اعمال روز عاشوراء

کلامی در روزه عاشورا

بدان که بعضی گفته اند که عاشوراء معرب است و در اصل عبرانی بوده و لفظ اصلی عاشور است و جماعتی از لغویین گفته اند که خود عربی است و قیاسی لغت و ماده عشر شاهد او است و ممکن است که هم در لغت عبرانی استعمال شده و هم در لغت عربی و اشتراک لغتین کثیر الوجود است مثل صابون و تنور و کوزه چنانچه از (فقه اللغه) ثعالبی، و (مزهر اللغه) سیوطی نقل شده، و ایضا شکی نیست که شهادت حضرت سید الشهداء (روحی فداء) روز دهم محرم بوده و عبارت جماعتی از لغویین و فقهای فریقین شاهد این است که عاشوراء دهم محرم است و تاسوعا نهم است، و آنچه از صحیح بخاری از ابن عباس نقل شده که عاشوراء

نهم است و تاسوعا هشتم کذب و مفتری است چون آنچه در مسند احمد بن حنبل [۲۳] که نقل از ابن

[صفحه ۱۰۹]

عباس: «ان رسول الله (صلی الله علیه و آله) قال: لئن عشت الی قابل لأصومن التاسع» (یعنی عاشوراء) دلیل بر مدعا نیست چون معلوم نیست که عبارت (یعنی عاشوراء) از کلام پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد بلکه تفسیر ابن عباس است برای التاسع.

و ایضا آنچه از سنن ابی داود [۲۴] نقل شده که راوی گوید: «أتیت ابن عباس و هو متوسد ردائه فی المسجد الحرام فسألته عن صوم عاشوراء فقال: اذا رأیت هلال محرم فأعد فاذا کان یوم التاسع فأصبح صائما. فقلت: کذا کان محمد (صلی الله علیه و آله) یصوم؟. فقال: کذلک محمد (صلی الله علیه و آله) یصوم». باز دلیل بر مدعا نمی شود چون اگرچه سؤال از روز عاشوراء بوده و ابن عباس عاشوراء را به روز نهم تطبیق کرده ولی این تطبیق درست نیست مانند تفسیر ابن عباس تاسع را به روز عاشوراء در حدیث سابق. چون در سنن ابی داود [۲۵]، باب صوم، از ابن عباس نقل کرده است: «عبدالله بن عباس یقول: صام النبی صلی الله علیه و آله یوم عاشوراء و أمرنا بصیامه، قالوا: یا رسول الله انه یوم تعظمه الیهود و النصاری، فقال رسول الله صلی الله علیه و آله فاذا کان العام المقبل صمنا یون التاسع فلم یأت العام المقبل حتی توفی رسول الله صلی الله علیه و آله». و این حدیث شریف صریح است بر این که وقتی به پیغمبر اکرم عرض شد: «انه یوم تعظمه الیهود و النصاری» یعنی در روز عاشورا گویا حضرت تصدیق کردند کلام

آن ها را،

[صفحه ۱۱۰]

و فرمودنـد: اگر سال آینده بشود ما روز نهم را روزه می گیریم نه روز دهم را که روز عاشوراء است و روزی است که یهود و نصاری او را بزرگ می دارند. و از این بیانات روشن شد که تاسوعا روز نهم است نه روز هشـتم چنانچه از صحیح بخاری این معنی اسـتفاده می شود که او فهمیده عاشوراء روز نهم است پس تاسوعا که قبل از آن است روز هشـتم است و دانستی که این کلاـم مردود است. علاـوه بر آن کلامی که حجت در فهم لغات است همانا قرآن کریم و کلام ائمه اطهار (علیهم السـلام) که افصح فصحای عرب و روزگار هستند می باشد. و چون روز روشن معلوم است که ائمه اطهار و همچنین علماء اعلام از فریقین که اهل فهم لغات هستند و کلامشان حجت است لفظ عاشوراء و تاسوعا را بر روز دهم و نهم اطلاق و استعمال نموده اند.

مؤلف گویـد: به نظر این حقیر تمام این احادیث مجعول باشـد که معانـدین ائمه اطهار (علیهم السـلام) آن ها را جعل کرده اند برای احترام روز عاشوراء و تاسوعا چنانچه در بیان اعمال روز عاشوراء خواهیم گفت.

در اعمال روز عاشوراء

اشاره

بدان که روز دهم محرم روز شـهادت ابو عبدالله الحسـین (علیه السـلام) است روز مصـیبت و حزن ائمه اطهار (علیهم السلام) و شیعیـان ایشان است، و شایسـته است که شـیعیان در این روز مشـغول کاری از کارهای دنیا نگردنـد و از برای خانه خود چیزی ذخیره نکنند و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشند و تعزیت حضرت امام حسین (علیه السلام)

[صفحه ۱۱۱]

را اقامه نمایند و به ماتم مشغول باشند به نحوی که در ماتم عزیزترین اولاد و ارقاب خود اشتغال می نمایند

و زیارت کنند آن حضرت را به زیارت عاشوراء که بعد از این بیاید انشاء الله تعالی. و سعی کنند در نفرین و لعن بر قاتلان آن حضـرت و یکدیگر را تعزیت گویند در مصـیبت آن جناب و بگویند: «أعظم الله أجورنا بمصابنا بالحسین علیه السلام و جعلنا و ایاکم من الطالبین بثاره مع ولیه الامام المهدی من آل محمد علیهم السلام». و شایسته است در این روز مقتل بخوانند و یکدیگر را بگریانند. روایت شده که چون حضرت موسی (علیه السلام) مأمور شد به ملاقات جناب خضر و تعلم از او اول چیزی که در وقت ملاقات بین ایشان مـذاکره شـده این بود که آن عالم حـدیث نمود برای حضـرت موسـی مصـیبت ها و بلاهائی که بر آل محمد (علیهم السلام) وارد می شود، پس هر دو گریستند و سخت شد گریستن ایشان.

و روایت شده از ابن عباس که گفت: در ذیقار خدمت امیرالمؤمنین (علیه السلام) رسیدم صحیفه ای بیرون آورد به خط خود و املاـء پیغمبر (صـلی الله علیه و آله) و برای من خوانـد، و در آن صـحیفه بود مقتـل امـام حسـین (علیه السـلام) و آن که چگونه کشـته می شود و کی او را می کشـد و کی یـاری می کنـد او را و کی با او شـهید می شود، پس گریه کرد آن حضـرت گریه سختی و مرا به گریه در آورد.

و اگر کسـی در این روز نزد قبر امام حسـین (علیه السـلام) باشد و مردم را آب دهد مثل کسـی باشد که لشـگر آن حضرت را آب داده باشد و با آن جناب در کربلاء حاضر شده باشد و خواندن هزار مرتبه سوره ی

[صفحه ۱۱۲]

توحید در این روز فضیلت دارد، و روایت شده که خداوند

رحمن به او نظر رحمت کند. و برای امروز دعاها و نمازهائی است، طالبین به زاد المعاد رجوع نمایند، و شایسته است که شیعیان در این روز از خوردن و آشامیدن امساک کنند بی آن که قصد روزه نمایند، و در آخر روز بعد از عصر به غذائی که اهل مصیبت می خورند افطار کنند و در این کار به ائمه اطهار (علیهم السلام) تأسی کنند. چنانچه شیخ طوسی در کتاب مصباح الزائر [۲۶] از عبدالله بن سنان (رضی الله عنه) روایت کرده و گوید: بر حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) روز عاشوراء وارد شدم و او را دیدم رنگ و رو برگشته و حزن و اندوه از صورت آن حضرت هویدا بود و اشک های آن حضرت سرازیر می شد از چشمان مانند دانه های لؤلؤ ریزان، عرض کردم: ای پسر رسول الله چیست گریه شما؟ خدای تعالی چشمان شما را نگریاند. فرمودند: آیا در غفلتی؟ آیا نمی دانی این که در مثل این روز حسین بن علی (علیه السلام) مصیبت زده شد؟. عرض کردم: ای آقای من فرمایش شما درباره ی روزه ی این روز (یعنی عاشوراء) چیست؟. پس فرمودند: روزه بگیر آن روز بدون آن که از شب قصد و نیت روزه آن را داشته باشی و افطار کن روزه را بدون این که دعا کنی به مانند دعای روزه داران و آن را روزه کامل قرار مده و باید افطار تو بعد از نماز عصر به مقدار یک ساعت بوده باشد بر جرعه ای از آب. به درستی که در آن وقت آرام گرفت و کنار شد و جنگ بر آل رسول الله

[صفحه ۱۱۳]

(صلی الله علیه و آله) و باز نشست واقعه بزرگ

فتنه ی دشمنان بر اهل بیت (علیهم السلام).

و خلاصه امساک کند نه به قصد روزه و افطار کند به مانند آب یا ماست یا شیر نه مثل غذاهای لذیذ. و خوب است که بند جامه های خود را بگشاید و آستینها را بالا زند به هیئت صاحبان مصیبت.

علامه ی مجلسی در زاد المعاد فرموده است و بهتر آن است که روز نهم و دهم را روزه ندارد زیرا که بنی امیه این دو روز را برای برکت و شماتت بر قتل آن حضرت روزه می داشتند. و احادیث بسیار در فضیلت این دو روز و روزه ی آن ها بر حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) بسته اند، لیکن احادیث بسیار در مذمت روزه ی این دو روز خصوصا روز عاشوراء از طریق اهل بیت (علیهم السلام) وارد شده است.

کلینی (رضوان الله علیه) سند به عبدالملک می رساند که گفت: سؤال کردم از حضرت ابو عبدالله از صوم تاسوعا و عاشوراء، فرمود: تاسوعا روزی است که محاصره شدند در او حسین و اصحابش (رضی الله عنهم) در کربلا و مجتمع شدند بر او لشگر اهل شام و فرود آمدند بر او و فرح کردند ابن مرجانه و عمر بن سعد به توافر خیول و کثرت جنود و حسین و اصحابش (کرم الله وجوههم) را ضعیف کردند و یقین کردند که دیگر برای حسین ناصری نخواهد آمد و اهل عراق او را مدد نخواهند کرد. آن گاه از غایت تفجع و اشتیاق می فرماید: «بأبی المستضعف الغریب» یعنی پدرم فدای مظلوم بی کس باد - مگر روزه است در آن روز!؟ کلا و رب البیت الحرام که آن روز صوم نیست.

[صفحه ۱۱۴]

و نیست او مگر روز حزن و مصیبتی

که بر اهل آسمان و اهل زمین و به جمیع اهل ایمان داخل شد و روز فرح و سرور است برای پسر ابن مرجانه و آل زیاد و اهل شام که خدای غضب کند بر ایشان و ذریات ایشان و آن روزی است که گریه کرده اند بر حسین در آن روز جمیع بقاع ارض جز بقعه شام. هر که روزه بگیرد در او یا تبرک کند به او خدا او را با قلب مسخ شده با آل زیاد محشور گرداند و سخط خدا بر او واقع شود، و هر که در این روز ذخیره ای به منزل برد خدایش در قلبش تا روز قیامت نفاق نتیجه دهد و برکت را از خود او و اهل بیت او و اولاد او انتزاع کند و شیطان در همه آن ها با او شرکت کند. و این حدیث را شیخ حر عاملی (رضوان الله علیه) در کتاب صوم المندوب وسائل الشیعه [۲۷] بیان فرموده است.

و همچنین در کافی و تهذیب سند به جعفر بن عیسی یقطینی می رساند که از حضرت رضا (علیه السلام) از صوم عاشوراء و آنچه عامه درباره ی او می گویند سؤال کردم، فرمود: آیا از صوم ابن مرجانه مرا سؤال می کنی؟ او روزی است که حرام زادگان آل زیاد در آن روز به جهت قتل حسین (علیه السلام) روزه گرفتند و آن روزی است که آل محمد (علیهم السلام) و اهل اسلام به آن تشاؤم می کنند روزه نباید گرفت و نباید به او تبرک کرد. و روز دوشنبه روز نحسی است که خدای پیغمبر را در آن روز قبض کرد و هیچ بلائی بر محمد (صلی الله علیه و آله)

[صفحه ۱۱۵]

نرسید

مگر روز دوشنبه. پس ما به آن تشاؤم کنیم و دشمنان ما تبرک جویند. حسین (علیه السلام) در روز عاشوراء کشته شد که ابن مرجانه به آن تبرک می جوید و آل محمد تشاؤم هر که آن دو روز را روزه بگیرد یا روز مبارک بداند خداوند را ممسوخ القلب ملاقات کند و با کسانی محشور شود که روزه آن دو روز را سنت شمرده و به آن تبرک جستند [۲۸] و در همین کتاب چندین حدیث صریح در این موضوع نقل فرموده است.

و بدان که بنی امیه (علیهم اللعنه) برای برکت، آذوقه ی سال را روز عاشوراء تهیه می کردند لذا از حضرت امام رضا (علیهم السلام) منقول است که هر که در این روز سعی در حوائج خود را ترک کند و پی کاری نرود حق تعالی حوائج دنیا و آخرت او را برآورد و هر که روز عاشوراء روز مصیبت و اندوه و گریه او باشد حق تعالی روز قیامت را روز فرح و سرور و شادی او گرداند و دیده اش در بهشت به ما روشن شود، و هر که روز عاشوراء را روز برکت نامد و در آن روز برای منزل خود چیزی کند خدا آن ذخیره را برای او مبارک نگرداند و روز قیامت با یزید و عبیدالله بن زیاد و عمر بن سعد (علیهم اللعنه) محشور گردد.

پس باید که در روز عاشوراء آدمی مشغول کاری از کارهای دنیا نشود و به گریه و نوحه و مصیبت مشغول باشد و اهل خانه خود را امر کند به تعزیه و ماتم آن حضرت چنان که در ماتم عزیزترین اولاد و اقارب خود

می کند و از خوردن و

آشامیدن بدون قصد روزه خودداری نماید و نخندد و مشغول به لهو و لعب نشود و هزار مرتبه بر قاتلان آن حضرت لعنت کند و بگوید: «اللهم العن قتله الحسین علیه السلام». و این حقیر چندین حدیث در بیان گریه و نوحه سرائی بر ابی عبدالله الحسین نقل می کنم تا این که شیعیان و دوستان از بهره بردن از این روز بزرگ محروم نگردند و عمر خود را به بطالت نگذرانند.

از نفس المهموم محدث قمی (رضوان الله علیه) به سند متصل به شیخ ابی القاسم جعفر بن قولویه قمی (قده) به سندش از عبدالله بن بکیر که گفت: در ضمن حدیثی طویل که حج گذاردم با حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) و گفتم: یابن رسول الله اگر قبر حسین (علیه السلام) را بشکافند آیا در قبر چیزی بیابند؟. فرمود: ای پسر بکیر چه بزرگ است سؤال های تو، به درستی که حسین به علی (علیه السلام) با پدر و مادر و برادرش در منزل رسول خدا (صلوات الله علیهم) هستند و با او روزی و نواخت می یابند و او بر جانب راست عرش و بدان در آویخته است، می گوید: ای پروردگار من آنچه به من وعده داده ای وفا کن و به زوار خود می نگرد و می شناسد آن ها را به نامها شان و نام پدرانشان و هر چه در بار و بنه ی آن ها است بهتر از آن که یکی از آن ها پسر خود را می شناسد و نظر می کند به کسی که بر وی گریه کند و از خدا طلب آمرزش می کند برای او، و از پدر خود می خواهد که استغفار کند و می گوید: ای گریه کننده اگر بدانی که خداوند برای تو چه

مهیا کرده است شادمان می گردی بیش از آنچه محزون شدی و از هر گناه و خطیئه برای او

[صفحه ۱۱۷]

استغفار می کند.

و نیز به همین سند از حضرت ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت می کند که فرمودند: هر کس مصیبت ما را به یاد آورد و برای آنچه با ما کرده اند بگرید با ما باشد در درجه ی ما روز قیامت، و هر کس مصیبت ما را به یاد دیگران آورد و خود بگرید و بگریاند چشم او نگرید روزی که همه چشم ها می گریند، و هر کس بنشیند در مجلسی که امر ما در آنجا احیاء می شود دل او نمی میرد روزی که همه ی دل ها می میرند.

و نیز به سند متصل به شیخ الطائفه ابی جعفر طوسی،از مفید، از ابن قولویه، به سند متصل تا أبان بن تغلب از ابی عبدالله (علیه السلام) فرموده: آه کشیدن غمگین برای ستمی که به ما رسیده است تسبیح است و اندوه او برای ما عبادت، و پوشاندن راز ما جهاد در راه خدا است. آن گاه فرمودند: باید این حدیث با طلا نوشته شود.

و نیز به سند متصل به شیخ الطائفه تا به ربیع بن منذر، از پدرش، از حسین بن علی (علیه السلام) فرمودند: هیچ بنده ای نیست که چشمش برای ما قطره ی بچکاند یا فرمود: قطره ی اشک بریزد مگر این که خدای تعالی او را حقب هائی (اقل حقب هشتاد هزار سال است) در بهشت جای دهد.

و نیز به سند متصل به ابن قولویه، به سندش از ابی عماره منشد گفت: هرگز در هیچ روزی نام حسین بن علی (علیه السلام) نزد ابی عبدالله صادق (علیه السلام) برده نشد که آن روز آن حضرت خندان دیده شود تا شب

و آن حضرت می گفت: «الحسین عبره کل مؤمن».

[صفحه ۱۱۸]

یعنی مؤمن هر وقت یاد حسین (علیه السلام) می کند اشکش جاری است.

و خلاصه دانستی که روز عاشوراء روز مصیبت آل محمد (علیهم السلام) و شیعیان ایشان است نه روز فرح و سرور و روزه گرفتن چنانچه ادب و عادت بنی امیه بوده است.

و در خاتمه این گفتار دوست دارم حدیثی نقل کنم که جامع مطالب گذشته است:

محدث قمی (رضوان الله تعالی علیه) فرموده است: شیخ صدوق از جبله مکیه نقل کرده است که از میثم تمار (رضی الله عنه) شنیدم که فرمود: والله می کشند این امت پسر پیغمبر خود را در محرم در روز دهم و هر آینه اعداء حق سبحانه و تعالی این روز را روز برکت قرار دهند و همانا این کار شدنی است و پیشی گرفته است در علم خدای تعالی و من می دانم او را به عهدی که از مولایم امیرالمؤمنین (علیه السلام) به من رسیده تا این که جبله می گوید، گفتم: چگونه مردم روز قتل حسین را روز برکت قرار دهند؟. پس میثم بگریست و فرمود: حدیثی وضع کنند که او روزی است که خدای تعالی یونس را از شکم ماهی بیرون آورد با این که خدای تعالی یونس را در ذیقعده از شکم ماهی برآورد. و گمان می کنند که او روزی است که سفینه نوح بر جودی قرار گرفت با این که استواء سفینه در روز هیجدهم ذیحجه بوده و گمان می کنند که او روزی است که خدا دریا را برای موسی شکافت با این که این کار در ربیع الأول بود.

[صفحه ۱۱۹]

باری، از این حدیث شریف معلوم است که جناب میثم (رضوان الله تعالی

علیه) این مطالب را از امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرا گرفته و عجب این است که چنانچه بعضی از بزرگان فرموده اند دعائی بر طبق این اکاذیب تلفیق شده و شگفت تر از آن که بعضی بی خبران آن دعا را نوشته در دست عوام مردم قرار دادند. با این که از خبر میثم (علیه الرحمه) با آن تأکیدات پر واضح است که این مطالب مجعول است و حضرت امیر (علیه السلام) قبل از واقعه کربلا به این مطالب تصریح فرموده اند و این از معجزات آن حضرت و دلیل بر حقانیت مذهب شیعه است. و بدان که آن دعا بدعت است و خواندن آن حرام و گمان می رود که این دعا را یکی از نواصب مدینه یا خوارج مسقط جعل کرده باشد و به این کار تتمیم ظلم بنی امیه را نموده باشد. و ما آن دعا را ذکر می کنیم تا شیعیان متوجه بوده از آن احتراز کنند: «بسم الله الرحمن الرحیم سبحان الله ملأ المیزان و منتهی العلم و مبلغ الرضا و زنه العرش ... » و بعد دو سه سطر دارد ده مرتبه صلوات بفرستد و بگوید: «یا قابل توبه آدم یوم عاشوراء یا رافع ادریس الی السماء یوم عاشوراء یا مسکن سفینه نوح علی الجودی یوم عاشوراء یا غیاث ابراهیم من النار یوم عاشوراء ... ».

باری، سزاوار است که در عصر عاشوراء از حال حرم امام حسین (علیه السلام) و دختران و اطفال آن حضرت یادآوری که در این وقت در کربلا اسیر دشمنان و مشغول حزن و گریه بودند و مصیبت هائی بر ایشان گذشته که در خاطر هیچ آفریده ای خطور نکند و قلم را تاب

[صفحه ۱۲۰]

نوشتن نباشد.

بدان

که محدث قمی (رضوان الله تعالی علیه) در نفس المهموم از اقبال سید بن طاووس (ره) نقل فرموده: عصر عاشوراء حرم حضرت حسین (علیه السلام) و دختران وی همه اسیر دشمن گشتند و با اندوه و گریه شام کردند، روزی بر آن ها گذشت که قلم یارای بیان حالت ایشان را ندارد و شب را بسر بردند نه مردی داشتند و نه مددکاری تنها و بی کس، دشمنان از ایشان بیزاری می نمودند و آزار و توهین می کردند برای تقرب به عمر سعد بی دین یتیم کننده آل محمد (صلی الله علیه و آله) و مجروح کننده جگر آنان و خوش آیند ابن زیاد زندیق و یزید ملعون تا این که در کتاب مصابیح به سندش تا جعفر بن محمد (علیهماالسلام): «قال قال لی أبی، محمد بن علی (علیهماالسلام): سألت أبی، علی بن حسین عن حمل یزید له؟. فقال: حملنی علی بعیر یظلع بغیر و طاء و رأس الحسین علی علم و نسوتنا خلفی علی بغال فاکف (واکفه) و الفارطه خلفنا و حولنا بالرماح ان دمعت من أحدنا عین قرع رأسه بالرمح حتی اذا دخلنا دمشق صاح صائح یا أهل الشام هولاء سبایا اهل البیت الملعون».

روایت کرده است، از جعفر بن محمد (علیهماالسلام)، از پدرش که او از علی بن الحسین (علیه السلام) پرسید: شما را بر چه نوع شترانی نشانیدند؟. فرمود: مرا بر شتری لنگ بی روپوش نشانده بودند و سر حسین (علیه السلام) را بر علمی برافراشته بودند و زنان پشت سر من بر اشترانی همه ناهموار و معیوب و گروهی از شاطران

[صفحه ۱۲۱]

چابک سوار نیزه به دست در دنبال و بر گرد ما بودند، اگر می دیدند اشک از چشمی روان

است با نیزه بر سر او می زدند تا به دمشق درآمدیم. مردی فریاد زد: اینان اسیران آن خاندان – العیاذ بالله، استجیر بالله، استغفر الله – ملعونند.

خلاصه فکر کن در مصائب اهل بیت عصمت و طهارت در آن وقت و در عظمت مصیبت آن ها که در حدیث به این معنی وارد شده شبی سخت تر از شب یازدهم بر اهل بیت عصمت و طهارت نگذشته. پس عصر آن روز برخیز و بر رسول خدا و علی مرتضی و فاطمه زهراء و حسن مجتبی و سائر ائمه اطهار (علیهم السلام) از ذریه ی سید الشهداء (علیه السلام) مخصوصا به حضرت بقیه الله الأعظم روحی و ارواح العالمین له الفداء سلام کن و ایشان را بر این مصائب عظیمه با دل بریان و چشم گریان تعزیت بگو:

من از تحریر این غم ناتوانم

که تصویرش زده آتش به جانم

ترا طاقت نباشد از شنیدن

شنیدن کی بود مانند دیدن

و سزاوار است این زیارت را که چنانچه محدث قمی فرموده مخصوص این روز است بخوانی: السلام علیک یا وارث ادم صفوه الله السلام علیک یا وارث نوح نبی الله السلام علیک یا وارث ابراهیم خلیل الله السلام علیک یا وارث موسی کلیم الله السلام علیک یا وارث عیسی روح الله السلام علیک یا وارث محمد حبیب الله السلام علیک یا وارث علی امیرالمؤمنین ولی الله السلام علیک یا وارث الحسن الشهید سبط رسول الله السلام علیک یابن رسول الله

[صفحه ۱۲۲]

السلام علیک یابن البشیر النذیر و ابن سید الوصیین السلام علیک یابن فاطمه سیده نساء العالمین السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک یا خیره الله وابن خیرته السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره السلام

علیـک ایها الوتر الموتور السـلام علیک ایها الامام الهادی الزکی و علی ارواح حلت بفنائک و اقامت فی جوارک و وفـدت مع زوارک السـلام علیک منی ما بقیت و بقی اللیل و النهار فلقـد عظمت بک الرزیه و جل المصاب فی المؤمنین والمسـلمین و فی اهـل السـموات اجمعین و فی سـکان الأرضـین فانـا لله و انـا الیه راجعون و صـلوات الله و برکـاته و تحیـاته علیک و علی ابائک الطاهرین الطیبین المنتجبین و علی ذراریهم الهـداه المهـدیین السـلام علیک یا مولای و علیهم و علی روحک و علی ارواحهم و علی تربتک و علی تربتهم اللهم لقهم رحمه و رضوانا و روحا و ریحانا السـلام علیک یا مولای یا ابا عبـدالله یابن خاتم النبیین و یابن سید الوصیین ویابن سیده نساء العالمین السلام علیک یا شهید یابن شهید یا اخ الشهید یا ابا الشهداء اللهم بلغه عنی فی هذه السـاعه و فی هـذا الیوم و فی هـذا الوقت و فی کـل وقت تحیه کثیره و سـلاما سـلام اله علیـک و رحمه الله وبرکـاته یـابن سـید العاملین و علی المستشـهدین معک سلاما متصلا ما اتصل اللیل و النهار السلام علی الحسین بن علی الشهید السلام علی علی بن الحسین الشهید السلام علی العباس الشهید بن امیرالمؤمنین الشهید السلام علی الشهداء من ولد امیرالمؤمنین السلام علی الشهداء من ولد الحسن السلام علی الشهداء من ولد الحسین السلام علی الشهداء من ولد جعفر

[صفحه ۱۲۳]

و عقیل السـلام علی کل مستشـهد معهم من المؤمنین اللهم صل علی محمد و ال محمد و بلغهم عنی تحیه کثیره و سلاما السلام علیک یا رسول الله احسن الله لک العزاء فی ولدک الحسین

السلام علیک یا فاطمه احسن الله لک العزاء فی ولدک الحسین السلام علیک یا امیرالمؤمنین احسن الله لک العزاء فی ولدک الحسین السلام علیک یا ابا محمد الحسن احسن الله لک العزاء فی اخیک الحسین یا مولای یا ابا عبدالله انا ضیف اله و ضیفک و جار الله و جارک و لکل ضیف و جار قری و قرای فی هذا الوقت ان تسئل الله سبحانه و تعالی ان یرزقنی فکاک رقبتی من النار سمیع الدعاء قریب مجیب.

در بیان کیفیت زیارت عاشوراء از دور یا نزدیک

بدان که در فهم احادیث وارده در بیان کیفیت زیارت عاشوراء بین بزرگان اختلاف است و ما انشاء الله کیفیتی که مطابق احتیاط و به تمام محتملات احادیث عمل شده باشد بیان خواهیم کرد بعون الله تعالی: بدان که در احادیث زیارت عاشوراء، لفظ (دعا) بر (زیارت) اطلاق شده است. پس استدعاء علقمه بن محمد حضرمی از حضرت باقر (علیه السلام) که گفت: تعلیم بفرما مرا دعائی که بخوانم آن را در این روز، مرادش همان زیارت است، چنانچه با دقت در حدیث شریف این مطلب ظاهر است و حضرت زیارت عاشوراء را در جواب او بیان کردند.

[صفحه ۱۲۴]

و بدان که اگر زیارت عاشوراء از نزدیک و در کربلا و حرم حسینی باشد دیگر احتیاج به صحرا رفتن یا روی بام بلند رفتن ندارد، چون زیارت نزد قبر حضرت امام حسین (علیه السلام) دستور و مطلوب است. و اما اگر زیارت از شهرهای دور باشد بهتر آن است که به صحراء یا روی بام بلندی برود و متوجه قبر حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) بشود و اشاره کند که به سوی آن حضرت و در حال اشاره زیارت عاشوراء بخواند و

شاید سرش این باشد که فضاء از ظلمات و غواشی ارواح اهل معصیت دور است و ظهور نور ولایه اللهی حسینی و سایر ائمه (علیهم السلام) بیشتر است و در آنجا سلام و خطاب با آن حضرت بهتر است. و اهل معنی این مطلب را در یافته اند و فرموده اند شواهدی برای این امر است که فعلا جای ذکرش نیست. ولی معلوم نیست که رفتن به صحرا یا روی بام از شروط درستی عمل باشد بلکه با این کار عمل کامل و دارای ثواب بیشتر است.

بدان که از احادیث زیارت عاشوراء معلوم می شود که اگر کسی در نجف اشرف باشد و بخواهد با زیارت عاشوراء امام حسین (علیه السلام) را زیارت کند باید اول حضرت امیر (علیه السلام) را زیارت کند به زیارت ششم حضرت امیر (علیه السلام) در مفاتیح پس از آن با اشاره به سوی کربلای حسینی آن حضرت را به زیارت عاشوراء زیارت کند، و سپس دعای علقمه را بخواند. اما اگر بخواهد از شهرهای دور یا در حرم امام حسین (علیه السلام) زیارت عاشوراء بخواند در این صورت معلوم نیست زیارت حضرت امیر (علیه السلام) جزء زیارت

[صفحه ۱۲۵]

عاشوراء باشد و می تواند بدون زیارت حضرت امیر زیارت عاشوراء را بخواند اگر چه بهتر است اول زیارت مختصری از امیرالمؤمنین (علیه السلام) را با نماز زیارت و بعد از آن زیارت عاشوراء بخواند و معلوم است که اگر زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) را خواند و بعد از آن خواست دعای علقمه را بخواند باید ضمائر تثنیه ی آن را مفرد بیاورد، و این منافات ندارد با این که ضمائر آن تثنیه می باشد. چون ورود دعای علقمه در صورت خواندن زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) و

سپس زیارت عاشوراء است آن هم در حرم امیرالمؤمنین (علیه السلام).

و بـدان که اگر از نزدیک قبر ابی عبدالله (علیه السـلام) را زیارت کند اگر اکتفا کند به زیارت عاشوراء شاید اشـکالی نداشـته باشد.

و چون حـدیثی که در زیـارت عاشوراء و زیارت شـشم امیرالمؤمنین (علیه السـلام) در مفاتیـح بیان شـده یک حـدیث است. و جنـاب حضـرت صـادق (علیه السـلام) هر دو را با هم انجام داده انـد. لـذا بهتر آن است که زیارت عاشوراء را با زیارت ششـم مفاتیح الجنان همراه کند خواه در نزد قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) یا قبر ابی عبدالله (علیه السلام) و یا از شهرهای دور باشد و این در جمع بین احادیث فی الجمله طریق احتیاط است و این بود طریقه ی مختاره ی این حقیر.

ولی اگر از شـهرهای دور بخوانـد زیارت کند بهتر آن است که به صـحرا یا بر بالای بام بلندی برود که در این جا نیز طریقه ی مختاره ی حقیر به یکی از سه طریقه زیر می باشد:

طریقه ی اول: توجه کنید به قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام)

[صفحه ۱۲۶]

و زیارت شـشم حضـرت را به نحوی که در مفاتیـح در باب زیارت امیرالمؤمنین (علیه السـلام) آورده شـده بخوانـد تا آنجا که فرمود: پس شش رکعت نماز کند. سپس متوجه به قبر ابی عبدالله شود و زیارت عاشوراء و بعد از آن علقمه را بخواند.

طریقه ی دوم: تکبیر بگوید و اگر صد مرتبه بگوید بهتر است و لعن زیاد بر قاتلان سـید الشهداء (علیه السلام) کند و بعد اشاره به قبر سید الشهداء نماید و زیارت عاشوراء را بخواند و بعد از آن دعای علقمه را.

طریقه ی سوم: ابتدا یک زیارت از زیارت های امیر (علیه السلام) بخواند و بعد دو رکعت نماز کند و سپس صد مرتبه

بگوید و بعد زیارت عاشوراء را.

در این صورت امید است که به احادیث زیارت عاشوراء عمل کرده باشد.

و بعضـی فرموده اند بهتر این است که اول به جانب قبر ابی عبدالله (علیه السلام) سلامی بدهد و لعن زیاد بر قاتلان آن حضرت بنمایـد پس از آن دو رکعت نماز بخواند و زیارت عاشوراء و دعای علقمه را تا آخر بخواند. ولی در زیارت امیرالمؤنین (علیه السلام) بهتر این است که زیارت ششم امیرالمؤمنین (علیه السلام) در مفاتیح خوانده شود به روشی که گفته شد.

و بدان که بعضـی از بزرگان احتمال داده اند که دعای علقمه بعد از زیارت عاشوراء از مکملات است نه از متممات، یعنی در صورت خواندن زیارت کامل و با ثواب بیشتر انجام شده است. به هر حال

[صفحه ۱۲۷]

بهتر آن است که ترک نشود. و این حقیر گمـان می برم که اگر زیارت عاشوراء در حرم سـید الشـهداء (علیه السـلام) خوانـده شود احتیاج به خوانـدن زیارت امیرالمؤمنین (علیه السـلام) نباشد. اگر چه در زیارت شـشم امیرالمؤمنین (علیه السـلام) فرموده: (هر که ایشـان را چنین زیـارت کنـد و این دعـا را بخوانـد خواه از نزدیـک خواه از دور ...) ولی به نظر این حقیر این زیـارت جـداگانه ای است برای امیرالمؤمنین (علیه السـلام) که توأم است بـا زیارت سـید الشـهداء و ارتباطی به زیارت عاشوراء نـدارد بلکه از زیارت های امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

بـدان که در پاورقی کتاب شـفاء الصدرو [۲۹] از کتـاب صـدف مشـحون به سـندش تا به حضـرت علی بن محمـد بن علی بن موسـی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسـین بن امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (صـلوات الله علیهم اجمعین) نقل شده اسـت که حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: کسی که زیارت

عاشوراء مشهوره را بخواند سپس یک دفعه بگوید: «اللهم العنهم جمیعا تسعا و تسعین مره»، مانند کسی است که صد مرتبه گفته. و همچنین سلام آن را یک مرتبه کامل بخواند سپس بگوید: «السلام علی الحسین و علی علی بن الحسین و علی اولاد الحسین و علی اصحاب الحسین تسعا و تسعین مره»، مانند کسی است که صد مرتبه گفته است، و این برای کسانی که وقت ندارند فوزی است عظیم.

[صفحه ۱۲۸]

بیان اصل زیارت عاشوراء

در این کتاب به دو زیارت اکتفا می کنیم:

اول: زیارت عاشوراء معروفه که از نزدیک و دور خوانده می شود، و آن چنان است که شیخ ابوجعفر طوسی در مصباح الزائر ذکر فرموده چنین است:

(روایت کرده محمد بن اسماعیل بن بزیع، از صالح بن عقبه، از پدرش، از حضرت امام محمد باقر (علیه السلام) که فرمود: هر که زیارت کند حسین به علی علیهماالسلام را در روز دهم محرم تا آن که نزد قبر آن حضرت گریان شود ملاقات کند خدا را در روز قیامت با ثواب دو هزار حج و دو هزار عمره و دو هزار جهاد که ثواب آن ها مثل ثواب کسی باشد که حج و عمره و جهاد کند در خدمت رسول خدا و ائمه ی طاهرین علیهم السلام. راوی گفت: گفتم: فدایت شوم، چه ثواب است از برای کسی که بوده باشد در شهرهای دور از کربلا و ممکن نباشد او را رفتن به سوی قبر آن حضرت در مثل این روز، فرمود: هر گاه چنین باشد بیرون رود به سوی صحراء یا بالا رود بر بام بلندی در خانه ی خود و اشاره کند به سوی آن حضرت به سلام و جهد کند در

نفرین کردن بر قاتلین آن حضرت و بعد دو رکعت نماز کند و بکند این کار را در اوایل روز پیش از زوال آفتاب. پس ندبه کند بر حسین علیه السلام و بگرید بر او و امر کند کسانی را که در خانه اش هستند هرگاه از ایشان

[صفحه ۱۲۹]

تقیه نمی کند به گریستن بر آن حضرت و برپا دارد در خانه ی خود مصیبتی به اظهار کردن جزع بر آن حضرت و تعزیت بگویند یکدیگر را به مصیبت ایشان به حسین علیه السلام. و من ضامنم برای ایشان بر خدا هر گاه بیاورند این عمل را جمیع آن ثواب ها را. گفتم: فدای تو شوم ضامن می شوی این ثواب ها را برای ایشان و کفیل می شوی این ثواب ها را؟. فرمود که بلی من ضامنم و کفیلم از برای کسی که این عمل را بجا آورد. گفتم که: چگونه یکدیگر را تعزیت بگویند؟. فرمود که: می گویند: «اعظم الله اجورنا بمصابنا بالحسین علیه السلام و جعلنا و ایاکم من الطالبین بثاره مع ولیه الامام المهدی من ال محمد علیهم السلام» یعنی بزرگ فرماید خداوند اجر های ما را به مصیبت ما به حسین علیه السلام و قرار دهد ما و شما را از خواهند گان خون او با ولی او امام مهدی از آل محمد علیهم السلام.

و اگر بتوانی که بیرون نروی آن روز را در پی حاجتی چنان کن زیرا که آن روز نحسی است که برآورده نمی شود در آن حاجت مؤمن و اگر برآورده شود مبارک نخواهد بود از برای او و نخواهد دید در آن خیری و رشدی و ذخیره نکند البته هیچیک از شما برای منزلش در آن روز چیزی را پس هر که

ذخیره کند در آن روز چیزی را برکت نخواهد دید و در آن چیزی که ذخیره نموده و مبارک نخواهد بود از برای او در اهلش که ذخیره برای آن ها نهاده.پس هر گاه بجا آوردنـد این عمل را بنویسـد حق تعالی برای ایشان ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد که همه را با رسول خدا صلی الله علیه و آله کرده باشد و از برای اوست

[صفحه ۱۳۰]

مزد و ثواب مصیبت هر پیغمبری و رسولی و وصی و صدیق و شهیدی که مرده باش یا کشته شده باشد از زمانی که خلق فرموده حق تعالی دنیا را تا زمانی که به پای شود قیامت.

صالح بن عقبه و سیف بن عمیره گفته انـد که، گفت علقمه بن محمد حضرمی که گفتم به حضرت باقر (علیه السلام) که: تعلیم بفرما مرا دعائی که بخوانم آن را در این روز هر گاه زیارت کنم آن جناب را از نزدیک و دعائی که بخوانم آن را هر گاه زیارت نکنم او را از نزدیک و بخواهم اشاره کنم به سلام به سوی او و از شهرهای دو و از خانه ام. فرمود به من: ای علقمه هر گاه تو بجا آوردی آن دو رکعت نماز را بعد از آن که اشاره کنی به سوی آن حضرت به سلام، پس بگو در وقت اشاره به آن حضرت بعد از گفتن تکبیر این قول را (یعنی زیارت آیته را). پس به درستی که تو هرگاه گفتی این قول را به تحقیق که دعا کرده به آن چیزی که دعا می کند به آن زائر آن حضرت از ملائکه و بنویسد خداوند از برای تو

صد هزار درجه، و بوده باشی مثل کسی که شهید شده باشد با امام حسین علیه السلام تا مشارکت کنی ایشان را در درجات ایشان و شناخته نشوی مگر در جمله ی شهیدانی که شهید شده اند با آن حضرت و نوشته شود برای تو ثواب زیارت هر پیغمبری و رسولی و ثواب زیارت هر که زیارت کرده حسین علیه السلام را از روزی که شهید شده است سلام خدا بر آن حضرت و بر اهل بیتش می گوئی:

السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک یابن رسول الله السلام علیک یابن امیرالمؤمنین و ابن سید الوصیین السلام علیک

[صفحه ۱۳۱]

یابن فاطمه سیده نساء العالمین السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره و الوتر الموتور السلام علیک و علی الارواح التی حلت بفنائک علیکم منی جمیعا سلام الله ابدا ما بقیت و بقی اللیل و النهار یا ابا عبدالله لقد عظمت الرزیه و جلت و عظمت المصیبه بک علینا و علی جمیع اهل الاسلام و جلت و عظمت مصیبتک فی السموات علی جمیع اهل السموات فلعن الله امه اسست اساس الظلم و الجور علیکم اهل البیت و لعن الله امه دفعتکم عن مقامکم و ازالتکم عن مراتبکم التی رتبکم الله فیها و لعن الله امه قتلتکم و لعن الله الممهدین لهم بالتمکین من قتالکم برئت الی الله و الیکم منهم و اشیاعهم و اتباعهم و اولیائهم یا ابا عبدالله انی سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم الی یوم القیامه و لعن الله ال زیاد و ال مروان و لعن الله بنی امیه قاطبه و لعن الله ابن مرجانه و لعن الله عمر بن سعد و لعن الله شمرا و لعن

الله امه اسرجت و الجمت و تنقبت لقتالک بابی انت و امی لقد عظم مصابی بک فاسئل الله الذی اکرم مقامک و اکرمنی بک ان یرزقنی طلب ثارک مع امام منصور من اهل بیت محمد صلی الله علیه و اله اللهم اجعلنی عندک وجیها بالحسین علیه السلام فی الدنیا و الاخره یا ابا عبدالله انی اتقرب الی الله و الی رسوله و الی امیرالمؤمنین و الی فاطمه و الی الحسن والیک بموالاتک و بالبرائه [۳۰] ممن اسس اساس ذلک و بنی علیه بنیانه و جری فی ظلمه و جوره علیکم و علی اشیاعکم برئت الی الله و الیکم

[صفحه ۱۳۲]

منهم و اتقرب الی الله ثم الیکم بموالاتکم و موالاه ولیکم و بالبرائه من اعدائکم و الناصبین لکم الحرب و بالبرائه من اشیاعهم و اتباعهم انی سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم و ولی لمن والاکم و عدو لمن عاداکم فاسئل الله الذی اکرمنی بمعرفتکم و معرفه اولیائکم و رزقنی البرائه من اعدائکم ان یجعلنی معکم فی الدنیا و الاخره و ان یثبت لی عندکم قدم صدق فی الدنیا و الاخره واسئله ان یبلغنی المقام المحمود لکم عند الله و ان یرزقنی طلب ثاری مع امام هدی ظاهر ناطق بالحق منکم واسئل الله بحقکم و بالشأن الذی لکم عنده ان یعطینی بمصابکم افضل ما یعطی مصابا بمصیبه ما اعظمها و اعظم رزیتها فی الاسلام و فی جمیع السموات و الأرض اللهم اجعلنی فی مقامی هذا ممن تناله منک صلوات و رحمه و مغقره اللهم اجعل محیای محیا محمد و ال محمد و مماتی ممات محمد و ال محمد اللهم ان هذا یوم تبرکت به بنو امیه و

ابن اکله الأکباد اللعین ابن اللعین علی لسانک و لسان نبیک صلی الله علیه و اله فی کل موطن و موقف وقف فیه نبیک صلی الله علیه و اله اللهم العن ابا سفیان و معاویه و یزید بن معاویه علیهم منک اللعنه ابد الابدین و هذا یوم فرحت به ال زیاد و ال مروان بقتلهم الحسین صلوات الله علیه اللهم فضاعف علیهم اللعن منک و العذاب اللهم انی اتقرب الی الیک فی هذا الیوم و فی موقفی هذا و ایام حیاتی بالبرائه منهم و اللعنه علیهم و بالموالات لنبیک و ال نبیک علیه و علیهم السلام.

[صفحه ۱۳۳]

پس می گوئی صد مرتبه: اللهم العن اول ظالم ظلم حق محمد و ال محمد و اخر تابع له علی ذلک اللهم العن العصابه التی جاهدت الحسین و شایعت و بایعت و تابعت علی قتله اللهم العنهم جمیعا.

پس می گوئی صد مرتبه: السلام علیک یا ابا عبدالله و علی الأرواح التی حلت بفنائک علیک منی سلام الله ابدا ما بقیت و بقی اللیل و النهار و لا جعله الله اخر العهد منی لزیارتکم السلام علی الحسین و علی علی بن الحسین و علی اولاد الحسین و علی اصحاب الحسین.

پس می گوئی: اللهم خص انت اول ظالم باللعن منی و ابدا به اولا ثم الثانی و الثالث و الرابع اللهم العن یزید خامسا و العن عبید الله بن زیاد و ابن مرجانه و عمر بن سعد و شمرا و ال ابی سفیان و ال زیاد و ال مروان الی یوم القیامه.

پس به سجده می روی و می گوئی: اللهم لک الحمد حمد الشاکرین لک علی مصابهم الحمدلله علی عظیم رزیتی اللهم ارزقنی شفاعه الحسین یوم

الورود و ثبت لی قدم صدق عندک مع الحسین و اصحاب الحسین الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام.

علقمه گفت که: فرمود حضرت باقر علیه السلام که: اگر بتوانی زیارت کنی آن حضرت را در هر روز به این زیارت در خانه ی خود بکن که خواهد بود برای تو جمیع این ثواب ها.

و روایت کرد محمد خالد طیالسی، از سیف بن عمیره که

[صفحه ۱۳۴]

گفت: بیرون رفتم با صفوان بن مهران و جمعی دیگر از اصحاب خودمان به سوی نجف بعد از خروج حضرت صادق علیه السلام از حیره به جانب مدینه، پس زمانی که ما فارغ شدیم از زیارت یعنی زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام گردانید، صفوان صورت خود را به جانب مشهد أبوعبدالله علیه السلام پس گفت از برای ما که زیارت کنید حسین علیه السلام از این مکان از نزد سر مقدس أمیرالمؤمنین علیه السلام که اینجا ایماء و اشاره کرد به سلام بر آن حضرت، جناب صادق علیه السلام و من در خدمتش بودم، سیف گفت پس خواند صفوان همان زیارتی را که روایت کرده بود علقمه بن محمد حضرمی از حضرت باقر علیه السلام در روز عاشوراء آنگاه دو رکعت نماز کرد نزد سر امیرالمؤمنین علیه السلام را و وداع گفت بعد از آن نماز امیرالمؤمنین علیه السلام را و اشاره کرد به جانب قبر حسین علیه السلام به سلام در حالتی که گردانیده بود روی خود را به جانب او و وداع کرد بعد از زیارت او را و از دعاهائی که بعد از نماز خواند این بود:

یا الله یا الله یا الله یا مجیب دعوه المضطرین یا کاشف کرب المکروبین یا غیاث المستغیثین یا صریخ المستصرخین یا من اقرب الی من حبل الورید

و یا من یحول بین المرء و قلبه و یا من هو بالمنظر الأعلی و بالأفق المبین و یا من هو الرحمن الرحیم علی العرش استوی و یا من یعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور و یا من لا یخفی علیه خافیه یا من لا تشتبه علیه الأصوات و یا من لا تغلطه الحاجات و یا من لا یبرمه الحاح الملحین یا مدرک کل فوت و یا جامع کل شمل و یا

[صفحه ۱۳۵]

باری ء النفوس بعد الموت یا من هو کل یوم فی شأن یا قاضی الحاجات یا منفس الکربات یا معطی السؤلات یا ولی الرغبات یا کافی المهمات یا من یکفی من کل شی ء و لا یکفی منه شی ء فی السموات و الأرض اسئلک بحق محمد خاتم النبیین و علی امیرالمؤمنین و بحق فاطمه بنت نبیک و بحق الحسن و الحسین فانی بهم اتوجه الیک فی مقامی هذا و بهم اتوسل و بهم اتشفع الیک و بحقهم اسئلک و اقسم و اعزم علیک و بالشأن الذی لهم عندک و بالقدر الذی لهم عندک و بالذی فضلتهم علی العالمین و باسمک الذی جعلته عندهم و به خصصتهم دون العالمین و به ابنتهم وابنت فضلهم من فضل العالمین حتی فاق فضلهم العالمین جمیعا اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تکشف عنی غمی و همی و کربی و تکفینی المهم من اموری و تقضی عنی دینی و تجیرنی من الفقر و تجیرنی من الفاقه و تغنینی عن المسئله الی المخلوقین و تکفینی هم من اخاف همه و عسر من اخاف عسره وحزونه من اخاف حزونته و شر من اخاف شره و مکر من

اخاف مكره و بغی من اخاف بغيه و جور من اخاف جوره و سلطان من اخاف سلطانه و كيد من اخاف كيده و مقدره من اخاف مقدرته علی و ترد عنی كيد الكيده و مكر المكره اللهم من اراده فارده و من كادنی فكده و اصرف عنی كيده و مكره و باسه و امانيه وامنعه عنی كيف شئت و انی شئت اللهم اشغله عنی بفقر لا- تجبره و ببلاء لا تستره و بفاقه لا تسدها و بسقم لا تعافيه و ذل لا تعزه و بمسكنه لا تجبرها اللهم اضرب بالذل نصب عينيه و ادخل عليه الفقر

[صفحه ۱۳۶]

فی منزله و العله السقم فی بدنه حتی تشغله عنی بشغل شاغل لا فراغ له و انسه ذكری كما انسيته ذكرك و خذ عنی بسمعه و بصره و لسانه و يده و رجله و قلبه و جميع جوارحه و ادخل عليه فی جميع ذلك السقم و لا تشفه حتی تجعل ذلك له شغلا شاغلا- به عنی و عن ذكری و اكفنی يا كافی ما لا يكفی سواك فانك الكافی لا كافی سواك و مفرج لا مفرج سواك و مغيث و لا- مغيث سواك و جار لا- جار سواك خاب من كان جاره سواك و مغيثه سواك و مفزعه الی سواك و مهربه الی سواك و ملجأه الی غيرك و منجاه من مخلوق غيرك فانت ثقتی و رجائی و مفزعی و مهربی و ملجای و منجای فبك استفتح تو بك استنجح و بمحمد و ال محمد اتوجه اليك و اتوسل و اتشفع فاسئلك يا الله يا الله فلك الحمد و لك الشكر و اليك المشتكی و انت المستعان

فاسئلک یا الله یا الله یا الله بحق محمد و ال محمد ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تکشف عنی غمی و همی و کربی فی مقامی هذا کما کشفت عن نبیک همه و غمه و کربه و کفیته هول عدوه فاکشف عنی کما کشفت عنه و فرج عنی کما فرجت عنه و اکفنی کما کفیته و اصرف عنی هول ما اخاف هوله و مؤنه ما اخاف مؤنته و هم ما اخاف همه بلا مؤنه علی نفسی من ذلک و اصرفنی بقضاء حوائجی و کفایه ما اهمنی همه من امر اخرتی و دنیای یا امیرالمؤمنین و یا ابا عبدالله علیک منی سلام الله ابدا ما بقیت و بقی اللیل و النهار و لا جعله اخر العهد من زیارتکما و لا فرق الله بینی و بینکما اللهم احینی حیوه محمد و ذریته و امتنی مماتهم و توفنی علی ملتهم و احشرنی فی زمرتهم و لا تفرق

[صفحه ۱۳۷]

بینی و بینهم طرفه عین ابدا فی الدنیا و الاخره یا امیرالمؤمنین و یا ابا عبدالله اتیتکما زائرا و متوسلا الی الله ربی و ربکما و متوجها الیه بکما و متشفعا الی الله فی حاجتی هذه فاشفعالی فان لکما عندالله المقام المحمود و الجاه الوجیه و المنزل الرفیع و الوسیله انی انقلب عنکما منتظرا لتنجز الحاجه و قضائها نجاحها من الله بشفاعتکما لی الی الله فی ذلک فلا اخیب و لا یکون منقلبی منقلبا خائبا خاسرا بل یکون منقلبی منقلبا راجحا مفلحا منجحا مستجابا بقضاء جمیع حوائجی و تشفعا لی الی الله انقلبت علی ما شاء الله و لا حول و لا قوه الا بالله مفوضا امری

الی الله ملجأ ظهری الی الله متوکلا- علی الله و اقول حسبی الله کفی سمع الله لمن دعی لیس لی وراء الله و ورائکم یا سادتی منتهی ما شاء ربی کان و ما لم یشأ لم یکن و لا- حول و لا- قوه الا- بالله استودعکما الله و لا جعله الله اخر العهد منی الیکما انصرفت یا سیدی یا امیرالمؤمنین و مولای و انت یا ابا عبدالله یا سیدی و سلامی علیکما متصل ما اتصل اللیل و النهار واصل ذلک الیکما غیر محجوب عنکما سلامی انشاء الله و اسئله بحقکما ان یشاء ذلک و یفعل فانه حمید مجید انقلبت یا سیدی عنکما تائبا حامدا لله شاکرا راجیا للاجابه غیرا ایس و لا قانط ائبا عائدا راجعا الی زیارتکما غیر راغب عنکما و لا من زیارتکما بل راجع عائد انشاء الله و لا حول و لا قوه الا بالله یا سادتی رغبت الیکما و الی زیارتکما بعد ان زهد فیکما و فی زیارتکما اهل الدنیا فلا خیبنی الله ما رجوت و ما املت فی زیارتکما انه قریب مجیب.

[صفحه ۱۳۸]

سیف بن عمیره گوید که سؤال کردم از صفوان و گفتم که: علقمه بن محمد این دعا را برای ما از حضرت باقر علیه السلام روایت نکرد بلکه همان زیارت را حدیث کرد، صفوان گفت که: وارد شدم با سید خودم حضرت صادق علیه السلام به این مکان پس بجا آورد مثل آنچه را که ما بجا آوردیم در زیارت و دعا کرد به این دعا هنگام وداع بعد از این دو رکعت نماز گذاشت چنانچه ما نماز گذاشتیم و وداع کرد چنانچه ما وداع کردیم پس صفوان گفت که: حضرت

صادق علیه السلام به من فرمود که: مواظب باشد این زیارت را و بخوان این دعا را و زیارت کن به آن پس به درستی که من ضامنم بر خدا برای هر که زیارت کند به این زیارت و دعا کند به این دعا از نزدیک یا دور این که زیارتش مقبول شود و سعیش مشکور و سلامش به آن حضرت برسد و مجوب نماند و حاجت او قضا شود از جانب خدای تعالی به هر مرتبه که خواهد برسد و او را نومید بر نگرداند، ای صفوان یافتم این زیارت را به این ضمان از پدرم و پدرم از پدرش علی بن الحسین علیه السلام به همین ضمان و او از حسین علیه السلام به همین ضمان و حسین علیه السلام از برادرش حسن علیه السلام به همین ضمان و حسن علیه السلام از پدرش أمیرالمؤمنین علیه السلام با همین ضمان و أمیرالمؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله با همین ضمان و رسول خدا صلی الله علیه و آله از جبرئیل با همین ضمان و جبرئیل از خدای تعالی با همین ضمان و به تحقیق که خداوند عزوجل قسم خورده به ذات مقدس خو که هر که زیارت کند حسین علیه السلام را به این زیارت از نزدیک یا

[صفحه ۱۳۹]

دور و دعا کند به این دعا قبول می کنم از او زیارت او را می پذیرم از او خواهش او را به هر قدر که باشد و می دهم مسئلتش را، پس باز نگردد از حضرت من با ناامیدی و خسار و بازش گردانم با چشم روشن به بر آوردن حاجت و فوز به جنت و آزادی از دوزخ و

قبول کنم شـفاعت او را در حق هر کس که شفاعت کند، حضرت فرماید: جز دشمن ما اهل بیت که در حق او قبول نشود قسم خورده حق تعـالی به این بر ذات اقدسـش و گواه گرفته مـا را به آنچه که گواهی دادنـد به آن ملائکه ملکوت او، پس جبرئیل گفت: یا رسول الله خدا فرسـتاد مرا به سوی تو به جهت سـرور و بشارت تو و شادی و بشارت علی و فاطمه و حسن و حسـین و امامـان از اولاـد تو علیهم السـلام تا روز قیامت، پس مسـتمر و پاینـده باد مسـرت تو و مسـرت علی و فاطمه و حسن و حسـین و امامان علیهم السلام و شیعه ی شما تا روز رستاخیز، پس صفوان گفت که: حضرت صادق علیه السلام با من فرمود: ای صفوان هر گـاه روی داد از برای تو به سوی خـدا عزوجـل حاجتی پس زیارت کن به این زیارت از هر مکانی که بوده باشـی و بخوان این دعـا را و بخواه از پروردگـار خود حـاجتت را که بر آورده شود از خـدا و خـدا خلاف نخواهـد فرمود وعـده ی خود را بر رسول خود به جود و امتنان خویش و الحمد لله.

زیارت عاشوراء غیر معروفه

بـدان که چنانچه بعضـی از بزرگان فرموده انـد یکی از اجله ی فقهاء کتابی به نام (مزار قدیم) در مشـهد مقدس دیده است که در آن این زیارت نقل شده است که در آن صد مرتبه لعن و سلام را ندارد و متن آن

[صفحه ۱۴۰]

هم بـا متن زیـارت عـاشوراء معروفه اختلاف زیادی دارد لیکن در ثواب و اجرماننـد زیارت عاشوراء معروفه است. و چون این زیارت به خلاف زیارت عاشوراء معروفه

از حیث سند مرسله است بهتر آن است که به قصد قربت مطلقه خوانده شود. و ما ترجمه حدیث را از کتاب شفاء الصدور [۳۱] نقل می نمائیم: از علقمه بن محمد حضرمی، از حضرت أبی جعفر باقر (علیه السلام) فرمودند: کسی که اراده کند زیارت حسین بن علی بن أبی طالب صلوات الله علیهم اجمعین را در روز عاشوراء که آن روز دهم محرم است و گریان شود در حالی که دردمند و غمگین باشد خدا را با ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد ملاقات می کند که ثواب هر حج و عمره و جهاد همراه رسول خدا و ائمه صلوات الله علیهم اجمعین انجام پذیرفته است. علقمه بن محمد حضرمی گفت: عرض کردم به امام باقر (علیه السلام) فدایت شوم کسی که در شهرهای دور باشد و امکان آمدن به حرم را در آن روز نداشته باشد چه کند؟. فرمود: هنگامی که روز عاشوراء رسید هر کس از مردم که دوست دارد آن حضرت را از شهرهای دور یا نزدیک زیارت کند به بیابان رود یا به بام منزل خود پس دو رکعت نماز با سوره ی اخلاص (قل هو الله) بخواند و به سوی آن حضرت اشاره کند و با سلام و اشاره و نیت به طرف حرم ابو عبدالله الحسین توجه کنی و سپس بگوئی در حالی که بیچارگی و درماندگی به خود گرفته ای:

[صفحه ۱۴۱]

السلام علیک یابن رسول الله السلام علیک یابن البشیر النذیر و ابن سید الوصیین السلام علیک یابن فاطمه سیده نساء العالمین السلام علیک یا خیره الله و ابن خیره السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره السلام علیک ایها

الوتر الموتور السلام علیک ایها الامام الهادی الزکی و علی ارواح حلت بفنائک و اقامت فی جوارک و وفدت مع زوارک السلام علیک منی ما بقیت و بقی اللیل و النهار فلقد عظمت بک الرزیه و جلت فی المؤمنین و المسلمین و فی اهل السموات و اهل الأرضین اجمعین فانا لله و انا الیه راجعون صلوات الله و برکاته و تحیاته علیک یا ابا عبدالله الحسین و علی ابائک الطیبین المنتجبین و علی ذریاتکم الهداه المهدیین لعن الله امه خذلتک و ترکت نصرتک و معونتک و لعن اله امه اسست اساس الظلم لکم و مهدت الجور علیکم و طرقت الی اذیتکم و تحیفکم و جارت ذلک فی دیارکم و اشیاعکم برئت الی الله عزوجل و الیکم یا ساداتی و موالی و ائمتی منهم من اشیاعهم و اتباعهم و اسئل الله الذی اکرم یا موالی مقامکم و شرف منزلتکم و شأنکم ان یکرمنی بولا-یتکم و محبتکم و الایتمام بکم و بالبرائه من اعدائکم و اسئل الله البر الرحیم ان یرزقنی مودتکم وان یوفقنی للطلب بثارکم مع الامام المنتظر الهادی من ال محمد و ان یجعلنی معکم فی الدنیا و الاخره و ان یبلغنی المقام المحمود لکم عند الله اسئل الله عزوجل بحقکم و بالشان الذی جعل الله لکم ان یعطینی بمصابی بکم افضل ما اعطی مصابا بمصیبه انا لله و انا الیه راجعون یا لها من مصیبه ما افجعها و انکاها لقلوب المؤمنین و المسلمین فانا

[صفحه ۱۴۲]

لله و انا الیه راجعون اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعلنی فی مقامی ممن تناله منک صلوات و رحمه و مغفره و اجعلنی عندک وجیها فی الدنیا

و الأـخره و مـن المقربين فـانی اتقرب اليـک بمحمـد و ال محمـد صـلواتک عليه و عليهم اجمعين اللهم و انی اتوسـل و اتـوجه بصـفوتک من خلقـک و خيرتـک من خلقک محمـد و علی و الطيبين من ذريتهما اللهم فصل علی محمـد و ال محمـد و اجعل محيای محياهم و مماتی مماتهم و لا تفرق بينی و بينهم فی الدنيا و الاخره انک سـميع الدعاء اللهم و هذا يوم تجدد فيه النقمه و تنزل فيه اللعنه علی اللعين يزيـد و علی ال يزيـد و علی ال زياد و عمر بن سـعد و الشـمر اللهم العنهم و العن من رضـی بقولهم و فعلهم من اول و اخر لعنـا کثيرا و اصـلهم حر نـارک و اسـکنهم جهنم و سـائت مصـيرا و اوجب عليهم و علی کل من شايعهم و بايعهم و تابعهم و ساعدهم و رضـی بفعلهم و افتح لهم و عليهم و علی کل من رضـی بذلک لعناتک التی لعنت بها کل ظالم و کل غاصب و کل جاحد و کل کافر و کل مشـرک و کل شيطان رجيم و کل جبار عنيد اللهم العن يزيد و ال يزيد و بنی مروان جميعا اللهم و ضـعف غضـبک و سـخطک و عذابک و نقمتک علی اول ظالم ظلم اهل بيت نبيک اللهم و العن جميع الظالمين لهم و انتقم و منهم انک ذو نقمه من المجرمين اللهم و العن اول ظالم ظلم ال بيت محمد و العن ارواحهم و ديارهم و قبورهم و العن اللهم العصابه التی نازلت الحسين بن بنت نبيک و حاربته و قتلت اصحابه و انصاره و اعوانه و اوليائه و شيعته و محبيه و

اهل بیته و ذریته و العن اللهم الذین نهبوا ماله و سلبوا حریمه و لم یسمعوا کلامه

[صفحه ۱۴۳]

و لا مقاله اللهم و العن کل من بلغه ذلک فرضی به من الأولین و الاخرین و الخلائق اجمعین الی یوم الدین السلام علیک یا ابا عبدالله الحسین و علی من ساعدک و عاونک و واساک بنفسه و بذل مهجته فی الذب عنک السلام علیک یا مولای و علیهم و علی روحک و علی ارواحهم و علی تربتک و علی تربتهم اللهم لقهم رحمه و رضوانا و روحا و ریحانا السلام علیک یا مولای یا ابا عبدالله یابن خاتم النبیین و یابن سید الوصیین و یابن سیده نساء العالمین السلام علیک یا شهید یابن الشهید اللهم بلغه عنی فی هذه الساعه و فی هذا الیوم و فی هذا الوقت و کل وقت تحیه و سلاما السلام علیک یابن سیده العالمین و علی المستشهدین معک سلاما متصلا ما اتصل اللیل و النهار السلام علی الحسین بن علی الشهید السلام علی علی بن الحسین الشهید السلام علی العباس بن امیرالمؤمنین الشهید السلام علی الشهداء من ولد امیرالمؤمنین السلام علی الشهداء من ولد جعفر و عقیل السلام علی کل مستشهد من المؤمنین اللهم صل علی محمد و ال محمد و بلغهم عنی تحیه و سلاما السلام علیک یا رسول الله و علیک السلام و رحمه الله و برکاته احسن الله لک العزاء فی ولدک الحسین السلام علیک یا ابا الحسن یا امیرالمؤمنین و علیک السلام و رحمه الله و برکاته احسن الله لک العزاء فی ولدک الحسین السلام علیک یا فاطمه یا بنت رسول رب العالمین و علیک السلام و رحمه

الله و برکـاته احسن الله لک العزاء فی ولـدک الحسـین السـلام علیک یا ابا محمـد الحسن و علیک السـلام و رحمه الله وبرکاته احسن

[صفحه ۱۴۴]

الله لک العزاء فی اخیک الحسـین السـلام علی ارواح المؤمنین و المؤمنات الأحیاء منهم والأموات و علیهم السـلام و رحمه الله و برکاته احسن الله لهم العزاء فی مولاهم الحسین اللهم اجعلنا من الطالبین بثاره مع امام عدل تعز به الاسلام و اهله یا رب العالمین.

پس به سـجده برو و بگو: اللهم لک الحمد علی جمیع ما ناب من خطب و لک الحمد علی کل امر و الیک المشتکی فی عظیم المهمات بخیرتک و اولیائک و ذلک لما اوجبت لهم من الکرامه و الفضل الکثیر اللهم فصل علی محمـد و ال محمـد و ارزقنی شفاعهالحسـین علیه السـلام یـوم الـورود و المقـام المشـهود و الحوض المورود و اجعـل لی قـدم صـدق عنـدک مع الحسـین و اصـحاب الحسـین علیه السـلام الذین و اسوه بانفسـهم و بذلوا دونه مهجهم و جاهدوا معه اعدائک ابتغاء مرضاتک و رجائک و تصدیقا بوعدک و خوفا من وعیدک انک لطیف لما تشاء یا ارحم الراحمین.

بعـد از این زیـارت، حضـرت بـاقر (علیه السـلام) فرمایشـاتی فرمودنـد که به فرمایشـات حضـرت صادق (علیه السـلام) در سایر احادیث عاشوراء شبیه است، لذا آن را به جهت اختصار ذکر ننمودیم.

[صفحه ۱۴۵]

در بیان دعاهای ایام هفته

دعای روز یکشنبه

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الـذی لا ارجو الا فضـله و لا اخشـی الا عدله و لا اعتمد الا قوله و لا امسک الا بحبله بک اسـتجیر یا ذا العفو و الرضوان من الظلم و العدوان و من غیر الزمان و تواتر الأحزان و طوارق الحدثان و من انقضاء المده قبل التاهب و العده و ایاک استرشد

لما فیه الصلاح و الاصلاح و بک استعین فیما یقترن به النجاح و الانجاح و ایاك ارغب فی لباس العافیه و تمامها و شمول السلامه و دوامها و اعوذبک یا رب من همزات الشیاطین و احترز بسلطانک من جور السلاطین فتقبل ما کان من صلواتی و صومی و اجعل غدی و ما بعده افضل من ساعتی و یومی و اعزنی فی عشیرتی و قومی و احفظنی فی یقظتی و نومی فانت الله خیر حافظا و انت ارحم الراحمین اللهم انی ابرء الیک فی یومی هذا و ما بعده من الاحاد من الشرك و الالحاد و اخلص لک دعائی تعرضا للاجابه و اقیم علی طاعتك رجاء للاثابه فصل علی محمد خیر خلقك الداعی الی حقك و اعزنی و بعزك الذی لا یضام و احفظنی بعینك التی لا تنام واختم بالانقطاع الیک امری و بالمغفره عمری انک انت الغفور الرحیم.

[صفحه ۱۴۶]

دعای روز دوشنبه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله الذی لم یشهد احدا حین فطر السموات و الأرض و لا اتخذ معینا حین برء النسمات لم یشارك فی الالهیه و لم یظاهر فی الوحدانیه کلت الألسن عن غایه صفته و العقول عن کنه معرفته و تواضعت الجبابره لهیبته و عنت الوجوه لخشیته و انقاد کل عظیم لعظمته فلك الحمد متواترا متسقا و متوالیا مستوسقا و صلواته علی رسوله ابدا و سلامه دائما سرمدا اللهم اجعل اول یومی هذا صلاحا و اوسطه فلاحا و اخره نجاحا واعوذبک من یوم اوله فزع و اوسطه جزع و اخره وجع اللهم انی استغفرك لکل نذر نذرته و کل وعد وعدته و کل عهد عاهدته ثم لم اف به واسئلك فی مظالم عبادك عندی فایما عبد

من عبیـدک او امه من امائک کانت له قلبی مظلمه ظلمتها ایاه فی نفسه او فی عرضه او فی ماله او فی اهله و ولـده او غیبه اغتبته بها او تجامل علیه بمیل او هوی او انفه او حمیه او رئاء او عصبیه غائبا کان او شاهـدا و حیا کان او میتا فقصـرت یـدی و ضاق و سعی عن ردها الیه و التحلل منه فاسئلک یا من یملک الحاجات و هی مستجیبه لمشیته و مسرعه الی ارادته ان تصلی علی محمد و ال محمـد و ان ترضـیه عنی بمـا شـئت و تهب لی من عنـدک رحمه انه لاـ تنقصـک المغفره و لاـ تضـرک المـوهبه یـا ارحم الراحمین اللهم اولنی فی کـل اثنین نعمتین منـک ثنتین سـعاده فی اوله بطاعتـک و نعمه فی اخره بمغفرتـک یا من هو الاله و لا یغفر الذنوب سواه.

[صفحه ۱۴۷]

دعای روز سه شنبه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله و الحمد حقه کما یستحقه حمدا کثیرا و اعوذ به من شـر نفسـی ان النفس لأماره بالسوء الا ما رحم ربی و اعوذ به من شر الشـیطان الـذی یزیدنی ذنبا الی ذنبی و احترز به من کل جبار فاجر و سـلطان جائر و عدو قاهر اللهم اجعلنی من جندک فان جندک هم الغالبون و اجعلنی من حزبک فان حزبک هم المفلحون و اجعلنی من اولیائک فان اولیائک لا خوف علیهم و لا هم یحزنون اللهم اصـلح لی دینی فانه عصمه امری و اصلح لی اخرتی فانها دار مقری و الیها من مجاوره اللئام مفری و اجعل الحیوه زیاده لی فی کل خیر و الوفاه راحه لی من کل شر اللهم صل علی محمد خاتم النبیین و

تمام عده المرسلين و على اله الطيبين و الطاهرين و اصحابه المنتجبين و هب لى فى الثلثاء ثلاثا لا تدع لى ذنبا الا غفرته و لا غما الا اذهبته و لا عدوا الا دفعته ببسم الله خير الأسماء بسم الله رب الأرض و السماء استدفع كل مكروه اوله سخطه و استجلب كل محبوب اوله رضاه فاختم لى منك بالغفران يا ولى الاحسان.

[صفحه ۱۴۸]

دعای روز چهارشنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل الليل لباسا و النوم سباتا و جعل النهار نشورا لک الحمد ان بعثتنى من مرقدى و لو شئت جعلته سرمدا حمدا دائما لا ينقطع ابدا و لا يحصى له الخلائق عددا اللهم لک الحمد ان خلقت فسويت و قدرت و قضيت و امت و احييت و امرضت و شفيت و عافيت و ابليت و على العرش استويت و على الملك احتويت ادعوك دعاء من ضعفت و سيلته و انقطعت حيلته و اقترب اجله و تدانى فى الدنيا امله و اشتدت الى رحمتک فاقته و عظمت لتفريطه حسرته و كثرت زلته و عثرته و خلصت لوجهک توبته فصل على محمد خاتم النبيين و على اهل بيته الطيبين الطاهرين و ارزقنى شفاعه محمد صلى الله عليه و اله و لا تحرمنى صحبته انک انت ارحم الراحمين اللهم اقض لى فى الأربعاء اربعا اجعل قوتى فى طاعتک و نشاطى فى عبادتک و رغبتى فى ثوابک و زهدى فيما يوجب لى اليم عقابک انک لطيف لما تشاء.

[صفحه ۱۴۹]

دعای روز پنجشنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله الذى اذهب الليل مظلما بقدرته و رجاء بالنهار مبصرا برحمته و كسانى ضيائه و انا فى نعمته اللهم فكما ابقيتنى له فابقنى لا مثاله و صل على النبى محمد و اله و لا تفجعنى فيه و فى غيره من الليالى و الأيام بارتكاب المحارم و اكتساب الماثم و ارزقنى خيره و خير ما فيه و خير ما بعده و اصرف عين شره و شر ما فيه و شر ما بعده اللهم انى بذمه الاسلام اتوسل اليک و بحرمه القران اعتمد عليک و بمحمد المصطفى صلى الله عليه و اله استشفع

لـدیک فـاعرف اللهم ذمتی التی رجوت بهـا قضـاء حـاجتی یـا ارحم الراحمین الله اقض لی فی الخمیس خسـما لاـ یتسع لهـا الا کرمـک و لاـ یطیقهـا الاـ نعمـک سـلامه اقوی بهـا علی طاعتک و عباده اسـتحق بها جزیل مثوبتک و سـعه فی الحال من الرزق الحلاـل و ان تـؤمننی فی مواقـف الخـوف بامنـک و تجعلنی من طوارق الهموم و الغموم فی حصـنک و صـل علی محمـد و ال محمد و اجعل توسلی به شافعا یومم القیمه نافعا انک انت ارحم الراحمین.

[صفحه ۱۵۰]

دعای روز جمعه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله الاول قبل الانشاء و الاحیاء و الاخر بعد فناء الأشـیاء العلیم الذی لا ینسی من ذکره و لا ینقص من شکره و لا یخیب من دعـاه و لاـ یقطع رجـاء من رجـاه اللهم انی اشـهدک و کفی بـک شـهیدا و اشـهد جمیع ملائکتک و سـکان سـمواتک و حمله عرشک و من بعثت من انبیائک و رسـلک و انشات من اصناف خلقک انی اشهد انک انت الله لا اله الا انت وحدک لا شریک لـک و لاـ عـدیل و لا خلف لقولک و لا تبـدیل و ان محمـدا صـلی الله علیه و اله عبـدک و رسولک ادی ما حملته الی العباد و جاهـد فی الله عزوجـل حق الجهـاد و انه بشـر بما هو حق من الثواب و انـذر بما هو صـدق من العقاب اللهم ثبتنی علی دینک ما احییتنی و لا تزغ قلبی بعـد اذ هـدیتنی وهب لی من لـدنک رحمه انک انت الوهاب صل علی محمد و علی ال محمد و اجعلنی من اتباعه و شیعته و احشرنی فی زمرته و وفقنی لاداء فرض الجمعات و ما اوجبت علی

فیها من الطاعات و قسمت لأهلها من العطاء فی یوم الجزاء انک انت العزیز الحکیم.

[صفحه ۱۵۱]

دعای روز شنبه

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله کلمته المعتصمین و مقاله المتحرزین و اعوذ بالله تعالی من جور الجائرین و کید الحاسدین و بغی الظالمین و احمده فوق حمد الحامدین اللهم انت الواحد بلا شریک و الملک بلا تملیک لا تضاد فی حکمک و لا تنازع فی ملکک اسئلک ان تصلی علی محمد عبدك و رسولك و ان توزعنی من شکر نعماك ما تبلغ بی غایه رضاك و ان تعیننی علی طاعتك و لزوم عبادتك و استحقاق مثوبتك بلطف عنایتك و ترحمنی بصدی عن معاصیك ما احییتنی و توفقنی لما ینفعنی ما ابقیتنی و ان تشرح بکتابك صدری و تحط بتلاوته وزری و تمنحنی السلامه فی دینی و نفسی و لا توحش بی اهل انسی و تتم احسانك فیما بقی من عمری کما احسنت فیما مضی منه یا ارحم الراحمین.

[صفحه ۱۵۲]

در تعیین اسامی نبی و أئمه به روزهای هفته و زیارت ایشان در هر روز

اشاره

سید بن طاووس در جمال الاسبوع گفته: ابن بابویه (ره) مسندا، از صقر بن ابی دلف روایت کرده که: چون متوکل حضرت امام علی النقی علیه السلام را به سر من رای طلبید روزی به خدمت آن حضرت رفتم خبری از احوال آن جناب بگیرم و آن حضرت را نزد زراقی حاجب متوکل محبوس کرده بودند چون نزد او رفتم، گفت: چه کار داری؟. گفتم: به دیدن شما آمده ام، ساعتی با هم نشستیم و از هر گونه صحبتی با هم کردیم تا آن که مردم را متفرق کرد و مجلس خلوت شد، باز پرسید که برای چه آمده ای؟. من هم جواب اول را دادم. گفت: گویا آمده ای که خبری از مولای خود بگیری؟. من ترسیدم، گفتم: مولای من خلیفه است. گفت: ساکت شو که مولای تو بر

حق است و من نیز اعتقاد تو را دارم. گفتم: الحمد لله. پس گفت: آیا می خواهی نزد او بروی؟. گفتم: بلی. گفت: قدری بنشین تا صاحب البرید از نزد او بیرون آید، من

[صفحه ۱۵۳]

نشستم تا وقتی که صاحب البرید بیرون شد آن وقت پسرکی را مأمور کرد که مرا به نزد آن حضرت ببرد، چون به خدمت آن جناب رسیدم دیدم بر روی حصیری نشسته است و در برابرش قبری کنده اند، پس سلام کردم، حضرت جواب داد و فرمود: بنشین، پس فرمود که: برای چه آمده ای؟. گفتم آمده ام از احوال شما خبری گیرم، پس چون نظرم بر قبر افتاد گریستم، حضرت فرمود که: گریه مکن که در این وقت از ایشان آسیبی به من نمی رسد. گفتم: الحمدلله، پس گفتم: ای سید من، حدیثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که معنی آن را نمی فهمم. فرمود: چیست آن حدیث؟. عرض کردم: لا تعادوا الأیام فتعادیکم یعنی دشمنی نکنید با روزها که آن ها با شما دشمنی خواهند کرد. فرمود: مراد از ایام و روزها ما هستیم مادامی که به پا است آسمان ها و زمین: شنبه اسم رسول خدا صلی الله علیه و آله است و یکشنبه امیرالمؤمنین علیه السلام و دوشنبه حسن و حسین علیهماالسلام و سه شنبه علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد علیهم السلام و چهارشنبه موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی علیهم السلام و منم و پنجشنبه فرزندم حسن علیه السلام و جمعه فرزند فرزندم است، و به سوی او جمع می شوند اهل حق این است معنی ایام، پس دشمنی مکنید با ایشان در

دنیا که دشمنی کنند با شما در آخرت، پس فرمود: وداع کن و بیرون رو که ایمن نیستم بر تو و می ترسم اذیتی به تو رسد.

و بعد سید این حدیث را به سند دیگر از قطب راوندی نقل کرده،

[صفحه ۱۵۴]

آنگاه فرمود: ذکر زیارت حضرت رسول الله علیه و آله در روز خود که روز شنبه باشد: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد انک رسوله وانک محمد بن عبدالله و اشهد انک قد بلغت رسالات ربک و نصحت لأمتک و جاهدت فی سبیل الله بالحکمه و الموعظه الحسنه و ادیت الذی علیک من الحق و انک قد رؤفت بالمؤمنین و غلظت علی الکافرین و عبدت الله مخلصا حتی اتاک الیقین فبلغ الله بک اشرف محل المکرمین الحمد لله الذی استنقذنا بک من الشرک و الضلال اللهم صل علی محمد و اله و اجعل صلواتک و صلوات ملائکتک و انبیائک و المرسلین و عبادک الصالحین و اهل السموات و الأرضین و من سبح لک یا رب العالمین من الأولین و الاخرین علی محمد عبدک و رسولک و نبیک و امینک و نجیبک و حبیبک و صفیک و صفوتک و خاصتک و خالصتک و خیرتک من خلقک و اعطه الفضل و الفضیله و الوسیله و الدرجه الرفیعه و ابعثه مقاما محمودا یغبطه به الأولون و الاخرون اللهم انک قلت و لو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤک فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحیما الهی فقد اتیت نبیک مستغفرا تائبا من ذنوبی فصل علی محمد و اله و اغفرها لی یا سیدنا اتوجه بک و باهل بیتک الی الله تعالی

ربـک و ربی لیغفر لی پس سه مرتبه بگو: انـا لله و انـا الیه راجعون پس بگو: اصـبنا بـک یا حبیب قلوبنا فما اعظم المصـیبه بک حیث انقطع عنـا الـوحی و حیث فقـدناک فانـا لله و انـا الیه راجعون یـا سـیدنا یـا رسول الله صـلوات الله علیـک و علی ال بیتک الطاهرین هذا یوم السبت و هو یومک و انا فیه ضیفک و جارک فاضفنی

[صفحه ۱۵۵]

و اجرنی فانک کریم تحب الضـیافه و مامور بالاجاره فاضفنی و احسن ضیافتی و اجرنا و احسن اجارتنا بمنزله الله عندک و عند ال بیتک و بمنزلتهم عنده و بما استودعکم من علمه فانه اکرم الأکرمین.

محـدث قمی رضوان الله علیه گوید: که من هر گاه خواسـتم زیارت کنم آن حضـرت را به این زیارت اول زیارت می کنم آن حضـرت را به نحوی که حضـرت امام رضا علیه السـلام تعلیم بزنطی فرموده،بعد از این زیارت را می خوانم و کیفیت آن چنان است که روایت شده به سـند صـحیح که ابن أبی نصر خدمت امام رضا علیه السلام عرض کرد که: بعد از نماز چگونه صلوات و سـلام بر حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله باید فرستاد؟ فرمود: می گوئی: السلام علیک یا رسول الله و رحمه الله و برکاته السـلام علیک یا محمد بن عبدالله السـلام علیک یا خیره الله السلام علیک یا حبیب الله السلام علیک یا صفوه الله السلام علیک یا امین الله اشـهد انک رسول الله و اشـهد انک محمـد بن عبدالله و اشـهد انک قد نصـحت لأمتک و جاهدت فی سبیل ربک و عبدته حتی اتیک الیقین فجزاک الله یا رسول الله افضل ما جزی نبیا عن امته اللهم

صل علی محمد و ال محمد افضل ما صلیت علی ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید.

[صفحه ۱۵۶]

روز یکشنبه

زیارت امیرالمؤمنین

به روایت آن کسی که در بیداری مشاهده کرد که جناب صاحب الزمان علیه السلام آن حضرت را به این کلمات زیارت کرد در روز یکشنبه که روز آن حضرت است: السلام علی الشجره النبویه و الدوحه الهاشمیه المضیئه المثمره بالنبوه المونقه بالامامه و علی ضجیعیک ادم و نوح علیهماالسلام السلام علیک و علی اهل بیتک الطیبین الطاهرین السلام علیک و علی الملائکه المحدقین بک و الحافین بقبرک یا مولای یا امیرالمؤمنین هذا یوم الأحد و هو یومک و باسمک و انا ضیفک فیه و جارک فاضفنی یا مولای و اجرنی فانک کریم تحب الضیافه و مامور بالاجاره فافعل ما رغبت الیک فیه و رجوته منک بمنزلتک و ال بیتک عند الله و منزلته عندکم و بحق ابن عمک رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم و علیهم اجمعین.

زیارت حضرت فاطمه ی زهرا

السلام علیک یا ممتحنه امتحنک الذی خلقک فوجدک لما امتحنک صابره انا لک مصدق صابر علی ما اتی به ابوک و وصیه صلوات الله علیهما و انا اسئلک ان کنت صدقتک الا الحقتنی بتصدیقی لهما لتسر نفسی فاشهدی انی ظاهر بولایتک و ولایه ال بیتک صلوات الله علیهم اجمعین.

[صفحه ۱۵۷]

ایضا زیارت حضرت زهراء به روایت دیگر

السلام علیک یا ممتحنه امتحنک الذی خلقک قبل ان یخلقک و کنت لما امتحنک به صابره و نحن لک اولیاء مصدقون و لکل ما اتی به ابوک صلی الله علیه و اله وسلم و اتی به وصیه علیه السلام مسلمون و نحن نسئلک اذ کنا مصدقین لهم ان تلحقنا بتصدیقنا بالدرجه العالیه لنبشر انفسنا بانا قد طهرنا بولایتهم علیهم السلام.

روز دوشنبه

زیارت امام حسن مجتبی

در زیارت امام حسن علیه السلام می گویی:

السلام علیک یابن رسول رب العالمین السلام علیک یابن امیرالمؤمنین السلام علیک یابن فاطمه الزهراء السلام علیک یا حبیب الله السلام علیک یا صفوه الله السلام علیک یا امین الله السلام علیک یا حجه الله السلام علیک یا نور اله السلام علیک یا صراط الله السلام علیک یا بیان حکم الله السلام علیک یا ناصر دین الله السلام علیک ایها السید الزکی السلام علیک ایها البر الوفی

السلام علیک ایها القائم الأمین السلام علیک ایها العالم بالتاویل السلام علیک ایها الهادی المهدی السلام علیک ایها الطاهر الزکی السلام علیک ایها التقی النقی السلام علیک ایها الحق الحقیق السلام علیک ایها الشهید الصدیق السلام علیک یا ابا محمد الحسن بن علی و رحمه الله و برکاته.

[صفحه ۱۵۸]

زیارت حضرت امام حسین

السلام علیک یابن رسول الله السلام علیک یابن امیرالمؤمنین السلام علیک یابن سیده نساء العالمین اشهد انک اقمت الصلوه و اتیت الزکوه و امرت بالمعروف و نهیت عن المنکر و عبدت الله مخلصا و جاهدت فی الله حق جهاده حتی اتیک الیقین فعلیک السلام منی ما بقیت و بقی اللیل و النهار و علی ال بیتک الطیبین الطاهرین انا یا مولای مولی لک و لال بیتک سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم مؤمن بسرکم و جهرکم و ظاهرکم و باطنکم لعن الله اعدائکم من الأولین و الاخرین وانا ابرء الی الله تعالی منهم یا مولای یا ابا محمد یا مولای یا ابا عبدالله هذا یوم الاثنین و هو یومکما و باسمکما وانا فیه ضیفکما فاضیفانی و احسنا ضیافتی فنعم من استضیف به انتما و انا فیه من جوارکما فاجیرانی فانکما ماموران بالضیافه و

الاجاره فصلی الله علیکما و الکما الطیبین.

روز سه شنبه

زیارت امام جعفر صادق

و امام جعفر صادق علیهم السلام است

زیارت کن ایشان را بدین زیارت:

السلام علیکم یا خزان علم الله السلام علیکم یا تراجمه وحی الله السلام علیکم یا ائمه الهدی السلام علیکم یا اعلام التقی السلام

[صفحه ۱۵۹]

علیکم یـا اولاد رسول الله انا عارف بحقکم مستبصـر بشانکم معاد لأعـدائکم موال لأولیائکم بابی انتم و امی صـلوات الله علیکم اللهم انی اتوالی اخرهم کمـا توالیت اولهم و ابرء من کل ولیجه دونهم و اکفر بالجبت و الطاغوت و اللات و العزی صـلوات الله علیکم یا موالی و رحمه الله و برکاته السـلام علیک یا سـید العابدین و سـلاله الوصـیین السـلام علیک یا باقر علم النبیین السـلام علیک یا صادقا مصدقا فی القول و الفعل یا موالی هذا یومکم و هو یوم الثلثاء و انا فیه ضـیف لکم و مسـتجیر بکم فاضـیفونی و اجیرونی بمنزله الله عندکم و ال بیتکم الطیبین الطاهرین.

روز چهارشنبه

حضرت موسی بن جعفر و امام رضا و امام محمد تقی و امام علی النقی

بگو در زیارت ایشان:

السلام علیکم یا اولیاء الله السلام علیکم یا حجج الله السلام علیکم یا نور الله فی ظلمات الأرض السلام علیکم صلوات الله علیکم و علی ال بیتکم الطیبین الطاهرین بابی انتم و امی لقـد عبدتم الله مخلصـین و جاهدتم فی الله حق جهاده حتی اتیکم الیقین فلعن الله اعـدائکم من الجن و الانـس اجمعین و انـا ابرء الی الله و الیکم منهم یـا مولای یـا ابا ابراهیم موسـی بن جعفر یا مولای یا ابا الحسن علی بن موسی یا مولای یا ابا جعفر محمد بن علی یا مولای یا ابا الحسن

[صفحه ۱۶۰]

علی بن محمد انا مولی لکم مؤمن بسرکم و جهرکم متضیف بکم فی یومکم هذا و هو یوم الأربعاء و مستجیر بکم فاضیفونی و اجیرونی

بال بیتکم الطیبین الطاهرین.

روز پنجشنبه

زیارت حضرت امام حسن عسکری

بگو در این زیارت آن حضرت:

السلام علیک یا ولی الله السلام علیک یا حجه الله و خالصته السلام علیک یا امام المؤمنین و وارث المرسلین و حجه رب العالمین صلی الله علیک و علی ال بیتک الطیبین الطاهرین یا مولای یا ابا محمد الحسن بن علی انا مولی لک و لال بیتک و هذا یومک و هو یوم الخمیس و انا ضیفک فیه و مستجیر بک فیه فاحسن ضیافتی و اجارتی بحق ال بیتک الطیبین الطاهرین.

روز جمعه

حضرت صاحب الزمان

و همان روزی است که در آن ظهور خواهد فرمود

بگو در زیارت آن حضرت:

السلام علیک یا حجه الله فی ارضه السلام علیک یا عین الله فی خلقه السلام علیک یا نور الله الذی یهتدی به المهتدون و یفرج به عن المؤمنین السلام علیک ایها المهذب الخائف السلام علیک ایها

[صفحه ۱۶۱]

الولی الناصح السلام علیک یا سفینه النجاه السلام علیک یا عین الحیوه السلام علیک صلی الله علیک و علی ال بیتک الطیبین الطاهرین السلام علیک عجل الله لک ما وعدک من النصر و ظهور الأمر السلام علیک یا مولای انا مولاک عارف باولیک و اخریک اتقرب الی الله تعالی بک و بال بیتک و انتظر ظهورک و ظهور الحق علی یدیک و اسئل الله ان یصلی علی محمد و ال محمد و ان یجعلنی من المنتظرین لک و التابعین و الناصرین لک علی اعدائک و المستشهدین بین یدیک فی جمله اولیائک یا مولای یا صاحب الزمان صلوات الله علیک و علی ال بیتک هذا یوم الجمعه و هو یومک المتوقع فیه ظهورک و الفرج فیه للمؤمنین علی یدیک و قتل الکافرین بسیفک و انا یا مولای فیه ضیفک و جارک

و انـت يـا مولاـی كريم من اولاـد الكرام و مـامور بالضـيافه و الاجـاره فاضـفنی و اجرنی صـلوات الله عليـك و علی اهـل بيتك الطاهرين.

سيد بن طاووس گفته كه: من بعد از اين زيارت متمثل می شوم به اين شعر و اشاره می كنم به آن حضرت و می گويم:

نزيلك حيث ما اتجهت ركابی

و ضيفك حيث كنت من البلاد

يعنی من بر تـو نـازل می شـوم هر كجـا كه راحله ام روی آورد و مرا وارد نمايـد و ميهمـان تـو هسـتم در هر كجـا كه بـاشم از شهرها.

[صفحه ۱۶۲]

بيان فضيلت اعمال شب و روز جمعه و بيان بعضی نمازهای مستحبی و بعضی از توسلات و ادعيه و مناجات

اشاره

بدان كه شب و روز جمعه را امتياز تام است از ساير ليالی و ايام به مزيد رفعت و شـرافت و نباهت، از رسول خدا صلی الله عليه و آله روايت شـده كه شب جمعه و روز جمعه بيست و چهـار سـاعت است و در هر سـاعت حق تعالی ششـصد هزار كس را از جهنم آزاد كند، و از حضـرت صادق عليه السـلام وارد شده كه هر كه بميرد ما بين زوال روز پنجشـنبه تا زوال روز جمعه خدا پنـاه دهـد او را از فشـار قـبر، و نيز از آن حضـرت منقـول اسـت كه جمعه را حقی و حرمـتی عظيم است، پس زنهـار كه ضـايع نگردانی حرمت آن را و تقصـير مكن در چيزی از عبادت حق تعالی در آن روز و تقرب جو به سوی خدا به عملهای شايسـته و ترک نمـا جميع محرمـات خـدا را، زيرا كه خـدا ثواب طاعـات را مضـاعف می گردانـد و عقوبت گناهان را محو می نمايـد و درجات مؤمنان را در دنيا و عقبی بلند می گرداند و شبش در فضيلت مانند روز است اگر توانی كه شب جمعه را

زنده داری به نماز و دعا تا صبح بکن به درستی که خداوند عالم در شب

[صفحه ۱۶۳]

جمعه ملائکه را برای مزید کرامت مؤمنان به آسمان اول می فرستد که حسنات ایشان را زیاده گردانند و گناهان ایشان را محو کنند و حق تعالی واسع العطا و کریم است.

و نیز در حدیث معتبر از آن حضرت مروی است که: گاه هست که مؤمن دعا می کند برای حاجتی و حق تعالی قضای حاجت او را تأخیر می کند تا این که در روز جمعه حاجت او بر آورد و برای فضیلت جمعه مضاعف گرداند، و فرمود که: چون برادران یوسف علیه السلام از حضرت یعقوب علیه السلام استدعای طلب آمرزش گناهان خود کردند، گفت: سوف استغفر لکم ربی یعنی بعد از این استغفار خواهم کرد برای شما از پروردگار خود، حضرت فرمود که: تأخیر کرد که در سحر شب جمعه دعا کند تا مستجاب گردد.

و نیز از آن حضرت مروی است که چون شب جمعه می آید ماهیان دریا سر از آب بیرون می آورند و وحشیان صحرا گردن می کشند و حق تعالی را ندا می کنند که پروردگارا ما را عذاب مکن به گناه آدمیان.

و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که حق سبحانه و تعالی امر می نماید ملکی را که در هر شب جمعه از بالای عرش ندا می کند از اول شب تا آخر شب از جانب رب اعلی که آیا بنده ی مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح برای آخرت و دنیای خود مرا بخواند تا من دعای او را مستجاب کنم، آیا بنده ی مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح از گناه خود توبه کند، پس من توبه ی

او را قبول کنم، آیا بنده ی مؤمنی هست که من روزی او را تنگ کرده باشم و از من سؤال کند

[صفحه ۱۶۴]

که روزی او را زیاد گردانم پیش از طلوع صبح، پس روزی او را گشاد گردانم، آیا بنده ی مؤمن بیماری هست که از من سؤال کند پیش از طلوع صبح که او را شفا دهم تا او را عافیت کرامت کنم، آیا بنده ی مؤمن غمگین محبوسی هست که پیش از طلوع صبح از من سوال کند که او را از زندان رها کنم و غمش را فرج دهم، پس دعایش را مستجاب گردانم، آیا بنده ی مؤمن مظلومی هست که از من سؤال کند پیش از صبح برای دفع ستم ظالم تا من از برای او انتقام بکشم و حقش را به او برگردانم، پیوسته این ندا را می کند تا طلوع صبح.

و از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است که حق تعالی جمعه را از همه روزها برگزیده و روزش را عید گردانیده و شبش را مثل روزش گردانیده. و از جمله فضیلت روز جمعه آن است که هر حاجت که در آن روز خدا سؤال کنند بر آورده می شود، و اگر جماعتی مستحق عذاب شوند چون شب جمعه و روز جمعه را دریابند و دعا کنند خدا آن عذاب را از ایشان بر می گرداند و امور مقدره را حق تعالی در شب جمعه مبرم و محکم می گرداند، پس شب جمعه بهترین شب ها و روزش بهترین روزها است.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که بپرهیزید از گناه در شب جمعه که عقوبت گناهان در آن شب مضاعف است چنانچه ثواب حسنات مضاعف است، و هر

که معصیت خدا را در شب جمعه ترک کند حق تعالی گناهان گذشته ی او را بیامرزد، و هر که در شب جمعه معصیتی را علانیه بکند حق تعالی او را به گناهان جمیع عمرش عذاب

[صفحه ۱۶۵]

کند و عذاب آن گناه را بر او مضاعف کند.

و به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: روز جمعه سید و بزرگتر روزها است حق تعالی در آن روز ثواب حسنات را مضاعف می دهد و گناهان را محو می نماید و درجات را بلند می گرداند و دعوات را مستجاب می گرداند و شدت ها و غم ها را زایل می گرداند و حاجت های بزرگ را بر می آورد و روز مزید است که خدا رحمت های خود را نسبت به بندگان زیاد می گرداند و جماعت بسیار از آتش جهنم آزاد می سازد، پس هر که بخواند خدا را در آن روز و بشناسد حق و حرمت آن را حق است بر خداوند تعالی که او را از آتش جهنم آزاد گرداند، پس اگر در روز جمعه یا شب آن بمیرد ثواب شهیدان دارد و در قیامت ایمن از عذاب الهی مبعوث می گردد، و هر که استخفاف به حرمت جمعه نماید و حق او را ضایع گرداند که نماز جمعه بجا نیاورد یا محرمات الهی را در آن به عمل آورد بر خدا لازم است که او را به آتش جهنم بسوزاند مگر آن که توبه کند.

و به سندهای بسیار معتبر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که آفتاب طالع نگردیده است در روزی که بهتر از روز جمعه باشد و چون مرغان در

روز جمعه به یکدیگر بر می خورند سلام می کنند و می گویند امروز روز شایسته ای است.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که روز جمعه را دریابد باید که به کاری به غیر از عبادت مشغول نگردد زیرا که در آن روز خدا گناه بندگان را می آمرزد و رحمت خود را بر

[صفحه ۱۶۶]

ایشان نازل می گرداند و فضایل شب و روز جمعه زیاده از آن است که در این مختصر ذکر شود.

اما اعمال شب جمعه

پس آن بسیار است و ما در اینجا اکتفا می کنیم به ذکر چند عمل:

اول: بسیار گفتن: سبحان الله و الله اکبر و لا اله الا الله و بسیار صلوات فرستادن همانا روایت شده که جمعه شبش نورانی است و روزش بسیار روشن، پس بسیار بگوئید: سبحان الله و الله اکبر و لا اله الا الله و بسیار صلوات بفرستید بر محمد و آل محمد علیهم السلام، و در روایت دیگر اقل صلوات در این شب صد مرتبه است و آنچه زیاده کنی بهتر است، و از حضرت صادق علیه السلام مروی است که صلوات بر محمد و آل محمد در شب جمعه برابر است با هزار حسنه و محو می کند هزار سیئه را و بالا می برد هزار درجه، و مستحب است که بسیار صلوات بفرستند بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم بعد از نماز عصر روز پنجشنبه تا آخر روز جمعه.

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که چون عصر روز پنجشنبه می شود ملائکه از آسمان به زیر می آیند با قلم های طلا و صحیفه های نقره و نمی نویسند در پسین پنجشنبه و شب جمعه و روز جمعه تا آفتاب

غروب کند به غیر از صلوات بر محمد و آل محمد.

و شیخ طوسی فرموده که: مستحب است در روز پنجشنبه صلوات

[صفحه ۱۶۷]

فرستادن بر پیغمبر صلی الله علیه و آله هزار مرتبه و مستحب است آن که بگوید در آن: اللهم صل علی محمد و ال محمد و عجل فرجهم و اهلک عدوهم من الجن و الانس من الأولین و الاخرین، و گفتن این صلوات صد مرتبه از بعد عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه فضیلت بسیار دارد.

و نیز شیخ فرموده: مستحب است که در آخر روز پنجشنبه استغفار کنند به این نحو: استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم و اتوب الیه توبه عبد خاضع مسکین مستکین لا یستطیع لنفسه صرفا و لا عدلا و لا نفعا و لا ضرا و لا حیوه و لا موتا و لا نشورا و صلی الله علی محمد و عترته الطیبین الطاهرین الأخیار الأبرار و سلم تسلیما.

دوم: آن که در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هر یک فواید و ثواب بسیار روایت شده: بنی اسرائیل، کهف، سه طسین، الم سجده، یس، ص، احقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان، طور، اقتربت، جمعه. و اگر فرصت ندارد اختیار کند واقعه و سوره های قبل آن را زیرا که روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که: هر که در هر شب جمعه سوره ی بنی اسرائیل بخواند نمیرد تا به خدمت حضرت قائم علیه السلام برسد و از اصحاب آن حضرت باشد، و فرمود که: هر که سوره ی کهف را در هر شب جمعه بخواند نمیرد مگر شهید و حق تعالی او را در روز قیامت با شهدا محشور گرداند و

با ایشان باز دارد، و فرمود که: هر که هر سه طسین را در شب جمعه بخواند از دوستان خدا باشد و در امان و حمایت حق تعالی باشد و فقر و تنگدستی در دنیا به او نرسد و در

[صفحه ۱۶۸]

آخرت خدا از بهشت آن قدر به او عطا کند که او راضی گردد و زیاده از رضا به او کرامت فرماید و صد زن از حوریان بهشت به او تزویج نماید، و فرمود که: هر که سوره ی الم سجده در هر شب جمعه بخواند حق تعالی در قیامت نامه ی او را به دست راست او دهد و او را بر اعمال او حساب نکند و از رفقاء محمد و آل او علیهم السلام باشد.

و به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام منقول است که: هر که سوره ص را در شب جمعه بخواند از خیر دنیا و عقبی آن قدر به او عطا کنند که نداده باشند مگر به پیغمبر مرسلی یا ملک مقربی و داخل بهشت گردانند او را با هر که خواهد از اهل خانه ی او حتی خادمی که او را خدمت کرده است اگر چه داخل عیال او نباشد و در حد شفاعت کردن او نباشد.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در شب جمعه یا در روز جمعه سوره ی احقاف را بخواند در دنیا به او ترسی و بیمی نرسد و در آخرت از فزع و ترس روز قیامت ایمن باشد.

و فرمود که: هر که هر شب جمعه سوره ی واقعه را بخواند خدا او را دوست دارد و او را محبوب گرداند و در دنیا بد حالی و

تنگدستی نه بیند و هیچ آفت از آفات دنیا به او نرسد و از رفقاء حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام باشد و این سوره مخصوص امیرالمؤمنین علیه السلام است.

و روایت است که: هر که بخواند سوره ی جمعه را در هر شب جمعه خواهد بود کفاره ی ما بین جمعه تا جمعه ی دیگر، و همین فضیلت وارد شده از برای کسی که سوره ی کهف را در هر شب جمعه بخواند، و همچنین

[صفحه ۱۶۹]

برای کسی که آن را بعد از ظهر و عصر روز جمعه بخواند.

و بدان که نمازهای بسیار در شب جمعه وارد شده از آن جمله نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، و دیگر دو رکعت نماز در هر رکعت حمد و پانزده مرتبه اذا زلزلت روایت شده که هر که این نماز را بجا آورد ایمن کند خدا او را از عذاب قبر و از هول های روز قیامت.

سوم: آن که در رکعت اول نماز مغرب و عشاء سوره ی جمعه بخواند و در دوم مغرب توحید و در دوم عشاء اعلی بخواند.

چهارم: آن که ترک کند خواندن شعر را، زیرا که در حدیث صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که مکروه است روایت شعر برای روزه دار و محرم و در حرم و در روز جمعه و در شب ها.

راوی گفت: هر چند شعر حقی باشد؟. فرمود: هر چند شعر حق باشد.

و در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هر که یک شعر بخواند در شب جمعه یا در روز جمعه در آن شب و در آن روز بهره ی از ثواب به غیر آن نداشته باشد. و به روایت

معتبر دیگر در آن شب و در آن روز نمازش مقبول نگردد.

پنجم: دعا در حق مؤمنین بسیار کند چنانکه حضرت زهراء علیهاالسلام می نموده، و اگر از برای ده نفر از برادران مؤمن که مرده باشند طلب آمرزش کند روایت شده که بهشت برای او واجب گردد.

ششم: آن که بخواند دعاهای وارده در آن را و آن ها بسیار است و ما

[صفحه ۱۷۰]

به ذکر قلیلی از آن ها اکتفا می نمائیم:

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در شب جمعه در سجده ی آخر نافله ی شام هفت مرتبه این دعا را بخواند چون فارغ شود آمرزیده شده باشد، و اگر در هر شب چنین کند بهتر است، و دعا این است: اللهم انی اسئلک بوجهک الکریم و اسمک العظیم ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تغفر لی ذنبی العظیم.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هر که هفت مرتبه این دعا را بخواند در شب جمعه یا روز جمعه اگر در آن شب یا آن روز بمیرد داخل بهشت شود، و دعا این است: اللهم انت ربی لا اله الا انت خلقتنی و انا عبدک و ابن امتک و فی قبضتک و ناصیتی بیدک امسیت علی عهدک و وعدک ما استطعت اعوذ برضاک من شر ما صنعت ابوء بنعمتک و ابوء بذنبی فاغفرلی ذنوبی انه لا یغفر الذنوب الا انت.

و شیخ طوسی و سید و کفعمی و سید بن باقی گفته اند که: مستحب است در شب جمعه و روز آن و شب عرفه و روز آن این دعا را بخوانند و ما دعا را از مصباح شیخ

نقل می کنیم، و دعا این است:

اللهم من تعبأ و تهیأ و اعـد و اسـتعد لوفاده الی مخلوق رجاء رفده و طلب نائله و جائزته فالیک یا رب تعبیتی و اسـتعدادی رجاء عفوک و طلب نائلـک و جائزتـک فلاـ تخیب دعـائی یـا من لا یخیب علیه سائل و لا ینقصه نائل فانی لم اتک ثقه بعمل صالح عملته و لا لوفاده مخلوق رجوته اتیتک مقرا علی نفسی بالاسائه و الظلم معترفا بان لا

[صفحه ۱۷۱]

حجه لی و لاـ عـذر اتیتـک ارجـو عظیم عفـوک الـذی عفوت به عن الخـاطئین فلم یمنعـک طول عکوفهم علی عظیم الجرم ان عـدت علیهم بـالرحمه فیـا من رحمته واسـعه و عفوه عظیم یـا عظیم یـا عظیم یـا عظیم لا یرد غضـبک الا حلمک و لا ینجی من سخطک الا التضـرع الیک فهب لی یا الهی فرجا بالقدره التی تحیی بها میت البلاد و لا تهلکنی غما حتی تستجیب لی و تعرفنی الاجـابه فی دعـائی و اذقنی طعم العـافیه الی منتهی اجلی و لا تشـمت بی عـدوی و لا تسـلطه علی و لا تمکنه من عنقی اللهم ان وضـعتنی فمن ذا الـذی یرفعنی وان رفعتنی فمن ذا الذی یضـعنی و ان اهلکتنی فمن ذا الذی یعرض لک فی عبدک او یسـئلک عن امره و قـد علمت انه لیس فی حکمـک ظلم و لاـ فی نقمتـک عجله و انمـا یعجـل من یخاف الفوت و انما یحتاج الی الظلم الضـعیف قـد تعـالیت یـا الهی عن ذلـک علوا کبیرا اللهم انی اعوذبـک فاعـدنی و اسـتجیر بـک فاجرنی و استرزقک فارزقنی و اتوکل علیک فاکفنی و استنصرک علی عدوی فانصرنی و استعین بک فاعنی و استغفرک یا الهی

فاغفرلی امین امین امین.

هفتم: آن که بخواند دعای کمیل را که در فصل بعد مذکور خواهد شد انشاء الله تعالی.

هشتم: آن که بخواند دعای: اللهم یا شاهد کل نجوی که در شب عرفه نیز خوانده می شود.

نهم: آن که ده مرتبه بگوید: یا دائم الفضل علی البریه یا باسط الیدین بالعطیه یا صاحب المواهب السنیه صل علی محمد و اله خیر

[صفحه ۱۷۲]

الوری سجیه واغفر لنا یا ذا العلی العشیه. و این ذکر شریف شب عید فطر نیز خوانده می شود.

دهم: انار تناول کند چنان که حضرت صادق علیه السلام در هر شب جمعه میل می فرمود، و اگر در وقت خوابیدن بخورد شاید بهتر باشد چه آن که روایت شده که: هر که وقت خوابیدن انار بخورد ایمن خواهد بود در نفس خود تا صبح کند، و سزاوار است که هر گاه انار بخورد دستمالی در زیر آن پهن کند که دانه اش را ضبط کند و بعد از آن بخورد و در انار خود دیگری را شریک نکند.

شیخ جعفر بن احمد قمی (ره) در کتاب عروس، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هر که ما بین دو رکعت نافله ی صبح و فریضه ی صبح صد مرتبه بگوید: سبحان ربی العظیم و بحمده استغفر الله ربی و اتوب الیه حق تعالی در بهشت مسکنی برای او بنا کند. و شیخ و سید و دیگران این دعا را ذکر کرده اند و گفته اند که: مستحب است که در سحر شب جمعه این دعا را بخوانند: اللهم صل علی محمد و اله وهب لی الغداه رضاك و اسکن قلبی خوفك و اقطعه عمن سواك حتی لا ارجو و لا اخاف الا یاك

اللهم صل علی محمد و اله وهل ب لی ثبات الیقین و محض الاخلاص و شرف التوحید و دوام الستقامه و معدن الصبر و الرضا بالقضاء و القدر یا قاضی حوائج السائلین یا من یعلم ما فی ضمیر الصامتین صلی علی محمد و ال و استجب لی دعائی اغفر ذنبی و اوسع رزقی و اقض حوائجی فی نفسی واخوانی فی دینی و اهلی الهی طموح الامال قد خابت الا ـ لدیک و معا کف الهمم

[صفحه ۱۷۳]

قد تعطلت الا ـ علیك و مذاهب العقول قد سمت الا الیک فانت الرجاء و الیک الملتجأ یا اکرم مقصود و اجود مسئول هربت الیک بنفسی یا ملجأ الهاربین باثقال الذنوب احملها علی ظهری لا اجد لی الیك شافعا سوی معرفتی بانك اقرب من رجاه الطالبون و امل ما لدیه الراغبون یا من فتق العقول بمعرفته و اطلق الألسن بحمده و جعل ما امتن به علی عباده فی کفاء لتادیه حقه صل علی محمد و اله و لا تجعل للشیطان عل عقلی سبیلا و لا للباطل علی عملی دلیلا.

و چون صبح روز جمعه طالع شود این دعا بخواند: اصبحت فی ذمه الله و ذمه ملائکته و ذمم انبیائه و رسله علیهم السلام و ذمه محمد صلی الله علیه و اله و ذمم الأوصیاء من ال محمد علیهم السلام امنت بسر ال محمد علیهم السلام و علانیتهم و ظاهرهم و باطنهم و اشهد انهم فی علم الله و طاعته کمحمد صلی الله علیه و اله.

و روایت شده که: هر که در روز جمعه پیش از نماز صبح سه مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم و اتوب الیه گناهانش آمرزیده شود اگر چه

بیشتر از کف دریا باشد.

و اما اعمال روز جمعه

اشاره

پس آن بسیار است، و در اینجا اکتفا می شود به چند عمل:

اول: آن که در نماز صبح آن در رکعت اول سوره ی جمعه بخواند و در رکعت دوم توحید.

دوم: آن که بعد از نماز صبح پیش از آن که سخن بگوید این دعا

[صفحه ۱۷۴]

بخوانـد تا کفاره ی گناهان او باشد از جمعه دیگر: اللهم ما قلت فی جمعتی هذه من قول او حلفت فیها من حلف او نذرت فیها من نذر فمشیتک بین یدی ذلک کله فما شئت منه ان یکون کان و ما لم تشأ منه لم یکن اللهم اغفرلی و تجاوز عنی اللهم من صلیت علیه فصلوتی علیه و من لعنت فلعنتی علیه و اقلا در هر ماهی یک مرتبه این عمل را بجا آورد، و روایت است که: هر که بعد از نماز صبح در روز جمعه بنشیند و مشغول تعقیب باشد تا آفتاب طالع گردد در فردوس اعلی هفتاد درجه برای او بلند گرداننـد، و شیخ طوسی روایت کرده است که سنت است که این دعا را در تعقیب نماز صبح روز جمعه بخوانـد: اللهم انی تعمدت الیک بحاجتی و انزلت الیک الیوم فقری و فاقتی و مسکنتی فانا لمغفرتک ارجی منی لعملی و لمغفرتک و رحمتک اوسع من ذنوبی فتول قضاء کل حاجه لی بقدرتک علیها و تیسیر ذلک علیک و لفقری الیک فانی لم اصب خیرا قط الا منک و لم یصرف عنی سوء قط احد سواک و لست ارجو لاخرتی و دنیای و لا لیوم فقری یوم یفردنی الناس فی حفرتی و افضی الیک بذنبی سواک.

سوم: روایت است که: هر که بعد از نماز

ظهر و نماز صبح در روز جمعه و غیر جمعه بگوید: اللهم صل علی محمد و ال محمد و عجل فرجهم نمیرد تا حضرت قائم علیه السلام را دریابد، و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند حق تعالی شصت حاجت او را برآورد سی از حاجات دنیا و سی از حاجات آخرت.

چهارم: بعد از نماز صبح سوره ی الرحمن بخواند و بعد از فبای

[صفحه ۱۷۵]

الاء ربکما تکذبان بگوید: لا بشی ء من الائک رب اکذب.

پنجم: شیخ طوسی (ره) فرموده که: سنت است بعد از نماز صبح روز جمعه صد مرتبه توحید و صد مرتبه صلوات بر محمد و ال محمد بفرستد و صد مرتبه استغفار کند و هر یک از این سوره ها را بخواند: نساء، هود، کهف، صافات، الرحمن.

ششم: سوره ی احقاف و مؤمنین بخواند، از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هر که در هر شب جمعه یا هر روز جمعه سوره ی احقاف بخواند ترسی در دنیا به او نرسد و از فزع اکبر قیامت ایمن گردد.

و نیز فرموده: هر که سوره ی مؤمنین را در هر جمعه مداومت نماید خداوند تعالی ختم فرماید اعمال او را به سعادت و منزل او در فردوس اعلی با پیغمبران و مرسلین باشد.

هفتم: سوره ی قل یا ایها الکافرون را بخواند پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه و دعا کند تا دعایش مستجاب شود.

و روایت شده که: حضرت امام زین العابدین علیه السلام چون صبح روز جمعه می شد آیه الکرسی می خواند تا ظهر و چون از نمازها فارغ می شد شروع می کرد به خواندن سوره ی انا انزلناه. و بدان که از برای خواندن آیه الکرسی علی التنزیل در روز جمعه فضیلت بسیار روایت

شده.

هشتم: غسل جمعه کند، و آن از سنت های مؤکده است. و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به حضرت امیرالمؤمنین

[صفحه ۱۷۶]

علیه السلام فرمود که: یا علی در هر جمعه غسل کن اگر چه باید که قوت روز خود را بفروشی و آب بخری و غسل کنی و گرسنه بمانی، زیرا که هیچ سنتی بزرگتر از این نیست.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در روز جمعه غسل کند و این دعا را بخواند: اشهد ان لا اله الا الله وحده لاـ شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعلنی من التوابین و اجعلنی من المتطهرین برای او طهارتی باشد تا جمعه آینده یعنی از گناهان پاک شود یا اعمال او با طهارت معنوی و مقبول واقع شود، و احوط آن است که تا ممکن شود غسل جمعه را ترک نکنند و وقت آن بعد از طلوع فجر است تا زوال آفتاب و هر چه به زوال نزدیک شود بهتر است.

نهم: سر را به خطمی بشوید، که امان می بخشد از پیسی و دیوانگی.

دهم: ناخن و شارب بگیرد، که فضیلت زیاد دارد و روزی را زیاد می کند و از گناه پاک می کند تا جمعه ی دیگر، و امان می بخشد از دیوانگی و خوره و پیسی، و در آن حین بخواند: بسم الله و بالله و علی سنه محمد و ال محمد، و در گرفتن ناخن ابتدا کند به انگشت کوچک دست چپ و ختم کند به انگشت کوچک دست راست، و همچنین کند در گرفتن ناخن های پای خود نیز، پس ریزهای

ناخن را دفن کند.

یازدهم: بوی خوش به کار برد و جامه های پاکیزه ی خود را بپوشد.

دوازدهم: تصدق کند که موافق روایتی صدقه در شب جمعه و

[صفحه ۱۷۷]

روز آن برابر اوقات دیگر است.

سیزدهم: آن که برای اهل و عیال چیز نیکوی تازه از میوه و گوشت بخرد تا شاد شوند به آمدن جمعه.

چهاردهم: هنگامی که ناشتا است انار بخورد و هفت برگ کاسنی پیش از زوال بخورد. و از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مروی است که: هر که یک انار در روز جمعه ناشتا بخورد تا چهل روز دلش را نورانی گرداند و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز و اگر سه انار بخورد تا صد و بیست روز، و وسوسه ی شیطان را از او دور گرداند، و هر که وسوسه ی شیطان از او دور گردد معصیت خدا نکند، و هر که معصیت خدا نکند داخل بهشت شود، و شیخ در مصباح فرموده: فضیلت بسیار روایت شده در خوردن انار در روز جمعه و در شب آن.

پانزدهم: خود را از کارهای دنیا فارغ سازد و مشغول به آموختن مسائل دین خود شود نه آن که روز جمعه را صرف کند به سیر و گشت و تفرج در باغ ها و مزارع مردم و مصاحبت با اراذل و بیعاران و مسخره گی و عیب گوئی مردمان و خنده های قهقهه و خواندن اشعار و خوض در باطل و امثال این ها که مفاسدش زیاده از آن است که ذکر شود، و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: اف باد بر مسلمانی که در هفته روز جمعه را صرف آموختن مسائل دین خود نگرداند و برای این امر خود

را از کارهای دیگر فارغ نسازد، و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که هر گاه به بینید که در روز جمعه مرد پیری تواریخ جاهلیت و کفر را برای مردم نقل می کند سنگ ریزه بر سرش بزنید.

[صفحه ۱۷۸]

شانزدهم: هزار مرتبه صلوات بفرستد، و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام مروی است که: هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوب تر نیست از صلوات بر محمد و آل مطهر او صلی الله علیهم اجمعین.

مؤلف گوید که: اگر فرصت نکرد اقلا صد مرتبه صلوات را ترک نکند تا در قیامت روی او نورانی شود، و روایت شده که: هر که در روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه استغفر الله ربی و اتوب الیه بگوید و صد مرتبه توحید بخواند البته آمرزیده شود، و نیز روایت است که صلوات بر محمد و آل محمد در ما بین ظهر و عصر برابر است با هفتاد حج.

هفدهم: زیارت حضرت رسول و ائمه ی طاهرین سلام الله علیهم اجمعین نماید.

هیجدهم: به زیارت اموات و زیارت قبر پدر و مادر یا یکی از ایشان برود که فضیلت دارد، و از حضرت باقر علیه السلام روایت شده که زیارت کنید مردگان را در روز جمعه که می دانند کیست که به زیارت ایشان رفته است و شاد می شوند.

نوزدهم: دعای ندبه را که از اعمال اعیاد اربعه است بخواند.

بیستم: بدان که از برای روز جمعه به غیر از نافله ی آن بیست رکعت است و کیفیت آن بنابر مشهور آن است که شش رکعت آن در وقتی که آفتاب پهن شود بجا آورده شود و شش رکعت دیگر وقت چاشت

و شش رکعت دیگر نزدیک زوال و دو رکعت بعد از زوال پیش از فریضه،

[صفحه ۱۷۹]

و یا آن که شش رکعت اول را بعد از نماز جمعه یا ظهر بجا آورد به نحوی که در کتب فقهاء و مصابیح ذکر شده.

نمازهای دیگر نیز نقل شده و آن ها بسیار است، و ذکر بعضی از آن ها در اینجا مناسب است اگر چه اکثر آن ها اختصاصی به جمعه ندارد لکن در روز جمعه بجا آوردن آن ها افضل است، و از جمله آن ها این است:

نماز کامله

که شیخ و سید و شهید و علامه و دیگران به سندهای معتبر بسیار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده اند که آباء کرام آن حضرت که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هر که در روز جمعه پیش از زوال چهار رکعت نماز گذارد و در هر رکعت سوره ی حمد را ده مرتبه و هر یک از قل اعوذ برب الناس و قل اعوذ برب الفلق و قل هو الله احد و قل یا ایها الکافرون و آیه الکرسی را ده مرتبه، و به روایت دیگر انا انزلناه و آیه ی شهد الله را نیز هر یک ده مرتبه بخواند و چون از چهار رکعت نماز فارغ شود صد مرتبه استغفار کند و صد مرتبه بگوید: سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم، پس صد مرتبه صلوات بفرستد، پس هر که این عمل را بجا آورد حق تعالی دفع کند از او شر اهل آسمان و شر اهل زمین و شر شیطان و شر پادشاهان

جائر را تا آخر خبر که تمامش در ذکر فضیلت این نماز است.

[صفحه ۱۸۰]

نماز دیگر:

حارث همدانی، از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: اگر توانی در روز جمعه ده رکعت نماز بکن و رکوع و سجودش را تمام بجا آور و بعد از هر دو رکعت صد مرتبه بگو: سبحان الله و بحمده که فضیلت بسیار دارد.

نماز دیگر:

به سند معتبر، از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که سوره ی ابراهیم و سوره ی حجر را در دو رکعت در روز جمعه بخواند هرگز پریشانی و دیوانگی و بلائی به او نرسد. و از جمله آن ها است:

نماز حضرت رسول

سید بن طاووس (ره) به سند معتبر، از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که از آن حضرت سؤال کردند از نماز حضرت جعفر طیار (ره)، حضرت فرمود که: چرا غافلی از نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله شاید حضرت رسول صلی الله علیه و آله نماز جعفر نکرده باشد و شاید جعفر نماز آن حضرت را نکرده باشد. روای عرض کرد: پس تعلیم کن آن نماز را به من. حضرت فرمود که: دو رکعت نماز می کنی و در هر رکعت یک مرتبه فاتحه و پانزده مرتبه سوره ی انا انزلناه می خوانی، پس در رکوع و بعد از سر برداشتن و در سجده ی اول و بعد از سر برداشتن و در سجده ی دوم و بعد از سر برداشتن در هر یک پانزده مرتبه سوره ی قدر را می خوانی، پس تشهد می خوانی و سلام می گوئی، و چون

[صفحه ۱۸۱]

فارغ شوی میان تو و خدا گناهی نمی ماند مگر آن که آمرزیده شده است، و هر حاجت که به طلبی رواست،

و بعد از آن این دعا را می خوانی:

لا اله الا الله ربنا و رب ابائنا الأولین لا اله الا الله الها واحدا و نحن له مسلمون لا اله الا الله لا نعبد الا ایاه مخلصین له الدین و لو کره المشرکون لا اله الا الله وحده وحده وحده انجز وعده و نصر عبده و اعز جنده و هزم الأحزاب وحده فله ملک و له الحمد و هو علی کل شیء قدیر اللهم انت نور السموات و الأرض و من فیهن فلک الحمد و انت قیام السموات و الأرض و من فیهن فلک الحمد وانت الحق و وعدک الحق و قولک حق و انجازک حق و الجنه حق و النار حق اللهم لک اسلمت و بک امنت و علیک توکلت و بک خاصمت و الیک حاکمت یا رب یا رب یا رب اغفر لی ما قدمت و اخرت و اسررت و اعلنت انت الهی لا اله الا انت صل علی محمد و ال محمد و اغفر لی و ارحمنی و تب علی انک انت التواب الرحیم.

علامه ی مجلسی (ر ه) گفته که: این نماز از نمازهای مشهوره است و عامه و خاصه در کتب خود روایت کرده اند، و بعضی این را از نمازهای روز جمعه شمرده اند و از روایت اختصاصی معلوم نمی شود، و ظاهرا در سایر ایام هم توان کرد. و از جمله نمازها:

نماز حضرت امیرالمؤمنین

شیخ و سید، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود: هر که از شماها چهار رکعت نماز امیرالمؤمنین علیه السلام را

[صفحه ۱۸۲]

بجا آورد از گناهان بیرون آید مانند روزی که از مادر متولد شده باشد و حاجت های او بر آورده شود بخواند در

هر رکعت حمد یک مرتبه و پنجاه مرتبه قل هو الله احد و چون فارغ شود این دعا را بخواند که تسبیح آن حضرت است:

سبحان من لا تبید معالمه سبحان من لا تنقص خزائنه سبحان من لا اضمحلال لفخره سبحان من لا ینفد ما عنده سبحان من لا انقطاع لمدته سبحان من لا یشارک احدا فی امره سبحان من لا اله غیره پس دعا کن و بعد از این و بگوید: یا من عفا عن السیئات و لم یجاز بها ارحم عبدک یا الله نفسی نفسی انا عبدک یا سیداه انا عبدک بین یدیک ایا رباه الهی بکینونتک یا املاه یا رحماناه یا غیاثاه عبدک عبدک لا حیله له یا منتهی رغبتاه یا مجری الدم فی عروقی یا سیداه یا ملکاه ایا هو ایا هو یا رباه عبدک عبدک لا حیله لی و لا غنی بی عن نفسی و لا استطیع لها ضرا و لا نفعا و لا اجد من اصانعه تقطعت اسباب الخدایع عنی و اضمحل کل مظنون عنی افردنی الدهر الیک فقمت بین یدیک هذا المقام یا الهی بعلمک کان هذا کله فکیف انت صانع بی و لیت شعری و کیف تقول لدعائی اتقول نعم ام تقول لا فان قلت لا فیاویلی یا ویلی یا ویلی یا عولی یا عولی یا عولی یا شقوتی یا شقوتی یا شقوتی یا ذلی یا ذلی یا ذلی الی من و ممن او عند من او کیف او ماذا او الی ای شی ء الجأ و من ارجو و من یجود علی بفضله حین ترفضنی یا واسع المغفره و ان قلت نعم کما هو الظن بک و الرجاء

لک فطوبی لی انا السعید و انا المسعود فطوبی لی و انا المرحوم یا مترحم یا مترئف یا

[صفحه ۱۸۳]

متعطف یـا متجبر یا متملک یا مقسط لا عمل لی ابلغ به نجاح حاجتی اسئلک باسـمک الـذی جعلته فی مکنون غیبک و اسـتقر عندک فلا یخرج منک الی شـی ء سواک اسئلک به وبک و به فانه اجل و اشرف اسمائک لا شی ء لی غیر هذا و لا احد اعود علی منـک یا کینون یا مکون یا من عرفنی نفسه یا من امرنی بطاعته یا من نهانی عن معصـیته و یا مـدعو یا مسـئول یا مطلوبا الیه رفضت وصـیتک التی اوصـیتنی و لـم اطعـک و لو اطعتک فیما امرتنی لکفیتنی ما قمت الیک فیه و انا مع معصـیتی لک راج فلا تحـل بینی و بین ما رجوت یا مترحما لی اعـذنی من بین یـدی و من خلفی و من فوقی و من تحتی و من کل جهات الاحاطه بی اللهم بمحمـد سـیدی و بعلی ولیی و بالائمه الراشدین علیهم السـلام اجعل علینا صـلواتک و رافتک و رحمتک و اوسع علینا من رزقک و اقض عنا الدین و جمیع حوائجنا یا الله یا الله یا الله انک علی کل شی ء قدیر.

پس حضـرت فرمود که: هر که این نمـاز را بجـا آورد و این دعـا را بخوانـد چون فـارغ شود نمانـد مـا بین او و خداونـد تعالی گناهی مگر آن که آمرزیده شود.

مؤلف گویـد که: احادیث بسـیار در فضـیلت خوانـدن این چهار رکعت نماز در شب و روز جمعه وارد شده، و اگر بعد از نماز بگوید: اللهم صل علی النبی العربی و اله وارد شده که گناهان گذشته و آینده ی

او آمرزیده شود چنان باشد که دوازده مرتبه ختم قرآن کرده باشد و حق تعالی گرسنگی و تشنگی قیامت را از او رفع می کند. و از جمله نمازها:

[صفحه ۱۸۴]

نماز حضرت فاطمه

روایت شده که: حضرت فاطمه علیهاالسلام دو رکعت نماز می کرد که جبرئیل (ع) تعلیم او کرده بود، در رکعت اول بعد از سوره ی حمد صد مرتبه سوره ی قدر، و در رکعت دوم بعد از حمد صد مرتبه سوره ی توحید می خواند، و چون سلام می گفت این دعا را می خواند: سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی الملك الفاخر القدیم سبحان من لبس البهجه و الجمال سبحان من تردی بالنور و الوقار سبحان من یری اثر النمل فی الصفا سبحان من یری وقع الطیر فی الهواء سبحان من هو هکذا لا هکذا غیره.

و سید گفته است که: در روایت دیگر وارد شده است که بعد از این نماز تسبیح مشهور حضرت فاطمه (ع) را که بعد از هر نماز خوانده می شود بخواند و بعد از آن صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد.

و شیخ در مصباح المتهجدین فرموده: نماز حضرت فاطمه علیهاالسلام دو رکعت است، در رکعت اول حمد و صد مرتبه قدر، و در دوم حمد و صد مرتبه توحید، و چون سلام داد تسبیح زهراء علیهاالسلام بخواند، پس بگوید: سبحان ذی العز الشامخ تا آخر تسبیح که ذکر شد، پس فرموده: و سزاوار است کسی که این نماز را بجا می آورد چون از تسبیح فارغ شود زانوها و ذراع ها را برهنه نماید و بچسباند همه ی مواضع سجود خود را به زمین بدون حاجز و حایلی و حاجت بخواهد و

[صفحه ۱۸۵]

کند آنچه می خواهد و بگوید در همان حال سجده: یا من لیس غیره رب یدعی یا من لیس فوقه اله یخشی یا من لیس دونه ملک یتقی یا من لیس له وزیر یؤتی یا من لیس له حاجب یرشی یا من لیس له بواب یغشی یا من لا یزداد علی کثره السؤال الا کرما و جودا و علی کثره الذنوب الا عفوا و صفحا صل علی محمد و ال محمد و افعل بی کذا و کذا و به جای این کلمه حاجات خود را از خدا بخواهد.

نماز دیگر:

از حضرت فاطمه علیهاالسلام، شیخ و سید روایت کرده اند، از صفوان که: محمد بن علی حلبی روز جمعه خدمت امام صادق علیه السلام شرفیاب شد و سؤال کرد که می خواهم مرا عملی تعلیم فرمائی که بهترین اعمال باشد در این روز. حضرت فرمود که: من نمی دانم کسی را که بزرگ تر باشد نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از حضرت فاطمه (علیهاالسلام) و نمی دانم چیزی را افضل از آنچه تعلیم کرد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فاطمه (علیهاالسلام) را، فرمود که: هر که صبح کند در روز جمعه پس غسل کند و قدم ها را بگستراند و چهار رکعت نماز کند به دو سلام، بخواند در رکعت اول بعد از حمد توحید پنجاه مرتبه، و در رکعت دوم بعد از حمد و العادیات پنجاه مرتبه، و در رکعت سوم بعد از حمد اذا زلزلت پنجاه مرتبه، و در رکعت چهارم بعد از حمد اذا جاء نصر الله پنجاه مرتبه، و این سوره ی نصر است و آخر سوره ای است که نازل شده، و چون از نماز فارغ شود

این دعا بخواند: الهی و سیدی من تهیأ او تعبی او اعد او استعد لو فاده مخلوق رجاء رفده و فوائده

[صفحه ۱۸۶]

و نائله و فواضله و جوائزه فالیک یا الهی کانت تهیئتی و تعبیتی و اعدادی و استعدادی رجاء فوائدک و معروفک و نائلک و جوائزک فلا تخیبنی من ذلک یا من لا تخیب علیه مسئله السائل و لا تنقصه عطیه نائل فانی لم اتک بعمل صالح قدمته و لا شفاعه مخلوق رجوته اتقرب الیک بشفاعته الا محمدا و اهل بیته صلواتک علیه و علیهم اتیتک ارجو عظیم عفوک الذی عدت به علی الخطائین عند عکوفهم علی المحارم فلم یمنعک طول عکوفهم علی المحارم ان جدت علیهم بالمغفره و انت سیدی العواد بالنعماء و انا العواد بالخطاء اسئلک بحق محمد و اله الطاهرین ان تغفرلی ذنبی العظیم فانه لا یغفر الذنب العظیم الا العظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم.

مؤلف گوید که: سید بن طاوس در جمال الاسبوع از برای هر یک از ائمه علیهم السلام نمازی با دعا ذکر نموده شایسته است در اینجا ذکر شود، فرموده:

نماز امام حسن

در روز جمعه و آن چهار رکعت است مثل نماز امیرالمؤمنین علیه السلام، نماز دیگر آن حضرت در روز جمعه و آن نیز چهار رکعت است در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل هو الله احد بیست و پنج مرتبه.

دعاء امام حسن

اللهم انی اتقرب الیک بجودک و کرمک و اتقرب الیک بمحمد

[صفحه ۱۸۷]

عبدک و رسولک و اتقرب الیک بملائکتک المقربین و انبیائک و رسلک ان تصلی علی محمد عبدک و رسولک و علی ال محمد و ان تقیلنی عثرتی و تستر علی ذنوبی و تغفرها لی و تقضی لی حوائجی و لا تعذبنی بقبیح کان منی فان عفوک و جودک یسعنی انک علی کل شی ء قدیر.

نماز امام حسین

چهار رکعت است، در هر رکعت سوره ی فاتحه پنجاه مرتبه و سوره ی توحید پنجاه مرتبه، و در رکوع فاتحه و توحید هر یک ده مرتبه، و چون از رکوع سر برداری هر یک را ده مرتبه، و همچنین در سجده ی اولی و در بین دو سجده و در سجده ی دوم هر یک ده مرتبه، و چون از چهار رکعت فارغ شدی و سلام گفتی این دعا بخوان: اللهم انت الذی استجبت لادم و حواء تا آخر که فی الجلمه طولانی است.

نماز امام زین العابدین

چهار رکعت است و در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید صد مرتبه.

دعاء امام زین العابدین

یـا من اظهر الجمیـل و ستر القبیـح یـا من لم یؤاخـذ بالجریره و لم یهتک الستر یا عظیم العفو یا حسن التجاوز یا واسع المغفره یا باسط الیدین بالرحمه یا صاحب کل نجوی یا منتهی کل شکوی یا کریم الصفح یا عظیم الرجاء یا مبتدءا بالنعم قبل استحقاقها یا ربنا و سیدنا و مولانا یا غایه رغبتنا اسئلک اللهم ان تصلی علی محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۸۸]

نماز حضرت باقر

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر صد مرتبه.

دعاء حضرت باقر

اللهم انی اسـئلک یـا حلیم ذو انـاه غفور ودود ان تتجاوز عن سـیئاتی و ما عنـدی بحسن ما عنـدک و ان تعطینی من عطائک ما یسعنی و تلهمنی فیما اعطیتنی العمل فیه بطاعتک و طاعه رسولک و ان تعطینی من عفوک ما استوجب به کرامتک اللهم اعطنی ما انت اهله و لا تفعل بی ما انا اهله فانما انا بک و لک اصب خیرا قط الا منک یا ابصر الأبصرین و یا اسمع السامعین و یا احکم الحاکمین و یا جار المستجیرین و یا مجیب دعوه المضطرین صل علی محمد و ال محمد.

نماز حضرت صادق

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و آیه ی شهد الله صد مرتبه.

دعاء حضرت صادق

یا صانع کل مصنوع یا جابر کل کسیر و یا حاضر کل ملأ و یا شاهد کل نجوی و یا عالم کل خفیه و یا شاهد غیر غائب و غالب غیر مغلوب و یا قریب غیر بعید و یا مونس کل وحید و یا حی محیی الموتی و ممیت الأحیاء القائم علی کل نفس بما کسـبت و یا حیا حین لا حی لا اله الا انت صل علی محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۸۹]

نماز حضرت کاظم

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید دوازده مرتبه.

دعاء حضرت کاظم

الهی خشعت الأصوات لک و ضلت الأحلام فیک و جل کل شـی ء منک و هرب کل شـی ء الیک و ضاقت الأشیاء دونک و ملأ کل شـی ء نورک فانت الرفیع فی جلالک و انت البهی فی جمالک و انت العظیم فی قـدرتک وانت الذی لا یؤدک شـی ء یـا منزل نعمتی یـا مفرج کربتی و یـا قاضـی حـاجتی اعطنی مسـئلتی بلاـ اله الاـ انت امنت بک مخلصا لک دینی اصبحت علی عهدک و وعدک ما اسـتطعت ابوء لک بالنعمه و استغفرک من الذنوب التی لا یغفرها غیرک یا من هو فی علوه دان و فی دنوه عال و فی اشراقه منیر و فی سلطانه قوی صل علی محمد و اله.

نماز حضرت امام رضا

شش رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و هل اتی علی الانسان ده مرتبه.

دعاء حضرت امام رضا

یـا صاحبی فی شـدتی و یا ولی فی نعمتی و یا الهی و اله ابراهیم و اسـماعیل و اسـحق و یعقوب یا رب کهیعص و یس و القران الحکیم اسـئلک یـا احسن من سـئل و یا خیر من دعی و یا اجود من اعطی و یا خیر مرتجی اسـئلک ان تصـلی علی محمـد و ال محمد.

[صفحه ۱۹۰]

نماز حضرت جواد

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید هفتاد مرتبه.

دعاء حضرت جواد

اللهم رب الأـرواح الفـانیه و الأجسـاد البـالیه اسـئلک بطـاعه الأـرواح الراجعه الی اجسادهـا و بطـاعه الأجسـاد الملتئمه بعروقها و بکلمتک النافـذه بینهم و اخذک الحق منهم و الخلائق بین یدیک ینتظرون فصل قضائک و یرجون رحمتک و یخافون عقابک صـل علی محمـد و ال محمـد و اجعـل النور فی بصـری و الیقین فی قلبی و ذکرک باللیـل و النهـار علی لسـانی و عملاـ صالحا فارزقنی.

نماز حضرت هادی

دو رکعت است، در رکعت اول سوره ی حمد و یس، و در رکعت دوم سوره ی حمد و الرحمن.

دعاء حضرت هادی

یا بار یا وصول یا شاهد کل غائب و یا قریب غیر بعید و یا غالب غیر مغلوب و یا من لا یعلم کیف هو الا هو یا من لا تبلغ قدرته اسئلک اللهم باسمک المکنون المخزون المکتوم عمن شئت الطاهر المطهر المقدس النور التام الحی القیوم العظیم نور السموات و نور الأرضین عالم الغیب و الشهاده الکبیر المتعال العظیم صل علی محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۹۱]

نماز امام حسن عسکری

چهار رکعت است، در دو رکعت اول بعد از حمد پانزده مرتبه سوره ی اذا زلزلت، و در دو رکعت دوم بعد از حمد پانزده مرتبه توحید.

دعاء حضرت امام حسن عسکری

اللهم انی اسئلک بان لک الحمد لا اله الا انت البدی ء قبل کل شی ء و انت الحی القیوم و لا اله الا انت الذی لا یذلک شی ء و انت کل یوم فی شان لا اله الا انت خالق ما یری و ما لا یری العالم بکل شی ء بغیر تعلیم اسئلک بالائک و نعمائک بانک الله الرب الواحد لا اله الا انت الرحمن الرحیم و اسئلک بانک انت الله لا اله الا انت الوتر الفرد الأحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد و اسئلک بانک الله لا ـ اله الا ـ انت اللطیف الخبیر القائم علی کل نفس بما کسبت الرقیب الحفیظ و اسئلک بانک الله الأول قبل کل شی ء و الأخر بعد کل شی ء و الباطن دون کل شی ء الضار النافع الحکیم العلیم و اسئلک بانک انت الله لا اله الا انت الحی القیوم الباعث الوارث الحنان المنان بدیع السموات و الأرض ذو الجلال و الاکرام و ذو الطول و ذو العزه و ذو السلطان لا اله الا انت احطت بکل شی ء علما و احصیت کل شی ء عددا صل علی محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۹۲]

نماز حضرت صاحب الزمان

دو رکعت است، می خوانی در هر رکعت سوره ی حمد را تا ایاک نعبد و ایاک نستعین و چون به این آیه رسیدی آن را صد مرتبه می گوئی و در مرتبه ی آخر سوره را تمام می کنی، پس قل هو الله احد را یک بار می خوانی، و چون از نماز فارغ شدی این دعا را می خوانی: اللهم عظم البلاء و برح الخفاء و انکشف الغطاء و ضاقت الأرض بما وسعت السماء و الی یا رب المشتکی و

علیک المعول فی الشـده و الرخاء اللهم صل علی محمـد و ال محمـد الذین امرتنا بطاعتهم و عجل اللهم فرجهم بقائمهم و اظهر اغزازه یا محمد یا علی یاعلی یا محمد اکفیانی فانکما کافیای یا محمد یا علی یا علی یا محمد انصرانی فانکما ناصرای یا محمد یـا علی یـا علی یـا محمـد احفظـانی فانکمـا حافظـای یـا مولای یا صاحب الزمان یا مولای یا صاحب الزمان یا مولای یا صاحب الزمان الغوث الغوث الغوث ادرکنی ادرکنی ادرکنی الأمان الأمان الأمان.

و از جمله نمازها:

نماز حضرت جعفر

که اکسیر اعظم و کبریت احمر است و به سندهای معتبره با فضیلت بسیار که عمده گناهان عظیمه است وارد شده، و افضل اوقات آن صدر نهار جمعه است، و آن چهار رکعت است به دو تشهد و دو سلام، در رکعت اول بعد از سوره ی حمد اذا زلزلت می خواند، و در رکعت دوم سوره ی و العادیات، و در رکعت سوم اذا جاء نصر الله، و در

[صفحه ۱۹۳]

رکعت چهارم قل هو الله احد، و در هر رکعت بعد از فراغ از قرائت پانزده مرتبه می گوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر، و در رکوع همین تسبیحات را ده مرتبه می گوید، و چون سر از رکوع بر می دارد ده مرتبه، و در سجده ی اول ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن ده مرتبه، و در سجده ی دوم ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن پیش از آن که برخیزد ده مرتبه در هر چهار رکعت چنین می کند که مجموع سیصد مرتبه شود.

شیخ کلینی از ابوسعید مدائنی روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: آیا

تعلیم نکنم ترا چیزی که بگوئی آن را در نماز جعفر؟. گفتم: بلی، تعلیم فرما. فرمود: چون در سجده ی آخر چهار رکعت نماز رسیدی و از تسبیحات فارغ شدی بگو: سبحان من لبس العز و الوقار سبحان من تعطف بالمجد و تکرم به سبحان من لا ینبغی التسبیح الا له سبحان من احصی کل شی ء علمه سبحان ذی المن و النعم سبحن ذی القدره و الکرم اللهم انی اسئلک بمعاقد العز من عرشک و منتهی الرحمه من کتابک و اسمک الأعظم و کلماتک التامه التی تمت صدقا و عدلا صل علی محمد و اهل بیته و افعل بی کذا و کذا به جای این کلمه حاجات خود را بخواهد.

شیخ وسید، از مفضل بن عمر روایت کرده اند که گفت: دیدم روزی حضرت امام صادق علیه السلام را که نماز جعفر طیار بجا آوردند، پس دست ها را بلند کردند و این دعا خواندند یا رب یا رب بقدری یک نفس وفا کند یا رباه رباه بقدر یک نفس رب رب باز بقدر یک نفس یا الله یا الله باز بقدر یک نفس یا حی یا حی بقدر یک نفس یا رحیم یا

[صفحه ۱۹۴]

رحیم باز بقدر یک نفس یا رحمن یا رجمن هفت مرتبه یا ارحم الراحمین هفت مربته، پس خواندند: اللهم انی افتتح القول بحمدک وانطق بالثناء علیک و امجدک و لا غایه لمدحک و اثنی علیک و من یبلغ غایه ثنائک و امد مجدک و انی لخلیفتک کنه معرفه مجدک و ای زمن لم تکن ممدوحا بفضلک موصوفا بمجدک عوادا علی المذنبین بحلمک تخلف سکان ارضک عن طاعتک فکنت علیهم عطوفا بجودک جوادا بفضلک عوادا بکرمک یا

لا اله الا انت المنان ذو الجلال و الاكرام. پس حضرت فرمود که: ای مفضل هر گاه تو را حاجت ضروری بوده باشد نماز جعفر را بکن و این دعا را بخوان و حوائج خود را از خدا طلب کن که بر آورده می شود انشاء الله تعالی.

مؤلف گوید که: شیخ طوسی برای برآمدن حاجت از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: روزه بگیر روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را، و چون آخر روز پنجشنبه شود تصدیق بده بر ده مسکین هر مسکینی مدی از طعام، پس چون روز جمعه شود غسل کن و برو به صحرا و نماز جعفر را بجا آور و برهنه کن زانوها را و بچسبان به زمین و بگو: یا من اظهر الجمیل و ستر القبیح یا من لم یؤاخذ بالجریره و لم یهتک الستر یا عظیم العفو یا حسن التجاوز یا واسع لمغفره یا باسط الیدین بالرحمه یا صاحب کل نجوی و منتهی کل شکوی یا مقیل العثرات یا کریم الصفح یا عظیم المن یا مبتدءا بالنعم قبل استحقاقها یا رباه یا رباه یا رباه ده مرتبه یا الله یا الله یا الله ده مرتبه یا سیداه یا سیداه ده مرتبه یا مولایاه یا مولایاه ده مرتبه و یا رجاءاه ده

[صفحه ۱۹۵]

مرتبه یا غیاثاه ده مرتبه یا غایه رغبتاه ده مرتبه یا رحمن ده مرتبه یا رحیم ده مرتبه یا معطی الخیرات ده مرتبه صل علی محمد و ال محمد کثیرا طیبا کافضل ما صلیت علی احد من خلقک ده مرتبه و حاجت خود را بطلب.

مؤلف گوید که: روایات بسیار وارد شده در باب روزه ی این سه روز

و بجا آوردن دو رکعت نماز نزد زوال روز جمعه برای برآمدن حاجت.

بیست و یکم: از اعمال روز جمعه آن که چون زوال شمس شود بخواند دعائی را که محمد بن مسلم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است، و آن به نحوی که در مصباح شیخ است آن است که بگوید: لا اله الا الله و الله اکبر و سبحان الله و الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا، پس بگوید: یا سابغ النعم یا دافع النقم یا باری ء النسم یا علی الهمم یا مغشی الظلم یا ذا الجود و الکرم یا کاشف الضر و الألم یا مونس المستوحشین فی الظلم یا عالما لا ـ یعلم صل علی محمد و ال محمد و افعل بی ما انت اهله یا من اسمه دواء و ذکره شفاء و طاعته غناء ارحم من راس ماله الرجاء و سلاحه البکاء سبحانک لا اله الا انت یا حنان یا منان یا بدیع السموات و الأرض یا ذا الجلال و الاکرام.

بیست و دوم: نماز ظهر روز جمعه را به جمعه و منافقین و عصر را به جمعه و توحید بخواند.

[صفحه ۱۹۶]

شیخ صدوق روایت کرده، از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: از چیزهائی که واجب و لازم است بر هر مؤمنی که شیعه ی ما باشد آن که بخواند در شب جمعه نماز را به سوره ی جمعه و سبح اسم ربک الأعلی، و در نماز ظهر آن سوره ی جمعه و منافقین، پس هر گاه این کار کرد گویا عمل نمود به عمل رسول الله صلی الله علیه

و آله و ثواب و جزاء او بر خدا بهشت خواهد بود.

و شیخ کلینی به سند کالصحیح، از حلبی روایت کرده که گفت: سؤال کردم از حضرت صادق علیه السلام که هر گاه در روز جمعه تنها نماز گذارم یعنی نماز جمعه نخوانم و چهار رکعت نماز ظهر را بخوانم آیا بلند قرائت کنم؟. فرمود: بلی، و فرمود: بخوان به سوره ی جمعه و منافقین در روز جمعه.

بیست و سوم: شیخ طوسی (ره) در مصباح در ذکر تعقیب بعد از ظهر از روز جمعه، روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که: هر که بخواند روز جمعه، بعد از سلام هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه قل اعوذ برب الناس و هفت مرتبه قل اعوذ برب الفلق و هفت مرتبه قل هو الله احد و هفت مرتبه قل یا ایها الکافرون و بخواند آخر سوره ی برائه لقد جاءکم رسول من انفسکم و آخر حشر که لو انزلنا هذا القران باشد تا آخر سوره، و پنج آیه ی آل عمران ان فی خلق السموات و الأرض تا انک لا تخلف المیعاد از این جمعه تا جمعه ی دیگر کفایت شر دشمنان و بلاها از او بشود.

بیست و چهارم: و نیز از آن حضرت، روایت کرده که: هر که بعد

[صفحه ۱۹۷]

از نماز صبح یا بعد از نماز ظهر بگوید: اللهم اجعل صلواتک و صلوه ملائکتک و رسلک علی محمد و ال محمد نوشته نشود بر او گناهی تا یک سال. و نیز فرموده که: هر که بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید: اللهم صل علی محمد و ال محمد و عجل فرجهم نمیرد تا امام قائم (ع) را درک نماید.

مؤلف

گوید که: اگر دعای اول را سه دفعه بعد از فریضه ی ظهر جمعه بخواند برای او امان باشد از بلاها تا جمعه ی دیگر.

و نیز روایت شده که: هر که میان دو نماز روز جمعه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد ثوابش معادل با هفتاد رکعت نماز باشد.

بیست و پنجم: بخواند دعای: یا من یرحم من لا ترحمه العباد، و دعای: اللهم هذا یوم مبارک،، و این هر دو از ادعیه ی صحیفه ی کامله است.

بیست و ششم: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از ائمه علیهم السلام که: هر که در روز جمعه دو رکعت نماز کند بعد از نماز ظهر بخواند در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه: قل هو الله احد، و بعد از نماز بگوید: اللهم اجعلنی من اهل الجنه التی حشوها البرکه و عمارها الملائکه مع نبینا محمد صلی الله علیه و اله و ابینا ابراهیم علیه السلام تا جمعه دیگر بلائی و فتنه ی به او نرسد، و حق تعالی جمع کند میان او و محمد صلی الله علیه و آله و ابراهیم علیه السلام

علامه ی مجلسی (ره) فرموده که: اگر این دعا را غیر سید بخواند به جای و ابینا و ابیه بگوید.

بیست و هفتم: روایت شده که: بهترین اوقات صلوات در روز

[صفحه ۱۹۸]

جمعه بعد از عصر است و صد مرتبه می گوئی: اللهم صل علی محمد و ال محمد و عجل فرجهم. و شیخ فرموده، و روایت شده که: مستحب است صد مرتبه بگوئی: صلوات الله و ملائکته و انبیائه و رسله و جمیع خلقه علی محمد و ال محمد و السلام علیه و علیهم و علی ارواحهم و اجسادهم و رحمه الله و

بر کاته.

و شیخ جلیل ابن ادریس در سرائر، از جامع بزنطی نقل کرده که: ابوبصیر گفت: شنیدم از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرمود: صلوات بر محمد و آل محمد در ما بین نماز ظهر و عصر معادل هفتاد رکعت است، و کسی که بگوید بعد از عصر روز جمعه: اللهم صل علی محمد و ال محمد الأوصیاء المرضیین بافضل صلواتک و بارک علیهم بافضل برکاتک و السلام علیهم و علی ارواحهم و علی اجسادهم و رحمه الله و برکاته خواهد بود برای او مثل ثواب عمل جن و انس در آن روز.

مؤلف گوید که: این صلوات شریفه در کتب مشایخ حدیث به سندهای بسیار معتبر با فضیلت های بسیار نقل شده، و اگر ده مرتبه و اگر نه هفت مرتبه بخواند افضل است، زیرا که از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هر که بعد از نماز عصر روز جمعه پیش از آن که از جای نماز خود برخیزد ده مرتبه این صلوات را بخواند صلوات فرستند بر او و ملائکه از این جمعه تا جمعه ی آینده همین ساعت.

و نیز از آن حضرت روایت است که: چون نماز عصر روز جمعه را ادا کنی هفت مرتبه این صلوات را بخوان.

[صفحه ۱۹۹]

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده که: چون روز جمعه نماز را ادا کردی بگو: اللهم صل علی محمد و ال محمد الأوصیاء المرضیین بافضل صلواتک و بارک علیهم بافضل برکاتک و السلام علیه و علیهم و رحمه الله و برکاته، به درستی که هر که این صلوات را بعد از نماز عصر بخواند بنویسد حق تعالی برای او صد هزار حسنه و محو فرماید از

او صد هزار سیئه و برآورد صد هزار حاجت او را و بلند فرماید برای او صد هزار درجه.

و نیز فرموده که: روایت شده که هر که این صلوات را هفت مرتبه بگوید خداوند رد کند بر او به عدد هر بنده ی حسنه ی و عملش در آن روز مقبول باشد و بیاید در روز قیامت در حالتی که ما بین دیدگان او نوری باشد.

بیست و هشتم: بعد از عصر هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد.

بیست و نهم: صد مرتبه انا انزلناه بخواند.

از حضرت امام موسی علیه السلام روایت شده که: خدا را در روز جمعه هزار نسیم رحمت است که هر بنده را آنچه خواهد از آن رحمت ها عطا فرماید، پس هر که بعد از عصر روز جمعه صد مرتبه سوره ی انا انزلناه بخواند حق تعالی آن هزار رحمت را مضاعف گرداند و به او عطا فرماید.

سی ام: بخواند دعای عشرات را، که بعد از این خواهد آمد.

سی و یکم: شیخ طوسی (ره) فرموده که: ساعت استجابت دعا

[صفحه ۲۰۰]

ساعت آخر روز جمعه است تا غروب آفتاب، و سزاوار است که دعا در آن ساعت بسیار بکند. و روایت شده که ساعت استجابت آن وقتی است که فرو رود نصف قرص خورشید و نصف دیگرش غروب نکرده باشد. و حضرت فاطمه صلوات الله علیها در آن وقت دعا می کرد، پس مستحب است دعا در آن وقت و مستحب است که بخواند دعای مروی از نبی (ص) را در ساعت استجابت دعا: سبحانک لا اله الا انت یا حنان یا منان یا بدیع السموات و الأرض یا ذا الجلال و

الاکرام، و بخواند در ساعت آخر روز جمعه دعای سمات را که بعد از این بیاید انشاء الله تعالی.

و بـدان که روز جمعه از چنـد جهت اختصـاص و تعلـق به امـام عصـر عجـل الله فرجه دارد، یکی آن که ولادت باسعادت آن حضرت در آن روز بوده، و دیگر آن که ظهور موفور السرور آن جناب در روز جمعه خواهد بود و ترقب و انتظار فرج در آن روز بیشتر از روزهای دیگر است، بلکه عیـد بودن روز جمعه و شـمردن آن را یکی از عیـدهای چهار گانه حقیقتا به جهت آن روز شریف است که زمین از لوث شرک و کفر و قـذارات معاصـی و از وجود جبارین و ملحدین و کافرین و منافقین پاک و پاکیزه می فرمایـد و به اظهـار کلمه ی حق و اعلاء دین و شـرایع ایمان چشم و دل مؤمنین مخصوصـین را در آن روز روشن و منور و مسرور و خورسند خواهد فرمود: واشرقت الأرض بنور ربها.

[صفحه ۲۰۱]

در بیان دعای کمیل و دعای عشرات و دعای سمات

دعاء کمیل بن زیاد

و آن ادعیه ی معروفه است، و علامه ی مجلسـی (ره) فرموده که: آن بهترین دعاها است، و آن دعای خضـر علیه السـلام است، حضـرت امیرالمـؤمنین علیه السـلام آن را تعلیم کمیـل که از خواص اصـحاب آن حضـرت است فرموده، در شب هـای نیمه ی شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از شـر اعداء و فتح باب و رزق و آمرزش گناهان نافع است. و شیخ و سید آن را نقل نموده اند، و من آن را از مصباح المتهجد نقل می کنم، و آن دعاء شریف این است:

اللهم انی اسئلک برحمتک التی وسعت کل شی ء و بقوتک الیت قهرت بها کل شی و خضع

لها کل شی ء و ذل لها کل شی ء و بجبروتک التی غلبت بها کل شی ء و بعزتک التی لا یقوم لها شی ء و بعظمتک التی ملأت کل شـی ء و بسـلطانک الذی علا کل شـی ء و بوجهک الباقی بعد فناء کل شـی ء و باسـمائک التی ملأت ارکان کل شی ء و بعلمک الذی احاط بکل شی ء و بنور وجهک الذی اضاء له کل شی ء یا نور یا

[صفحه ۲۰۲]

یـا قـدوس یا اول الأولین و یا اخر الاخرین اللهم اغفرلی الـذنوب التی تهتک العصم اللهم اغفرلی الـذنوب التی تنزل النقم اللهم اغفرلی الـذنوب الـتی تغیر النعم اللهم اغفرلی الـذنوب الـتی تحبس الـدعاء اللهم اغفرلی الـذنوب التی تنزل البلاـء اللهم اغفرلی الـذنوب الـتی کـل ذنـب اذنبته و کـل خطیئه اخطأتهـا اللهم انی اتقرب الیـک بـذکرک و استشـفع بـک الی نفسـک و اسـئلک بجـودک ان تـدنینی من قربـک و ان تـوزعنی شـکرک و ان تلهمنی ذکرک اللهم انی اسـئلک سؤال خـاضع متـذلل خـاشع ان تسامحنی و ترحمنی و تجعلنی بقسـمک راضـیا قانعا و فی جمیع الأحوال متواضـعا اللهم و اسـئلک سؤال من اشتدت فاقته وانزل بـک عنـد الشدائـد حـاجته و عظم فیما عنـدک رغبته اللهم عظم سـلطانک و علا مکانک و خفی مکرک و ظهر امرک و غلب قهرک و جرت قـدرتک و لاـ یکمن الفرار من حکومتک اللهم لا اجـد لـذنوبی غافرا و لا لقبائحی ساترا و لا لشـی ء من عملی القبیح بالحسن مبدلا غیرک لا اله الا انت سبحانک و بحمدک ظلمت نفسی و تجرأت بجهلی و سکنت الی قدیم ذکرک لی و منک علی اللهم مولای کم من قبیح سترته و کم من فادح من البلاء اقلته و

کم من عثار وقیته و کم من مکروه دفعته و کم من ثناء جمیل لست اهلا له نشرته اللهم عظم بلائی و افرط بی سوء حالی و قصرت بی اعمالی و قعدت بی اغلالی و حبسنی عن نفعی بعد املی و خدعتنی الدنیا بغرورها و نفسی بجنایتها و مطالی یا سیدی فاسئلک بعزتک ان لا یحجب عنک سوء عملی و فعالی و لا تفضحنی بخفی ما اطلعت علیه من سری و لا تعاجلنی بالعقوبه علی ما عملته فی خلواتی من سوء

[صفحه ۲۰۳]

فعلی و اسائتی و دوام تفریطی و جهالتی و کثره شهواتی و غفلتی و کن اللهم بعزتک لی فی کل الأحوال رؤفا و علی فی جمیع الأمور عطوفا الهی و ربی من لی غیرک اسئله کشف ضری و النظر فی امری الهی و مولای اجریت علی حکما اتبعت فیه هوی نفسی و لم احترس فیه من تزیین عدوی فغرنی بما اهوی و اسعده علی ذلک القضاء فتجاوزت بما جری علی من ذلک بعض حدودک وخالفت بعض اوامرک فلک الحمد علی فی جمیع ذلک و لا حجه لی فیما جری علی فیه قضاؤک و الزمنی حکمک و بلاؤک وقد اتیتک یا الهی بعد تقصیری و اسرافی علی نفسی معتذرا نادما منکسرا مستقیلا مستغفرا منیبا مقرا مذعنا معترفا لا اجد مفرا مما کان منی و لا مفزعا اتوج الیه فی امری غیر قبولک عذری و ادخالک ایای فی سعه و رحمتک اللهم فاقبل عذری و ارحم شده ضری و فکنی من شد و ثاقی یا رب ارحم ضعف بدنی و رقه جلدی و دقه عظمی یا من بدء خلقی و ذکری و تربیتی و بری و

تغـذیتی هبنی لابتـداء و کرمک و سالف برک بی یا الهی و سـیدی و ربی اتراک معذبی بنارک بعد توحیدک و بعد ما انطوی علیه قلبی من معرفتک و لهج به لسانی من ذکرک و اعتقده ضـمیری من حبک و بعد صدق اعترافی و دعائی خاضعا لربوبیتک هیهات انت اکرم من ان تضیع من ربیته و او تبعد من ادنیته او تشرد من اویته او تسلم الی البلاء من کفیته و رحمته و لیت شعری یـا سـیدی و الهی و مولای اتسـلط النـار علی وجوه خرت لعظمتـک ساجـده و علی السن نطقت بتوحیـدک صادقه و بشـکرک مادحه و علی قلوب اعترفت بالهیتک محققه و علی ضمائر حوت من العلم بک حتی صارت

[صفحه ۲۰۴]

خاشعه و علی جوارح سعت الی اوطان تعبدک طائعه و اشارت باستغفارک مذعنه ما هکذا الظن بک و لا اخبرنا بفضلک عنک یا کریم یا رب و انت تعلم ضعفی عن قلیل من بلاء الدنیا و عقوباتها و ما یجری فیها من المکاره علی اهلها علی ان ذلک بلاء و مکروه قلیل مکثه یسیر بقائه قصیر مـدته فکیف احتمالی لبلاء الأخره و جلیل وقوع المکاره فیها و هو بلاء تطول مـدته و یـدوم مقامه و لا یخفف عن اهله لأنه لا یکون الا عن غضـبک و انتقامک و سخطک و هذا ما لا تقوم له السموات و الأرض یا سیدی فکیف لی انا عبدک الضعیف الذلیل المسکین الحقیر المستکین یا الهی و ربی و مولای لأی الأمور الیک اشکو و لما منها اضج و ابکی لأليم العذاب و شدته ام لطول بلاء و مدته فلئن صیرتنی للعقوبات مع اعدائک و جمعت بینی و

بين اهل بلائك و فرقت بينى و بين احبائك و اوليائك فهبنى يا الهى و سيدى و مولاى و ربى صبرت على عذابك فكيف اصبر على فراقك و هبنى صبرت على حر نارك فكيف اصبر عن النظر الى كرامتك ام كيف اسكن فى النار و رجائى عفوك فبعزتك يا سيدى و مولاى اقسم صادقا لئن تركتنى ناطقا لأضجن اليك بين اهلها ضجيج الأملين و لأصرخن اليك صراخ المستصرخين و لأبكين عليك بكاء الفاقدين و لأنادينك اين كنت يا ولى المؤمنين يا غايه امال العارفين يا غياث المستغيثين يا حبيب قلوب الصادقين و يا اله العالمين افتراك سبحانك يا الهى و بحمدك تسمع فيها صوت عبد مسلم سجن فيها بمخالفته و ذاق طعم عذابها بمعصيته و حبس بين اطباقها بجرمه

[صفحه ۲۰۵]

و جريرته و هو يضج اليك ضجيج مؤمل لرحمتك و يناديك بلسان اهل توحيدك و يتوسل اليك بربوبيتك يا مولاى فكيف يبقى فى العذاب و هو يرجو ما سلف من حلمك ام كيف تولمه النار و هو يأمل فضلك و رحمتك ام كيف يحرقه لهيبها و انت تسمع صوته و ترى مكانه ام كيف يشتمل عليه زفيرها و انت تعلم ضعفه ام كيف يتقلقل بين اطباقها و انت تعلم صدقه ام كيف ترجره زبانيتها و هو يناديك يا ربه ام كيف يرجو فضلك فى عتقه منها فتتركه فيها هيهات ما ذلك الظن بك و لا المعروف من فضلك و لا مشبه لما عاملت به الموحدين من برك و احسانك فباليقين اقطع لولا ما حكمت به من تعذيب جاحديك و قضيت به من اخلاد معانديك لجعلت النار كلها بردا و سلاما و ما كان لأحد فيها مقرا

و لا مقاما لکنک تقدست اسماؤک اقسمت ان تملأها من الکافرین من الجنه و الناس اجمعین و ان تخلد فیها المعاندین و انت جل ثناؤک قلت مبتدئا و تطولت بالانعام متکرما افمن کان مؤمنا کمن کان فاسقا لا یستوون الهی و سیدی فاسئلک بالقدره الت قدرتها و بالقضیه التی حتمتها و حکمتها و غلبت من علیه اجریتها ان تهب لی فی هذه اللیله و فی هذه الساعه کل جرم اجرمته و کل ذنب اذنبته و کل قبیح اسررته و کل جهل عملته کتمته او اعلنته اخفیته او اظهرته و کل سیئه امرت باثباتها الکرام الکاتبین الذین وکلتهم بحفظ ما یکون منی و جعلتهم شهودا علی مع جوارحی و کنت انت الرقیب علی من ورائهم و الشاهد لما خفی عنهم و برحمتک اخفیته و بفضلک سترته وان توفر حظی من کل خیر انزلته او احسان فضلته او بر نشرته

[صفحه ۲۰۶]

او رزق بسطته او ذنب تغفره او خطأ تستره یا رب یا رب یا رب یا الهی و سیدی و مولای مالک رقی یا من بیده ناصیتی یا علیما بضری و مسکنتی یا خبیرا بفقری و فاقتی یا رب یا رب یا رب اسئلک بحقک و قدسک و اعظم صفاتک و اسمائک ان تجعل اوقاتی من اللیل و النها بذکرک معموره و بخدمتک موصوله و اعمالی عندک مقبوله حتی تکون اعمالی و اورادی کلها وردا واحدا و حالی فی خدمتک سرمدا یا سیدی یا من علیه معولی یا من الیه شکوت احوالی یا رب یا رب یا رب قو علی خدمتک جوارحی و اشدد علی العزیمه جوانحی و هب لی الجد فی خشیتک و الدوام فی الاتصال

بخدمتک حتی اسرح الیک فی میادین السابقین و اسرع الیک فی البارزین و اشتاق الی قربک فی المشتاقین و ادنو منک دنو المخلصین و اخافک مخافه الموقنین واجتع فی جوراک مع المؤمنین اللهم و من ارادنی بسوء فارده و من کادنی فکده و اجعلنی من احسن عبیدک نصیبا عندک و اقربهم منزله منک و اخصهم زلفه لدیک فانه لا ینال ذلک الا بفضلک و جد لی بجودک و اعطف علی بمجدک و احفظنی برحمتک و اجعل لسانی بذکرک لهجا و قلبی بحبک متیما و من علی بحسن اجابتک و اقلنی عثرتی و اغفر زلتی فانک قضیت علی عبادک بعبادتک و امرتهم بدعائک و ضمنت لهم الاجابه فالیک یا رب نصبت وجهی و الیک یا رب مددت یدی فبعزتک استجب لی دعائی و بلغنی منای و لا تقطع من فضلک رجائی واکفنی شر الجن و الانس من اعدائی یا سریع الرضا اغفر لمن لا یملک الا الدعاء فانک فعال لما تشاء یا من اسمه دواء و ذکره شفاء و طاعته غنی ارحم من راس ماله

[صفحه ۲۰۷]

الرجاء و سلاحه البکاء یا سابغ النعم یا دافع النقم یا نور المستوحشین فی الظلم یاعالما لا یعلم صل علی محمد و ال محمد و افعل بی ما انت اهله و صلی الله علی رسوله و الأئمه المیامین من اله و سلم تسلیما.

دعای عشرات

از دعاهای بسیار معتبره است، و ما بین نسخ آن اختلاف است، و ما آن را از مصباح شیخ نقل می کنیم، و مستحب است خواندن آن در هر صبح و شام، و افضل اوقات آن بعد از عصر جمعه است:

بسم الله الرحمن الرحیم

سبحان الله و الحمد لله و

لا ـ اله الا ـ الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم سبحان الله اناء اللیل و اطراف النهار سبحان الله بالغدو و الأصال سبحان الله بالعشی و الابکار سبحان الله حین تمسون و حین تصبحون و له الحمد فی السموات و الأرض و عشیا و حین تظهرون یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی و یحیی الأرض بعد موتها و کذلک تخرجون سبحان ربک رب العزه عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین سبحان ذی الملک و الملکوت سبحان ذی العزه و الجبروت سبحان ذی الکبریاء و العظمه الملک الحق المهیمن القدوس سبحان الله الملک الحی الذی لا یموت سبحان الله الملک الحی القدوس سبحان القائم الدائم سبحان الدایم القائم سبحان ربی العظیم سبحان ربی الأعلی سبحان الحی القیوم

[صفحه ۲۰۸]

سبحان العلی الأعلی سبحانه و تعالی سبوح قدوس ربنا و رب الملائکه و الروح سبحان الدائم غیر الغافل سبحان العالم بغیر تعلیم سبحان خالق ما یری و ما لا یری سبحان الذی یدرک الأبصار و لا تدرکه الأبصار و هو اللطیف الخبیر اللهم انی اصبحت منک فی نعمه و خیر و برکه و عافیه فصل علی محمد و اله و اتمم علی نعمتک و خیرک و برکاتک و عافیتک بنجاه من النار و ارزقنی شکرک و عافیتک و فضلک و کرامتک ابدا ما ابقیتنی اللهم بنورک اهتدیت و بفضلک استغنیت و بنعمتک اصبحت و امسیت اللهم انی اشهدک و کفی بک شهیدا و اشهد ملائکتک و انبیائک و رسلک و حمله عرشک و سکان سمواتک و ارضک و جمیع خلقک بانک انت الله لا

اله الا ـ انت وحدک لا شریک لک و ان محمدا صلی الله علیه و اله عبدک و رسولک و انک علی کل شی ء قدیر تحیی و تمیت و تمیت و تحیی و اشهد ان الجنه حق و ان النار حق و النشور حق و الساعه اتیه لا ریب فیها و ان الله یبعث من فی القبور و اشهد ان علی بن ابی طالب امیرالمؤمنین حقا حقا و ان الأئمه من ولده هم الأئمه الهداه المهدیون غیر الضالین و لا المضلین و انهم اولیائک المصطفون و حزبک الغالبون و صفوتک و خیرتک من خلقک و نجبائک الذین انتجبتهم لدینک و اختصصتهم من خلقک و اصطفیتهم علی عبادک و جعلتهم حجه علی العالمین صلواتک علیهم و السلام و رحمه الله و برکاته اللهم اکتب لی هذه الشهاده عندک حتی تلقننیها یوم القیامه و انت عنی راض انک علی ما تشاء قدیر اللهم لک الحمد حمدا یصعد اوله و لا ینفد اخره اللهم لک الحمد حمدا تضع لک السماء کنفیها و تسبح لک الأرض و من علیها

اللهم لک الحمد حمدا سرمدا ابدا لا انقطاع له و لا نفاد و لک ینبغی و الیک ینتهی فی و علی ولدی و معی و قلبی و بعدی و امامی و فوقی و تحتی و اذا مت و بقیت فردا وحیدا ثم فنیت و لک الحمد اذا نشرت و بعثت یا مولای اللهم و لک الحمد و لک الشکر بجمیع محامدک کلها علی جمیع نعمائک کلها حتی ینتهی الحمد الی ما تحب ربنا و ترضی اللهم لک الحمد علی کل اکله و شربه و بطشه و قبضه و بسطه و فی کل

موضع شعره اللهم لک الحمد حمدا خالدا مع خلودک و لک الحمد حمدا لا منتهی به دون علمک و لک الحمد حمدا لا امد له دون مشیتک و لک الحمد حمدا لا اجر لقائله الا رضاک و لک الحمد علی حلمک بعد علمک و لک الحمد علی عفوک بعد قدرتک و لک الحمد باعث الحمد و لک الحمد وارث الحمد و لک الحمد بدیع الحمد و لک الحمد منتهی الحمد و لک الحمد مبتدع الحمد و لک الحمد مشتری الحمد و لک الحمد ولی الحمد و لک الحمد قدیم الحمد و لک الحمد صادق الوعد وفی العهد عزیز الجند قائم المجد و لک الحمد رفیع الدرجات مجیب الدعوات منزل الأیات من فوق سبع سموات عظیم البرکات مخرج النور من الظلمات و مخرج من فی الظلمات الی النور مبدل السیئات حسنات و جاعل الحسنات درجات اللهم لک الحمد غافر الذبب و قابل التوب شدید العقثاب ذا الطول لا اله الا انت الیک المصیر اللهم لک الحمد فی اللیل اذا یغشی و لک الحمد فی النهار اذا تجلی و لک الحمد فی الأخره و الأولی و لک الحمد عدد کل نجم و ملک فی السماء و لک الحمد عدد الثری و الحصی و النوی و لک الحمد عدد ما فی جو السماء و لک

[صفحه ۲۱۰]

الحمد عدد ما فی جوف الأرض و لک الحمد عدد اوزان میاه البحار و لک الحمد عدد اوراق الأشجار و لک الحمد عدد ما علی وجه الأرض و لک الحمد عدد ما احصی کتابک و لک الحمد عدد ما احاط به علمک و لک الحمد عدد الانس و الجن و الهوام و الطیر

و البهائم و السباع حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیه کما تحب ربنا و ترضی و کما ینبغی لکرم وجهک و عز جلالک پس می گوئی ده مرتبه: لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک و له الحمد و هو اللطیف الخبیر، و ده مرتبه لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شی ء قدیر، و ده مرتبه استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم و اتوب الیه، و ده مرتبه یا الله یا الله و ده مرتبه یا رحمن یا رحمن، و ده مرتبه یا رحیم یا رحیم، و ده مرتبه یا بدیع السموات و الأرض، و ده مرتبه یا ذا الجلال و الاکرام، و ده مرتبه یا حنان یا منان، و ده مرتبه یا حی یا قیوم، و ده مرتبه یا حی لا اله الا انت، و ده مرتبه یا الله یا لا اله الا انت، و ده مرتبه بسم الله الرحمن الرحیم، و ده مرتبه اللهم صل علی محمد و ال محمد، و ده مرتبه اللهم افعل بی ما انت اهله، و ده مرتبه امین امین، و ده مرتبه قل هو الله احد، پس می گوئی: اللهم اصنع بی ما انت اهله و لا تصنع بی ما انا اهله فانک اهل التقوی و اهل المغفره و انا اهل الذنوب و الخطایا فارحمنی یا مولای و انت ارحم الراحمین، و نیز ده مرتبه می گوئی: لا حول و لا قوه الا بالله توکلت علی الحی الذی لا یموت و

الحمدلله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک ی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا.

[صفحه ۲۱۱]

دعای سمات

معروف به دعاء شبور، که مستحب است خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه، و مخفی نماند که این دعا از ادعیه ی مشهور است، و اکثر علماء سلف بر این دعا مواظبت می نموده اند، و در مصباح شیخ طوسی و جمال الاسبوع سید بن طاووس و کتب کفعمی به سندهای معتبر، از جناب محمد بن عثمان عمری رضوان الله علیه که از نواب حضرت صاحب الأمر علیه السلام است، و از حضرت امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهماالسلام روایت شده، و علامه ی مجلسی (ره) آن را با شرح در بحار ذکر کرده، و آن دعا موافق مصباح شیخ این است:

اللهم انی اسئلک باسمک العظیم الأعظم الأعز الأجل الأکرم الذی اذا دعیت به علی مغالق ابواب السماء للفتح بالرحمه انفتحت و اذا دعیت به علی مضایق ابواب الأرض للفرج انفرجت و اذا دعیت به علی العسر للیسر تیسرت و اذا دعیت به علی الأموات للنشور انتشرت و اذا دعیت به علی کشف البأساء و الضراء انکشفت و بجلال وجهک الکریم اکرم الوجوه و اعز الوجوه الذی عنت له الوجوه و خضعت له الرقاب و خشعت له الأصوات و وجلت له القلوب من مخافتک و بقوتک التی بها تمسک السماء ان تقع علی الأرض الا باذنک و تمسک السموات و الأرض ان تزولا و بمشیتک التی دان لها العالمون و بکلمتک التی خلقت بها السموات و الأرض و بحکمتک التی صنعت بها العجائب و خلقت بها الظلمه و جعلتها لیلا و جعلت

[صفحه ۲۱۲]

اللیل سکنا

و خلقت بهـا النور و جعلته نهارا و جعلت النهار نشورا مبصـرا و خلقت بها الشـمس و جعلت الشـمس ضـياء و خلقت بها القمر و جعلت القمر نورا و خلقت بهـا الكواكب و جعلتهـا نجومـا و بروجـا و مصابيـح و زينه و رجومـا و جعلت لهـا مشارق و مغارب و جعلت لها مطالع و مجاری و جعلت لها فلکا و مسابح و قدرتها فی السـماء منازل فاحسنت تقديرها و صورتها فاحسنت تصويرها و احصـيتها باسـمائک احصاء و دبرتها بحکمتک تدبيرا و احسـنت تدبيرها و سخرتها بسلطان الليل و سلطان النهار و الساعات و عدد السـنين و الحساب و جعلت رؤيتها لجميع الناس مری ء واحدا و اسـئلک اللهم بمجدک الذی کلمت به عبدک و رسولک موسـی بن عمران عليه السـلام فی المقدسـين فوق احسـاس الکروبين فوق غمـائم النور فوق تابوت الشـهاده فی عمود النار و فی طور سـيناء فی جبـل حوريث فی الواد المقـدس فی البقعه المبـارکه من جانب الطور الأيمن من الشـجره و فی ارض مصـر بتسع ايات بينات و يوم فرقت لبنی اسرائيل البحر و فی المنبجسات التی صنعت بها العجائب فی بحر سوف و عقدت ماء البحر فی قلب الغمر کالحجـاره و جـاوزت ببنی اسـرائيل البحر و تمت کلمتـک الحسـنی عليهم بمـا صبروا و اورثتهم مشارق الأرض و مغاربها التی بـارکت فيها للعالمين و اغرقت فرعون و جنوده و مراکبه فی اليم و باسـمک العظيم الأعظم الأعز الأجل الأکرم و بمجـدک الذی تجليت به لموسـی کليمک عليه السلام فی طور سيناء و لابراهيم عليه السلام خليلک من قبل فی مسجد الخيف و لاسحاق صفيک عليه السلام فی بئر شيع و ليعقوب

نبيک عليه السلام فی بيت ايل و

اوفیت لابراهیم علیه السلام بمیثاقک و لاسحاق بحلفک و لیعقوب بشهادتک و للمؤمنین بوعدک و للداعین باسمائک فاجبت و بمجدک الذی ظهر لموسی بن عمران علیه السلام علی قبه الرمان و بایاتک التی وقعت علی ارض مصر مجد العزه و الغلبه بایات عزیزه و بسلطان القوه و بعزه القدره و بشأن الکلمه التامه و بکلماتک التی تفضلت بها علی اهل السموات و الأرض و اهل الدنیا و اهل الأخره و برحمتک التی مننت بها علی جمیع خلقک و باستطاعتک التی اقمت بها علی العالمین و بنورک الذی قد خر من فزعه طور سیناء و بعلمک و جلالک و کبریائک و عزتک و جبروتک التی لم تستقلها الأرض و انخفضت لها السموات و انزجز لها العمق الأکبر و رکدت لها البحار و الأنهار و خضعت لها الجبال و سکنت لها الأرض بمناکبها و استسلمت لها الخلائق کلها و خفقت لها الریاح فی جریانها و خمدت لها النیران فی اوطانها و بسلطانک الذی عرفت لک به الغلبه دهر الدهور و حمدت به فی السموات و الأرضین و بکلمتک کلمه الصدق التی سبقت لابینا ادم علیه السلام و ذریته بالرحمه و اسئلک بکلمتک التی غلبت کل شی ء و بنور وجهک الذی تجلیت به للجبل فجعلته دکا و خر موسی صعقا و بمجدک الذی ظهر علی طور سیناء فکلمت به عبدک و رسولک موسی بن عمران و بطلعتک فی ساعیر و ظهورک فی جبل فاران بربوات المقدسین و جنود الملائکه الصافین و خشوع الملائکه المسبحین و ببرکاتک التی بارکت فیها علی ابراهیم خلیلکک علیه السلام فی امه محمد صلی الله علیه و اله و بارکت

[صفحه ۲۱۴]

لاسحاق صفیک فی امه عیسی علیهماالسلام و بارکت

لیعقوب اسرائیلک فی امه موسی علیهماالسلام و بارکت لحبیبک محمد صلی الله علیه و اله فی عترته و ذریته و امته اللهم و کما غبنا عن ذلک و لم نشهده و امنا به و لم نره صدقا و عدلا ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تبارک علی محمد و ال محمد و ترحم علی محمد و ال محمد کافضل ما صلیت و بارکت و ترحمت علی ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید فعال لما ترید و انت علی کل شی ء قدیر. پس حاجت خود را ذکر می کنی و می گوئی: اللهم بحق هذا الدعاء و بحق هذه الأسماء التی لا یعلم تفسیرها و لا یعلم باطنها غیرک صل علی محمد و ال محمد و افعل بی ما انت اهله و لا تفعل بی ما انا اهله و اغفر لی من ذنوبی ما تقدم و ما تأخر و وسع علی من حلال رزقک و اکفنی مؤنه انسان سوء و جار سوء و قرین سوء و سلطان سوء انک علی ما تشاء قدیر و بکل شی ء علیم امین رب العالمین.

مؤلف گوید که: در بعضی نسخ است بعد از و انت علی کل شی ء قدیر که هر حاجت داری ذکر کن و بگو: یا الله یا حنان یا منان یا بدیع السموات و الأرض یا ذا الجلال و الاکرام یا ارحم الراحمین اللهم بحق هذا الدعاء ... تا آخر.

و علامه ی مجلسی از مصباح سید بن باقی نقل کرده که بعد از دعای سمات این دعا بخواند:

اللهم بحق هذا الدعاء و بحق هذه الأسماء التی لا یعلم تفسیرها و لا تأویلها و لا باطنها و لا

ظاهرها غیرک ان تصلی علی محمد و ال

[صفحه ۲۱۵]

محمـد و ان ترزقنی خیر الـدنیا و لأـخره. پس حاجات خود را بطلبـد و بگویـد: و افعل بی ما انت اهله و لا تفعل بی ما انا اهله و انتقم لی من فلاـن بن فلاـن و نـام دشـمن را بگویـد و اغفرلی من ذنوبی ما تقـدم منها و ما تأخر و لوالـدی و لجمیع المؤمنین و المؤمنات و وسع علی من حلال رزقک و اکفنی مؤنه انسان سوء و جار سوء و سـلطان سوء و قرین سوء و یوم سوء و ساعه سوء و انتقم لی ممن یکیـدنی و ممن یبغی علی و یریـد بی و بـأهلی و اولادی و اخوانی و جیرانی و قراباتی من المؤمنین و المؤمنات ظلما انک علی ما تشاء قدیر و بکل شی ء علیم امین رب العالمین. پس بگوید: اللهم بحق هذا الدعاء تفضل علی فقراء المؤمنین و المؤمنـات بـالغنی و الثروه و علی مرضـی المؤمنین و المؤمنات بالشـفاء و الصـحه و علی احیاء المؤمنین و المؤمنات باللطف و الکرامه و علی اموات المؤمنین و المؤمنـات بـالمغفره و الرحمه و علی مسـافری المؤمنین و المؤمنـات بـالرد الی اوطانهم سالمین غانمین برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبین و عترته الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا.

و شیخ بن فهد گفته که: مستحب است بعد از دعاء سمات بگوئی:

اللهم انی اسئلک بحرمه هذا الدعاء و بما فات منه من الأسماء و بما یشتمل علیه من التفسیر و التدبیر الذی لا یحیط به الا انت ان تفعل بی کذا و کذا و به جای کذا و کذا حاجت خود را بخواهد.

[صفحه

[۲۱۶

در بیان فضیلت نماز شب

بـدان که مرحوم شـیخ بهـائی (رضوان الله علیه) در کتـاب مفتاح الفلاح، از کتاب کافی ثقه الاسـلام کلینی به سـند صـحیح، از حضـرت صادق (علیه السـلام) روایت کرده که فرمودند: شرف مؤمن برخاستن او است در شب و عزت او بی نیازی او است از مردم.

و نیز در همـان کتـاب بـه سـند حسن، از عبـدالله بن سـنان که گفت: از امـام صـادق (علیه السـلام) شـنیدم که آن حضـرت می فرمودنـد: سه چیز است که آن هـا فخر و زینت مـؤمن است در دنیـا و در آخرت: نمـاز در آخر شب (نـافله ی شب)، و یـأس و ناامیـدی او از آنچه در دست مردم است، و دوستی و عقیـده مند ی به مقامات الهیه ائمه ی اطهار از آل محمد صـلی الله علیه و آله.

و نیز در همـان کتـاب روایت کرده است که: شخصـی آمـد نزد حضـرت امیرالمؤمنین (علیه السـلام) عرض کرد: از نماز شـب محروم شده ام امیرالمؤمنین (علیه السلام). فرمود: تو مردی هستی که گناهان دست و پایت را بسته.

[صفحه ۲۱۷]

و نیز در همان کتاب به سند صحیح، از عمر بن یزید که گفت: شنیدم از حضرت صادق (علیه السلام) که می فرمودند: البته در شب ساعتی است که در آن ساعت مخصوص بنـده مسـلمان نماز نمی خواند و دعا نمی کند مگر این که مسـتجاب می شود و این مطلب در هر شب است. عرض کردم: خـدای تعالی اصـلاح کنـد شـما را آن ساعت چه ساعتی است؟. حضـرت فرمودنـد: هنگامی که نصف شب گذشت تا ثلث باقی مانده.

و نیز رئیس المحدثین در کتاب فقیه، به سـند صـحیح از عبدالله بن سـنان که، از حضـرت صادق (علیه السـلام) پرسید از تفسیر قول خدای تعالی: (سیماهم فی وجوههم من أثر السجود)؟

فرمودند: آن بیداری شب است. یعنی آن علامت در رو های ایشان از نماز شب است.

محدث قمی در باقیات الصالحات، فرموده: نماز شب باعث صحت بدن و کفاره ی گناهان روز و برطرف کننده وحشت قبر است، روی را سفید و بوی را پاکیزه و روزی را جلب می نماید و این که مال و پسران زینت زندگانی دنیا هستند، و هشت رکعت نماز در آخر شب با نماز وتر زینت آخرت است، و گاهی حق تعالی این دو زینت را برای بعضی از مردمان جمع می فرماید، و دروغ گفته کسی که بگوید من نماز شب می خوانم و روز گرسنگی می برم زیرا که نماز شب ضامن روزی روز است.

و نیز از حضرت صادق روایت است که فرمود: در وصیت رسول خدا به علی علیهما و آل هما السلام چنین بود: ای علی وصیت می کنم

تو را درباره ی خودت به چند خصلت پس حفظ کن آن ها را، پس فرمود: خداوندا او را یاری کن بعد از بیان پاره ای از خصلت ها فرمود: «علیک بصلوه اللیل و علیک بصلوه اللیل و علیک بصلوه اللیل و علیک بصلوه الزوال و علیک بصلوه الزوال و علیک بصلوه الزوال»، و ظاهر این است که حضرت (به صلوه اللیل) سیزده رکعت نماز شب و (به صلوه الزوال) هشت رکعت نافله ظهر را اراده کرده است.

و از انس روایت است که گفت: شنیدم که حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: دو رکعت نماز در دل شب بهتر است به سوی من از دنیا و آنچه در دنیا است.

و نیز روایت است که از امام زین العابدین (علیه السلام) سؤال کردند: چه شده که کسانی

که در شب تجهد می کنند رویشان از همه نیکوتر است؟. فرمود: برای آن که ایشان با خدا خلوت می کنند و حق تعالی به ایشان از نور خویش می پوشاند.

و خلاصه؛ روایات در این باب بسیار است و مکروه است ترک برخاستن در شب.

شیخ طوسی به سند صحیح، از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: نیست بنده ای مگر این که در هر شب یک مرتبه یا دو مرتبه یا چند مرتبه بیدار می شود، اگر برخاست که برخاست و اگر نه شیطان می گشاید میان پاهای خود را و بول می کند در گوش او و آیا نمی بینید آن که برای نماز شب برنخاسته صبح که برمی خیزد گران و مکدر و سنگین و کسل است؟.

[صفحه ۲۱۹]

و شیخ برقی به سند معتبر، از حضرت امام محمد باقر (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: از برای شب شیطانی است که او را (رها) می گویند، پس هر گاه بنده از خواب بیدار شود و بخواهد برخیزد برای نماز شب آن شیطان به او گوید: حالا وقت برخاستن تو نیست، پس دفعه دیگر که بیدار شود و بخواهد برخیزد آن شیطان گوید وقت برخاستن نشده یعنی زود است، پس پیوسته او را از برخاستن باز دارد و حبس کند تا فجر طلوع کند، و چون فجر طالع شود در گوش او بول کند و از او بگذرد در حالی که دم خود را می جنباند و از ناز به خود می بالد.

ابن ابی جمهور، از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل کرده است که آن حضرت روزی به اصحاب خود فرمود: هر گاه احدی از شما خوابید شیطان در پس سر او سه

گره می زنـد مکان هر گره ای «علیك لیل طویل فارقـد» یعنی شب دراز است بخواب، پس هر گاه بیـدار شـد و ذکر خدا کرد یک گرده گشوده می شود و اگر وضوء گرفت گره دیگر باز شود و اگر نماز خواند گره دیگر باز شود، پس داخل صبح شود با نشاط و پاکیزه نفس و الا صبح کند خبیث النفس و کسل، و این روایت در کتب اهل سنت نیز مذکور است.

قطب راوندی، از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت کرده است با سه چیز در سه چیز طمع کن، با پر خوردن در بیداری شب، با خوابیدن در تمام شب در نور صورت، با همنشینی فساق در امان بودن از دنیا.

[صفحه ۲۲۰]

و نیز قطب راونـدی روایت کرده است که: حضـرت عیسـی مادر خود مریم (علیهماالسـلام) را بعد از مردنش صدا زد و گفت: ای مادر با من تکلم کن، آیا می خواهی به دنیا برگردی؟. گفت: بلی، برای آن که نماز گزارم برای خدا در شب سـرد و روزه بگیرم در روز بسیار گرم، ای پسر جان این راه بیمناك است.

[صفحه ۲۲۱]

در بیان کیفیت نماز شب

زمانی که از خواب بیـدار شـدی اول چیزی که سـزاوار و مسـتحب است انجام دهی این است که برای حق تعالی سـجده کنی، روایت شده است که چون پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از خواب بیدار می شدند سجده می نمودند، و در سجده یا بعد از سر برداشـتن می فرمودند: «الحمد لله الذی احیانی بعد ما أماتنی و الیه النشور الحمد لله الذی رد علی روحی لأحمده و اعبده» و چون برخاستی و ایستادی بگو: «اللهم أعنی علی هول المطلع و وسع علی المضجع و ارزقنی خیر ما

بعد الموت»، و چون صدای خروس را شنیدی بگو: «سبوح قدوس رب الملائکه و الروح سبقت رحمتک غضبک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفرلی انه لا یغفر الذنوب الا انت فتب علی انک أنت التواب الرحیم».

ثقه الاسلام در کتاب کافی به سند صحیح، از حضرت باقر (علیه السلام) روایت کرده است: چون بیدار شوی، پس نظر کن به اطراف آسمان و بگو: «اللهم انه لا یواری عنک لیل ساج و لا سماء

[صفحه ۲۲۲]

ذات ابراج و لا ارض ذات مهاد و لا ظلمات بعضها فوق بعض و لا بحر لجی تدلج بین یدی المدلج من خلقک تدلج الرحمه علی من تشاء من خلقک تعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور، غارت النجوم و نامت العیون و انت الحی القیوم لا تأخذک سنه و لا نوم سبحان الله رب العالمین و اله المرسلین (و اله المسلمین) و الحمد لله رب العالمین».

پس بخوان پنج آیه از آخر سوره ی آل عمران:

۱ - (ان فی خلق السموات و الأرض و اختلاف اللیل و النهار لایات لأولی الألباب الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم و یتفکرون فی خلق السموات و الأرض).

۲ - ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار).

۳ - ربنا انک من تدخل النار فقد أخزیته و ما للظالمین من أنصار).

۴ - ربنا اننا سمعنا منادیا ینادی للایمان أن ءامنوا بربکم فامنا ربنا فاغفر لنا ذنوبنا و کفر عنا سیئاتنا و توفنا مع الأبرار).

۵ - ربنا و ءاتنا ما وعدتنا علی رسلک و لا تخزنا یوم القیامه انک لا تخلف المیعاد).

و بدان که همین که نصف شب شروع شد، پس وقت نماز شب است، و هر

چه به طلوع فجر نزدیک شود افضل است، و مستحب است قبل از این که شروع به نماز شب کنی دو رکعت نماز بگذاری، در رکعت اول بعد از حمد سوره ی توحید و در رکعت دوم سوره ی قل یا ایها الکافرون بخوانی، و بعد از این دو رکعت بهتر است بخوانی دعای امیرالمؤمنین

[صفحه ۲۲۳]

(علیه السلام) را که رئیس المحدثین در کتاب امالی، از ابی الدرداء روایت نموده است، که شنید امیرالمؤمنین (علیه السلام) این دعا را در دل شب می خواندند.:

«الهی کم من موبقه حملت عن مقابلتها بنقمتک (بنعمتک) و کم من جربره تکرمت عن کشفها بکرمک الهی ان طال فی عصیانک عمری و عظم فی الصحف ذنبی فما أنا بمؤمل غیر غفرانک و لا أنا براج غیر رضوانک الهی أفکر فی عفوک فتهون علی خطیئتی ثم أذکر العظیم من أخذک فتعظم علی بلیتی آه ان أنا قرأت فی الصحف سیئه أنا ناسیها و أنت محصیها فتقول خذوه فیاله من مأخوذ لا تنجیه عشیرته و لا تنفعه قبیلته آه من نار تنضج الأکباد و الکلی آه من نار نزاعه للشوی آه من غمره من لهبات لظی».

و سزاوار است که چون خواستی به نماز شروع کنی و بگوئی: «اللهم انی اتوجه الیک بنبیک نبی الرحمه و اله و أقدمهم بین یدی حوائجی فاجعلنی بهم وجیها فی الدنیا و الأخره و من المقربین اللهم رارحمنی بهم و لا تعذبنی بهم و لا تضلنی بهم و ارزقنی بهم و لا تحرمنی بهم و اقض لی حوائج الدنیا و الأخره انک علی کل شی ء قدیر و بکل شی ء علیم».

سپس شروع کن به نوافل شب که هشت رکعت است، هر دو

رکعت یک سلام با قنوت، در رکعت دوم قبل از رکوع، و اگر در قنوت بخوانی: «اللهم اغفرلنا و ارحمنا و عافنا و اعف عنا فی الدنیا و الأخره انک علی کل شی ء قدیر» کفایت می کند. و بعد از انجام هشت رکعت

نافله شب برخیز و دو رکعت نماز شفع را بجا آور، و در رکعت اول آن بعد از حمد سوره ی (قل اعوذ برب الناس) یا سوره ی (قل هو الله احد)، و در رکعت دوم بعد از حمد سوره ی (قل أعوذ برب الفلق) یا سوره ی (قل هو الله احد) را بخوان، و بعد از دو رکعت شفع این دعا را بخوان: «الهی تعرض لک فی هذا اللیل المتعرضون و قصدک القاصدون و أمل فضلک و معروفک الطالبون و لک فی هذا اللیل نفحات و جوائز و عطایا و مواهب تمن بها علی من تشاء من عبادک و تمنعها من لم تسبق له العنایه منک و ها أناذا عبیدک الفقیر الیک المؤمل فضلک و معروفک فان کنت یا مولای تفضلت فی هذ اللیله علی أحد من خلقک وعدت علیه بعائده من عطفک فصل علی محمد و ال محمد الطیبین الطاهرین الخیرین الفاضلین وجد علی بطولک و معروفک یا رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و آله الطاهرین و سلم تسلیما ان الله حمید مجید اللهم انی أدعوک کما أمرت فاستجب لی کما وعدت انک لا تخلف المیعاد».

سپس شروع کن به نماز وتر، و آن یک رکعت است با قنوت و رکوع و تشهد و سلام، و بخوان بعد از حمد سوره ی توحید را سه مرتبه و سوره ی (قل اعوذ برب الفلق) و (قل

اعوذ برب الناس) را یک مرتبه، سپس قنوت بخوان.

شیخ طوسی (ره) فرموده که: دعاهائی که در این محل خوانـده می شود از بسیاری احصاء نمی شود، و بدان هر دعائی را می توان خواند و سزاوار است که انسان در قنوت وتر گریه کند، و مستحب است که

[صفحه ۲۲۵]

چهل مؤمن را دعا کند مثلا- بگوید: «اللهم اغفر لجواد بن عباس» تا چهل نفر که دعایش مستجاب شود، و سزاوار است که دست چپ را به دعا بلند کند و استغفار به دست راست شمارد، و مستحب است که هفتاد مرتبه (أستغفر الله ربی و اتوب الیه) بگوید، اگر چه صد مرتبه بگوید بهتر است، و سیصد مرتبه (العفو) بگوید، چنانچه از حضرت امام زین العابدین (علیه السلام) روایت شده که در سحر در نماز وتر سیصد مرتبه (العفو) می فرمودند، و بعد از این بگوید: «رب اغفرلی و ارحمنی و تب علی انک أنت التواب الرحیم»، و مستحب است که قنوت را طول بدهد.

و بدان که دعاهای بسیار برای قنوت نمازهای نافله ی شب ذکر شده، و همچنین دعا در بعد از هر دو رکعت نافله ی شب، چنانچه در کتاب مفتاح الفلاح شیخ بهائی (ره) و دیگران مذکور است، و ما به جهت اختصار ذکر نکردیم، ولی به ذکر چند دعای مختصر اکتفا می کنیم:

بعد از اتمام صد مرتبه استغفار هفت مرتبه می گوئی: «أستغفر الله الذی لا- اله الا- هو الحی القیوم لجمیع ظلمی و جرمی و اسرافی علی نفسی و أتوب الیه».

بعد از آن می گوئی: «رب أسأت و ظلمت نفسی و بئس ما صنعت و هذه یدای یا رب جزاء بما کسبت و هذه رقبتی خاضعه لما أتیت و ها انا ذا

بین یدیک فخذ لنفسک من نفسی الرضا حتی ترضی لک العتبی لا أعود». و بعد از آن می گوئی: (العفو) سیصد مرتبه.

بعد از آن می گوئی: «رب اغفرلی و ارحمنی و تب علی انک أنت

[صفحه ۲۲۶]

التواب الرحیم».

بعد از آن می گوئی دعائی را که علامه ی مجلسی آن را از کتاب (اختیار) نقل نموده است، فرموده: دست خود را به جانب آسمان می کشی و می گوئی: «الهی کیف أصدر عن بابک بخیبه منک و در قد قصدته علی ثقه بک الهی کیف تؤیسنی من عطائک و قد أمرتنی بدعائک صل علی محمد و ال محمد و ارحمنی اذا اشتد الأنین و حظر علی العمل و انقطع منی الأمل و أفضیت الی المنون و بکت علی العیون و ودعنی الأهل و الأحباب و حثی علی التراب و نسی اسمی و بلی جسمی و انطمس ذکری و هجر قبری فلم یزرنی زائر و لم یذکرنی ذاکر و ظهرت منی الماثم و استولت علی المظالم و طالت شکایه الخصوم و اتصلت دعوه المظلوم صل اللهم علی محمد و ال محمد و أرض خصومی عنی بفضلک و احسانک وجد علی بعفوک و رضوانک الهی ذهبت أیام لذاتی و بقیت ماثمی و تبعاتی و قد أتیتک منیبا تائبا فلا تردنی محروما و لا خائبا اللهم آمن روعتی و اغفر زلتی و تب علی انک أنت التواب الرحیم».

بعد از آن به رکوع می روی، و چون سر از رکوع برداشتی می خوانی: «هذا مقام من حسناته نعمه منک و شکره ضعیف و ذنبه عظیم و لیس لذلک الا رفقک و رحمتک فانک قلت فی کتابک المنزل علی نبیک المرسل صلی الله علیه و اله کانوا قلیلا ما یهجعون

و بالأسحار هم يستغفرون طال هجوعى و قل قيامى و هذا السحر و أنا أستغفرک لذنوبى استغفار من لا يجد لنفسه ضرا و لا نفعا و لا موتا و لا

[صفحه ۲۲۷]

حيوه و لا نشورا».

بعد از آن به سجده می روی، و بعد از سلام نماز تسبیح حضرت زهرا (سلام الله علیها) را می خوانی، بعد از آن می گوئی: «الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الاصباح»، بعد از آن سه مرتبه می گوئی: «سبحان ربی الملک القدوس العزیز الحکیم»، بعد از آن می گوئی: «یا حی یا قیوم یا بر یا رحیم یا غنی یا کریم ارزقنی من التجاره اعظمها فضلا و أوسعها رزقا و خیرها لی عاقبه فانه لا خیر فیما لا عاقبه له».

بعد از آن می گوئی دعاء حزین را: «أناجیک یا موجودا فی کل مکان لعلک تسمع ندائی فقد عظم جرمی و قل حیائی مولای یا مولای أی الأهوال أتذکر و أیها أنسی و لو لم یکن الا الموت لکفی کیف و ما بعد الموت أعظم و أدهی مولای یا مولای حتی متی و الی متی أقول: لک العتبی مره بعد اخری ثم لا تجد عندی صدقا و لا وفاء فیا غوثاه ثم و اغوثاه بک یا الله من هوی قد غلبنی و من عدو قد استکلب علی و من دنیا قد تزینت لی و من نفس أماره بالسوء الا ما رحم ربی مولای یا مولای ان کنت رحمت مثلی فارحمنی و ان کنت قبلت مثلی فاقبلنی یا قابل السحره اقبلنی یا من لم أزل أتعرف منه الحسنی یا من یغذینی بالنعم صباحا و مساء ارحمنی یوم آتیک فردا شاخصا الیک بصری مقلدا عملی قد تبرأ جمیع الخلق منی

نعم و أبی و أمی و من کـان له کـدی و سـعیی فان لم ترحمنی فمن یرحمنی و من یونس فی القبر وحشتی و من ینطق لسانی اذا خلوت بعملی و سائلتنی عما أنت أعلم به منی فان قلت نعم فأین المهرب من عدلک و ان قلت لم أفعل قلت الم

[صفحه ۲۲۸]

أکن الشاهـد علیک فعفوک عفوک یا مولای قبل سـرابیل القطران عفوک عفوک یا مولای قبل جهنم و النیران عفوک عفوک یا مولای قبل أن تغل الأیدی الی الأعناق یا أرحم الراحمین و خیر الغافرین».

و بعـد از آن می گوئی دعای حضـرت سـجاد (علیه السـلام) را بعـد از نماز شب: «اللهم یا ذا الملک المتأبد بالخلود و السـلطان الممتنع بغیر جنود و لا أعون و العز الباقی علی مر الدهور و خوالی الأعوام و مواضـی الأزمان و الأیام عز سـلطانک عزا لا حد له بأولیته و لا منتهی له بآخرتیه و استعلی ملکک علوا سقطت الأشیاء دون بلوغ أمده و لا یبلغ أدنی ما استأثرت به من ذلک أقصی نعت الناعتین ضـلت فیک الصـفات و تفسـخت دونک النعوت و حارت فی کبریائک لطائف الأوهام کذلک أنت الله الأول فی اولیتک و علی ذلک أنت دائم لا تزول و أنا العبد الضـعیف عملا و الجسـیم أملا خرجت من یدی أسباب الوصلات الا ما وصله رحمتـک و تقطعت عنی عصم الامال الا ما أنا معتصم به من عفوک قل عنـدی ما اعتـد به من طاعتک و کثر علی ما ابوء به من معصـیتک و لن یضـیق علیک عفو عن عبـدک و ان اساء فاعف عنی اللهم و قـد اشـرف علی خفایا الأعمال علمک وانکشف و کل مستور دون خبرک

و لا تنطوی عنک دقائق الأمور و لا تعزب عنک غیبات السرائر و قد استحوذ علی عدوک الذی استنظرک لغوایتی فانظرته و استمهلک الی یوم الدین لاضلالی فامهلته فاوقعنی و قد هربت الیک من صغائر ذنوب موبقه و کبائر أعمال مردیه حتی اذا قارفت معصیتک و استوجبت بسوء سعیی سخطتک فتل عنی عذار غدره و تلقانی بکلمه

[صفحه ۲۲۹]

کفره و تولی البراءه منی و ادبر مولیا عنی فاصحرنی لغضبک فریدا و اخرجنی الی فناء نقمتک طریدا لا شفیع یشفع لی الیک و لا خفیر یؤمننی علیک و لا حصن یحجبنی عنک و لا ملاذ الجأ الیه منک فهذا مقام العائذ بک و محل المعترف لک، فلا یضیقن عنی فضلک و لا یقصرن دونی عفوک و لا اکن اخیب عبادک التائبین و لا اقنط وفودک الاملین و اغفرلی انک خیر الغافرین اللهم انک امرتنی فترکت و نهیتنی فرکبت و سول لی الخطاء خاطر السوء ففرطت و لا استشهد علی صیامی نعار و لا استجیر بتهجدی لیلا و لا تثنی علی باحیائها سنه حاشا فروضک التی من ضیعها هلک و لست أتوسل الیک بفضل نافله مع کثیر ما أغفلت من وظائف فروضک و تعدیت عن مقامات حدودک الی حرمات انتهکتها و کبائر ذنوب اجترحتها کانت عافیتک لی من فضائحها سترا و هذا مقام من استحیا لنفسه منک و سخط علیها و رضی عنک فتلقاک بنفس خاشعه و رقبه خاضعه و ظهر مثقل من الخطایا واقفا بین الرغبه الیک و الرهبه منک و أنت أولی من رجاه و أحق من خشیه و اتقاه فأعطنی یا رب ما رجوت و آمنی ما حذرت وعد علی بعائده رحمتک انک أکرم المسئولین

اللهم و اذ سترتنی بعفوک و تغمدتنی بفضلک فی دار الفناء بحضره الأکفاء فأجرنی من فضیحات دار البقاء عند مواقف الأشهاد من الملائکه المقربین و الرسل المکرمین و الشهداء و الصالحین من جار کنت أکاتمه سیئاتی و من ذی رحم کنت أحتشم منه فی سریراتی لم أثق بهم رب فی الستر علی و ثقت بک رب فی المغفره لی و أنت أولی من وثق به و أعطی من

[صفحه ۲۳۰]

رغب الیه و أرأف من استرحم فارحمنی اللهم و أنت حدرتنی ماء مهینا من صلب متضائق العظام حرج المسالک الی رحم ضیقه سترتها بالحجب تصرفنی حالا عن حال حتی انتهیت بی الی تمام الصوره و أثبت فی الجوارح کما نعت فی کتابک نطفه ثم علقه ثم مضغه ثم عظما ثم کسوت العظام لحما ثم أنشأتنی خلقا آخر کما شئت حتی اذا احتجت الی رزقک و لم أستغن عن غیاث فضلک جعلت لی قوتا من فضل طعام و شراب أجریته لأمتک التی أسکنتنی جوفها و أودعتنی قرارا رحمها لو تکلنی یا رب فی تلک الحالات الی حولی او تضطرنی الی قوتی لکان الحول عنی معتزلا و لکانت القوه منی بعیده فغذوتنی بفضلک غذاء البر اللطیف تفعل ذلک بی تطولا علی الی غایتی هذه لا أعدم برک و لا تبطیء بی حسن صنیعک و لا تتأکد مع ذلک ثقتی فأتفرغ لما هو أحظی لی عندک قد ملک الشیطان عنانی فی سوء الظن و ضعف الیقین فأنا أشکو سوء مجاورته لی و طاعه نفسی له و أستعصمک من ملکته و أتضرع الیک فی صرف کیده عنی و أسألک فی أن تسهل الی رزقی سبیلا فلک الحمد علی ابتدائک بالنعم الجسام

و الهامک الشکر علی الاحسان و الانعام فصل علی محمد و آله و سهل علی رزقی و ان تقنعنی بتقدیرک لی و أن ترضینی بحصتی فیما قسمت لی و أن تجعل ما ذهب من جسمی و عمری فی سبیل طاعتک انک خیر الرازقین اللهم انی أعوذبک من نار تغلظت بها علی من عصاک و توعدت بها من صرف عن رضاک و من نار نورها ظلمه وهینها ألیم و بعیدها قریب و من نار یأکل بعضها بعض و یصول بعضها علی بعض

[صفحه ۲۳۱]

و من نار تذر العظام رمیما و تسقی أهلها حمیما و من نار لا تبقی علی من تضرع الیها و لا ترحم من استعطفها و لا تقدر علی تخفیف عمن خشع لها و استسلم الیها تلقی سکانها بأحر ما لدیها من ألیم النکال و شدید الوبال و أعوذبک من عقاربها الفاغره أفواهها و حیاتها الصالقه بأنیابها و شرابها الذی یقطع أمعاء و أفئده سکانها و ینزع قلوبهم و أستهدیک لما باعد عنها و أخر عنها اللهم صل علی محمد و آله و أجرنی منها بفضل رحمتک و أقلنی عثراتی بحسن اقالتک و لا تخذلنی یا خیر المجیرین الله انک تقی الکریهه و تعطی الحسنه و تفعل ما ترید و أنت علی کل شی ء قدیر اللهم صل علی محمد و آله اذا ذکر الأبرار و صل علی محمد و آله ما اختلف اللیل و النهار صلوه لا ینقطع مددها و لا یحصی عددها صلوه تشحن الهواء و تملأ الأرض و السماء صلی الله علیه حتی یرضی و صلی الله علیه و آله بعد الرضا صلوه لا حد لها و لا منتهی یا ارحم الراحمین».

بعد از

آن به سجده می روی و پنج مرتبه می گوئی: «سبوح قدوس رب الملائکه و الروح»، بعد از سجده می نشینی آیه الکرسی می خوانی و باز به سجده می روی و ذکر سابق را پنج مرتبه می خوانی.

سپس آماده می شوی برای نافله ی صبح که در رکعت اول بعد از حمد سوره ی «قل یا ایها الکافرون»، و در رکعت دوم بعد از حمد سوره ی «قل هو الله أحد» را می خوانی. و چون سلام نماز دادی بر پهلوی راست رو به قبله به هیئت میت در لحد بخواب و گونه راست را بر روی دست راست بگذار و بگو: «استمسکت بعروه الله الوثقی التی لاانفصام لها

[صفحه ۲۳۲]

و اعتصمت بحبل الله المتین و أعوذ بالله من شر فسقه العرب و العجم و أعوذ بالله من شر فسقه الجن و الانس». و سپس بگو: «سبحان رب الصباح فالق الاصباح» و بخوان پنج آیه ی آخر آل عمران را که قبلا گذشت، سپس بنشین و تسبیح حضرت زهرا (سلام الله علیها) را بگو.

در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت شده است: هر کس ما بین دو رکعت نافله ی صبح و نماز صبح صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد حق تعالی روی او را از حرارت آتش نگاه دارد، و کسی که صد مرتبه «سبحان ربی العظیم و بحمده أستغفر الله ربی و أتوب الیه» بگوید خداوند خانه ای در بهشت برای او بنا کند. و کسی که بیست و یک مرتبه «قل هو الله أحد» را بخواند حق تعالی برای او خانه ای در بهشت بنا کند، و اگر چهل مرتبه بخواند حق تعالی او را بیامرزد.

و رجاء واثق این که مؤمنین این بنده ی حقیر

گنه کار را از دعاهای خیر فراموش نکنند.

[صفحه ۲۳۳]

در بیان اعمال ماه مبارک رجب و شعبان و رمضان

در بیان اعمال ماه مبارک رجب

اشاره

بـدان که این ماه و ماه شـعبان و ماه رمضان در شـرافت تمامنـد، و روایت بسـیار در فضـیلت آن ها وارد شده، بلکه از حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله و سـلم روایت شـده که مـاه رجب مـاه بزرگ خـدا است، و مـاهی در حرمت و فضـیلت به آن نمی رسد، و قتال با کافران در این ماه حرام است، و رجب ماه خدا است و شعبان ماه من است و ماه رمضان ما امت من است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه دارد مستوجب خوشنودی بزرگ خدا گردد و غضب الهی از او دور گردد و دری از درهای جهنم بر روی او بسته گردد.

و از حضـرت موسـی بن جعفر علیه السـلام منقول است که: هر که یک روز از ماه رجب را روزه بـدارد آتش جهنم یک ساله راه از او دور شود، و هر که سه روز از آن را روزه دارد بهشت او را واجب گردد. و ایضـا فرمود که: رجب نـام نهری است در بهشت از شیر سفیدتر و از عسل شیرین تر هر که یک روز از رجب را روزه دارد البته از آن نهر بیاشامد.

[صفحه ۲۳۴]

و از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که: حضـرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: ماه رجب ماه استغفار امت من است، پس در این ماه بسـیار طلب آمرزش کنیـد که خـدا آمرزنده و مهربان است. و رجب را اصب می گویند زیرا که رحمت خدا در این ماه بر امت من بسیار ریخته می شود، پس بسیار بگوئید: استغفر الله و اسئله التوبه.

و ابن

بابویه به سند معتبر، از سالم روایت کرده است که گفت: رفتم به خدمت حضرت صادق علیه السلام در اواخر ماه رجب که چند روز از آن مانده بود، چون نظر مبارک آن حضرت بر من افتاد، فرمود که: آیا روزه گرفته ی در این ماه؟. گفتم: نه والله ای فرزند رسول خدا. فرمود که: آن قدر ثواب از تو فوت شده است که قدر آن را به غیر خدا کسی نمی داند، به درستی که این ماهی است که خدا آن را بر ماه های دیگر فضیلت داده و حرمت آن را عظیم نموده و برای روزه داشتن آن گرامی داشتن را بر خود واجب گردانیده. پس گفتم: یابن رسول الله، اگر در باقیمانده ی این ماه روزه بدارم آیا به بعضی از ثواب روزه داران آن فایز می گردم؟. فرمود: ای سالم هر که یک روز از آخر این ماه را روزه بدارد خدا او را ایمن گرداند از شدت سکرات مرگ و از هول بعد از مرگ و از عذاب قبر، و هر که دو روز از آخر این ماه روزه بدارد بر صراط به آسانی بگذرد، و هر که سه روز از آخر این ماه را روزه بدارد ایمن گردد از ترس بزرگ روز قیامت و از شدت ها و هول های آن روز و برات بیزاری از آتش جهنم به او عطا کنند.

و بدان که از برای روزه ی ماه رجب فضیلت بسیار وارد شده است،

[صفحه ۲۳۵]

و روایت شده که اگر شخصی قادر بر آن نباشد هر روز صد مرتبه این تسبیحات را بخواند تا ثواب روزه ی آن دریابد سبحان الاله الجلیل سبحان من لا ینبغی التسبیح الا له سبحان

الأعز الأكرم سبحان من لبس العز و هو له اهل.

و اما اعمال آن پس بر دو قسم است:

اعمال مشترکه

قسم اول: اعمال مشترکه ی آن است که متعلق به همه ی ماه است و اختصاصی به روز معین ندارد، و آن چند امر است:

اول: آن که در تمام ایام ماه رجب بخواند این دعا را که روایت شده حضرت امام زین العابدین علیه السلام در حجر در غره ی رجب خواند: «یا من یملک حوائج السائلین و یعلم ضمیر الصامتین لکل مسئله منک سمع حاضر و جواب عتید اللهم ومواعیدک الصادقه و ایادیک الفاضله و رحمتک الواسعه فاسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تقضی حوائجی للدنیا و الأخره انک علی کل شی ء قدیر».

دوم: بخواند این دعا را که حضرت صادق علیه السلام در هر روز ماه رجب می خواندند: «خاب الوافدون علی غیرک و خسر المتعرضون الا لک و ضاع الملمون الا بک و اجدب المنتجعون الا من انتجع فضلک بابک مفتوح للراغبین و خیرک مبذول للطالبین و فلضلک مباح للسائلین و نیلک متاح للأملین و رزقک مبسوط لمن عصاک و حلمک معترض لمن ناواک عادتک الاحسان الی المسیئین و سبیلک الابقاء علی المعتدین اللهم فاهدنی هدی المهتدین وارزقنی اجتهاد المجتهدین و لا تجعلنی من الغافلین المبعدین واغفرلی یوم الدین».

[صفحه ۲۳۶]

سوم: شیخ در مصباح فرموده: معلی بن خنیس، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: بخوان در ماه رجب: «اللهم انی اسئلک صبر الشاکرین لک و عمل الخائفین منک و یقین العابدین لک اللهم انت العلی العظیم و انا عبدک البائس الفقیر انت الغنی الحمید و انا العبد الذلیل اللهم صل علی محمد و اله و امنن

بغناک علی فقری و بحلمک علی جهلی و بقوتک علی ضعفی یا قوی یا عزیز اللهم صل علی محمد و اله الأوصیاء المرضیین و اکفنی ما اهمنی من امر الدنیا و الأخره یا ارحم الراحمین». مؤلف گوید که: سید بن طاووس نیز این دعا را در اقبال روایت کرده، و از روایت او ظاهر می شود که این دعا جامعترین دعاها است و در همه ی اوقات می توان خواند.

چهارم: و نیز شیخ فرموده که: مستحب است بخوانند در هر روز این دعا را: «اللهم یا ذا المنن السابغه و الألاء الوازعه و الرحمه الواسعه و القدره الجامعه و النعم الجسیمه و المواهب العظیمه و الأیادی الجمیله و العطایا الجزیله یا من لا ینعت بتمثیل و لا یمثل بنظیر و لا یغلب بظهیر یا من خلق فرزق و الهم فانطق و ابتدع فشرع و علا فارتفع و قدر فاحسن و صور فاتقن و احتج فابلغ و انعم فاسبغ و اعطی فاجزل و منح فافضل یا من سما فی لعز ففات نواظر الأبصار و دنا فی اللطف فجاز هواجس الأفکار یا من توحد بالملک فلا ند له فی ملکوت سلطانه و تفرد بالألاء و الکبریاء فلا ضد له فی جبروت شانه یا من حارت فی کبریاء هیبته دقائق لطایف الأوهام و انحسرت دون ادراک عظمته خطایف ابصار الأنام یا من عنت الوجوه لهیبته و خضعت الرقاب

[صفحه ۲۳۷]

لعظمته و جلت القلوب من خیفته اسئلک بهذه المدحه التی لا تنبغی الا لک و بما و ایت به علی نفسک لداعیک من المؤمنین و بما ضمنت الاجابه فیه علی نفسک للداعین یا اسمع السامعین و ابصر الناظرین و اسرع الحاسبین یا ذا

القوه المتین صل علی محمد خاتم النبیین و علی اهل بیته و اقسم لی فی شهرنا خیر ما قسمت و احتم لی فی قضائک خیر ما حتمت و اختم لی بالسعاده فیمن ختمت و احینی ما احییتنی موفورا و امتنی مسرورا و مغفورا و تول انت نجاتی من مسائله البرزخ و ادرأ عنی منکرا و نکیرا وار عینی مبشرا و بشیرا و اجعل لی الی رضوانک و جنانک مصیرا و عیشا قریرا و ملکا کبیرا و صل علی محمد و اله کثیرا».

مؤلف گوید که: این دعائی است که در مسجد صعصعه نیز خوانده می شود.

پنجم: شیخ روایت کرده که بیرون آمد از ناحیه ی مقدسه بر دست شیخ کبیر ابی جعفر محمد بن عثمان بن سعید رضی الله عنه این توقیع شریف: بخوان در هر روز ایام رجب:

بسم الله الرحمن الرحیم

اللهم انی اسئلک بمعانی جمیع ما یدعوک به ولاه امرک المامونون علی سرک المستبشرون بامرک الواصفون لقدرتک المعلنون لعظمتک اسئلک بما نطق فیهم من مشیتک فجعلهم معادن لکلماتک و ارکانا لتوحیدک و ایاتک و مقاماتک التی لا تعطیل لها فی کل مکان یعرفک بها من عرفک لا فرق بینک و بینها الا انهم عبادک و خلقک فتقها

[صفحه ۲۳۸]

و رتقها بیدک بدؤها منک و عودها الیک اعضاد و اشهاد و مناه و اذواد و حفظه و رواد فبهم ملأت سمائک و ارضک حتی ظهر ان لا اله الا انت فبذلک اسئلک و بمواقع العز من رحمتک و بمقاماتک و علاماتک ان تصلی علی محمد و اله و ان تزیدنی ایمانا و تثبیتا یا باطنا فی ظهوره و ظاهرا فی بطونه و مکنونه یا مفرقا بین النور و الدیجور یا

موصوفا بغیر کنه و معروفا بغیر شبه حاد کل محدود و شاهد کل مشهود و موجد کل موجود و محصی کل معدود و فاقد کل مفقود لیس دونک من معبود اهل الکبریاء و الجود یا من لا یکیف بکیف و لا یؤین باین یا محتجبا عن کل عین یا دیموم یا قیوم و عالم کل معلوم صل علی محمد و اله و علی عبادک المنتجبین و بشرک المحتجبین و ملائکتک المقربین و البهم الصافین الحافین و بارک لنا فی شهرنا هذا المرجب المکرم و ما بعده من الأشهر الحرم و اسبغ علینا فیه النعم و اجزل لنا فیه القسم و ابرر لنا فیه القسم باسمک الأعظم الأعظم الأجل الأکرم الذی وضعته علی النهار فاضاء و علی اللیل فاظلم و اغفر لنا ما تعلم منا و ما لا نعلم و اعصمنا من الذنوب خیر العصم و اکفنا کوافی قدرک و امنن علینا بحسن نظرک و لا تکنا الی غیرک و لا تمنعنا من خیرک و بارک لنا فیما کتبته لنا من اعمارنا و اصلح لنا خبیئه اسرارنا و اعطنا منک الأمان واستعملنا بحسن الایمان و بلغنا شهر الصیام و ما بعده من الأیام و الأعوام یا ذا الجلال و الاکرام.

ششم: و نیز شیخ روایت کرده که بیرون آمد از ناحیه ی مقدسه بر دست شیخ ابوالقاسم رضی الله عنعه این دعاء در ایام رجب: «اللهم انی

[صفحه ۲۳۹]

اسئلک بالمولودین فی رحب محمد بن علی الثانی و ابنه علی بن محمد المنتجب و اتقرب بهما الیک خیر القرب یا من الیه المعروف طلب و فیما لدیه رغب اسئلک سؤال مقترف مذنب قد اوبقته ذنوبه و اوثقته عیوبه فطال علی

الخطایا دؤبه و من الرزایا خطوبه یسئلک التوبه و حسن الأوبه والنزوع عن الحوبه و من النار فکاک رقبته و العفو عما فی ربقته فانت مولای اعظم امله و ثقته اللهم و اسئلک بمسائلک الشریفه و وسائلک المنیفه ان تتغمدنی فی هذا الشهر برحمه منک واسعه و نعمه وازعه و نفس بما رزقتها قانعه الی نزول الحافره و محل الأخره و ما هی الیه صائره».

هفتم: و نیز شیخ روایت کرده، از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رضی الله عنه که نایب خاص حضرت صاحب الأمر علیه السلام است، که فرمود: زیارت کن در هر مشهدی که باشی از مشاهد مشرفه در ماه رجب به این زیارت می گوئی چون داخل شدی:

«الحمد لله الذی اشهدنا مشهد اولیائه فی رجب و اوجب علینا من حقهم ما قد وجب و صلی الله علی محمد المنتجب و علی اوصیائه الحجب اللهم فکما اشهدتنا مشهدهم فا انجز لنا موعدهم و اوردنا موردهم غیر محلئین عن ورد فی دار المقامه و الخلد و السلام علیکم انی قصدتکم واعتمدتکم بمسئلتی و حاجتی و هی فکاک رقبتی من النار و المقر معکم فی دار القرار مع شیعتکم الأبرار و السلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار انا سائلکم و املکم فیما الیکم التفویض و علیکم التعویض فبکم یجبر المهیض و یشفی المریض و ما تزداد

[صفحه ۲۴۰]

الأرحام و ما تغیض انی بسرکم مؤمن و لقولکم مسلم و علی الله بکم مقسم فی رجعی بحوائجی و قضائها و امضائها و انجاحها و ابراحها و بشؤنی لدیکم و صلاحها و السلام علیکم سلام مودع و لکم حوائجه مودع یسئل الله الیکم المرجع و سعیه الیکم غیر منقطع و

ان یرجعنی من حضـرتکم خیر مرجع الی جناب ممرع و خفض موسع ودعه مهل الی حین الأجل و خیر مصـیر و محل فی النعیم الأـزل و العیش المقتبل و دوام الأکل و شـرب الرحیق و السـلسل و عل و نهل لا سام منه و لا ملل و رحمه الله و برکاته و تحیاته علیکم حـتی العود الی حضـرتکم الفوز فی کرتکم و الحشـر فی زمرتکم و رحمه الله و برکـاته علیکم و صـلواته و تحیـاته و هو حسبنا و نعم الوکیل.

هشـتم: سـید بـن طـاووس روایـت کرده، از محمـد بـن ذکـوان کـه معروف به سـجاد است برای آن که آن قـدر سـجده کرد و گریست در سجود که نابینا شد. گفت: عرض کردم به حضرت صادق علیه السلام: فدای تو شوم این ماه رجب است تعلیم بنما مرا دعـائی در آن که حق تعالی مرا به آن نفع بخشـد. حضـرت فرمود: بنویس بسم الله الرحمن الرحیم بگو در هر روز از رجب در صـبح و شام در عقب نمازهای روز و شب: «یا من ارجوه لکل خیر و امن سـخطه عنـد کل شـر یا من یعطی الکثیر بالقلیل یا من یعطی من سـئله یـا من یعطی من لم یسـئله و من لم یعرفه تحننـا منه و رحمه اعطنی بمسـئلتی ایاک جمیع خیر الـدنیا و جمیع خیر الاخره و اصرف عنی بمسئلتی ایاک جیمع شر الدنیا و شر الاخره فانه غیر منقوص ما اعطیت و زدنی من فضلک یا کریم».

[صفحه ۲۴۱]

راوی گفت: پس گرفت حضـرت محـاسن شـریف خود را در پنجه ی چپ خود و خوانـد این دعـا را به حال التجا و تضـرع به حرکت دادن انگشت سبابه ی

دست راست، پس گفت: بعد از این: «یا ذا الجلال و الکرام یا ذا النعماء و الجود یا ذا المن و الطول حرم شیبتی علی النار».

نهم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده که: هر که در ماه رجب صد مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله الا هو وحده لا ـ شریک له و اتوب الیه و ختم کند آن را به صدقه ختم فرماید حق تعالی برای او به رحمت و مغفرت، و کسی که چهار صد مرتبه بگوید بنویسد برای او اجر صد شهید.

دهم: و نیز از آن حضرت مروی است که: کسی که بگوید در ماه رجب هزار مرتبه لا اله الا الله بنویسد خداوند عزوجل برای او صد هزار حسنه و بنا فرماید برای او صد شهر در بهشت.

یازدهم: روایت است: کسی که در رجب در وقت صبح هفتاد مرتبه و در وقت پسین نیز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه و چون تمام کرد دست ها را بلند کند و بگوید: اللهم اغفر لی و تب علی پس اگر در ماه رجب بمیرد خدا از او راضی باشد و آتش او را مس نکند به برکت رجب.

دوازدهم: در جمیع این ماه هزار مرتبه بگوید: استغفر الله ذا الجلال و الاکرام من جمیع الذنوب و الآثام تا خداوند رحمن او را بیامرزد.

سیزدهم: سید در اقبال فضیلت بسیار از حضرت رسول صلی الله

[صفحه ۲۴۲]

علیه و آله نقل کرده برای خواندن قل هو الله احد ده مرتبه یا هزار مرتبه یا صد مرتبه در ماه رجب. و نیز روایت کرده که: هر که در روز جمعه ی ماه رجب صد

مرتبه قل هو الله احد بخواند برای او نوری باشد در قیامت که او را به بهشت بکشاند.

چهاردهم: سید روایت کرده که: هر که در ماه رجب یک روز روزه بدارد و چهار رکعت نماز گذارد، بخواند در رکعت اول صد مرتبه آیه الکرسی و در رکعت دوم دویست مرتبه قل هو الله احد نمیرد تا جای خود را در بهشت به بیند یا دیده شود برای او.

پانزدهم: و نیز سید روایت کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که: هر که در روز جمعه ی ماه رجب چهار رکعت نماز کند ما بین ظهر و عصر بخواند در هر رکعتی حمد یک مرتبه و آیه الکرسی هفت مرتبه و قل هو الله احد پنج مرتبه پس ده مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله الا هو و اسئله التوبه بنویسد حق تعالی برای او از روزی که این نماز را گذارده تا روزی که بمیرد هر روزی هزار حسنه و عطا فرماید او را به هر آیه ی که خوانده شهری در بهشت از یاقوت سرخ و بهر حرفی قصری در بهشت از در سفید و تزویج فرماید او را حور العین و راضی شود از او به غیر سخط و نوشته شود از عابدین و ختم فرماید برای او به سعادت و مغفرت. الخبر.

شانزدهم: سه روز از این ماه را که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بدارد زیرا که روایت شده: هر که در یکی از ماه های حرام این سه روز را روزه بدارد حق تعالی برای او ثواب نهصد سال عبادت بنویسد.

[صفحه ۲۴۳]

هفدهم: در تمام ماه رجب شصت رکعت نماز

کنـد به این طریق که در هر شب آن دو رکعت بجا آورد بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل یا ایها الکافرون سه مرتبه و قل هو الله احـد یک مرتیه، و چون سـلام دهـد دست ها را بلند کند و بگوید: لا اله الا الله وحده لا شـریک له له الملک و له الحمـد یحیی و یمیت و هو حی لاـ یموت بیـده الخیر و هو علی کل شـی ء قـدیر و الیه المصـیر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم اللهم صل علی محمد النبی الأمی و اله و بکشد دست ها را به صورت خود. از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: کسـی که این عمل را بجا آورد حق تعالی دعاء او را مسـتجاب گرداند و ثواب شـصت حج و شصت عمره به او عطا فرماید.

هیجدهم: از حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله مروی است که: کسـی که در یک شب از ماه رجب بخواند صد مرتبه قل هو الله احـد در دو رکعت نماز پس گویا صـد سال روزه گرفته در راه خـدا و حق تعالی در بهشت صد قصـر به او مرحمت فرماید هر قصری در جوار پیغمبری از پیغمبران علیهم السلام.

نـوزدهم: و نیز از آن حضـرت مروی اسـت کـه: هر که در یـک شب از شب هـای رجب ده رکعت نمـاز کنـد، بخوانـد در هر رکعتی حمد و قل یا ایها الکافرون یک مرتبه و توحید سه مرتبه بیامرزد حق تعالی هر گناهی که کرده. الخبر.

بیستم علامه ی مجلسی در زاد المعاد فرموده که: از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است که حضرت رسول

صلی الله علیه و آله

[صفحه ۲۴۴]

فرمود که: هر که در هر شب و هر روز ماه رجب و شعبان و رمضان سه مرتبه هر یک از حمد و آیه الکرسی و قل یا ایها الکافرون و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس بخواند و سه مرتبه بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم، و سه مرتبه بگوید: اللهم صل علی محمد و ال محمد، و سه مرتبه بگوید: اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات و چهار صد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه خداوند تعالی گناهانش را بیامرزد اگر چه به عدد قطره های باران و برگ درختان و کف دریاها باشد. الخبر.

و نیز علامه ی مجلسی فرموده که: در هر شب از شب های این ماه هزار مرتبه لا اله الا الله وارد شده است.

و بدان که شب جمعه ی اول ماه رجب را لیله الرغائب می گویند، و از برای آن عملی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله وارد شد با فضیلت بسیار که سید در اقبال و علامه در اجازه ی بنی زهره نقل کرده اند از جمله ی فضیلت او آن که گناهان بسیار به سبب او آمرزیده شود و آن که هر که این نماز را بگذارد و چون شب اول قبر او شود حق تعالی بفرستد ثواب این نماز را به سوی او به نیکوتر صورتی با روی گشاده و درخشان و زبان فصیح، پس با وی گوید: ای حبیب من بشارت باد تو را که نجات یافتی از هر

شدت و سختی. گوید: تو کیستی به خدا سوگند که من روئی بهتر از روی تو ندیدم و کلامی شیرین تر از کلام تو نشنیده ام و بوئی بهتر از بوی تو نبوئیدم. گوید: من ثواب آن نمازم که در فلان شب از فلان ماه از فلان سال بجا آوردی آمدم امشب به نزد تو تا حق

[صفحه ۲۴۵]

تو را ادا کنم و مونس تنهائی تو باشم و وحشت را از تو بردارم، و چون در صور دمیده شود من سایه بر سر تو خواهم افکند در عرصه ی قیامت، پس خوشحال باش که خیر از تو معدوم نخواهد شد هرگز. و کیفیت آن چنان است: که روز پنجشنبه اول آن ماه را روزه می داری، و چون شب جمعه داخل شود ما بین نماز مغرب و عشاء دوازده رکعت نماز می گذاری، هر دو رکعت به یک سلام و در هر رکعت از آن یک مرتبه حمد سه مرتبه انا انزلناه و دوازده مرتبه قل هو الله احد می خوانی و چون فارغ شدی از نماز هفتاد مرتبه می گوئی: اللهم صل علی محمد النبی الأمی و علی اله، پس به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گوئی: سبوح قدوس رب الملائکه و الروح، پس سر از سجده برمی داری و هفتاد مرتبه می گوئی: ربی اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم انک انت العلی العظیم، پس باز به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گوئی: سبوح قدوس رب الملائکه و الروح، پس حاجت خود را می طلبی که انشاء الله بر آورده خواهد شد.

و بدان نیز: که در ماه رجب زیارت حضرت امام رضا علیه السلام مندوب است و اختصاصی دارد چنانچه عمره در این ماه

فضیلت دارد. و روایت شده که: تالی حج است در فضیلت. و منقول است: که جناب علی بن الحسین علیه السلام معتمر شده بود در ماه رجب و شبانه روز نماز در نزد کعبه می گذاشت و پیوسته در سجده بود در شب و روز و این ذکر از آن حضرت شنیده می شد که در سجده می گفت: عظم الذنب من عبدک فلیحسن العفو من عندک.

[صفحه ۲۴۶]

اعمال مخصوصه

اشاره

قسم دوم: در اعمال مخصوصه ی ایام و لیالی ماه رجب است:

شب اول: شب شریفی است و در آن چند عمل است:

اول: آن که چون هلال را بیند بگوید: اللهم اهله علینا بالأمن و الایمان و السلامه و الاسلام ربی و ربک الله عزوجل.

و نیز از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: چون هلال رجب را می دید می گفت: اللهم بارک لنا فی رجب و شعبان و بلغنا شهر رمضان و اعنا علی الصیام و القیام و حفظ اللسان و غض البصر و لا تجعل حظنا منه الجوع و العطش.

دوم: غسل کند چنان که بعضی از علماء فرموده اند از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: هر که درک کند ماه رجب را و غسل کند در اول و وسط و آخر آن بیرون آید از گناهان خود مانند روزی که از مادر متولد شده.

سوم: زیارت کند حضرت امام حسین علیه السلام را.

چهارم: بعد از نماز مغرب بیست رکعت نماز کند به حمد و توحید، و بعد از هر دو رکعت سلام دهد تا محفوظ بماند خود و اهل و مال و اولادش و از عذاب قبر در پناه باشد، و از صراط بی حساب مانند برق بگذرد.

پنجم:

بعد از نماز عشاء دو رکعت نماز کند، بخواند در رکعت اول حمد و الم نشرح یک مرتبه و توحید سه مرتبه، و در رکعت دوم حمد و الم نشرح و توحید و معوذتین را، و چون سلام نماز را داد سی مرتبه لا اله الا الله

[صفحه ۲۴۷]

بگوید و سی مرتبه صلوات بفرستد تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد مانند روزی که از مادر متولد شده.

ششم: آن که بخواند سی رکعت نماز در هر رکعت حمد و قل یا ایها الکافرون یک مرتبه و توحید سه مرتبه.

هفتم: بجا آورد آنچه را که شیخ در مصباح متهجد ذکر نموده فرموده.

ذکر عمل شب اول رجب: روایت کرده است ابو البختری وهب بن وهب، از حضرت امام جعفر صادق از پدرش از جدش از حضرت امیرالمؤمنین علیهم السلام که آن حضرت را خوش می آمد که فارغ سازد خود را چهار شب در تمام سال یعنی احیا بدارد آن شب ها را به عبادت و آن چهار شب: شب اول رجب و شب نیمه ی شعبان و شب عید فطر و شب عید قربان بود.

و روایت شده است، از ابوجعفر ثانی حضرت امام محمد جواد علیه السلام که فرمود: مستحب است که هر آدمی بخواند این دعا را در شب اول رجب بعد از عشاء آخره: اللهم انی اسئلک بانک ملک و انک علی کل شی ء مقتدر و انک ما تشاء من امر یکون اللهم انی اتوجه الیک بنبیک محمد نبی الرحمه صلی الله علیه و اله یا محمد یا رسول الله انی اتوجه بک الی الله ربک و ربی لینجح لی بک طلبتی اللهم بنبیک محمد و الأئمه من اهل بیته

علیه و علیهم انجح طلبتی، پس سؤال کن حاجتت را.

و روایت کرده است علی بن حدید، که حضرت موسی بن جعفر

[صفحه ۲۴۸]

علیه السلام بعد از فراغ از نماز شب در حال سجده می گفت: لک المحمده ان اطعتک و لک الحجه ان عصیتک لا صنع لی و لا ـ لغیری فی احسان الا ـ بک یا کائن قبل کل شی ء و یا مکون کل شی ء انک علی کل شی ء قدیر اللهم انی اعوذبک من العدیله عند الموت و من شر المرجع فی القبور و من الندامه یوم الأزفه فاسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل عیشی عیشه نقیه و میتتی میته سویه و منقلبی منقلبا کریما غیر مخز و لا فاضح اللهم صل علی محمد و اله الأئمه ینابیع الحکمه و اولی النعمه و معادن العصمه و اعصمنی بهم من کل سوء و لا تاخذنی علی غره و لا علی غفله و لا تجعل عواقب اعمالی حسره و ارض عین فان مغفرتک للظالمین و انا من الظالمین اللهم اغفر لی ما لا یضرک و اعطنی و ما لا ینقصک فانک الوسیع رحمته البدیع حکمته و اعطنی السعه و الدعه و الأمن و الصحه والنجوع و القنوع و الشکر و المعافاه و التقوی و الصبر و الصدق علیک و علی اولیائک و الیسر و الشکر و اعمم بذلک یا رب اهلی و ولدی و اخوانی فیک و من احببت و احبنی و ولدت و ولدنی من المسلمین و المؤمنین یا رب العالمین.

ابن اشیم گفته: این دعاء بعد از هشت رکعت نماز شب و پیش از نماز وتر است، آن گاه سه رکعت وتر را بجا می آوری، پس

چون سلام دادی بگو در حالتی که نشسته باشی: الحمد لله الذی لا تنفد خزائنه و لا یخاف امنه رب ان ارتکبت المعاصی فذلک ثقه منی بکرمک انک تقبل التوبه عن عبادک و تعفو عن سیئاتهم و تغفر الزلل و انک مجیب لداعیک

[صفحه ۲۴۹]

و منه قریب و انا تائب الیک من الخطایا و راغب الیک فی توفیر حظی من العطایا یا خالق البرایا یا منقذی من کل شدیده یا مجیری من کل محذور و فر علی السرور و اکفنی شر عواقب الأمور فانت الله علی نعمائک و جزیل عطائک مشکور و لکل خیر مذخور.

و بدان که علماء از برای هر شب این ماه نماز مخصوصی ذکر فرموده اند مقام را گنجایش نقل آن نیست.

روز اول رجب

روز شریفی است، و در آن چند عمل است:

اول: روزه گرفتن. روایت شده که: حضرت نوح علیه السلام در این روز به کشتی سوار شد و امر فرمود کسانی را که با او بودند روزه بدارند، و هر که این روز را روزه بدارد آتش جهنم یک سال راه از او دور شود.

دوم: غسل کند.

سوم: زیارت امام حسین علیه السلام کند. شیخ روایت کرده از بشیر دهان از امام جعفر صادق علیه السلام که فرمود: هر که زیارت کند حسین بن علی علیهماالسلام را در روز اول رجب بیامرزد خداوند عالم او را البته.

چهارم: بخواند دعای طویلی که سید در اقبال نقل فرموده.

پنجم: شروع کند به نماز سلمان رضی الله عنه بدین طریق که ده رکعت نماز گذارد و بعد از هر دو رکعت سلام دهد و در هر رکعت یک

[صفحه ۲۵۰]

مرتبه حمد و سه مرتبه سوره ی توحید و سه مرتبه سوره ی قل یا ایها

الکافرون بخواند، و بعد از هر سلام دست ها را بلند کند و بگوید: لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شی ء قدیر، پس بگوید: اللهم لا مانع لما اعطیت و لا معطی لما منعت و لا ینفع ذی الجد منک الجد، پس دست ها را بر روی خود کشد و در روز نیمه ی ماه نیز این نماز را به همین کیفیت بخواند، لکن عوض این دعا بعد از علی کل شی ء قدیر بگوید: الها واحدا احدا فردا صمدا لم یتخذ صاحبه و لا ولدا، و در روز آخر ماه چنین کند، لکن بعد از علی کل شی ء قدیر بگوید: و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم، پس دست ها را بر روی خود بکشد و حاجت خود را بطلبد.

و از فواید این نماز نباید غفلت نمود که آن بسیار است.

و بدان از برای حضرت سلمان نیز نماز دیگری است در روز اول این ماه ده رکعت در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید سه مرتبه با فضیلت بسیار که مجملش آمرزش گناهان و محفوظ بودن از فتنه ی قبر و عذاب روز قیامت و رفتن جذام و برص و ذات الجنب از خواننده ی آن است.

و سید نیز برای این روز چهار رکعت نماز نقل کرده هر که بخواهد به اقبال مراجعه کند.

و در این روز سنه ۵۷ پنجاه و هفت به قولی ولادت حضرت باقر علیه السلام واقع شده، و لکن مختار داعی در سیم صفر است.

[صفحه

و در روز دوم این ماه به قولی ولادت با سعادت حضرت امام علی النقی علیه السلام است سنه ۲۱۲، و شهادت آن حضرت در سوم سنه ۲۵۴ دویست و پنجاه و چهار در سر من رای واقع شده.

روز دهم به قول ابن عیاش ولادت حضرت امام محمد تقی علیه السلام واقع شده.

شب سیزدهم

بدان مستحب است در هر یک از ماه رجب و شعبان و رمضان آن که در شب سیزدهم دو رکعت نماز بگذارد، در هر رکعت حمد یک مرتبه و یس و تبارک الملک و توحید بخوانند، و در شب چهاردهم چهار رکعت به دو سلام به همین کیفیت، و در شب پانزدهم شش رکعت به سه سلام به همین کیفیت.

از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هر که چنین کند جمیع فضیلت این سه ماه را دریابد و جمیع گناهانش غیر شرک آمرزیده شود.

روز سیزدهم

اول ایام البیض است، و ثواب بسیاری برای روزه ی این روز و دو روز بعد وارد شده، و اگر کسی خواهد عمل ام داود بجا آورد باید این روز را روزه بگیرد، و در این روز بنا بر مشهور بعد از سی سال از عام الفیل ولادت با سعادت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در میان کعبه معظمه واقع شده است.

[صفحه ۲۵۲]

شب نیمه ی ماه رجب

شب شریفی است، و در آن چند عمل است:

اول غسل.

دوم: احیاء آن به عبادت، چنان که علامه ی مجلسی فرموده.

سوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

چهارم: شش رکعت نماز که در شب سیزدهم ذکر شده.

پنجم: سی رکعت نماز، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و این نماز را سید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل

کرده با فضیلت بسیار.

ششم: دوازده رکعت نماز، هر دو رکعت به یک سلام، و در هر رکعت از سوره ی حمد و توحید و فلق و ناس و آیه الکرسی و قدر را چهار مرتبه بخواند، و بعد از سلام چهار مرتبه بگوید: الله الله ربی لا اشرک به شیئا و لا اتخذ من دونه ولیا، و هر چه می خواهد بخواند. و این نماز را بدین طریق سید از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده، و لکن شیخ در مصباح فرموده: روایت کرده داود بن سرحان از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: بجا می آوری در شب نیمه ی رجب دوازده رکعت نماز می خوانی و در هر رکعت حمد و سوره، و چون فارغ شدی از نماز می خوانی بعد از آن حمد و معوذتین و سوره ی اخلاص و آیه الکرسی را چهار مرتبه و می گوئی بعد از آن: سبحان الله و الحمد

لله و لاـ اله الا الله و الله اکبر چهار مرتبه، پس می گوئی: الله الله ربی لا اشـرک به شـیئا و ما شاء الله لا قوه الا بالله العلی العظم، و بجا می آوری در شب بیست

[صفحه ۲۵۳]

و هفتم نیز مثل این را.

روز نیمه ی رجب

روز مبارکی است، و در آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیـارت حضـرت امـام حسـین علیه السـلام. از ابن ابی نصـر منقول است، که گفت: سؤال کردم از حضـرت امام رضا علیه السلام که: در چه ماه زیارت کنیم امام حسین علیه السلام را؟. فرمود: در نیمه ی رجب و نیمه ی شعبان.

سوم: نماز سلمان به نحوی که در روز اول گذشت.

چهارم: چهار رکعت نماز بخواند و بعد از سـلام دست خود را پهن کند و بگوید: اللهم یا مذل کل جبار و یا معز المؤمنین انت کهفی حین تعیینی المـذاهب و انت بـاری ء خلقی رحمه بی و قـد کنت عن خلقی غنیـا و لو لاـ رحمتک لکنت من الهالکین و انت مؤیـدی بالنصـر علی اعدائی و لو لا نصـرک ایای لکنت من المفضوحین یا مرسل الرحمه من معادنها و منشـی ء البرکه من مواضـعها یا من خص نفسه بالشـموخ و الرفعه فاؤلیاؤه بعزه یتعززون و یا من وضـعت له الملوک نیر المذله علی اعناقهم فهم من سطواته خـائفون اسـئلک بکینو نیتـک الـتی اشـتققتها من کبریائـک و اسـئلک بکبریائـک التی اشـتققتها من عزتـک و اسـئلک بعزتک التی استویت بها علی عرشک فخلقت بها جمیع خلقک فهم لک مذعنون ان تصلی علی محمد و اهل بیته. روایت است که: هر که صاحب غمی این دعا را بخواند حق تعالی او را از اندوه و غم آسایش بخشد.

[صفحه ۲۵۴]

پنجم: اعمال ام داود

که عمده ی اعمال این روز است، و برای بر آمدن حاجات و کشف کربات و دفع ظلم مؤثر است.

و کیفیت آن بنا بر آنچه در مصباح شیخ است آن است که: چون خواهد این عمل را بجا آورد روزه بگیرد روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم را، پس در روز پانزدهم نزد زوال غسل کند و چون وقت زوال داخل شود نماز ظهر و عصر را بجا آورد در حالتی که رکوع و سجود شان را نیکو کند و در موضع خلوتی باشد که چیزی او را مشغول نسازد و انسانی با او تکلم ننماید، پس چون از نماز فارغ شود رو به قبله کند و بخواند حمد را صد مرتبه و سوره ی اخلاص را صد مرتبه و آیه الکرسی را ده مرتبه، و بعد از این ها بخواند سوره ی انعام و بنی اسرائیل و کهف و لقمان و یس و صافات و حم سجده و حمعسق و حم دخان و فتح و واقعه و ملک و ن و اذا السماء انشقت و ما بعدش را تا آخر قرآن، و چون از این ها فارغ شود بگوید در حالتی که رو به قبله باشد: صدق الله العظیم الذی لا اله الا هو الحی القیوم ذو الجلال و الاکرام الرحمن الرحیم الحلیم الکریم الذی لیس کمثله شی ء و هو السمیع العلیم البصیر الخبیر شهد الله انه لا اله الا هو الملائکه و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم و بلغت رسله الکرام و انا علی ذلک من الشاهدین اللهم لک الحمد و لک المجد و لک العز و لک الفخر و لک القهر و لک

النعمه و لک العظمه و لک الرحمه و لک المهابه و لک السلطان و لک البهاء و لک الامتنان و لک التسبیح و لک التقدیس و لک التهلیل و لک التکبیر و لک ما یری و لک ما لا یری و لک ما فوق السموات العلی و لک ما تحت

[صفحه ۲۵۵]

الثری و لک الأرضون السفلی و لک الآخره و الأولی و لک ما ترضی به من الثناء و الحمد و الشکر و النعماء اللهم صل علی جبرئیل امینک علی وحیک و القوی علی امرک و المطاع فی سمواتک و محال کراماتک المتحمل لکلماتک الناصر لأنبیائک المدمر لأعدآئک اللهم صل علی میکائیل ملک رحمتک و المخلوق لرافتک و المستغفر المعین لأهل طاعتک اللهم صل علی اسرافیل حامل عرشک و صاحب الصور المنتظر لأمرک الوجل المشفق من خیفتک اللهم صل علی حمله العرش الطاهرین و علی السفره الکرام البرره الطیبین و علی ملائکتک الکرام الکاتبین و علی ملائکه الجنان و خزنه النیران و ملک الموت و الأعوان یا ذا الجلال و الاکرام اللهم صل علی ابینا آدم بدیع فطرتک الذی کرمته بسجود ملائکتک و ابحته جنتک اللهم صل علی امنا حواء المطهره من الرجس المصفات من الدنس المفضله من الانس المتردده بین محال القدس اللهم صل علی هابیل و شیث و ادریس و نوح و هود و صالح و ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب و یوسف و الأسباط و لوط و شعیب و ایوب و موسی و هرون و یوشع و میشا و الخضر و ذی القرنین و یونس و الیاس و الیسع و ذی الکفل و طالوت و داود و سلیمان و زکریا و

شعیا و یحیی و تورخ و متی و ارمیا و حیقوق و دانیال و عزیز و عیسی و شمعون و جرجیس والحواریین و الأتباع و خالد و حنظله و لقمان اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارحم محمدا و ال محمد و بارک علی محمد و ال محمد کما صلیت و رحمت و بارکت علی ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید اللهم صل علی الأوصیاء

[صفحه ۲۵۶]

و السعداء و الشهداء و ائمه الهدی اللهم صل علی الأبدال و الأوتاد و السیاح و العباد و المخلصین و الزهاد و اهل الجد و الاجتهاد و اخصص محمدا و اهل بیته بافضل صلواتک و اجزل کراماتک و بلغ روحه و جسده منی تحیه و سلاما و زده فضلا و شرفا و کرما حتی تبلغه اعلی درجات اهل الشرف من النبیین و المرسلین و الأفاضل المقربین اللهم و صل علی من سمیت و من لم اسم من ملائکتک و انبیائک و رسلک و اهل طاعتک و اوصل صلواتی الیهم و الی ارواحهم و اجعلهم اخوانی فیک و اعوانی علی دعائک اللهم انی استشفع بک الیک و بکرمک الی کرمک و بجودک الی جودک و برحمتک الی رحمتک و باهل طاعتک الیک و اسئلک اللهم بکل ما سئلک به احد منهم من مسئله شریفه غیر مردوده و بما دعوک به من دعوه مجابه غیر مخیبه یا الله یا رحمن یا رحیم یا حلیم یا کریم یا عظیم یا جلیل یا منیل یا جمیل یا کفیل یا وکیل یا مقیل یا مجیر یا خبیر یا منیر یا مبیر یا منیع یا مدیل یا محیل یا کبیر یا قدیر یا

بصـیر یا شـکور یا بر یا طهر یا طاهر یا قاهر یا ظاهر یا باطن یا ساتر یا محیط یا مقتدر یا حفیظ یا متجبر یا قریب یا ودود یا حمید یا مجیـد یا مبدی ء یا معید یا شـهید یا محسن یا مجمل یا منعم یا مفضل یا قابض یا باسط یا هادی یا مرسل یا مرشد یا مسدد یا معطی یـا مـانع یـا دافع یا رافع یا باقی یا واقی یا خلاق یا وهاب یا تواب یا فتاح یا نفاح یا مرتاح یا من بیـده کل مفتاح یا نفاع یا رؤف یا عطوف یا کافی یا شافی یا معافی یا مکافی یا وفی یا مهیمن یا عزیز یا جبار یا متکبر یا سـلام یا مؤمن یا احد یا صمد یا نور یا مدبر یا فرد یا وتر یا

[صفحه ۲۵۷]

قدوس یا ناصر یا مونس یا باعث یا وارث یا عالم یا حاکم یا بادی یا متعالی یا مصور یا مسلم یا متحبب یا قائم یا دائم یا علیم یا حکیم یا جواد یا باری ء یا بار یا سار یا عدل یا فاضل یا دیان یا حنان یا منان یا سـمیع یا بدیع یا خفیر یا معین یا ناشـر یا غافر یا قدیم یا مسـهل یا میسـر یا ممیت یا محیی یا نافع یا رازق یا مقتدر یا مسبب یا مغیث یا مغنی یا مقنی یا خالق یا راصد یا واحد یا حاضـر یا جابر یا حافظ یا شدید یا غیاث یا عائد یا قابض یا من علا فاسـتعلی فکان بالمنظر الأعلی یا من قرب فدنا و بعد فنای و علم السر و اخفی یا من

اليه التدبير و له المقادير و يا من العيسر عليه سهل يسير يا من هو على ما يشاء قدير يا مرسل الرياح يا فالق الاصباح يا باعث الأرواح يا ذا الجود و السماح يا راد ما قد فات يا ناشر الأموات يا جامع الشتات يا رازق من يشاء بغير حساب و يا فاعل من يشاء كيف يشاء و يا ذا الجلال و الاكرام يا حى يا قيوم يا حيا حين لا حى يا حى يا محيى الموتى يا حى لا اله الا انت بديع السموات و الأرض يا الهى و سيدى صل على محمد و ال محمد و ارحم محمدا و ال محمد و بارک على محمد و ال محمد كما صليت و باركت و رحمت على ابراهيم و ال ابراهيم انک حميد مجيد و ارحم ذلى و فاقتى و فقرى و انفرادى و وحدتى و خضوعى بين يديک و اعتمادى عليک و تضرعى اليک ادعوک دعاء الخاضع الذليل الخاشع الخائف المشفق البائس المهين الحقير الجائع الفقير العائذ المستجير المقر بذنبه المستغفر منه المستكين لربه دعاء من اسلمته ثقته و رفضته احبته و عظمت فجيعته دعاء حرق حزين ضعيف مهين

[صفحه ۲۵۸]

بائس مستكين بک مستجير اللهم و اسئلک بانک مليک و انک ما تشاء من امر يكون و انک على ما تشاء قدير و اسئلک بحرمه هذا الشهر الحرام و البيت الحرام و البلد الحرام و الركن و المقام و المشاعر العظام و بحق نبيک محمد عليه و اله السلام يا من وهب لآدم شيثا و لابراهيم اسمعيل و اسحق و يا من رد يوسف على يعقوب و يا من كشف بعد البلاء ضر ايوب يا

راد موسی علی امه و زائد الخضر فی علمه و یا من وهب لداود سلیمان و لزکریا یحیی و لمریم عیسی یا حافظ بنت شعیب و یا کافل ولد ام موسی اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تغفر لی ذنوبی کلها و تجیرنی من عذابک و توجب لی رضوانک و امانک و احسانک و غفرانک و جنانک و اسئلک ان تفک عنی کل حلقه بینی و بین من یؤذینی و تفتح لی کل باب و تلین لی کل صعب و تسهل لی کل عسیر و تخرس عنی کل ناطق بشر و تکف عنی کل باغ و تکبت عنی کل عدو لی و حاسد و تمنع منی کل ظالم و تکفینی کل عائق یحول بینی و بین حاجتی و یحاول ان یفرق بینی و بین طاعتک و یثبطنی عن عبادتک یا من الجم الجن المتمردین و قهر عتاه الشیاطین و اذل رقاب المتجبرین و رد کید المتسلطین عن المستضعفین اسئلک بقدرتک علی ما تشاء و تسهیلک لما تشاء کیف تشاء ان تجعل قضاء حاجتی فیما تشاء. پس سجده کن بر زمین و بر خاک بگذار دو طرف روی خود را و بگو: اللهم لک سجدت و بک امنت فارحم ذلی و فاقتی و اجتهادی و تضرعی و مسکنتی و فقری الیک یا رب، و کوشش کن که اشک بریزد چشمهای تو اگر به قدر سر مگسی باشد، به درستی که این علامت

[صفحه ۲۵۹]

استجابت است.

روز بیست و پنجم ماه رجب

سنه ی صد و هشتاد و سه شهادت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام به سن پنجاه و پنج سالگی در بغداد واقع شده، و آن روزی است که احزان

آل محمد علیهم السلام و شیعیان ایشان تازه می شود.

شب بیست و هفتم ماه رجب

شب مبعث و از لیالی متبرکه است، و در آن چند عمل است:

اول: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از حضرت ابوجعفر امام جواد علیه السلام که فرمود: همانا در رجب شبی است که بهتر است از آنچه می تابد بر آن آفتاب، و آن شب بیست و هفتم رجب است که در صبح آن پیغمبر خدا به رسالت مبعوث گردید، و به درستی که از برای عامل در آن شب از شیعه ی ما اجر عمل شصت سال است. به خدمت آن حضرت عرض شد که: عمل آن شب چیست؟. فرمود: چون بجا آوردی نماز عشاء را و به رختخواب رفتی پس بیدار می شوی هر ساعتی که خواستی از شب تا پیش از نیمه ی آن و بجا می آوری دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعتی حمد و سوره ی از سوره های کوچک مفصل و مفصل از سوره ی محمد است تا آخر قرآن، پس چون سلام دادی در هر دو رکعتی و فارغ شدی از نمازها می نشینی بعد از سلام و می خوانی حمد را هفت مرتبه و معوذتین را هفت مرتبه و قل هو الله احد و قل یا ایها الکافرون هر کدام هفت مرتبه و انا انزلناه و آیه الکرسی هر کدام را هفت مرتبه، و بخوان در عقب همه این دعا را: الحمدلله الذی لم یتخذ

[صفحه ۲۶۰]

ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا اللهم انی اسئلک بمعاقد عزک علی ارکان عرشک و منتهی الرحمه من کتابک و باسمک الأعظم الأعظم الأعظم و ذکرک الأعلی الأعلی الأعلی و بکلماتک

التامات ان تصلی علی محمد و اله و ان تفعل بی ما انت اهله. پس بخوان هر دعائی که خواستی. و مستحب است غسل در این شب و گذشت در شب نیمه ی رجب نمازی که در این شب نیز خوانده می شود.

دوم: زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که افضل اعمال این شب است، و از برای آن حضرت در این شب سه زیارت است که در باب زیارات مذکور است.

و بدان که ابو عبدالله محمد بن بطوطه که یکی از علماء اهل سنت است و در ششصد سال پیش از این زمان بوده در سفر نامه ی خود که معروف است به رحله ی ابن بطوطه در بیان ورود خود از مکه ی معظمه به نجف اشرف ذکر کرده روضه و قبر مبارک مولایمان امیرالمؤمنین علیه السلام را، و گفته اهل این شهر تمامی رافضی هستند، و از برای این روضه ی مبارک کراماتی ظاهر شده، از جمله آن که در شب بیست و هفتم ماه رجب که نام آن شب نزد اهل آنجا لیله المحیا است می آورند از عراقین و خراسان و بلاد فارس و روم هر شل و مفلوج و زمین گیری که هست و جمع می شود از آن ها قریب سی چهل نفر در آنجا، پس بعد از عشا می آورند این مبتلایان را نزد ضریح مقدس و مردم جمع می شوند و منتظرند خوب شدن و برخاستن آن ها را، و این جماعت مردم بعضی نماز

می خوانند و بعضی ذکر می گویند و بعضی قرآن تلاوت می کنند و بعضی تماشای روضه می کنند تا آن که بگذرد نصف یا دو ثلث از شب آن وقت جمیع این مبتلایان و زمین گیران که حرکت نمی توانستند

بکننـد بر می خیزند در حالی که صـحیح و تندرست می باشـند و علتی در آن ها نیست و می گویند: لا اله الا الله محمد رسول الله علی ولی الله.

و این امری است مشهور و مستفیض، و من خودم آن شب را در آنجا درک نکردم لکن از مردمان ثقه که اعتماد بر قول آن ها بود شـنیدم و هم دیـدم در مـدرسه ی که مهمانخـانه ی آن حضـرت است سه نفر زمین گیر که قادر بر حرکت نبودنـد یکی از اهل روم و دیگری از اهل اصـفهان و سومی از اهل خراسان بود از آن ها پرسـیدم چگونه شـما خوب نشـده ایـد و اینجا مانـده اید؟. گفتند: ما به شب بیست و هفتم نرسـیدیم و همین جا مانده ایم تا شب بیست و هفتم آینده که شـفا بگیریم. و از برای این شب مردم زیاد از شهرها جمع می شوند و بازار بزرگی اقامه می شود تا مدت ده روز.

فقیر گوید: مبادا استبعاد کنی این مطلب را همانا معجزات و کراماتی که از این مشاهد مشرفه بروز کرده و به تواتر رسیده زیاده از آن است که احصا شود، و در ماه شوال سـنه ی هزار و سـیصد و چهل و سه در حرم مطهر ثامن الأئمه الهـداه و ضامن الأئمه العصاه مولانا ابوالحسن علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه سه نفر زن که هر کدام به سبب مرض فلج و نحو زمین گیر بودند و اطبـاء و دکترهـا از معـالجه ی آن هـا عاجز شـده بودنـد شـفا یافتنـد و این معجزات از آن قبر مطهر بر همه واضـح و آشـکارا گردید مانند نمودار شدن خورشید در سماء

[صفحه ۲۶۲]

صاحیه مثل باز شدن در دروازه ی نجف اشرف بر روی عرب های بادیه،

و به حـدی این مطلب واضـح بود که نقل شـد دکتر هائی که مطلع بر مرض های آن زن ها بودند تصدیق نمودند با آن که در این بـاب خیلی دقیق بودنـد بلکه بعضـی از آن هـا تصـدیق خود را بر شـفاء آن هـا نوشـتند، و اگر ملاـحظه ی اختصار و عـدم مناسبت محل نبود قصه ی آن ها را نقل می نمودم.

و لقد أجاد شیخنا الحر العاملی فی ارجوزته:

و ما بدا من برکات مشهده

فی کل یوم امسه مثل غده

و کشفا العمی و المرضی به

اجابه الدعای فی اعتابه

سوم: شیخ کفعمی در بلد الأمین فرموده که: در شب مبعث این دعا را بخوانند:

اللهم انی اسـئلک بالتجلی الأعظم فی هذه اللیله من الشـهر المعظم و المرسل المکرم ان تصـلی علی محمد و اله و ان تغفر لنا ما انت به منـا اعلم یـا من یعلم و لاـ نعلم اللهم بـارک لما فی لیلتنا هـذه التی بشـرف الرساله فضـلتها و بکرامتک اجللتها و بالمحل الشـریف احللتها اللهم فانا نسـئلک بالمبعث الشـریف و السـید اللطیف و العنصـر العفیف ان تصـلی علی محمد و اله و ان تجعل اعمالنا فی هذه اللیله و فی سایر اللیالی مقبوله و ذنوبنا مغفوره و حسـناتنا مشکوره و سیئاتنا مستوره و قلوبنا بحسن القول مسروره و ارزاقنـا من لـدنک بالیسـر مـدروره اللهم انـک تری و لاـ تری و انت بـالمنظر الأـعلی و ان الیک الرجعی و المنتهی و ان لک الممـات و المحیـا و ان لـک الآـخره و الأـولی اللهم انا نعوذ بک ان نـذل و نخزی و ان ناتی ما عنه تنهی اللهم انا نسـئلک الجنه برحمتک

[صفحه ۲۶۳]

و نستعیذ بک من النار فاعذنا منها بقدرتک و نسئلک من الحور العین فارزقنا

بعزتـك و اجعـل اوسع ارزاقنـا عنـد كبر سـننا و احسن اعمالنـا عنـد اقتراب اجالنـا و اطل فی طاعتك و ما يقرب اليك و يحظی عنـدك و يزلف لـديك اعمارنـا و احسن فی جميع احوالنـا و امورنا معرفتنا و لا تكلنا الی احـد من خلقك فيمن علينا و تفضـل علينا بجميع حوايجنا للدنيا و الاخره و ابدا بابائنا و ابنائنا و جميع اخواننا المؤمنين فی جميع ما سـئلناك لأنفسنا يا ارحم الراحمين اللهم انا نسئلك باسمك العظيم و ملكك القديم ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تغفر لنا الذنب العظيم انه لا يغفر العظيم الا العظيم اللهم و هـذا رجب المكرم الـذی اكرمتنا به اول الشـهر الحرم اكرمتنا به من بين الأمم فلك الحمد يا ذا الجود و الكرم فاسـئلك به و باسـمك الأعظم الأعظم الأعظم الأجل الأكرم الذی خلقته فاستقر فی ظلك فلا يخرج منك الی غيرك ان تصلی علی محمـد و اهـل بيته الطـاهرين و ان تجعلنـا من العـاملين فيه بطاعتك و الأملين فيه لشـفاعتك اللهم اهـدنا الی سواء السبيل و اجعـل مقيلنا عنـدك خير مقيل فی ظل ظليل و ملك جزل فانك حسـبنا و نعم الوكيل اللهم اقبلنا مفلحين منجحين غير مغضوب علينا و لا ضالين برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم انی اسئلك بعزائم مغفرتك و بواجب رحمتك السلامه من كل اثم و الغنيمه من كل بر و الفوز بالجنه و النجاه من النار اللهم دعاك الداعون و دعوتك و سـئلك السائلون و سـئلتك و طلب اليك الطالبون و طلبت اليك اللهم انت الثقه و الرجاء و اليك منتهی الرغبه فی الدعاء اللهم فصل علی محمد و اله و اجعل

الیقین فی قلبی

[صفحه ۲۶۴]

و النور فی بصری و النصیحه فی صدری و ذکرک باللیل و النهار علی لسانی و رزقا واسعا غیر ممنون و لا محظور فارزقنی و بارک لی فیما رزقتنی و اجعل غنای فی نفسی و رغبتی فیما عندک برحمتک یا ارحم الراحمین. پس به سجده برو و بگو: الحمد لله الذی هدانا لمعرفته و خصنا بولایته و وفقنا لطاعته شکرا شکرا صد مرتبه، پس سر از سجده بردار و بگو: اللهم انی قصدتک بحاجتی و اعتمدت علیک بمسئلتی و توجهت الیک بائمتی و سادتی اللهم انفعنا بحبهم و اوردنا موردهم و ارزقنا مرافقتهم و ادخلنا الجنه فی زمرتهم برحمتک یا ارحم الراحمین.

روز بیست و هفتم ماه رجب

از جمله ی اعیاد عظیمه است، و روزی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آن روز به رسالت مبعوث گردید، و جبرئیل به پیغمبری برای آن حضرت نازل شد، و از برای آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: روزه، و آن یکی از چهار روزی است که در تمام سال امتیاز دارد برای روزه گرفتن و برابر است با روزه ی هفتاد سال.

سوم: بسیار صلوات فرستادن.

چهارم: زیارت حضرت رسول و امیرالمؤمنین علیهما و آل هما السلام.

پنجم: شیخ در مصباح فرموده، از ریان بن الصلت مروی است که: حضرت امام جواد علیه السلام در زمانی که در بغداد بود روز نیمه ی رجب و روز بیست و هفتم را روزه گرفت و جمیع حشم آن حضرت روزه

[صفحه ۲۶۵]

گرفتند، و ما را امر فرمود بجا آوریم دوازده رکعت نماز که خوانده شود، در هر رکعت حمد و سوره و بعد از فراغ از نمازها خوانده شود هر یک از حمد و توحید و

معوذتین چهار مرتبه و لا اله الا الله و الله اکبر و سبحان الله و الحمد لله و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم چهار مرتبه، الله الله ربی لا اشرک به شیئا چهار مرتبه، لا اشرک بربی احدا چهار مرتبه.

ششم: و نیز شیخ روایت کرده، از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رحمه الله علیه که فرموده: بجا می آوری در این روز دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعت حمد و سوره ی که آسان باشد و تشهد می خوانی و سلام می دهی و می نشینی و می گوئی بین هر دو رکعتی: الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا یا عدتی فی مدتی یا صاحبی فی شدتی یا ولیی فی نعمتی یا غیاثی فی رغبتی یا نجاتی فی حاجتی یا حافظی فی غیبتی یا کافی فی وحدتی یا انسی فی وحشتی انت الساتر عورتی فلک الحمد و انت المقیل عثرتی فلک الحمد و انت المنعش صرعتی فلک الحمد صل علی محمد و ال محمد و استر عورتی و امن روعتی و اقلنی عثرتی و اصفح عن جرمی و تجاوز عن سیئاتی فی اصحاب الجنه وعد الصدق الذی کانوا یوعدون. پس چون فارغ شدی از نماز و دعا، می خوانی از هر یک از حمد و اخلاص و معوذتین و قل یا ایها الکافرون و انا انزلناه و آیه الکرسی را هفت مرتبه، و بعد می گوئی: لا اله الا الله و الله اکبر و سبحان الله و لا حول و لا قوه الا بالله هفت مرتبه، و بعد می گوئی هفت مرتبه:

الله الله ربی لا اشرک به شیئا، و می خوانی هر

[صفحه ۲۶۶]

دعا که خواهی.

هفتم: در اقبال و در بعض نسخ مصباح است که مستحب است در این روز این دعا را بخوانند: یا من امر بالعفو و التجاوز و ضمن نفسه العفو و التجاوز یا من عفی و تجاوز اعف عنی و تجاوز یا کریم اللهم و قد اکدی الطلب و اعیت الحیله و المذهب و درست الأمال و انقطع الرجاء الا منک وحدک لا شریک لک اللهم انی اجد سبل المطالب الیک مشرعه و مناهل الرجاء لدیک مترعه و ابواب الدعاء لمن دعاک مفتحه و الاستعانه لمن استعان بک مباحه و اعلم انک لداعیک بموضع اجابه و للصارخ الیک بمرصد اغاثه وان فی اللهف الی جودک و الضمان بعدتک عوضا من منع الباخلین و مندوحه عما فی ایدی المستاثرین و انک لا تحتجب عن خلقک الا ان تحجبهم الأعمال دونک و قد علمت ان افضل زاد الرحل الیک عزم اراده یختارک بها و قد ناجاک بعزم الاراده قلبی و اسئلک بکل دعوه دعاک بها راج بلغته امله او صارخ الیک اغثت صرخته او ملهوف مکروب فرجت کربه او مذنب خاطی ء غفرت له او معافی اتممت نعمتک علیه او فقیر اهدیت غناک الیه و لتلک الدعوه علیک حق و عندک منزله الا صلیت علی محمد و ال محمد و قضیت حوائجی حوائج الدنیا و الآخره و هذا رجب المرحب المکرم الذی اکرمتنا به اول اشهر الحرم اکرمتنا به من بین الأمم یا ذا الجود و الکرم فنسالک به و باسمک الأعظم الأعظم الأعظم الأجل الأکرم الذی خلقته فاستقر فی ظلک فلا یخرج منک الی غیرک ان

تصلی علی محمد و اهل بیته الطاهرین و تجعلنا من العاملین فیه

[صفحه ۲۶۷]

بطاعتک و الأملین فیه بشفاعتک اللهم و اهدنا الی سواء السبیل و اجعل مقیلنا عندک خیر مقیل فی ظل ظلیل فانک حسبنا و نعم الوکیل و السلام علی عباده المصطفین و صلواته علیهم اجمعین اللهم و بارک لنا فی یومنا هذا الذی فضلته و بکرامتک جللته و بالمنزل العظیم الأعلی انزلته صل علی من فیه الی عباک ارسلته و بالمحل الکریم احللته اللهم صل علیه صلوه دائمه تکون لک شکرا و لنا ذخرا و اجعل لنا من امرنا یسرا و اختم لنا بالسعاده الی منتهی اجالنا و قد قبلت الیسیر من اعمالنا و بلغتنا برحمتک افضل امالنا انک علی کل شی ء قدیر و صلی الله علی محمد و اله و سلم.

مؤلف گوید که: این دعا را حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خواند در آن روزی که آن جناب به جانب بغداد حرکت دادند و آن روز بیست و هفتم رجب بود، و این دعا از مذخور ادعیه ی رجب است.

هشتم: سید در اقبال فرموده: بخواند اللهم انی اسئلک بالتجل الأعظم الدعاء. و این دعاء به روایت کفعمی در اعمال شب این روز گذشت.

روز آخر ماه

غسل در آن وارد شده، و روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است، و نماز سلمان به نحوی است که در روز اول گذشت.

[صفحه ۲۶۸]

در بیان فضیلت و اعمال ماه شعبان

اشاره

بدان که شعبان ماه بسیار شریفی است و منسوب است به حضرت سید انبیاء صلی الله علیه و آله، و آن حضرت در این ماه را روزه می داشت و وصل می کرد به ماه رمضان و می فرمود: شعبان ماه من است هر که یک روز از ماه مرا روزه بدارد بهشت او را واجب شود.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: چون ماه شعبان داخل می شد حضرت امام زین العابدین علیه السلام اصحاب خود را جمع می نمود و می فرمود: ای گروه اصحاب من می دانید این چه ماهی است؟. این ماه شعبان است، و حضرت رسول صلی الله علیه و آله می فرمود: شعبان ماه من است، پس روزه بدارید در این ماه برای محبت پیغمبر خود و برای تقرب به سوی پروردگار خود به حق آن خدائی که جان علی بن الحسین به دست قدرت اوست سوگند یاد می کنم که از پدرم حسین بن علی علیهماالسلام شنیدم که فرمود: شنیدم از امیرالمؤمنین علیه السلام که: هر که روزه دارد شعبان را برای محبت پیغمبر خدا و

تقرب بـه سـوی خـدا دوسـت دارد خـدا او را نزدیـک گردانـد او را به کرامت خـود در روز قیـامت و بهشت را برای او واجب گرداند.

و شیخ روایت کرده، از صفوان جمال که گفت: فرمود به من حضرت صادق علیه السلام که: وادار کن کسانی را که در ناحیه و اطراف تو هستند بر روزه ی شعبان. گفتم: فدایت شوم مگر می بینی در فضیلت آن چیزی؟. فرمود: بلی

به درستی که رسول خدا صلی الله علیه و آله هر گاه

[صفحه ۲۶۹]

می دید هلال شعبان را امر می فرمود: منادی را که ندا می کرد در مدینه: ای اهل مدینه من رسولم از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله به سوی شما می فرماید آگاه باشید به درستی که شعبان ماه من است، پس خدا رحمت کند کسی را که یاری کند مرا بر ماه من یعنی روزه بدارد آن را پس گفت حضرت صادق علیه السلام که امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمود که: فوت نشد از من روزه ی شعبان از زمانی که شنیدم منادی رسول خدا صلی الله علیه و آله ندا کرد در شعبان و فوت نخواهد شد از من تا مدتی که حیات دارم انشاء الله تعالی، پس می فرمود که: روزه ی دو ماه که شعبان و رمضان باشد توبه و مغفرت است از خدا.

و روایت کرده اسماعیل بن عبد الخالق که گفت: بودم نزد حضرت صادق علیه السلام که در میان آمد ذکر روزه ی شعبان، حضرت فرمود که: در فضیلت روزه ی شعبان چنین و چنان است حتی آن که مردی مرتکب خون حرام می شود پس روزه می گیرد شعبان را نفع می بخشد او را و آمرزیده می شود.

و بدان که اعمال این ماه شریف بر دو قسم است: اعمال مشترکه و اعمال مختصه:

اما اعمال مشترکه

پس آن چند امر است:

اول: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اسئله التوبه.

دوم: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله

[صفحه ۲۷۰]

الا هو الرحمن الرحیم الحی القیوم و اتوب الیه، و در بعضی روایات الحی القیوم پیش از الرحمن الرحیم است، و عمل به هر دو خوب است، و از روایات مستفاد

می شود که بهترین دعاها و ذکرها در این استغفار است، و هر که هر روز از این ماه استغفار کند هفتاد مرتبه مثل آن است که هفتاد هزار در ماه های دیگر استغفار کند.

سوم: تصدق کند در این ماه اگر چه نصف دانه ی خرمائی باشد تا حق تعالی بدن او را بر آتش جهنم حرام گرداند.

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: از آن جناب سؤال کردند از فضیلت روزه ی رجب، فرمود: چرا غافلید از روزه ی شعبان. راوی عرض کرد: یابن رسول الله چه ثواب دارد کسی که یک روز از شعبان را روزه بدارد؟. فرمود: به خدا قسم بهشت ثواب اوست. عرض کرد: یابن رسول الله بهترین اعمال در این ماه چیست؟. فرمود: تصدق و استغفار، هر که تصدق کند در ماه شعبان حق تعالی آن را تربیت کند هم چنان که یکی از شما شتر بچه اش را تربیت می کند تا آن که در روز قیامت برسد به صاحبش در حالتی که به قدر کوه احد شده باشد.

چهارم: در تمام این ماه هزار بار بگوید: لا اله الا الله و لا نعبد الا اياه مخلصين له الدين و لو كره المشركون که ثواب بسیار دارد، از جمله آن که عبادت هزار ساله در نامه ی عملش بنویسند.

پنجم: در هر پنج شنبه ی این ماه دو رکعت نماز کند در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه توحید و بعد از سلام صد بار صلوات بفرستد تا حق تعالی برآورد هر حاجتی که دارد از امر دین و دنیای خود و روزه اش

[صفحه ۲۷۱]

نیز فضیلت دارد.

و روایت شده که: در هر روز پنج شنبه ی ماه شعبان زینت می کنند آسمان ها

را پس ملائکه عرض می کنند: خداوند بیامرز روزه داران این روز را و دعای ایشان را مستجاب گردان.

و در خبر نبوی است که: هر که روز دوشنبه و پنج شنبه ی شعبان را روزه دارد حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حاجت های آخرت او را برآورد.

ششم: در این ماه صلوات بسیار فرستد.

هفتم: در هر روز از شعبان در وقت زوال و در شب نیمه ی آن بخواند این صلوات مرویه از حضرت زین العابدین علیه السلام را: اللهم صل علی محمد و ال محمد شجره النبوه و موضع الرساله و مختلف الملائکه و معدن العلم و اهل بیت الوحی اللهم صل علی محمد و ال محمد الفلک الجاریه فی اللجج الغامره یامن من رکبها و یغرق من ترکها المتقدم لهم مارق و المتاخر عنهم زاهق و اللازم لهم لاحق اللهم صل علی محمد و ال محمد الکهف الحصین و غیاث المضطر المستکین و ملجأ الهاربین و عصمه المعتصمین اللهم صل علی محمد و ال محمد صلوه کثیره تکون لهم رضا و لحق محمد و ال محمد اداء و قضاء بحول منک و قوه یا رب العالمین اللهم صل علی محمد و ال محمد الطیبین الأبرار الأخیار الذین اوجبت حقوقهم و فرضت طاعتهم و ولایتهم اللهم صل علی محمد و ال محمد و اعمر قلبی بطاعتک و لا تخزنی بمعصیتک و ارزقنی مواساه من قترت علیه من رزقک بما

[صفحه ۲۷۲]

وسعت علی من فضلک و نشرت علی من عدلک و احییتنی تحت ظلک و هذا شهر نبیک سید رسلک شعبان الذی حففته منک بالرحمه و الرضوان الذی کان رسول الله صلی الله علیه و اله و

سلم يداب فی صیامه و قیامه فی لیالیه و ایامه بخوعا لک فی اکرامه و اعظامه الی محل حمامه اللهم فاعنا علی الاستنان بسنته فیه و نیل الشفاعه لدیه الله و اجعله لی شفیعا مشفعا و طریقا الیک مهیعا و اجعلنی له متبعا حتی القاک یوم القیمه عنی راضیا و عن ذنوبی غاضیا قد اوجبت لی منک الرحمه و الرضوان و انزلتنی دار القرار و محل الأخیار.

هشتم: بخواند این مناجات مرویه از ابن خالویه را که نقل کرده، و گفته این مناجات حضرت امیرالمؤمنین و امامان از فرزندان او علیهم السلام است که در ماه شعبان می خواندند: اللهم صل علی محمد و ال محمد و اسمع دعائی اذا دعوتک و اسمع ندائی اذا نادیتک و اقبل علی اذا ناجیتک فقد هربت الیک و وقفت بین یدیک مستکینا لک متضرعا الیک راجیا لما لدیک ثوابی و تعلم ما فی نفسی و تخبر حاجتی و تعرف ضمیری و لا یخفی علیک امر منقلبی و مثوای و ما ارید ان ابدی ء به من منطقی و اتفوه به من طلبتی و ارجوه لعاقبتی و قد جرت مقادیرک علی یا سیدی فیما یکون منی الی اخر عمری من سریرتی و علانیتی و بیدک لا بید غیرک زیادتی و نقصی و نفعی و ضری الهی ان حرمتنی فمن ذا الذی یرزقنی و ان خذلتنی فمن ذا الذی ینصرنی الهی اعوذ بک من غضبک و حلول سخطک الهی ان کنت غیر مستاهل لرحمتک فانت اهل ان تجود علی بفضل سعتک الهی کانی بنفسی

[صفحه ۲۷۳]

واقفه بین یدیک و قد اظلها حسن توکلی علیک فقلت ما انت اهله و تغمدتنی بعفوک الهی ان عفوت فمن اولی

منک بذلک و ان کان قد دنا اجلی و لم یدننی منک عملی فقد جعلت الاقرار بالذنب الیک و سیلتی الهی قد جرت علی نفسی فی النظر لها فلها الویل ان لم تغفر لها الهی لم یزل برک علی ایام حیوتی فلا تقطع برک عنی فی مماتی الهی کیف ایس من حسن نظرک لی بعد مماتی و انت لم تولنی الا الجمیل فی حیوتی الهی تول من امری ما انت اهله وعد علی بفضلک علی مذنب قد غمره جهله الهی قد سترت علی ذنوبا فی الدنیا و انا احوج الی سترها علی منک فی الأخری اذ لم تظهرها لأحد من عبادک الصالحین فلا تفضحنی یوم القیمه علی رؤس الأشهاد الهی جودک بسط املی و عفوک افضل من عملی الهی فسرنی بلقائک یوم تقضی فیه بین عبادک الهی اعتذاری الیک اعتذار من لم یستغن عن قبول عذره فاقبل عذری یا اکرم من اعتذر الیک اعتذار الیه المسیئون الهی لا ترد حاجتی و لا تخیب طمعی و لا تقطع منک رجائی و املی الهی لو أردت هوانی لم تهدنی و لو اردت فضیحتی لم تعافنی الهی ما اظنک تردنی فی حاجه قد افنیت عمری فی طلبها منک الهی فلک الحمد ابدا ابدا دائما سرمدا یزید و لا یبید کما تحب و ترضی الهی ان اخذتنی بجرمی اخذتک بعفوک و ان اخذتنی بذنوبی اخذتک بمغفرتک و ان ادخلتنی النار اعلمت اهلها انی احبک الهی ان کان صغر فی جنب طاعتک عملی فقد کبر فی جنب رجائک املی الهی کیف انقلب من عندک بالخیبه محروما و قد کان حسن ظنی بجودک ان تقلبنی بالنجاه مرحوما الهی و قد افنیت

عمری

[صفحه ۲۷۴]

فی شره السهو عنک و ابلیت شبابی فی سکره التباعد منک الهی فلم استیقظ ایام اغتراری بک و رکونی الی سبیل سخطک الهی و انا عبدک و ابن عبدک قائم بین یدیک متوسل بکرمک الیک الهی انا عبد اتنصل الیک مما کنت اواجهک به من قله استحیائی من نظرک و اطلب العفو منک اذ العفو نعت لکرمک الهی لم یکن لی حول فانتقل به عن معصیتک الا فی وقت ایقظتنی لمحبتک و کما اردت ان اکون کنت فشکرتک بادخالی فی کرمک و لتطهیر قلبی من اوساخ الغفله عنک الهی انظر الی نظر من نادیته فاجابک و استعملته بمعونتک فاطاعک یا قریبا لا یبعد عن المغتر به و یا جوادا لا یبخل عمن رجا ثوابه الهی هب لی قلبا یدنیه منک شوقه و لسانا یرفع الیک صدقه و نظرا یقربه منک حقه الهی ان من تعرف بک غیر مجهول و من لاذ بک غیر مخذول و من اقبلت علیه غیر مملوک الهی ان من انتهج بک لمستنیر و ان من اعتصم بک لمستجیر و قد لذت بک یا الهی فلا تخیب ظنی من رحمتک و لا تحجبنی عن رافتک الهی اقمنی فی اهل ولایتک مقام من رجا الزیاده من محبتک الهی و الهمنی و لها بذکرک الی ذکرک و همتی فی روح نجاح اسمائک و محل قدسک الهی بک علیک الا الحقتنی بمحل اهل طاعتک و المثوی الصالح من مرضاتک فانی لا اقدر لنفسی دفعا و لا املک لها نفعا الهی انا عبدک الضعیف المذنب و مملوکک المنیب فلا تجعلنی ممن صرفت عنه وجهک و حجبه سهوه عن عفوک الهی هب لی کمال الانقطاع الیک

و انر ابصار قلوبنا بضیاء نظرها الیک حتی تخرق ابصار القلوب حجب النور فتصل الی معدن العظمه و تصیر

[صفحه ۲۷۵]

ارواحنـا معلقه بعز قـدسک الهی و اجعلنی ممن نـادیته فاجابک و لا حظته فصـعق لجلالک فناجیته سـرا و عمل لک جهرا الهی اسلط علی حسن ظنی قنوط الأیاس و لا انقطع رجائی من جمیل کرمک الهی ان کانت الخطایا قد اسقطتنی لدیک فاصفح عنی بحسن توکلی علیـک الهی ان حطتنی الـذنوب من مکـارم لطفک فقـد نبهنی الیقین الی کرم عطفک الهی ان انامتنی الغفله عن الاسـتعداد للقائـک فقـد نبهتنی المعرفه بکرم الائـک الهی ان دعانی الی النار عظیم عقابک فقـد دعانی الی الجنه جزیل ثوابک الهی فلک اسـئل و الیک ابتهل و ارغب و اسـئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعلنی ممن یدیم ذکرک و لا ینقض عهدک و لا یغفل عن شـکرک و لا یستخف بامرک الهی و الحقنی بنور عزک الأبهج فاکون لک عارفا و عن سواک منحرفا و منک خائفا مراقبا یا ذا الجلال و الاکرام و صلی الله علی محمد رسوله و اله الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا. و این از مناجات های جلیل القـدر ائمه علیهم السـلام است و بر مضامین عالیه مشـتمل است، و در هر وقت که حضور قلبی باشد خواندن آن مناسـب است.

[صفحه ۲۷۶]

و اما اعمال مختصه ی شعبان

اشاره

شب اول: نمازهای بسیار در اقبال ذکر شده، از جمله دوازده رکعت به حمد و یازده مرتبه توحید.

روز اول: روزه اش فضـیلت بسـیار دارد، و از حضرت صادق علیه السلام روایت است: که هر که روزه بگیرد روز اول شعبان را واجب شود برای او بهشت البته.

و سید بن طاووس ثواب بسیاری نقل

کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله برای کسی که سه روز اول این ماه را روزه بدارد و در شب های آن ها دو رکعت نماز کند در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید یازده مرتبه.

و بدان که در تفسیر امام علیه السلام خبری در فضیلت شعبان و روز اول آن ذکر شده که فوائد بسیار در آن مندرج است، و شیخ ثقه الاسلام نوری نور الله مرقده آن خبر را ترجمه نموده و در آخر کتاب کلمه ی طیبه ی ذکر فرموده، و چون آن خبر آن طولانی است و مقام را گنجایش تمام آن نیست ما مختصر آن را در اینجا ذکر می کنیم حاصل آن خبر آن است که: حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز اول شعبانی گذشت به جماعتی که در مسجدی نشسته بودند و در امر قدر و امثال آن گفتگو می کردند و بلند شده بود صداهای ایشان سخت شده بود لجاجت و جدال ایشان، پس حضرت ایستاد و بر ایشان سلام کرد، آن ها جواب سلام دادند و برای آن جناب برخاستند و خواهش کردند که نزد

[صفحه ۲۷۷]

ایشان بنشیند، آن حضرت به ایشان اعتنائی نکرد و فرمود: ای گروهی که سخن می گوئید در چیزی که نفع نمی رساند آیا ندانستید که خدای تعالی را بندگانی است که ساکت کرده ایشان را خوف بدون آن که عاجز باشند از گفتن یا لال باشند بلکه ایشان هر گاه بخاطر آوردند عظمت خداوند را شکسته می شود زبان های شان و کنده می شود دل هایشان و می رود عقل هایشان و مبهوت می شوند به جهت اعزاز و اجلال و اعظام خداوند، پس هر گاه به خود آمدند از این حالت رو می آورند

به سوی خدا به کردارهای پاکیزه می شمرند نفس های خود را با ستمکاران و خطاکاران و حال آن که ایشان منزه اند از تقصیر و تفریط مگر آن که ایشان راضی نمی شوند برای خدا به کردار اندک و بسیار نمی شمرند برای او عمل زیاد را و پیوسته مشغولند به اعمال، پس ایشان چنانند که هر وقت نظر کنی به ایشان ایستادگانند به عبادت و ترسان و هراسان در بیم و اضطرابند، پس کجائید شما از ایشان ای گروه تازه کارها آیا ندانستید که داناترین مردم به قدر ساکت ترین ایشانند از آن و این که جاهل ترین مردم به قدر سخنگو ترین ایشانند در او. ای گروه تازه کار ها امروز غره ی شعبان کریم است نامیده است او را پروردگار ما شعبان به جهت پراکنده شدن خیرات به تحقیق که باز کرده پروردگار شما در او درهای حسنات خود را و جلوه داد به شما قصر ها و خیرات او را به قیمت ارزانی و کارهای آسانی، پس بخرید آن را و جلوه داده برای شما ابلیس لعین شعب های شرور و بلاهای خود را، و شما پیوسته می کوشید در گمراهی و طغیان و متمسک می شوید به شعب های ابلیس و دور میگردانید از شعب های

[صفحه ۲۷۸]

خیرات که باز شده برای شما درهای او و این غره ی ماه شعبان است و شعب های خیرات او نماز است و روزه و زکوه و امر به معروف و نهی از منکر و بر والدین و خویشان و همسایگان و اصلاح ذات البین و صدقه بر فقراء و مساکین بر خود کلفت می دهید چیزی را که برداشته شده از شما یعنی

امر قضا و قدر و چیزی که نهی کرده شده اید از فرو رفتن در آن از کشف سرهای خدا که هر که تفتیش کند آن ها از تباه شدگان است، آگاه باشید به درستی که اگر شما واقف شوید بر آنچه مهیا فرموده پروردگار عزوجل برای مطیعین از بندگانش در امروز هر آینه باز خواهید داشت خود را از آنچه در او هستید و شروع خواهید کرد در آنچه امر کردند شما را به آن.

گفتند: یا امیرالمؤمنین و چیست آن که آن را خداوند مهیا فرموده در این روز برای مطیعین خود، پس حضرت نقل فرمود قصه ی آن لشکری را که رسول خدا صلی الله علیه و آله به جهاد کفار فرستاده بود و دشمنان شب بر ایشان شبیخون زدند و آن شبی تاریک و سخت ظلمانی بود، و مسلمانان در خواب بودند و کسی از ایشان بیدار نبود جز زید بن حارثه و عبدالله بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری که هر کدام در یک جانب ایشان بیدار و مشغول نماز و قرآن خواندن بودند دشمنان مسلمانان را تیر باران کردند و به واسطه ی تاریکی و ندیدن مسلمانان دشمنان را تا از آن ها احتراز کنند نزدیک بود که هلاک شوند که ناگاه از دهان این چند نفر نور هائی ساطع شد که لشکرگاه مسلمانان را روشن کرده و سبب قوت و دلیری ایشان شده، پس شمشیر کشیده و دشمنان را

[صفحه ۲۷۹]

کشته و زخمدار و اسیر نمودند، و چون مراجعت نمودند و برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کردند، فرمود: این نورها به جهت اعمال این برادران شما

است در غره ی ماه شعبان، پس یک یک آن اعمال را حضرت نقل کردند تا آن که فرمودند: چون روز اول شعبان می شود پراکنده می کند ابلیس لشکر خود را در اطراف زمین و آفاق آن و می گوید به ایشان که سعی کنید در کشیدن بعضی از بندگان خدا را به سوی خود در این روز، و به درستی که خدای عزوجل پراکنده می کند ملائکه را در اطراف زمین و آفاق او و به ایشان می فرماید به راستی نگاه دارید بندگان مرا و ارشاد کنید ایشان را، پس همه ی این ها نیکبخت می شوند به شما مگر آن که امتناع و سرکشی کند، پس به درستی که او از حد گذشته می گردد در حزب ابلیس و جنود او به درستی خداوند عزوجل چون روز اول ماه شعبان می شود امر می کند به درهای بهشت پس باز می شود و امر می کند درخت طوبی را پس نزدیک می کند شاخه های خود را بر این دنیا آنگاه ندا می کند منادی پروردگار عزوجل: ای بندگان خدا این شاخه های درخت طوبی است، پس در آویزید به او که بلند کند شما را به سوی بهشت و این شاخه های درخت زقوم است، پس بترسید از او که نبرد شما را به سوی دوزخ. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: قسم به آن که مرا به راستی به رسالت مبعوث نموده که هر که فرا گیرد دری از خیر و نیکی را در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از شاخه های درخت طوبی پس او کشاننده است او را به سوی بهشت، و هر که فرا گیرد دری از شر را

در امروز پس به تحقیق که در آویخته به

[صفحه ۲۸۰]

شاخه ی از شاخه های درخت زقوم پس آن کشاننده است او را به سوی آتش.

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: پس هر کس که نماز مستحبی کند امروز برای خدا پس در آویخته به شاخه ی از آن.

و هر که روزه بگیرد در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و هر که صلح دهد میان زن و شوهرش یا پدر و فرزندش یا خویشاوندانش یا مرد و زن همسایه اش یا مرد و زن بیگانه پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که تخفیف دهد پریشانی را از طلبی که از او دارد یا کم کند از آن پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که نظر کند در حساب خود پس به بیند قرض کهنه را که صاحبش از آن مایوس شده پس ادا کند آن را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که کفالت کند یتیمی را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی.

و کسی که باز دارد سفیهی را از عرض مؤمنی پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که بخواند قرآن یا چیزی از آن پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که یاد آورد خدای را و بشمرد نعمت های او را و شکر کند

[صفحه ۲۸۱]

پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که عیادت کند مریضی را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که نیکی کند

پدر و مادر خود یا یکی از آن ها را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که پیش از این روز به غضب آورده بود ایشان را پس خوشنود شان کرد در این روز پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هر که تشییع کند جنازه را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که تسلیت دهد در آن مصیبت زده را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هم چنین هر کسی که بجا آورد چیزی را از ابواب خیر در این روز پس به تحقیق در آویخته از آن به شاخه ی.

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری مبعوث فرموده که هر کس که فراگیرد دری از شر و گناه را در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از شاخه های درخت زقوم پس آن کشاننده است او را به سوی آتش.

آنگاه فرمود: قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاده که هر کس تقصیر کند در این روز نماز واجبی خود را و ضایع کند آن را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هر کس که بیاید در نزد او فقیری که می داند بدی حال

[صفحه ۲۸۲]

او را و او قادر است بر تغییر حالش بدون آن که ضرری به او برسد و کسی هم نیست از او نیابت کند و بنشیند بجای او پس وا گذارد او را که ضایع شود و هلاک گردد و دست او را نگیرد

پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که عذرخواهی کند از او بدکاری پس نپذیرد عذر او را آنگاه عقوبت نکند او را به قدر او بلکه بیفزاید بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که جدائی اندازد میان شوهری با زنش یا پدر و با فرزندش یا برادر با برادرش یا خویشی با خویشش یا میان دو همسایه یا میان دو رفیق یا دو خواهر پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که سخت بگیرد بر تنگدستی و حال آن که می داند تنگدستی او را پس بیفزاید بر غیظ او بلای او پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که بر او دینی باشد پس منکر شود آن بر صاحبش و تعدی کند بر او تا آن که باطل کند دین او را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که جفا کند یتیمی را و آزار رساند او را و مال او را تباه کند پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که داخل شود در عرض برادر مؤمن خود و وا دارد مردم را بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از او.

و کسی که آوازه خوانی کند به قسمی از خوانندگی که برانگیزاند

[صفحه ۲۸۳]

در آن خواندن بر معاصی پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از او.

و کسی که بنشیند بشمرد کارهای قبیح خود را در جنگ ها و انواع ستم خود را بر بندگان خدا و افتخار کند بر آن پس

به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که همسایه اش مریض شده پس او را عیادت نکرد محض استخفاف به شأن او پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که همسایه اش مرد پس مشایعت نکرد جنازه ی او را به جهت خوار بودن او در نظرش پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که اعراض کند از مصیبت زده و جفا کند او را محض حقارت و کوچکی او در نزدش پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که عاق کند پدر و مادر خود یا یکی از دو را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که پیش ایشان را عاق کرده بود و خوشنود نکرد ایشان را امروز و حال آن که قدرت دارد بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و هم چنین هر کس بکند کاری از سایر اقسام شر را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاده که در آویختگان به شاخه های درخت طوبی بلند می کند ایشان را آن شاخه ها به سوی بهشت.

آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله نظر خود را به جانب

[صفحه ۲۸۴]

آسمان انداخت اندکی و می خندید و مسرور بود، آنگاه نظر مبارک را به زیر انداخت به سوی زمین پس پیشانی مبارک را در هم کشید و روی مبارکش ترش شد، آنگاه رو کرد به اصحاب خود و فرمود: قسم به آن که فرستاده محمد را به راستی به پیغمبری که دیدم

به تحقیق درخت طوبی را که بلند می شد و بلند می کرد آنان را که به او در آویخته بودند به سوی بهشت و دیدم بعضی از ایشان را که در آویخته بود به یک شاخه از آن و بعضی در آویخته بودند به دو شاخه از آن یا به چند شاخه بر حسب فرا گرفتن ایشان بر طاعت را، و به درستی که هر آینه می بینم زید بن حارثه را که در آویخته به بیشتر شاخه های از آن پس آن شاخه ها بلند می کند او را به اعلی علیین بهشت پس از این جهت خندیدم و خوشحال شدم، پس نگاه کردم به سوی زمین پس قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاد که دیدم درخت زقوم را که پایین می رفت شاخه های او و پایین می برد در آویختگان به او را به سوی دوزخ و دیدم پاره ی از ایشان را در آویخته به شاخه ی و دیدم پاره ی از ایشان که در آویخته به دو شاخه یا به چند شاخه بر حسب فرا گرفتن او بر قبایح را، و به درستی که هر آینه می بینم بعضی از منافقین را که در آویخته به بیشتر شاخه های او و آن ها فرو می برند او را به اسفل درکات او پس از این جهت روی خود را ترش کردم و پیشانی را در هم کشیدم.

روز سوم

روز مبارکی است که شیخ در مصباح فرموده: در این روز متولد شد جناب حسین بن علی علیه السلام و بیرون آمد توقیع شریف به

[صفحه ۲۸۵]

سوی قاسم بن علاء همدانی وکیل حضرت امام حسن عسکری علیه السلام که مولای ما حسین علیه السلام متولد شد روز پنجشنبه

سوم شعبان، پس روزه بگیر آن روز را و این دعا را در آن روز بخوان:

اللهم انی اسئلک بحق المولود فی هذا الیوم الموعود بشهادته قبل استهلاله و ولادته بکته السماء و من فیها الأرض و من علیها و لما یطا لا بتیها قتیل العبره و سید الأسره الممدود بالنصره یوم الکره المعوض من قتله ان الأئمه من نسله و الشفاء فی تربته والفوز معه فی اوبته و الأوصیاء من عترته بعد قائمهم و غیبته حتی یدرکو الأوتار و یثاروا الثار و یرضوا الجبار و یکونوا خیر انصار صلی الله علیهم مع اختلاف اللیل و النهار اللهم فبحقهم الیک اتوسل و اسئل سئوال مقترف معترف مسیی ء الی نفسه مما فرط فی یومه و امسه یسئلک العصمه الی محل رمسه اللهم صل علی محمد و عترته و احشرنا فی زمرته و بوئنا معه دار الکرامه و محل الاقامه اللهم و کما اکرمتنا بمعرفته فاکرمنا بزلفته و ارزقنا مرافقته و سابقته و اجعلنا ممن یسلم لأمره و یکثر الصلواه علیه عند ذکره و علی جمیع اوصیائه و اهل اصفیائه الممدودین منک بالعدد الاثنی عشر النجوم الزهر و الحجج علی جمیع البشر اللهم وهب لنا فی هذا الیوم خیر موهبه و انجح لنا فیه کل طلبه کما وهبت الحسین لمحمد جده و عاذ فطرس بمهده فنحن عائذون بقبره من بعده نشهد تربته و ننتظر اوبته آمین رب العالمین.

پس می خوانی بعد از این به دعاء حسین علیه السلام و این آخر دعاء آن حضرت است در روزی که بسیار بود دشمنان او یعنی روز عاشوراء:

[صفحه ۲۸۶]

اللهم انت متعالی المکان عظیم الجبروت شدی المحال غنی عن الخلایق عریض الکبریاء قادر علی

ما تشاء قریب الرحمه صادق الوعد سابغ النعمه حسن البلاء قریب اذا دعیت محیط بما خلقت قابل التوبه لمن تاب الیک قادر علی ما اردت و مدرک ما طلبت و شکور اذا شکرت و ذکور اذا ذکرت ادعوک محتاجا و ارغب الیک فقیرا و افزع الیک خائفا و ابکی الیک مکروبا و استعین بک ضعیفا و اتوکل علیک کافیا احکم بیننا و بین قومنا بالحق فانهم غرونا و خدعونا و خذلونا و غدروا بنا و قتلونا و نحن عتره نبیک و ولد حبیبک محمد بن عبدالله الذی اصطفیته بالرساله و ائتمنته علی وحیک فاجعل لنا من امرنا فرجا و مخرجا برحمتک یا ارحم الراحمین.

ابن عیاش گفت: شنیدم از حسن بن علی بن سفیان بزوفری که می گفت: حضرت صادق علیه السلام می خواند این دعا را در این روز و فرموده که این دعا از دعاهای روز سوم شعبان است و آن روز ولادت حسین علیه السلام است.

شب سیزدهم

اول لیالی بیض است، و کیفیت نماز امشب و دو شب بعد در اعمال ماه رجب گذشت.

[صفحه ۲۸۷]

شب نیمه ی شعبان

شب بسیار مبارکی است، از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت است که از حضرت امام محمد باقر علیه السلام سئوال شد از فضل شب نیمه ی شعبان، فرمود: آن شب افضل شب ها است بعد از لیله القدر، در آن شب عطا می فرماید خداوند به بندگان فضل خود را و می آمرزد ایشان را به من و کرم خویش، پس سعی و کوشش کنید در تقرب جستن به سوی خدای تعالی در آن شب، پس به درستی که آن شبی است که خدا قسم یاد فرمود به ذات مقدس خود که دست خالی بر نگرداند سائلی را از درگاه خود مادامی که سئوال نکند معصیت را، و آن شبی است که قرار داده حق تعالی آن را از برای ما به مقابل آن که قرار داده شب قدر را برای پیغمبر ما صلی الله علیه و آله، پس کوشش کنید در دعا و ثنا بر خدای تعالی. الخبر.

و از جمله ی برکات این شب مبارک آن است که ولادت با سعادت حضرت سلطان عصر امام زمان ارواحنا له الفداء در سحر این شب سنه ی دویست و پنجاه و پنج در سر من رای واقع شده و باعث مزید شرافت این لیله ی مبارکه شده.

و از برای این شب چند عمل است:

اول: غسل است، که باعث تخفیف گناهان می شود.

دوم: احیاء این شب است به نماز و دعا و استغفار چنانچه امام زین العابدین علیه السلام می کردند، و در روایت است که هر که احیا دارد این

[صفحه ۲۸۸]

شب را نمیرد دل او در روزی که

دل ها بمیرند.

سوم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام است که افضل اعمال این شب و باعث آمرزش گناهان است، و هر که خواهد با او مصافحه کند روح صد و بیست و چهار هزار پیغمبر زیارت کند آن جناب را در این شب و اقل زیارت آن است که به بامی برآید و به جانب راست و چپ نظر کند، پس سر به جانب آسمان کند، پس زیارت کند آن حضرت را به این کلمات السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک و رحمه الله و برکاته. و هر کس در هر کجا باشد در هر وقت که آن حضرت را به این کیفیت زیارت کند امید است که ثواب حج و عمره برای او نوشته شود.

چهارم: خواندن این دعا که شیخ و سید نقل کرده اند و به منزله ی زیارت امام زمان صلوات الله علیه است: اللهم بحق لیلتنا هذه و مولودها و حجتک و موعودها التی قرنت الی فضلها فضلا فتمت کلمتک صدقا و عدلا لا مبدل لکلماتک و لا معقب لایاتک نورک المتالق و ضیاؤک المشرق و العلم و النور فی طخیاء الدیجور الغائب المستور جل مولده و کرم محتده و الملائکه شهده و الله ناصره و مؤیده اذا آن میعاده و الملائکه امداده سیف الله الذی لا ینبو و نوره الذی لا یخبو و ذو الحلم الذی لا یصبو مدار الدهر و نوامیس العصر و ولاه الأمر و المنزل علیهم ما یتنزل فی لیله القدر و اصحاب الحشر و النشر تراجمه وحیه و ولاه امره و نهیه اللهم فصل علی خاتمهم و قائمهم المستور عن عوالمهم اللهم و ادرک بنا ایامه و ظهوره

و قیامه و اجعلنا من انصاره و اقرن ثارنا

[صفحه ۲۸۹]

بثاره و اکتبنا فی اعوانه و خلصائه و احینا فی دولته ناعمین و بصحبته غانمین و بحقه قائمین و من السوء سالمین یا ارحم الراحمین و الحمد لله رب العالمین و صلواته علی سیدنا محمد خاتم النبیین و المرسلین و علی اهل بیته الصادقین و عترته الناطقین و العن جمیع الظالمین و احکم بیننا و بینهم یا احکم الحاکمین.

پنجم: شیخ روایت کرده از اسماعیل بن فضل هاشمی که گفت: تعلیم کرد مرا حضرت صادق علیه السلام این دعا را که بخوانم آن را در شب نیمه ی شعبان: اللهم انت الحی القیوم العلی العظیم الخالق الرازق المحیی و الممیت البدی ء البدیع لک الجلال و لک افضل و لک الحمد و لک المن و لک الجود و لک الکرم و لک الأمر و لک المجد و لک الشکر وحدک لا شریک لک یا واحد یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد صل علی محمد و ال محمد واغفرلی و ارحمنی و اکفنی ما اهمنی واقض دینی و وسع علی فی رزقی فانک فی هذه اللیله کل امر حکیم تفرق و من تشاء من خلقک ترزق فارزقنی و انت خیر الرازقین فانک قلت و انت خیر القائلین الناطقین و اسئلوا الله من فضله فمن فضلک اسئل و ایاک قصدت و ابن نبیک اعتمدت و لک رجوت فارحمنی یا ارحم الراحمین.

ششم: بخواند این دعا را که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در این شب می خواندند: اللهم اقسم لنا من خشیتک ما یحول بیننا و بین معصیتک و من طاعتک

ما تبلغنا به رضوانک و من الیقین ما یهون علینا به مصیبات الدنیا اللهم امتعنا باسماعنا و ابصارنا و قوتنا ما

[صفحه ۲۹۰]

احییتنا و اجعله الوارث منا و اجعل ثارنا علی من ظلمنا و انصرنا علی من عادانا و لا تجعل مصیبتنا فی دیننا و لا تجعل الدنیا اکبر همنا و لا مبلغ علمنا و لا تسلط علینا من لا یرحمنا برحمتک یا ارحم الراحمین.

و این دعای جامع کاملی است و خواندن آن در اوقات دیگر نیز غنیمت است. و از عوالی اللئالی نقل شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله همیشه این دعا را می خواندند.

هفتم: بخواند صلوات هر روز را که در وقت زوال می خواند.

هشتم: بخواند دعای کمیل را که ورودش در این شب است.

نهم: آن که هر یک از سبحان الله و الحمد لله و الله اکبر و لا اله الا الله را صد مرتبه بگوید تا خداوند تعالی گناهان گذشته ی او را بیامرزد و بر آورد حاجت های دنیا و آخرت او را.

دهم: شیخ در مصباح روایت کرده از ابو یحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه ی شعبان که گفت: گفتم به مولای خودم حضرت صادق علیه السلام که بهترین دعاها در این شب کدام است؟. فرمود: هر گاه بجا آوری نماز عشا را پس دو رکعت نماز گذار بخوان در رکعت اول حمد و سوره ی جحد که قل یا ایها الکافرون باشد، و بخوان در رکعت دوم حمد و سوره ی توحید که قل هو الله احد است، پس چون سلام دادی بگو: سبحان الله سی و سه مرتبه و الحمد لله سی و سه مرتبه و الله اکبر سی و چهار

مرتبه، پس بگو: یـا من الیه ملجأ العباد فی المهمات و الیه یفزع الخلق فی الملمات یا عالم الجهر و الخفیات یا من لا تخفی علیه خواطر الأوهام و تصرف الخطرات یا رب الخلایق و البریات یا من بیده

ملکوت الأرضـین و السـموات انت الله لا اله الا انت امت الیک بلا اله الا انت فیا لا اله الا انت اجعلنی فی هذه اللیله ممن نظرت الیه فرحمته و سـمعت دعائه فاجبته و علمت اسـتقالته فاقتله و تجاوزت عن سالف خطیئته و عظیم جریرته فقد اسـتجرت بک من ذنوبی و لجات الیک فی ستر عیوبی اللهم فجد علی بکرمک و فضـلک و احطط خطایای بحلمک و عفوک و تغمدنی فی هذه اللیله بسابغ کرامتک و اجعلنی فیها من اولیائک الـذین اجتبیتهم لطاعتک و اخترتهم لعبادتک و جعلتهم خالصـتک و صـفوتک اللهم اجعلنی ممن سعد جده و توفر من الخیرات حظه و اجعلنی ممن سلم فنعم و فاز فغنم و اکفنی شر ما اسلفت و اعصمنی من الازدیاد فی معصیتک و حبب الی طاعتک و ما یقربنی منک و یزلفنی عندک سیدی الیک یلجأ الهارب و منک یلتمس الطالب و علی کرمـک یعول المسـتقیل التـائب ادبت عبادک بالتکرم و انت اکرم الأکرمین و امرت بالعفو عبادک و انت الغفور الرحیم اللهم فلاـ تحرمنی مـا رجوت من کرمـک و لاـ تؤیسـنی من سـابغ نعمـک و لاـ تخیبنی من جزیـل قسـمک فی هـذه اللیله لأهل طاعتک و اجعلنی فی جنه من شـرار بریتک رب ان لم اکن من اهل ذلک فانت اهل الکرم والعفو و المغفره و جد علی بما انت اهله لا بما استحقه فقد حسن ظنی

بـک و تحقق رجائی لک و علقت نفسی بکرمک فانت ارحم الراحمین و اکرم الأکرمین اللهم و اخصصنی من کرمک بجزیل قسمک و اعوذ بعفوک من عقوبتک و اغفرلی الذنب الذی یحبس علی الخلق و یضیق علی الرزق حتی اقوم بصالح رضاک و انعم بجزیل عطائک و اسعد بسابغ

[صفحه ۲۹۲]

نعمائک قد لذت بحرمک و تعرضت لکرمک و استعذت بعفوک من عقوبتک و بحلمک من غضبک فجد بما سئلتک و انل ما التمست منک اسئلک بک لا بشی ء هو اعظم منک. پس به سجده می روی و می گوئی: یا رب بیست مرتبه یا الله هفت مرتبه لاـ حول و لاـ قوه الا بالله هفت مرتبه ما شاء الله ده مرتبه لا قوه الا بالله ده مرتبه، پس صلوات می فرستی بر پیغمبر و آل او علیهم السلام و می خواهی از خدا حاجت خود را، پس قسم به خدا که اگر حاجت بخواهی به سبب این عمل به عدد قطرات باران هر آینه برساند به تو خداوند عزوجل آن حاجت ها را به کرم عمیم و فضل جسیم خود.

یازدهم: شیخ طوسی و کفعمی فرموده اند که: بخوانند در این شب: الهی تعرض لک فی هذا اللیل المتعرضون و قصدک القاصدون و امل فضلک و معروفک الطالبون و لک فی هذا اللیل نفحات و جوائز و عطایا و مواهب تمن بها علی ما تشاء من عبادک و تمنعها من لم تسبق له العنایه منک و ها انا ذا عبیدک الفقیر الیک المؤمل فضلک و معروفک فان کنت یا مولای تفضلت فی هذه اللیله علی احد من خلقک وعدت علیه بعائده من عطفک فصل علی محمد و ال محمد الطیبین الطاهرین الخیرین الفاضلین و جد

علی بطولک و معروفک یا رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و اله الطاهرین و سلم تسلیما ان الله حمید مجید اللهم انی ادعوک کما امرت فاستجب لی کما وعدت انک لا تخلفق المیعاد. و این دعائی است که در سحرها در عقب نماز شفع خوانده می شود.

[صفحه ۲۹۳]

دوازدهم: بخواند بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع و بعد از دعاهای وتر دعاهائی را که شیخ و سید نقل کرده اند.

سیزدهم: بجا آورد سجده ها و دعاهائی را که رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده، از جمله روایتی است که شیخ از حماد بن عیسی از ابان بن تغلب روایت کرده، که گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمودند: شب نیمه ی شعبانی داخل شد، و بود رسول خدا صلی الله علیه و آله در آن شب نزد عایشه که نصف شب شد برخاست رسول خدا صلی الله علیه و آله از رختخواب خود برای عبادت، پس چون بیدار شد عایشه یافت پیغمبر صلی الله علیه و آله بیرون رفته از رختخواب او و داخل شد بر او آنچه که فرو می گیرد زن ها را یعنی غیرت و گمان کرد که آن حضرت رفته پیش بعض زن های خود، پس برخاست و پیچید بر خود شمله یعنی چادر خود را و قسم به خدا که شمله ی او و از ابریشم و کتان و پنبه نبود و لکن تاران مو و پودان از کرک های شتر بود و جستجو می کرد رسول خدا صلی الله علیه و آله را در حجره های زن های دیگرش حجره به حجره، پس در این بین که در جستجوی آن حضرت بود بناگاه نظرش

افتاد بر رسول خدا صلی الله علیه و آله که در سجده است مثل جامه ی که چسبیده شده بر روی زمین، پس نزدیک آن حضرت شد شنید که می گوید در سجده ی خود: سجد لک سوادی و خیالی و امن بک فؤادی هذه یدای و ما جنیته علی نفسی یا عظیم ترجی لکل عظیم اغفر لی العظیم فانه لا یغفر الذنب العظیم الا الرب العظیم، پس بلند کرد سر خود را و دوباره بر گشت به سجده،

[صفحه ۲۹۴]

و شنید عایشه که می گوید: اعوذ بنور وجهک الذی اضائت له السموات و الأرضون و انکشفت له الظلمات و صلح امر الأولین و الأخرین من فجاه نقمتک و من تحویل عافیتک و من زوال نعمتک اللهم ارزقنی قلبا تقیا نقیا و من الشرک بریئا لا کافرا و لا شقیا، پس بر خاک نهاد دو طرف روی خود را و گفت: عفرت وجهی فی التراب و حق لی ان اسجد لک، پس همین که خواست رسول خدا صلی الله علیه و آله برگردد شتافت عایشه به سوی رختخواب خود، پس رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد به رختخواب او و شنید که نفس بلند می زند، فرمود: چیست این نفس بلند آیا ندانسته ی که چه شبی است امشب، این شب نیمه ی شعبان است که در آن قسمت می شود روزی ها و در آن نوشته می شود اجل ها و در آن نوشته می شود رونده گان به حج، و به درستی که خدای تعالی می آمرزد در این شب از خلق خود بیشتر از عدد موهای بزهای قبیله ی کلب و می فرستد خدای تعالی ملائکه ی خود را از جانب آسمان به سوی زمین در مکه.

چهاردهم: نماز

جناب جعفر را بجا آورد، چنانکه شیخ از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده.

پانزدهم: بجا آورد نمازهای این شب را و آن بسیار است، از جمله نمازی است که روایت کرد ابو یحیی صنعانی از حضرت باقر و صادق علیهماالسلام و هم روایت کرده از آن دو بزرگوار سی نفر از کسانی که وثوق و اعتماد است به ایشان که آن دو بزرگوار فرمودند که: هر گاه شب نیمه ی شعبان شد، پس بجا آور چهار رکعت نماز بخوان در هر رکعت حمد

[صفحه ۲۹۵]

و قل هو الله احد صد مرتبه، پس چون فارغ شدی بگو: اللهم انی الیک فقیر و من عذابک خائف مستجیر اللهم لا تبدل اسمی و لا تغیر جسمی و لا تجهد بلائی و لا تشمت بی اعدائی اعوذ بعفوک من عقابک و اعوذ برحمتک من عذابک و اعوذ برضاک من سخطک و اعوذ بک منک جل ثناؤک انت کما اثنیت علی نفسک و فوق ما یقول القائلون.

و بدان که فضیلت بسیار وارد شده برای خواندن صد رکعت نماز در این شب در هر رکعتی یک مرتبه حمد و ده مرتبه توحید و گذشت در ماه رجب دستور العمل شش رکعت نماز در این شب به حمد و یس و تبارک و توحید.

روز نیمه ی شعبان

عید مولود شریف امام دوازدهم مولانا و امامنا المهدی حضرت حجه بن الحسن صاحب الزمان صلوات الله علیه و علی آبائه است. و یستحب زیارته علیه السلام فی کل زمان و مکان و الدعاء بتعجیل الفرج عند زیارته و تتاکد زیارته فی السرداب بسر من رآی و هو المتیقن و تملکه و انه یملأ الأرض قسطا و عدلا کما ملئت ظلما

و جورا.

در اعمال بقیه ی این ماه است

از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: هر که سه روز از آخر ماه شعبان روزه بدارد و به ماه مبارک رمضان وصل کند حق تعالی ثواب روزه ی دو ماه متوالی برای او بنویسد.

و ابوالصلت هروی روایت کرده است که در جمعه ی آخر ماه

[صفحه ۲۹۶]

شعبان به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام رفتم، حضرت فرمود: که ای ابوالصلت اکثر ماه شعبان رفت و این جمعه آخر آن است، پس تدارک و تلافی کن در آنچه از این ماه مانده است تقصیر هائی را که در ایام گذشته ی این ماه کرده ای و بر تو باد که رو آوری بر آنچه نافع است برای تو و دعا و استغفار بسیار کن و تلاوت قرآن مجید بسیار بکن و توبه کن به سوی خدا از گناهان خود تا آن که چون ماه مبارک در آید خالص گردانیده باشی خود را از برای خدا و مگذار در گردن خود امانت و حق کسی را مگر آن که ادا کنی و مگذار در دل کینه ی کسی را مگر آن که بیرون کنی و مگذار گناهی را که می کرده ای مگر آن که ترک کنی و از خدا بترس و توکل کن بر خدا در پنهان و آشکار امور خود و هر که بر خدا توکل کند خدا بس است او را و بسیار بخوان در بقیه ی این ماه این دعا را: اللهم ان لم تکن غفرت لنا فیما مضی من شعبان فاغفر لنا فیما بقی منه، به درستی که حق تعالی در این ماه آزاد می گرداند بنده های بسیار از آتش جهنم برای حرمت ماه مبارک رمضان.

و شیخ از حارث

بن مغیره ی نضری روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام می خواند در شب آخر شعبان و شب اول ماه رمضان: اللهم ان هذا الشهر المبارک الذی انزل فیه القرآن و جعل هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان قد حضر فسلمنا فیه و سلمه لنا و تسلمه منا فی یسر منک و عافیه یا من اخذ القلیل و شکر الکثیر اقبل منی الیسیر اللهم انی اسئلک ان تجعل لی کل خیر سبیلا و من کل ما لا تحب مانعا یا ارحم الراحمین یا من عفا عنی و عما خلوت به من السیئات یا من لم

[صفحه ۲۹۷]

یؤاخذنی بارتکاب المعاصی عفوک عفوک عفوک یا کریم الهی و عظتنی فلم اتعظ و زجرتنی عن محارمک فلم انزجر فما عذری فاعف عین یا کریم عفوک عفوک اللهم انی اسئلک الراحه عند الموت و العفو عند الحساب عظم الذنب من عبدک فلیحسن التجاوز من عندک یا اهل التقوی و یا اهل المغفره عفوک عفوک اللهم انی عبدک و ابن عبدک و ابن امتک ضعیف فقیر الی رحمتک و انت منزل الغنی و البرکه علی العباد قاهر مقتدر احصیت اعمالهم و قسمت ارزاقهم و جعلتهم مختلفه السنتهم و الوانهم خلقا من بعد خلق و لا یعلم العیاد علمک و لا یقدر العباد قدرک و کلنا فقیر الی رحمتک فلا تصرف عین وجهک و اجعلنی من صالحی خلقک فی العمل و الأمل و القضاء و القدر اللهم ابقنی خیر البقاء و افننی خیر الفناء علی موالاه اولیائک و معاداه اعدائک و الرغبه الیک و الرهبه منک و الخشوع و الوفاء و التسلیم لک و التصدیق بکتابک و اتباع سنه رسولک اللهم ما

کـان فی قلبی من شـک او ریبه او جحود او قنوط او فرح او بـذخ او بطر او خیلاـء او ریـاء او سـمعه او شـقاق او نفاق او کفر او فسوق او عصـیان او عظمه او شـی ء لا تحب فاسـئلک یا رب ان تبدلنی مکانه ایمانا بوعدک و وفاء بعهدک و رضا بقضائک و زهدا فی الدنیا و رغبه فیما عندک و اثره و طمانینه و توبه نصوحا اسـئلک ذلک یا رب العالمین الهی انت من حلمک تعصـی و من کرمـک و جودک تطـاع فکانـک لم تعص و انا و من لم یعصک سـکان ارضک فکن علینا بالفضل جوادا و بالخیر عوادا یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و اله صلوه دائمه لا تحصی و لا تعد و لا یقدر قدرها غیرک یا

[صفحه ۲۹۸]

ارحم الراحمین.

در بیان فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان

اشاره

شیخ صدوق به سـند معتبر روایت کرده، از حضرت امام رضا علیه السلام، از پدران بزرگوار خود، از حضرت امیرالمؤمنین علیه و علی اولاده السلام که فرمود: خطبه ی خواند برای ما روزی حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس فرمود:

ایها الناس، به درستی که رو کرده است به سوی شما ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش، ماهی است که نزد خدا بهترین ماه ها است و روزهایش بهترین روزها است و شب هایش بهترین شب ها است و ساعت هایش بهتری ساعت ها است، و آن ماهی است که خوانده اند شـما را در آن به سوی ضیافت خدا و گردیده اید در آن از اهل کرامت خدا، نفس های شما در آن ثواب تسبیح دارد، و خواب شما ثواب عبادت دارد، و عملهای شما در آن مقبول است، و دعاهای شما

در آن مستجاب است، پس سؤال کنید از پروردگار خود به نیت های درست و دل های پاکیزه از گناهان و صفات ذمیمه که توفیق دهد شما را برای روزه داشتن آن و تلاوت کردن قرآن در آن، به درستی که شقی و بد عاقبت کسی است که محروم گردد از آمرزش خدا در این ماه عظیم، و یاد کنید به گرسنگی و تشنگی شما در این ماه تشنگی و گرسنگی روز قیامت را، و تصدق کنید بر فقیران و مسکینان خود، و تعظیم نمائید پیران خود را، و رحم کنید کودکان خود را، و نوازش نمائید خویشان خود را، و نگاه دارید زبان های خود را از

[صفحه ۲۹۹]

آنچه نباید گفت، و بپوشید دیدهای خود را از آنچه حلال نیست شما را از نظر کردن به سوی آن، و باز دارید گوش های خود را از آنچه حلال نیست شما را از شنیدن آن، و مهربانی کنید با یتیمان مردم تا مهربان کنند بعد از شما با یتیمان شما، و بازگشت کنید به سوی خدا از گناهان خود، و بلند کنید دست های خود را به دعا در اوقات نمازهای خود زیرا که وقت نمازها بهترین ساعت ها است، نظر می کند حق تعالی در این اوقات به رحمت به سوی بندگان خود و جواب می گوید ایشان را هر گاه او را مناجات کنند، و لبیک می گوید ایشان را هر گاه او را ندا کنند، و مستجاب می گرداند هر گاه او را بخوانند.

ای گروه مردمان، به درستی که جان های شما در گرو کرده های شما است، پس از گرو به در آورید به طلب آمرزش از خدا، و پشت های شما گرانبار است از

گناهان شما، پس سبک گردانید آن ها را به طول دادن سجده ها، و بدانید حق تعالی سوگند یاد کرده است به عزت و جلال خود که عذاب نکند نماز گذارند گان و سجده کنندگان در این ماه را، و نترساند ایشان را به آتش جهنم در روز قیامت.

ایها الناس، هر که از شما افطار دهد روزه دار مؤمنی را در این ماه از برای او خواهد بود نزد خدا ثواب بنده آزاد کردن و آمرزش گناهان گذشته.

پس بعضی از اصحاب گفتند: یا رسول الله همه ی ما قدرت بر آن نداریم. حضرت فرمود: بپرهیزید از آتش جهنم به افطار فرمودن روزه داران اگر چه نصف دانه ی خرما باشد، و اگر چه به یک شربت آبی

[صفحه ۳۰۰]

باشد به درستی که خدا این ثواب را می دهد کسی را که چنین کند اگر قادر بر زیاده از این نباشد.

ایها الناس، هر که خلق خود را در این ماه نیکو گرداند بر صراط آسان بگذرد در روزی که قدم ها بر آن لغزد.

و هر که سبک گرداند در این ماه خدمت غلام و کنیز خود را خدا در قیامت حساب او را آسان گرداند.

و هر که در این ماه شر خود را از مردم باز دارد حق تعالی غضب خود را در قیامت از او باز دارد.

و هر که در این ماه یتیم بی پدری را گرامی دارد خدا او را در قیامت گرامی دارد.

و هر که در این ماه صله و احسان با خویشان خود خدا وصل کند او را به رحمت خود در قیامت.

و هر که در این ماه قطع احسان خود از خویشان خود بکند خدا در قیامت قطع رحمت خود

از او بکند.

و هر که نماز سنتی در این ماه بکند خدا برای او برات بیزاری از آتش جهنم بنویسد.

و هر که در این ماه نماز واجبی را ادا کند خدا عطا کند به او ثواب هفتاد نماز واجب که در ماه های دیگر کرده شود.

و هر که در این ماه بسیار بر من صلوات فرستد خدا سنگین گرداند ترازوی عمل او را در روزی که ترازوهای اعمال سبک باشد.

و کسی که یک آیه از قرآن در این ماه بخواند ثواب کسی دارد که

[صفحه ۳۰۱]

در ماه های دیگر ختم کرده باشد.

ایها الناس، به درستی که درهای بهشت در این ماه گشاده است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نه بندد و درهای جهنم در این ماه بسته است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نگشاید و شیاطین را در این ماه غل کرده اند، پس سؤال کنید از خدا که ایشان را بر شما مسلط نگرداند. الخ.

و شیخ صدوق روایت کرده که: چون ماه رمضان داخل می شد حضرت رسول صلی الله علیه و آله آزاد می کرد هر اسیری که بود و عطا می نمود هر سائلی را.

مؤلف گوید: که ماه رمضان ماه خداوند عالمیان است و شریف ترین ماه ها است و ماهی است که درهای آسمان و درهای بهشت و رحمت گشوده می شود، و درهای جهنم بسته می شود و در آن شبی است که عبادت در آن بهتر است از عبادت هزار ماه، پس تأمل نما که چگونه خواهی بود در شب و روز خود و چگونه نگاه می داری اعضا و جوارح خود را از معصیت های پروردگار خود و مبادا شب ها

در خواب باشی و روزها غافل از یاد خدا، همانا در خبر است که در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان در وقت افطار حق تعالی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند و چون شب جمعه و روز جمعه می شود در هر ساعتی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند که هر یک مستوجب عذاب شده باشند و در شب و روز آخر ماه به عدد آنچه در تمام ماه آزاد کرده است آزاد می کند.

[صفحه ۳۰۲]

پس ای عزیز؛ مبادا بیرون رود ماه رمضان و گناهان تو باقی مانده باشد، و در هنگامی که روزه داران مزد های خود را بگیرند تو از جمله ی محرومان و زیانکاران باشی و تقرب بجوی به سوی خداوند تبارک و تعالی به تلاوت کردن قرآن مجید در شب ها و روزهای این ماه و به ایستادن به نماز و جد و جهد کردن در عبادت و بجا آوردن نمازها در اوقات فضیلت و کثرت استغفار و دعا، فعن الصادق علیه السلام انه من لم یغفر له فی شهر رمضان لم یغفر له الی قابل الا ان یشهد عرفه، و نگاه دار خود را از چیزهائی که خدا حرام کرده است و از افطار کردن بر چیزهای حرام و رفتار کن به نحوی که مولای ما حضرت صادق علیه السلام وصیت نموده و فرموده که: هر گاه روزه داری می باید که روزه دارد گوش و چشم و مو و پوست و جمیع اعضای تو یعنی از محرمات بلکه از مکروهات. و فرمود: باید که روز روزه ی تو مانند روز افطار تو نباشد. و نیز فرموده که: روزه نه همین از

خوردن و آشامیدن است تنها بلکه بایـد در روز روزه نگاه دارید زبان خود را از دروغ و بپوشانید دیده های خود را از حرام و با یکدیگر نزاع مکنید و حسد مبرید و غیبت مکنید و مجادله مکنید، و سوگند دروغ مخورید بلکه سوگند راست نیز، و دشـنام مدهید، و فحش مگوئید، و سـتم مکنید و بیخردی مکنید و دلتنگ مشوید و غافل مشوید از یاد خدا و از نماز، و خاموش باشید از آنچه نبایـد گفت و صبر کنیـد و راسـتگو باشـید، و دوری کنیـد از اهـل شـر،و اجتناب کنیـد از گفتار بـد و دروغ و افتراء و خصومت کردن با مردم و گمان بـد بردن و غیبت کردن و سـخن چینی کردن وخود را مشـرف به آخرت دانیـد و منتظر فرج و ظهور

[صفحه ۳۰۳]

قائم آل محمد علیه السلام باشید و آرزومند ثواب های آخرت باشید و توشه ی اعمال صالحه برای سفر آخرت بر دارید.

و بر شـما بـاد به آرام دل و آرام تن و خضوع و خشوع و شکسـتگی و مـذلت ماننـد بنـده ی که از آقای خود بترسـد، و ترسان باشـید از عـذاب خـدا و امیـدوار باشـید رحمت او را و بایـد پـاک باشـد ای روزه دار دل تو از عیب ها و باطن تو از حیله ها و مکرهـا و پاکیزه باشـد بـدن تو از کثافت ها و بیزاری بجوی به سوی خـدا از آنچه غیر اوست و در روزه ولایت خود را خالص گردان از برای او، و خاموش باشی از آنچه حق تعالی نهی کرده است تو را از آن در آشکار و پنهان، و بترسی از خداوند قهار آنچه سزاوار ترسیدن او است در

پنهـان و آشـکار، و ببخشـی روح و بـدن خود را به خـدای عزوجـل در ایـام روزه ی خود، و فـارغ گردانی دل خود را از برای محبت او و یاد او، و بـدن خود را به کار فرمائی در آنچه خـدا تو را امر کرده است به آن، و خوانده است به سوی آن اگر همه ی این ها را به عمل آوری آنچه سـزاوار روزه داشتن است به عمل آورده ای، و فرموده ی خدا را اطاعت کرده ای و آنچه کم کنی از آن ها که بیان کردم از برای تو به قدر آن از روزه ی تو کم می شود از فضل آن و ثواب آن.

به درستی که پدرم گفت: رسول خدا صـلی الله علیه و آله شـنید که زنی در روز روزه ی جاریه ی خود را دشنام داد، حضرت طعامی طلبید آن زن را، گفت: بخور زن. گفت: من روزه ام. فرمود: چگونه روزه ای که جاریه ی خود را دشنام دادی روزه از خوردن و آشامیدن تنها نیست، به درستی که حق تعالی روزه را حجابی گردانیده است از سایر امور

[صفحه ۳۰۴]

قبیحه از کردار بد و گفتار بد چه بسیار کمند روزه داران و چه بسیارند گرسنگی کشندگان.

و حضـرت امیرالمـؤمنین علیـه السـلام فرمـود کـه: چـه بسـیار روزه داری کـه بهره ای نیسـت او را از روزه بـه غیر از تشـنگی و گرسنگی و چه بسیار عبادت کننده ای که نیست او را بهره ای از عبادت بغیر تعب، ای خوشا خواب زیرکان که بهتر از بیداری و عبادت احمقان است، و خوشا افطار کردن زیرکان که بهتر از روزه داشتن بی خردان است.

و روایت شده از جابر بن یزید، از حضرت امام محمد باقر علیه السلام، که حضرت رسول صلی الله

علیه و آله به جابر بن عبدالله فرمود: ای جابر، این ماه رمضان است هر که روزه بدارد روز آن را و بایستد به عبادت پاره ای از شبش را و باز دارد از حرام شکم و فرج خود را و نگاه دارد زبان خود را بیرون رود از گناهان خود مثل بیرون رفتن او از ماه. جابر گفت: یا رسول الله چه نیکو است این حدیث که فرمودی. فرمود: ای جابر و چقدر سخت است این شرط هائی که نمودم.

و بالجمله، اعمال این ماه شریف در دو مطلب و یک خاتمه ذکر می شود:

اعمال مشترکه

اشاره

مطلب اول:

در اعمال مشترکه ی این ماه است، و آن بر چهار قسم است:

اعمال شب و روز ماه رمضان

قسم اول:

اعمالی است که در هر شب و روز این ماه بجا آورده می شود،

[صفحه ۳۰۵]

سید بن طاووس روایت کرده از حضرت امام جعفر صادق و امام موسی الکاظم علیهماالسلام، که فرمودند: می گوئی در ماه رمضان از اول تا به آخر آن بعد از هر فریضه: اللهم ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامی هذا و فی کل عام ما ابقیتنی فی یسر منک و عافیه و سعه رزق و لا تخلنی من تلک المواقف الکریمه و المشاهد الشریفه و زیاره قبر نبیک صلواتک علیه و اله و فی جمیع حوائج الدنیا و الأخره فکن لی اللهم انی اسئلک فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم فی لیله القدر من القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم المکفر عنهم سیئاتهم و اجعل فیما تقضی و تقرد ان تطیل عمری و توسع رزقی و تؤدی عنی امانتی و دینی امین رب العالمین.

و می خوانی عقب نمازهای فریضه: یا علی یا عظیم یا غفور یا رحیم انت الرب العظیم الذی لیس کمثله شی ء و هو السمیع البصیر و هذا شهر عظمته و کرمته و شرفته و فضلته علی الشهور و هو الشهر الذی فرضت صیامه علی و هو شهر رمضان الذی انزلت فیه القران هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان و جعلت فیه لیله القدر و جعلتها خیرا من الف شهر فیاذا المن و لا یمن علیک من علی بفکاک رقبتی من النار فیمن تمن علیه و ادخلنی الجنه برحمتک یا ارحم الراحمین.

و

شیخ کفعمی در مصباح و بلد الأمین، و شیخ شهید در مجموعه ی خود، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده اند که آن حضرت فرمود: هر که این دعا را در ماه رمضان بعد از هر نماز واجبی بخواند

[صفحه ۳۰۶]

حق تعالی بیامرزد گناهان او را تا روز قیامت، و دعا این است: اللهم ادخل علی اهل القبور السرور اللهم اغن کل فقیر اللهم اشبع کل جایع اللهم اکس کل عریان اللهم اقض دین کل مدین اللهم فرج عن کل مکروب اللهم رد کل غریب اللهم فک کل اسیر اللهم اصلح کل فاسد من امور المسلمین الله اشف کل مریض اللهم سد فقرنا بغناک اللهم غیر سوء حالنا بحسن حالک اللهم اقض عنا الدین و اغننا من الفقر انک علی کل شی ء قدیر.

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده از ابوبصیر، که حضرت صادق علیه السلام در ماه رمضان این دعا را می خواند: اللهم انی بک و منک اطلب حاجتی و من طلب حاجه الی الناس فانی لا ـ اطلب حاجتی الا منک وحدک لا شریک لک و اسئلک بفضلک و رضوانک ان تصلی علی محمد و اهل بیته و ان تجعل لی فی عامی هذا الی بیتک الحرام سبیلا حجه مبروره زاکیه خالصه لک تقر بها عینی و ترفع بها درجتی و ترزقنی ان اغض بصری وان احفظ فرجی و ان اکف بها عن جمیع محارمک حتی لا ـ یکون شی ء اثر عندی من طاعتک و خشیتک و العمل بما احببت و الترک لما کرهت و نهیت عنه و اجعل ذلک فی یسر و یسار و عافیه و ما انعمت به علی و اسئلک ان تجعل

وفـاتی قتلاـ فی سبیلـک تحت رایه نبیـک مع اولیائک و اسـئلک ان تقتل بی اعـدائک و اعـداء رسولـک و اسـئلک ان تکرمنی بهوان من شئت من خلقک و لا تنهی بکرامه احد من اولیائک اللهم اجعل لی مع الرسول سبیلا حسبی الله ما شاء الله.

[صفحه ۳۰۷]

مؤلف گویـد: که این دعاء موسوم است به دعاء حج است، سـید در اقبال از حضـرت صادق علیه السـلام روایت کرده خواندن آن را در شب های ماه رمضان بعد از مغرب.

و کفعمی در بلد الأمین گفته: که مستحب خواندن آن در هر روز از ماه رمضان و در شب اول نیز.

و شیخ مفید در مقنعه برای خصوص شب اول نقل کرده بعد از نماز مغرب.

و بدان که بهترین اعمال در شب ها و روزهای ماه مبارک رمضان خواندن قرآن است و بسـیار باید خواند چه این که قرآن در این ماه نازل شده است.

و وارد شـده که هر چیزی را بهـاری است و بهـار قرآن ماه رمضان است، و در ماه های دیگر هر ماهی یک ختم سـنت است و اقلش شش روز است و در ماه رمضان در هر سه روز یک ختم سنت است و اگر روزی یک ختم تواند بکند خوب است.

علامه ی مجلسـی رحمه الله فرموده که: در حدیث است که بعضی از ائمه علیهم السلام در این ماه چهل ختم قرآن و زیاده می کردند.

و اگر هر ختم قرآنی را ثوابش را به روح مقدس یکی از چهارده معصوم علیهم السلام هدیه کند ثوابش مضاعف گردد.

و از روایتی ظاهر می شود که اجر چنین کسی آن است که با ایشان باشد در روز قیامت. و در این ماه دعا و صلوات و استغفار

بسیار باید نمود، و لا اله الا الله بسیار باید گفت.

[صفحه ۳۰۸]

و روایت شـده که جناب امام زین العابـدین علیه السـلام چون ماه رمضان داخل می شد تکلم نمی کرد مگر به دعاء و تسبیح و استغفار و تکبیر، و باید اهتمام بسیار نمود به عبادت و نافله های شب و روز.

اعمال شبهای ماه رمضان

قسم دوم:

اعمالی است که در شب های ماه رمضان باید بجا آورد، و آن چند امر است:

اول: افطـار است، و مسـتحب است که بعـد از نماز شام افطار کنـد مگر آن که ضـعف بر او غلبه کرده باشـد یا جمعی منتظر او باشند.

دوم: آن که افطـار کنـد بـا چیز پاکیزه از حرام و شـبهات و بهتر آن است که به خرمای حلال افطار کنـد تا ثواب نمازش چهار صـد برابر گردد، و به خرمـا و آب و به رطب و به لبن و به حلوا و به نبـات و بـا آب گرم به هر کـدام که افطار کنـد نیز خوب است.

سوم: آن که در وقت افطار دعاهای وارده ی آن را بخوانـد، از جمله ی آن که بگوید: اللهم لک صـمت و علی رزقک افطرت و علیک توکلت تا خدا عطا کند به او ثواب هر کسـی را که در این روز روزه داشته، و اگر دعای اللهم رب النور العظیم را که سید و کفعمی روایت کرده اند بخواند فضیلت بسیار یابد.

و روایت شـده که حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام هر گاه می خواست افطار کند می گفت: بسم الله اللهم لک صـمنا و علی رزقک افطرنا فتقبل منا انک انت السمیع العلیم.

چهارم: در لقمه ی اول بگوید: بسم الله الرحمن الرحیم یا واسع

[صفحه ۳۰۹]

المغفره اغفر لی تا خدا او را بیامرزد، و در خبر

است که در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان خدا هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند، پس از حق تعالی بخواه که تو را یکی از آن ها قرار دهد.

پنجم: در وقت افطار سوره ی قدر بخواند.

ششم: در وقت افطار تصدق کند و افطار دهد روزه داران را اگر چه به چند دانه خرما یا شربتی آب باشد.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که کسی که افطار دهد روزه داری را از برای او خواهد بود مثل اجر آن روزه دار بدون آن که از اجر او چیزی کم شود و هم از برای او خواهد بود مثل آن که عمل نیکوئی که بجا آورد آن افطار کننده به قوه ی آن طعام.

و آیه الله علامه ی حلی در رساله ی سعدیه، از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرموده: هر مؤمنی که اطعام کند مؤمنی را لقمه ی در ماه رمضان بنویسد حق تعالی برای او اجر کسی که سی بنده ی مؤمن آزاد کرده باشد و از برای او باشد نزد حق تعالی یک دعای مستجاب.

هفتم: در هر شب خواندن هزار مرتبه انا انزلناه وارد است.

هشتم: در هر شب صد مرتبه حم دخان را بخواند اگر میسر شود.

نهم: سید روایت کرده که هر که این دعا را بخواند در هر شب ماه رمضان آمرزیده شود گناهان چهل سال او: اللهم رب شهر رمضان الذی انزلت فیه القرآن و افترضت علی عبادک فیه الصیام صل علی محمد و ال محمد و ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامی هذا و فی کل عام و اغفر لی تلک الذنوب العظام فانه لا یغفرها غیرک یا رحمن یا

[صفحه

علام.

دهم: در هر شب بخواند بعد از مغرب دعای حج را که در قسم اول گذشت.

یازدهم: بخواند در هر شب از ماه رمضان:

اللهم انی افتتح الثناء بحمدک و انت مسدد للصواب بمنک و ایقنت انک انت ارحم الراحمین و فی موضع العفو و الرحمه و اشد المعاقبین فی موضع النکال و النقمه و اعظم المتجبرین فی موضع الکبریاء و العظمه اللهم اذنت لی فی دعائک و مسئلتک فاسمع یا سمیع مدحتی واجب یا رحیم دعوتی و اقل یا غفور عثرتی فکم یا الهی من کربه قد فرجتها و هموم قد کشفتها و عثره قد اقلتها و رحمه قد نشرتها و حلقه بلاء قد فککتها الحمد لله الذی لم یتخذ صاحبه و لا ولدا و لم یکن له شریف فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا الحمد لله بجمیع محامده کلها علی جمیع نعمه کلها الحمد لله الذی لا مضاد له فی ملکه و لا ـ منازع له فی امره الحمد لله الذی لا شریک له فی خلقه و لا شبیه له فی عظمته الحمد لله الفاشی فی الخلق امره و حمده الظاهر بالکرم مجده الباسط بالجود یده الذی لا تنقص خزائنه و لا یزیده کثره العطاء الا جودا و کرما انه هو العزیز الوهاب اللهم انی اسئلک قلیلا من کثیر مع حاجه بی الیه عظیمه و غناک عنه قدیم و هو عندی کثیر و هو علیک سهل یسیر اللهم ان عفوک عن ذنبی و تجاوزک عن خطیئتی و صفحک عن ظلمی و سترک علی قبیح عملی و حلمک عن کثیر جرمی عندما کان من خطای و عمدی اطمعنی فی ان اسئلک

ما لا استوجبه

[صفحه ۳۱۱]

منک الذی رزقتنی من رحمتک و اریتنی من قدرتک و عرفتنی من اجابتک فصرت ادعوک امنا و اسئلک مستانسا لا خائفا و لا وجلا مدلا علیک فیما قصدت فیه الیک فان ابطا عنی عتبت بجهلی علیک و لعل الذی ابطا عنی هو خیر لی لعلمک بعاقبه الأمور فلم ار مولا کریما اصبر علی عبد لئیم منک علی یا رب انک تدعونی فاولی عنک و تتحبب الی فاتبغض الیک و تتودد الی فلا اقبل منک کان لی التطول علیک فلم یمنعک ذلک من الرحمه لی و الاحسان الی و التفضل علی بجودک و کرمک فارحم عبدک الجاهل وجد علیه بفضل احسانک انک جواد الحمد لله مالک الملک مجری الفلک مسخر الریاح فالق الاصباح دیان الدین رب العالمین الحمد لله علی حلمه بعد علمه و الحمد لله علی عفوه بعد قدرته و الحمد لله علی طول اناته فی غضبه و هو قادر علی ما یرید الحمد لله خالق الخلق باسط الرزق فالق الاصباح ذی الجلال و الاکرام و الفضل و الانعام الذی بعد فلا یری و قرب فشهد النجوی تبارک و تعالی الحمد لله الذی لیس له منازع یعادله و لا شبیه یشاکله و لا ظهیر یعاضده قهر بعزته الأعزاء و تواضع لعظمته العظماء فبلغ بقدرته ما یشاء الحمد لله الذی یجیبنی حین انادیه و یستر علی کل عوره و انا اعصیه و یعظم النعمه علی فلا اجازیه فکم من موهبه هنیئه قد اعطانی و عظیمه مخوفه قد کفانی و بهجه مونقه قد ارانی فانثی علیه حامدا و اذکره مسبحا الحمد لله الذی لا یهتک حجابه و لا یغلق بابه و لا یرد سائله

و لا یخیب امله الحمد لله الذی یؤمن الخائفین و ینجی الصالحین و یرفع المستضعفین و یضع المستکبرین و یهلک

[صفحه ۳۱۲]

ملوکا و یستخلف اخرین و الحمد لله قاصم الجبارین مبیر الظالمین مدرک الهاربین نکال الظالمین صریخ المستصرخین موضع حاجات الطالبین معتمد المؤمنین الحمدلله الذی من خشیته ترعد السماء و سکانها و ترجف الأرض و عمارها و تموج البحار ومن یسبح فی غمراتها الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله الحمد لله الذی یخلق و لم یخلق و یرزق و لا یرزق و یطعم و لا یطعم و یمیت الأحیاء و یحیی الموتی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شی ء قدیر اللهم صل علی محمد عبدک و رسولک و امینک و صفیک و حبیبک و خیرتک من خلقک و حافظ سرک و مبلغ رسالاتک افضل و احسن و اجمل و اکمل و ازکی و انمی و اطیب و اطهر و اسنی و اکثر ما صلیت و بارکت و ترحمت و تحننت و سلمت علی احد من عبادک و انبیائک و رسلک و صفوتک و اهل الکرامه علیک من خلقک اللهم و صل علی علی امیرالمؤمنین و وصی رسول رب العالمین عبدک و ولیک و اخی رسولک و حجتک علی خلقک وایتک الکبری و النبأ العظیم و صل علی الصدیقه الطاهره فاطمه سیده نساء العالمین و صل علی سبطی الرحمه و امامی الهدی الحسن و الحسین سیدی شباب اهل الجنه و صل علی ائمه المسلمین علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد

بن علی و علی بن محمـد و الحسن بن علی و الخلف الهـادی المهـدی حجتک علی عبادک و امنائک فی بلادک صـلوه کثیره دائمه اللهم و صل علی ولی امرک القائم المؤمل و العدل المنتظر و حفه بملائکتک المقربین و ایده

[صفحه ۳۱۳]

بروح القدس یا رب العالمین اللهم اجعله الداعی الی کتابک و القائم بدینک اسـتخلفه فی الأرض کما اسـتخلفت الذین من قبله مکن له دینه الـذی ارتضـیته له ابدله من بعد خوفه امنا یعبدک لا یشـرک بک شـیئا اللهم اعزه و اعزز به و انصـره و انتصـر به و انصـره نصـرا عزیزا و افتح له فتحا یسـیرا و اجعل له من لدنک سـلطانا نصـیرا اللهم اظهر به دینک و سـنه نبیک حتی لا یستخفی بشـی ء من الحق مخـافه احـد من الخلق اللهم انـا نرغب الیـک فی دوله کریمه تعز بها الاسـلام و اهله و تـذل بها النفاق و اهله و تجعلنـا فیهـا من الـدعاه الی طاعتک و القاده الی سبیلک و ترزقنا بها کرامه الـدنیا و الأخره اللهم ما عرفتنا من الحق فحملناه و ما قصرنا عنه فبلغناه اللهم المم به شعثنا و اشعب به صدعنا و ارتق به فتقنا و کثر به قلتنا و اعزز به ذلتنا و اغن به عائلنا و اقض به عن مغرمنـا و اجبر به فقرنا و سـد به خلتنا و یسـر به عسـرنا و بیض به وجوهنا و فک به اسـرنا و انجـح به طلبتنا و انجز به مواعیـدنا و اسـتجب به دعوتنـا و اعطنـا به سؤلنـا و بلغنا به من الـدنیا و الأخره امالنا و اعطنا به فوق رغبتنا یا خیر المسـئولین و اوسع المعطین اشف به صدرونا

و اذهب به غیظ قلوبنا و اهدنا به لما اختلف فیه من الحق باذنک انک تهدی من تشاء الی صراط مستقیم و انصرنا به علی عدوک و عدونا اله الحق امین اللهم انا نشکو الیک فقد نبینا صلواتک علیه و اله و غیبه ولینا و کثره عدونا و قله عددنا و شده الفتن بنا و تظاهر الزمان علینا فصل علی محمد و اله و اعنا علی ذلک بفتح منک تعجله و بضر تکشفه و نصر تعزه و سلطان حق تظهره و رحمه منک تجللناها و عافیه منک تلبسناها برحمتک یا ارحم

[صفحه ۳۱۴]

الراحمین.

دوازدهم: در هر شب بخواند: اللهم برحمتک فی الصالحین فادخلنا و فی علیین فارفعنا و بکاس من معین من عین سلسبیل فاسقنا و من الحور العین برحمتک فزوجنا و من الولدان المخلدین کانهم لؤلؤ مکنون فاخدمنا و من ثمار الجنه و لحوم الطیر فاطعمنا و من ثیاب السندس و الحریر و الاستبرق فالبسنا و لیله القدر و حج بیتک الحرام و قتلا فی سبیلک فوفق لنا و صالح الدعاء و المسئله فاستجب لنا و اذا جمعت الأولین و الأخرین یوم القیامه فارحمنا و برائه من النار فاکتب لنا و فی جهنم فلا تغلنا و فی عذابک و هوانک فلا تبتلنا و من الزقوم و الضریع فلا تطعمنا و مع الشیاطین فلا تجعلنا و فی النار علی وجوهنا فلا تکبنا و من ثیاب النار و سرابیل القطران فلا تلبسنا و من کل سوء یا لا اله الا انت بحق لا اله الا انت فنجنا.

سیزدهم: از حضرت صادق علیه السلام روایت است که در هر شب ماه رمضان می خوانی: اللهم انی اسئلک ان تجعل فیما تقضی و

تقدر من الأمر المحتوم فی الأمر الحکیم من القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم المکفر عن سیئاتهم و ان تجعل فیما تقضی و تقدر ان تطیل عمری فی خیر و عافیه و توسع فی رزقی و تجعلنی ممن تنتصر به لدینک و لا تستبدل بی غیری.

چهاردهم: در انیس الصالحین است که در هر شب از شب های ماه رمضان بخواند: اعوذ بجلال وجهک الکریم ان ینقضی عنی شهر

[صفحه ۳۱۵]

رمضان او یطلع الفجر من لیلتی هذه و لک قبلی تبعه او ذنب تعذبنی علیه.

پانزدهم: شیخ کفعمی در حاشیه ی بلد الأمین، از سید بن باقی نقل کرده که فرموده: مستحب است در هر شب ماه رمضان دو رکعت نماز، در هر رکعت حمد و توحید سه مرتبه، و چون سلام داد بگوید: سبحان من هو حفیظ لا یغفل سبحان من هو رحیم لا یعجل سبحان من هو قائم لا یسهو سبحان من هو دائم لا یلهو. پس بگوید تسبیحات اربع را هفت مرتبه، پس بگوید: سبحانک سبحانک سبحانک یا عظیم اغفر لی الذنب العظیم. پس ده مرتبه صلوات بفرستد بر پیغمبر و آل او علیهم السلام، کسی که این دو رکعت نماز را بجا آورد بیامرزد حق تعالی از برای او هفتاد هزار گناه.. الخ.

شانزدهم: در خبر است که هر که در هر شب از ماه رمضان سوره ی انا فتحنا در نماز مستحبی بخواند آن سال محفوظ بماند. و بدان که از اعمالی که در شب های ماه رمضان مستحب است بجا آورده شود هزار رکعت نماز است در مجموع این ماه که مشایخ و اعاظم علماء

در کتب خود که در فقه یا عبادات نوشته اند به آن اشاره نموده اند.

و اما کیفیت بجا آوردن آن پس احادیث در باب آن مختلف است، و آنچه موافق روایت ابن ابی قره است، از حضرت جواد علیه السلام و مختار شیخ مفید در کتاب غریه و اشراف بلکه مختار مشهور است آن است که: در دهه ی اول و دهه ی دوم ماه رمضان در هر شبی بیست رکعت خوانده شود، هر دو رکعت به یک سلام به این طریق که هشت رکعت

[صفحه ۳۱۶]

آن را بعد از نماز مغرب بخواند و دوازده رکعت دیگر بعد از نماز عشاء و در دهه ی آخر در هر شب سی رکعت بخواند باز هشت رکعت آن را بعد از نماز مغرب و بیست و دو رکعت دیگر را بعد از نماز عشاء و مجموع این نمازها هفتصد رکعت می شود و باقیمانده را که سیصد رکعت است در شب های قدر بخواند یعنی شب نوزدهم صد رکعت و شب بیست و یکم صد رکعت و شب بیست و سوم صد رکعت، پس مجموع هزار رکعت می شود.

و به ترتیب دیگر نیز وارد شده، و تفصیل کلام در جای دیگر است و این مقام گنجایش بسط نیست، و امید که اهل خیر در عمل به این هزار رکعت نماز مسامحه و سهل انگاری نکرده از فیض آن خود را بهره مند نمایند.

و روایت شده که می خوانی بعد از هر دو رکعت از نافله های ماه رمضان: اللهم اجعل فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم و فیما تفرق من الأمر الحکیم فی لیله القدر ان تجعلنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم و اسئلک

ان تطیل عمری فی طاعتک و توسع لی فی رزقی یا ارحم الراحمین.

اعمال سحرهای ماه رمضان

قسم سوم:

در اعمال سحرهای ماه مبارک است، و آن چند امر است:

اول: سحور خوردن و ترک نکند سحور را اگر چه به یک دانه ی خرمای زبون یا شربت آب باشد و بهترین سحورها سویق یعنی قاوت و خرما است. و وارد شده که حق تعالی و ملائکه صلوات می فرستند بر آن ها که استغفار می کنند در سحرها و سحور می خورند.

[صفحه ۳۱۷]

دوم: سوره ی انا انزلناه در وقت سحور بخواند که هر که این سوره ی مبارکه را در وقت افطار کردن و سحور بخواند در مابین این دو وقت ثواب کسی داشته باشد که در راه خدا در خون خود بغلطد.

سوم: بخواند دعای عظیم الشأنی را که از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده که فرموده اند: این دعائی است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام در سحرهای ماه رمضان می خواندند: اللهم انی اسئلک من بهائک بابهاه و کل بهائک بهی اللهم انی اسئلک ببهائک کله اللهم انی اسئلک من جمالک باجمله و کل جمالک جمیل اللهم انی اسئلک بجمالک کله اللهم انی اسئلک من جلالک باجله و کل جلالک جلیل اللهم انی اسئلک بجلالک کله اللهم انی اسئلک من عظمتک باعظمها و کل عظمتک عظیمه اللهم انی اسئلک بعظمتک کلها اللهم انی اسئلک من نورک بانوره و کل نورک نیر اللهم انی اسئلک بنورک کله اللهم انی اسئلک من رحمتک باوسعها و کل رحمتک واسعه اللهم انی اسئلک برحمتک کلها اللهم انی اسئلک من کلماتک باتمها و کل کلماتک تامه اللهم انی اسئلک بکلماتک کلها اللهم انی اسئلک من کمالک باکمله و کل کمالک کامل

اللهم انی اسئلک بکمالک کله اللهم انی اسئلک من اسمائک باکبرها و کل اسمائک کبیره اللهم انی اسئلک باسمائک کلها اللهم انی اسئلک من عزتک باعزها و کل عزتک عزیزه اللهم انی اسئلک بعزتک کلها اللهم انی اسئلک من مشیتک بامضاها و کل مشیتک ماضیه اللهم انی اسئلک بمشیتک کلها اللهم انی اسئلک من قدرتک بالقدره التی استطلت بها علی کل شی ء و کل قدرتک

[صفحه ۳۱۸]

مستطیله اللهم انی اسئلک بقدرتک کلها اللهم انی اسئلک من علمک بانفذه و کل علمک نافذ اللهم انی اسئلک بعلمک کله اللهم انی اسئلک من قولک بارضاه و کل قولک رضی اللهم انی اسئلک بقولک کله اللهم انی اسئلک من مسائلک باحبها الیک و کلها الیک حبیبه اللهم انی اسئلک بمسائلک کلها اللهم انی اسئلک من شرفک باشرفه و کل شرفک شریف اللهم انی اسئلک بشرفک کله اللهم انی اسئلک من سلطانک بادومه و کل سلطانک دائم اللهم انی اسئلک بسلطانک کله اللهم انی اسئلک من ملکک بافخره و کل ملک فاخر اللهم انی اسئلک بملکک کله اللهم انی اسئلک من علوک باعلاه و کل علوک عال اللهم انی اسئلک بعلوک کله اللهم انی اسئلک من منک باقدمه و کل منک قدیم اللهم انی اسئلک بمنک کله اللهم انی اسئلک من ایاتک باکرمها و کل ایاتک کریمه اللهم انی اسئلک بایاتک کلها اللهم انی اسئلک بما انت فیه من الشان و الجبروت و اسئلک بکل شان وحده و جبروت وحدها اللهم انی اسئلک بما تجیبنی به حین اسئلک فاجبنی یا الله. پس هر حاجت که داری از خدا بطلب که البته برآورده است.

چهارم: در مصباح شیخ است که روایت کرده

ابو حمزه ی ثمالی که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ماه رمضان بیشتر از شب را نماز می کرد، و چون سحر می شد این دعـا را می خوانـد: الهی لا تؤدبنی بعقوبتک و لا تمکر بی فی حیلتک من این لی الخیر یا رب و لا یوجـد الا من عنـدک و من این لی النجاه و لا تستطاع الا بک لا الذی احسن استغنی عن عونک و رحمتک و لا الذی اساء و اجترء علیک و لم

[صفحه ۳۱۹]

یرضـک خرج عن قـدرتک یـا رب یا رب یا رب بگویـد تا آن که نفس قطع شود بک عرفتک و انت دللتنی علیک و دعوتنی الیک و لو لا انت لم ادر ما انت الحمـد لله الذی ادعوه فیجیبنی و ان کنت بطیئا حین یدعونی و الحمد لله الذی اسئله فیعطینی و ان کنت بخیلا حین یستقرضـنی و الحمد لله الذی انادیه کلما شـئت لحاجتی و اخلو به حیث شـئت لسـری بغیر شفیع فیقضی لی حاجتی الحمـد لله الذی لا ادعوه غیره و لو دعوت غیره لم یسـتجب لی دعائی و الحمد لله الذی لا ارجوه غیره و لو رجوت غیره لأخلف رجـائی و الحمـد لله الـذی وکلنی الیه فاکرمنی و لم یکلنی الی الناس فیهینونی و الحمـد لله الـذی تحبب الی و هو غنی عنی و الحـد لله الـذی یحلم عنی حتی کانی لا ذنب لی فربی احمـد شـی ء عنـدی و احق بحمدی اللهم انی اجد سـبل المطالب الیـک مشـرعه و مناهل الرجاء الیک مترعه و الاسـتعانه بفضـلک لمن املک مباحه وابواب الـدعاء الیک للصارخین مفتوحه و اعلم انک للراجین بموضع اجابه و للملهوفین بمرصد اغاثه و ان فی

اللهف الی جودک و الرضا بقضائک عوضا من منع الباخلین و مندوحه عما فی ایدی المستاثرین وان الراحل الیک قریب المسافه و انک لا تحتجب عن خلقک الا ان تحجبهم الاعمال دونک و قد قصدت الیک بطلبتی و توجهت الیک بحاجتی و جعلت بک استغاثتی و بدعائک توسلی من غیر استحقاق لاستماعک منی و لا استیجاب و لعفوک عنی بل لثقتی بکرمک و سکونی الی صدق وعدک و لجای الی الایمان بتوحیدک و یقینی بمعرفتک منی ان لا رب لی غیرک و لا اله الا انت وحدک لا شریک لک اللهم انت القائل و قولک

[صفحه ۳۲۰]

حق و وعدک و اسئلوا الله من فضله ان الله کان بکم رحیما و لیس من صفاتک یا سیدی ان تامر بالسؤال و تمنع العطیه و انت المنان بالعطیات علی اهل مملکتک و العائد علیهم بتحنن رافتک الهی ربیتنی فی نعمک و احسانک صغیرا و نوهت باسمی کبیرا فیا من ربانی فی الدنیا باحسانه و تفضله و نعمه و اشار لی فی الأخره الی عفوه و کرمه معرفتی یا مولای دلیلی علیک و حبی لک شفیعی الیک و انا واثق من دلیلی بدلالتک و ساکن من شفیعی الی شفاعتک ادعوک یا سیدی بلسان قد اخرسه ذنبه رب اناجیک بقلب قد اوبقه جرمه ادعوک یا رب راهبا راغبا راجیا خائفا اذا رایت کرمک طمعت فان عفوت فخیر راحم و ان عذبت فغیر ظالم حجتی یا الله فی جراتی علی مسئلتک مع اتیانی ما تکره جودک و کرمک و عدتی فی شدتی مع قله حیائی رافتک و رحمتک و قد رجوت ان لا تخیب بین ذین و ذین منیتی فحقق رجائی و

اسمع دعائی یا خیر من دعاه داع و افضل من رجاه راج عظم یا سیدی املی و ساء عملی فاعطنی من عفوکک بمقدار املی و لا تؤاخذنی باسوء عملی فان کرمک یجل عن مجازاه المذنبین و حلمک یکبر عن مکافاه المقصرین وانا یا سیدی عائذ بفضلک هارب منک الیک منتجز ما وعدت من الصفح عمن احسن بک ظنا و ما انا رب و ما خطری هبنی بفضلک و تصدق علی بعفوک انی رب جللنی بسترک واعف عن توبیخی بکرم وجهک فلو اطلع الیوم علی ذنبی غیرک ما فعلته و لو خفت تعجیل العقوبه لا اجتنبته لا لأنک اهون الناظرین و اخف المطلعین بل لأنک یا رب خیر

[صفحه ۳۲۱]

الساترین یا احکم الحاکمین و اکرم الأکرمین ستار العیوب غفار الذنوب علام الغیوب تستر الذنب بکرمک و تؤخر العقوبه بحلمک فلک الحمد علی حلمک بعد علمک و علی عفوک بعد قدرتک و یحملنی و یجرئنی علی معصیتک حلمک عنی و یدعونی الی قله الحیاء سترک علی و یسرعنی الی التوثب علی محارمک معرفتی بسعه رحمتک و عظیم عفوک یا حلیم یا کریم یا حی یا قیوم یا غافر الذنب یا قابل التوب یاعظیم المن یا قدیم الاحسان این سترک الجمیل این عفوک الجلیل این فرجک القریب این غیاثک السریع این رحمتک الواسعه این عطایاک الفاضله این مواهبک الهنیئه این صنعائک السنیه این فضلک العظیم این منک الجسیم این احسانک القدیم این کرمک یا کریم به فاستنقذنی و برحمتک فخلصنی یا محسن یا مجمل یا منعم یا مفضل لست اتکل فی النجاه من عقابک علی اعمالنا بل بفضلک علینا لأنک اهل التقوی و اهل المغفره تبدی ء بالاحسان نعما و

تعفو عن الذنب کرما فما ندری ما نشکر ا جمیل ما تنشر ام قبیح ما تستر ام عظیم ما ابلیت و اولیت ام کثیر ما منه نجیت و عافیت یا حبیب من تحبب الیک و یا قره عین من لاذبک و انقطع الیک انت المحسن و نحن المسئیون فتجاوز یا رب عن قبیح ما عندنا بجمیل ما عندک و ای جهل یا رب لا یسعه جودک او ای زمان اطول من اناتک و ما قدر اعمالنا فی جنب نعمک و کیف نستکثر اعمالا نقابل بها کرمک بل کیف یضیق علی المذنبین ما وسعهم من رحمتک یا واسع المغفره یا باسط الیدین بالرحمه فو عزتک یا سیدی لو نهرتنی ما برحت من بابک و لا کففت عن تملقک

[صفحه ۳۲۲]

لما انتهی الی من المعرفه بجودک و کرمک و انت الفاعل لما تشاء تعذب من تشاء بما تشاء کیف تشاء و ترحم من تشاء بما تشاء کیف تشاء لا تسئل عن فعلک و لا تنازع فی ملکک و لا تشارک فی امرک و لا تضاد فی حکمک و لا یعترض علیک احد فی تدبیرک لک الخلق و الأمر تبارک الله رب العالمین یا رب هذا مقام من لاذبک و استجار بکرمک و الف احسانک و نعمک و انت الجواد الذی لا یضیق عفوک و لا ینقص فضلک و لا تقل رحمتک و قد توثقنا منک بالصفح القدیم و الفضل العظیم و الرحمه الواسعه افتراک یا رب تخلف ظنوننا او تخیب امالنا کلا یا کریم فلیس هذا ظننا بک و لا هذا طمعنا یا رب ان لنا فیک املا طویلا کثیرا ان لنا فیک رجاء عظیما عصیناک و نحن

نرجو ان تستر علينا و دعوناک و نحن نرجو ان تستجيب لنا فحقق رجائنا مولانا فقد علمنا ما نستوجب باعمالنا و لكن علمک فينا و علمنا بانک لا تصرفنا عنک و ان کنا غير مستوجبين لرحمتک فانت اهل ان تجود علينا و على المذنبين بفضل سعتک فامنن علينا بما انت اهله و جد علينا فانا محتاجون الى نيلک يا غفار بنورک اهتدينا و بفضلک استغنينا و بنعمتک اصبحنا و امسينا ذنوبنا بين يديک نستغفرک اللهم منها و نتوب اليک تتحبب الينا بالنعم و نعارضک بالذنوب خيرک الينا نازل و شرنا اليک صاعد و لم يزل و لا يزال ملک كريم ياتيک عنا بعمل قبيح فلا يمنعک ذلک من ان تحوطنا بنعمک و تتفضل علينا بالائک فسبحانک ما احلمک و اعظمک و اكرمک مبدئا و معيدا تقدست اسمائک و جل ثناؤک و كرم صنائعک و فعالک انت الهى اوسع فضلا و اعظم حلما من ان تقايسنى

[صفحه ۳۲۳]

بفعلى و خطيئتى فالعفو العفو العفو سيدى سيدى سيدى اللهم اشغلنا بذكرک و اعذنا من سخطک و اجرنا من عذابک و ارزقنا من مواهبک و انعم علينا من فضلک و ارزقنا حج بيتک و زياره قبر نبيک صلواتک و رحمتک و مغفرتک و رضوانک عليه و على اهل بيته انک قريب مجيب و ارزقنا عملا بطاعتک و توفنا على ملتک و سنه نبيک صلى الله عليه و آله اللهم اغفر لى و لوالدى و ارحمهما كما ربيانى صغيرا اجزهما بالاحسان احسانا و بالسيئات غفرانا اللهم اغفر للمؤمنين و المؤمنات الأحياء منهم و الأموات و تابع بيننا و بينهم بالخيرات اللهم اغفر لحينا و ميتنا و شاهدنا و غائبنا ذكرنا و

انثانا صغیرنا و کبیرنا حرنا و مملوکنا کذب العادلون بالله و ضلوا ضلالا بعیدا و خسروا خسرانا مبینا اللهم صل علی محمد و ال محمد و اختم لی بخیر و اکفنی ما اهمنی من امر دنیای و اخرتی و لا تسلط علی من لا یرحمنی و اجعل علی منک واقیه باقیه و لا تسلبنی صالح ما انعمت به علی و ارزقنی من فضلک رزقا واسعا حلالا طیبا اللهم احرسنی بحراستک و احفظنی بحفظک و اکلأنی بکلائتک و ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامنا هذا و فی کل عام و زیاره قبر نبیک و الأئمه علیهم السلام و لا تخلنی یا رب من تلک المشاهد الشریفه و المواقف الکریمه اللهم تب علی حتی لا اعصیک و الهمنی الخیر و العمل به و خشیتک باللیل و النهار ما ابقیتنی یا رب العالمین اللهم انی کلما قلت قد تهیات و تعبات و قمت للصلوه بین یدیک و ناجیتک القیت علی نعاسا اذا انا صلیت و سلبتنی مناجاتک اذا انا ناجیت کلما قلت قد صلحت سریرتی و قرب من مجالس التوابین

[صفحه ۳۲۴]

مجلسی عرضت لی بلیه ازالت قدمی و حالت بینی و بین خدمتک سیدی لعلک عن بابک طردتنی و عن خدمتک نحیتنی او لعلک رایتنی مستخفا بحقک فاقضیتنی او لعلک رایتنی معرضا عنک فقلیتنی او لعلک وجدتنی فی مقام الکاذبین فرفضتنی او لعلک رایتنی غیر شاکر لنعمائک فحرمتنی او لعلک فقدتنی من مجالس العلماء فخذلتنی او لعلک رایتنی فی الغافلین فمن رحمتک ایستنی او لعلک رایتنی الف مجالس البطالین فبینی و بینهم خلیتنی او لعلک لم تحب ان تسمع دعائی فباعدتنی او لعلک بجرمی و جریرتی کافیتنی او لعلک بقله

حیائی منک جازیتنی فان عفوت یا رب فطال ما عفوت عن المذنبین قبلی لأن کرمک ای رب یجل عن مکافات المقصرین و انا عائذ بفضلک هارب منک الیک منتجز ما وعدت من الصفح عمن احسن بک ظنا الهی انت اوسع فضلا و اعظم حلما من ان تقایسنی بعملی او ان تستزلنی بخطیئتی و ما انا یا سیدی و ما خطری هبین بفضلک سیدی و تصدق علی بعفوک و جللنی بسترک و اعف عن توبیخی بکرم وجهک سیدی انا الصغیر الذی ربیته و انا الجاهل الذی علمته و انا الضال الذی هدیته و انا الوضیع الذی رفعته و انا الخائف الذی امنته و الجایع الذی اشبعته و العطشان الذی ارویته و العاری الذی کسوته و الفقیر الذی اغنیته و الضعیف الذی قویته و الذلیل الذی اعززته والسقیم الذی شفیته و السائل الذی اعطیته و المذنب الذی سترته و الخاطی ء الذی اقلته و انا القلیل الذی کثرته والمستضعف الذی نصرته و انا الطرید الذی اویته انا یا رب الذی لم استحیک فی الخلاء و لم اراقبک فی

[صفحه ۳۲۵]

الملاء انا صاحب الدواهی العظمی انا الذی علی سیده اجتری انا الذی عصیت جبار السماء انا الذی اعطیت علی معاصی الجلیل الرشا انا الذی حین بشرت بها خرجت الیها اسعی انا الذی امهلتنی فما ارعویت و سترت علی فما استحییت و عملت بالمعاصی فتعدیت و اسقطتنی من عینک فما بالیت فبحلمک امهلتنی و بسترک سترتنی حتی کأنک اغفلتنی و من عقوبات المعاصی جنبتنی حتی کانک استحییتنی الهی لم اعصک حین عصیتک و انا بربوبیتک جاحد و لا بامرک مستخف و لا لعقوبتک متعرض و لا لوعیدک متهاون لکن خطیئه عرضت

و سولت لی نفسی و غلبنی هوای و اعاننی علیها شقوتی و غرنی سترک المرخی علی فقد عصیک و خالفتک بجهدی فالأن من عـذابک من یسـتقذنی و من ایـدی الخصـماء غـدا من یخلصـنی و بحبـل من اتصل ان انت قطعت حبلک عین فوا سواتا علی ما احصی کتابک من عملی الذی لولا ما ارجو من کرمک و سعه رحمتک و نهیک ایای عن القنوط لقنطت عندما اتذکرها یا خیر من دعاه داع و افضل من رجاه راج اللهم بـذمه الاسـلام اتوسل الیک و بحرمه القرآن اعتمـد الیک و بحبی النبی الأمی القرشـی الهاشـمی العربی التهامی المکی المـدنی ارجو الزلفه لـدیک فلا توحش استیناس ایمانی و لا تجعل ثوابی ثواب من عبد سواک فان قوما امنوا بالسـنتهم لیحقنوا به دمائهم فادرکوا ما املوا و انا امنا بک بالسـنتنا و قلوبنا لتعفو عنا فادرکنا ما املنا و ثبت رجائک فی صـدورنا و لا تزغ قلوبنا بعـد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنک رحمه انک انت الوهاب فوعزتک لو انتهرتنی ما برحت من بابک و لا کففت عن تملقک لما الهم

[صفحه ۳۲۶]

قلبی من المعرفه بکرمـک وسـعه رحمتک الی من یـذهب العبـد الا الی مولاه و الی من یلتجی ء المخلوق الا الی خالقه الهی لو قرنتنی بالأصـفاد و منعتنی سـیبک مـن بین الأشـهاد و دللت علی فضـایحی عیـون العبـاد و امرت بی الی النـار و حلت بینی وبین الأبرار ما قطعت رجائی منک و ما صرفت تامیلی للعفو عنک و لا خرج حبک من قلبی انا لا انسی ایادیک عندی و سترک علی فی دار الدنیا سیدی اخرج حب الدنیا من قلبی و اجمع بینی و بین المصطفی و

اله خیرتک من خلقک و خاتم النبیین محمد صلی الله علیه و آله و انقلنی الی درجه التوبه الیک و اعنی بالبکاء علی نفسی فقد افنیت بالتسویف و الأمال عمری و قد نزلت منزله الأیسین من خیری فمن یکون اسوء حالا منی ان انا نقلت علی مثل حالی الی قبری لم امهده لرقدتی و لم افرشه بالعمل الصالح لضجعتی و مالی لا ابکی و لا ادری الی ما یکون مصیری و اری نفسی تخادعنی و ایامی تخاتلنی و قد خفقت عند راسی اجنحه الموت فمالی لا ابکی ابکی لخروج نفسی ابکی لظلمه قبری ابکی لضیق لحدی ابکی لسؤال منکر و نکیر ایای ابکی لخروجی من قبری عریانا ذلیلا حاملا ثقلی علی ظهری انظر مره عن یمینی و اخری عن شمالی اذ الخلائق فی شان غیر شانی لکل امری ء منهم یومئذ شان یغنیه وجوه یومئذ مسفره ضاحکه مستبشره و وجوه یومئذ علیها غبره ترهقها قتره و ذله سیدی علیک معولی و معتمدی و رجائی و توکلی و برحمتک تعلقی تصیب برحمتک من تشاء و تهدی بکرامتک من تحب فلک الحمد علی ما نقیت من الشرک قلبی و لک الحمد علی بسط لسانی افبلسانی هذا

[صفحه ۳۲۷]

الکال اشکرک ام بغایه جهدی فی عملی ارضیک و ما قدر لسانی یا رب فی جنب شکرک و ما قدر عملی فی جنب نعمک و احسانک الهی ان جودک بسط املی و شکرک قبل عملی سیدی الیک رغبتی و الیک رهبتی و الیک تاملی و قد ساقنی الیک املی و علیک یا واحدی عکفت همتی و فیما عندک انبسطت رغبتی و لک خالص رجائی و خوفتی و بک انست محبتی و الیک

القیت بیـدی و بحبـل طاعتـک مـددت رهبتی یا مولای بـذکرک عاش قلبی و بمناجاتک بردت الم الخوف عنی فیا مولای و یا مؤملی و یا منتهی سؤلی فرق بینی و بین ذنبی المانع لی من لزوم طاعتک فانما اسئلک لقـدیم الرجاء فیک و عظیم الطمع منک الذی اوجبته علی نفسک من الرافه و الرحمه فالأمر لک وحدک لا شریک لک و الخلق کلهم عیالک و فی قبضتک و کل شی ء خاضع لک تبارکت یا رب العالمین الهی ارحمنی اذا انقطعت حجتی و کل عن جوابک لسانی و طاش عنـد سؤالک ایای لبی فیا عظیم رجائی لا تخیبنی اذا اشـتدت فاقتی و لا تردنی لجهلی و لا تمنعنی لقله صبری اعطنی لفقری و ارحمنی لضـعفی سیدی علیـک معتمـدی و معولی و رجـائی و توکلی و برحمتـک تعلقی و بفنائـک احط رحلی و بجودک اقصـد طلبتی و بکرمک ای رب اسـتفتح دعائی و لدیک ارجو فاقتی و بغناک اجبر عیلتی و تحت ظل عفوک قیامی و الی جودک و کرمک ارفع بصـری و الی معروفـک ادیم نظری فلاـ تحرقنی بالنـار و انت موضع املی و لاـ تسـکنی الهـاویه فانک قره عینی یا سـیدی لا تکـذب ظنی باحسانک و معروفک فانک ثقتی و لا تحرمنی ثوابک فانک العارف

[صفحه ۳۲۸]

بفقری الهی ان کان قـد دنا اجلی و لم یقربنی منک عملی فقـد جعلت الاعتراف الیک بـذنبی و سائل عللی الهی ان عفوت فمن اولی منک بالعفو و ان عـذبت فمن اعدل منک فی الحکم ارحم فی هذه الدنیا غربتی و عند الموت کربتی و فی القبر وحدتی و فی اللحد وحشتی و اذا نشرت للحساب بین یدیک ذل موقفی

و اغفر لی مـا خفی علی الأـدمیین من عملی و ادم لی مـا به سترتنی و ارحمنی صـریعا علی الفراش تفلبنی ایـدی احبتی وتفضـل علی ممـدودا علی المغتسـل یقلبنی صالـح جیرتی و تحنن علی محمولاـ قـد تنـاول الأقرباء اطراف جنازتی و جـد علی منقولا قد نزلت بـک وحیـدا فی حفرتی و ارحم فی ذلـک البیت الجدیـد غربتی حتی لا اسـتانس بغیرک یا سـیدی ان وکلتنی الی نفسـی هلکت سـیدی فبمن اسـتغیث ان لم تقلنی عثرتی فـالی من افزع ان فقـدت عنایتـک فی ضـجعتی و الی من التجی ء ان لم تنفس کربتی سیدی من لی و من یرحمنی ان لم ترحمنی و فضل من اؤمل ان عدمت فضلک یوم فاقتی و الی من الفرار من الذنوب اذا انقضـی اجلی سـیدی لاـ تعـذبنی و انا ارجوک الیه حقق رجائی و امن خوفی فان کثره ذنوبی لا ارجو فیها الا عفوک سـیدی انا اسـئلک مـا لا اسـتحق و انت اهل التقوی و اهل المغفره فاغفر لی و البسـنی من نظرک ثوبا یغطی علی التبعات و تغفرها لی و لا اطالب بها انک ذو من قـدیم و صـفح عظیم و تجاوز کریم الهی انت الذی تفیض سـیبک علی من لا یسـئلک و علی الجاحدین بربوبیتک فکیف سیدی بمن سئلک و ایقن

[صفحه ۳۲۹]

ان الخلق لـک و الأـمر الیـک تبـارکت و تعـالیت یا رب العالمین سـیدی عبـدک ببابک اقامته الخصاصه بین یـدیک یقرع باب احسانک بـدعائه فلا تعرض بوجهک الکریم عنی و اقبل منی ما اقول فقـد دعوت بهذا الدعاء و انا ارجو ان لا تردنی معرفه منی برافتک و رحمتک الهی انت الذی لا یحفیک سائل و لا ینقصک نائل

انت کمـا تقول و فوق مـا نقول اللهم انی اسـئلک صبرا جمیلاـ و فرجا قریبا و قولاً صادقا و اجرا عظیما اسـئلک یا رب من الخیر کله مـا علمت منه و مـا لم اعلم اسـئلک الله من خیر مـا سـئلک منه عبادک الصالحون یا خیر من سـئل و اجود من اعطی اعطنی سؤلی فی نفسـی و اهلی و والـدی و ولدی و اهل حرانتی و اخوانی فیک و ارغد عیشـی و اظهر مروتی و اصـلح جمیع احوالی و اجعلنی ممن اطلت عمره و حسـنت عمله و اتممت علیه نعمتک و رضیت عنه و احییته حیوه طیبه فی ادوم السرور و اسبغ الکرامه واتم العیش انـک تفعـل ما تشاء و لا تفعل ما یشاء غیرک اللهم خصـنی منک بخاصه ذکرک و لا تجعل شـیئا مما اتقرب به فی اناء اللیل و اطراف النهار ریاء و لا سمعه و لا اشرا و لا بطرا و اجعلنی لک من الخاشعین اللهم اعطنی السعه فی الرزق و الأمن فی الوطن و قره العین فی الأهـل و المال و الولـد و المقام فی نعممک عنـدی و الصـحه فی الجسم و القوه فی البـدن و السـلامه فی الدین واستعملنی بطاعتک و طاعه رسولک محمد صلی الله علیه و اله ابدا ما استعمرتنی و اجعلنی من اوفر عبادک عندک نصیبا فی کل خیر انزلته و تنزله فی شهر رمضان فی لیله القدر و ما انت منزله فی کل سنه من

[صفحه ۳۳۰]

رحمه تنشـرها و عافیه تلبسها و بلیه تدفعها و حسنات تتقبلها و سیئات تتجاوز عنها و ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامنا هذا و فی کل عام و ارزقنی رزقا واسعا من

فضلک الواسع و اصرف عنی یا سیدی الأسواء و اقض عنی الدین و الظلامات حتی لا اتاذی بشی ء منه و خذ عنی باسماع و ابصار اعدائی و حسادی و الباغین علی و انصرنی علیهم و اقر عینی و فرح قلبی و اجعل لی من همی و کربی فرجا و مخرجا و اجعل من ارادنی بسوء من جمیع خلقک تحت قدمی و اکفنی شر الشیطان و شر السلطان و سیئات عملی و طهرنی من الذنوب کلها و اجرنی من النار بعفوک و ادخلنی الجنه برحمتک و زوجنی من الحور العین بفضلک و الحقنی باولیائک الصالحین محمد و اله الأبرار الطیبین الطاهرین الأخیار صلواتک علیهم و علی اجسادهم و ارواحهم و رحمه الله و برکاته الهی و سیدی و عزتک و جلالک لئن طالبتنی بذنوبی لأطالبنک بعفوک و لئن طالبتنی طالبتنی بلؤمی لأطلبنک بکرمک و لئن ادخلتنی النار لأخبرن اهل النار بحبی لک الهی و سیدی ان کنت لا تغفر الا لأولیائک و اهل طاعتک فالی من یفزع المذنبون وان کنت لا تکرم الا اهل الوفاء بک فبمن یستغیث المسیئون الهی ان ادخلتنی النار ففی ذلک سرور عدوک و ان ادخلتنی الجنه ففی ذلک سرور نبیک و انا و الله و اعلم ان سرور نبیک احب الیک من سرور عدوک اللهم انی اسئلک ان تملأ قلبی حبا لک و خشیه منک و تصدیقا بکتابک و ایمانا بک و فرقا منک و شوقا الیک یا ذا الجلال و الاکرام حبب الی لقائک و احبب لقائی و اجعل لی فی لقائک الراحه و الفرج و الکرامه اللهم الحقنی بصالح من مضی و اجعلنی من

[صفحه ۳۳۱]

صالح من بقی و خذ

بی سبیل الصالحین و اعنی علی نفسی بما تعین به الصالحین علی انفسهم و اختم عملی باحسنه و اجعل ثوابی منه الجنه برحمتک و اعنی علی صالح ما اعطیتنی و ثبتنی یا رب و لا تردنی فی سوء استنقذتنی منه یا رب العالمین اللهم انی اسئلک ایمانا لا اجل له دون لقائک احینی ما احییتنی علیه و توفنی اذ توفیتنی علیه و ابعثنی اذا بعثتنی علیه و ابرء قلبی من الریاء و الشک و السمعه فی دینک حتی تکون عملی خالصا لک الله اعطنی بصیره فی دینک و فهما فی حکمک و فقها فی علمک و کفلین من رحمتک و ورعا یحجزنی عن معاصیک و بیض وجهی بنورک و اجعل رغبتی فیما عندک و توفنی فی سبیلک و علی مله رسولک صلی الله علیه و اله اللهم انی اعوذبک من الکسل و الفشل و الهم و الجبن و البخل و الغفله و القسوه و المسکنه و الفقر و الفاقه و کل بلیه و الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و اعوذبک من نفس لا تقنع و بطن لا یشبع و قلب لا یخشع و دعاء لا یسمع و عمل لا ینفع و اعوذبک یا رب علی نفسی و دینی و مالی و علی جمیع ما رزقتنی من الشیطان الرجیم انک انت السمیع العلیم اللهم انه لا یجیرنی منک احد و لا اجد من دونک ملتحدا فلا تجعل نفسی فی شی ء من عذابک و لا تردنی بعذاب الیم اللهم تقبل منی و اعل ذکری و ارفع درجتی و حط ورزی و لا تذکرنی بخطیئتی و اجعل ثواب مجلسی و ثواب منطقی و ثواب دعائی رضاک

و الجنه و اعطنی یا رب جمیع ما سالتک و زدنی من فضضلک انی الیک راغب یا رب العالمین الله انک انزلت فی کتابک ان نعفو عمن ظلمنا

[صفحه ۳۳۲]

و قد ظلمنا نفسنا فاعف عنا فانک اولی بذلک منا و امرتنا ان لا نرد سائلا عن ابوابنا و قد جئتک سائلا فلا تردنی الا بقضاء حاجتی و امرتنا بالاحسان الی ما ملکت ایماننا و نحن ارقاءک فاعتق رقابنا من النار یا مفزعی عند کربتی و یا غوثی عند شدتی الیک فزعت و بک استغثت و لذت لا الوذ بسواک و لا اطلب الفرج الا منک فاغثنی و فرج عنی یا من یفک الأسیر و یعفو عن الکثیر اقبل منی الیسیر و اعف عنی الکثیر انک انت الرحیم الغفور اللهم انی اسئلک ایمانا تباشر به قلبی و یقینا حتی اعلم انه لن یصیبنی الا ما کتبت لی و رضنی من العیش بما قمست لی یا ارحم الراحمین.

پنجم: و نیز شیخ فرموده: که در سحر این دعا را می خوانی: یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی و یا ولیی فی نعمتی و یا غایتی فی رغبتی انت الساتر عورتی و المؤمن روعتی و المقیل عثرتی فاغفرلی خطیئتی اللهم انی اسئلک خشوع الایمان قبل خشوع الذل فی النار یا واحد یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد یا من یعطی من سئله تحننا منه و رحمه و یبتدی ء بالخیر من لم یسئله تفضلا منه و کرما بکرمک الدائم صل علی محمد و ال محمد وهب لی رحمه واسعه جامعه ابلغ بها خیر الدنیا و الأخره اللهم انی

استغفرک لما تبت الیک منه ثم عدت فیه و استغفرک لکل خیر اردت به وجهک فخالطنی فیه ما لیس لک اللهم صل علی محمد و ال محمد و اعف عن ظلمی و جرمی بحلمک و جودک یا کریم یا من لا یخیب سائله و لاینفد نائله یا من علا فلا شی ء فوقه و دنی فلا شی ء دونه صل علی

[صفحه ۳۳۳]

محمد و ال محمد و ارحمنی یا فالق البحر لموسی اللیله اللیله اللیله الساعه الساعه الساعه اللهم طهر قلبی من النفاق و عملی من الریاء و لسانی من الکذب و عینی من الخیانه فانک تعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور یا رب هذا مقام العائذ بک من النار هذا مقام المستجیر بک من النار هذا مقام المستغیث بک من النار هذا مقام الهارب الیک من النار هذا مقام من یبوء لک بخطیئته و یعترف بذنبه و یتوب الی ربه هذا مقام البائس الفقیر هذا مقام الخائف المستجیر هذا مقام المحزون المکروب هذا مقام المغموم المهموم هذا مقام الغریب الغریق هذا مقام المستوحش الفرق هذا مقام من لا یجد لذنبه غافرا غیرک و لا لضعفه مقویا الا انت و لا لهمه مفرجا سواک یا الله یا کریم لا تحرق وجهی بالنار بعد سجودی لک و تعفیری بغیر من منی علیک بل لک الحمد و المن و التفضل علی ارحم ای رب ای رب ای رب (بگوید تا آن که نفس قطع شود) ضعفی و قله حیلتی ورقه جلدی و تبدد اوصالی و تناثر لحمی و جسمی و جسدی و وحدتی و وحشتی فی قبری و جزعی من صغیر البلاء اسئلک یا رب قره العین و الاغتباط

یوم الحسره و الندامه بیض وجهی یا رب یوم تسود الوجوه امنی من الفزع الأکبر اسئلک البشری یوم تقلب القلوب و الأبصار و البشری عند فراق الدنیا الحمد لله الذی ارجوه عونا فی حیوتی و اعده ذخرا لیوم فاقتی الحمد لله الذی ادعوه و لا ادعو غیره و لو دعوت غیره لخیب دعائی الحمد لله الذی ارجو غیره و لو رجوت غیره لأخلف رجائی الحمد لله المنعم المحسن المجمل المفضل ذی الجلال و الاکرام ولی کل نعمه

[صفحه ۳۳۴]

و صاحب کل حسنه و منتهی کل رغبه و قاضی کل حاجه اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارزقنی الیقین و حسن الظن بک و اثبت رجائک فی قلبی و اقطع رجائی عمن سواک حتی لا ارجو غیرک و لا اثق الا بک یا لطیفا لما تشاء الطف لی جمیع احوالی بما تحب و ترضی یا رب انی ضعیف علی النار فلا تعذبنی بالنار یا رب ارحم دعائی و تضرعی و خوفی و ذلی و مسکنی و تعویذی و تلویذی یا رب انی ضعیف عن طلب الدنیا و انت واسع کریم اسئلک یا رب بقوتک علی ذلک و قدرتک علیه و غناک عنه و حاجتی الیه ان ترزقنی فی عامی هذا شهری هذا و یومی هذا و ساعتی هذه رزقا تغنینی به عن تکلف ما فی ایدی الناس من رزقک الحلال الطیب ای رب منک اطلب و الیک ارغب و ایاک ارجو و انت اهل ذلک لا ارجو غیرک و لا اثق الا بک یا ارحم الراحمین ای رب ظلمت نفسی فاغفر لی و ارحمنی و عافنی یا سامع کل صوت و یا جامع کل فوت

و یا باری ء النفوس بعد الموت یا من لا تغشاه الظلمات و لا تشتبه علیه الأصوات و لا یشغله شی ء عن شی ء اعط محمدا صلی الله علیه و اله افضل ما سئلک وافضل ما سئلت له و افضل ما انت مسئول له الی یوم القیمه وهب لی العافیه حتی تهنئنی المعیشه و اختم لی بخیر حتی لا تضرنی الذنوب اللهم رضنی بما قسمت لی حتی لا اسئل احدا شیئا اللهم صل علی محمد و ال محمد و افتح لی خزائن رحمتک و ارحمنی رحمه لا تعذبنی بعدها ابدا فی الدنیا و الأخره و ارزقنی من فضلک الواسع رزقا حلالا طیبا لا تفقرنی الی احد بعده سواک تزیدنی بذلک شکرا و الکی فاقه و فقرا و بک عمن سواک

[صفحه ۳۳۵]

غنا و تعففا یا محسن یا مجمل یا منعم یا مفضل یا ملیک یا مقتدر صل علی محمد و ال محمد و اکفنی المهم کله و اقض لی بالحسنی و بارک لی فی جمیع اموری و اقض لی جمیع حوائجی اللهم یسر لی ما اخاف تعسیره فان تیسیر ما اخاف تعسیره علیک سهل یسیر و سهل لی ما اخاف حزونته و نفس عنی ما اخاف ضیقه و کف عنی ما اخاف همه و اصرف عنی ما اخاف بلیته یا ارحم الراحمین اللهم املأ قلبی حبا لک و خشیه منک و تصدیقا لک و ایمانا بک و فرقا منک و شوقا الیک یا ذا الجلال و الاکرام اللهم ان لک حقوقا فتصدق بها علی و للناس قبلی تبعات فتحملها عنی و قد اوجبت لکل ضیف قری و انا ضیفک فاجعل قرای اللیله الجنه یا وهاب الجنه یا وهاب

المغفره و لا حول و لا قوه الا بک.

ششم: می خوانی دعای ادریس را که شیخ و سید روایت کرده اند، طالب آن رجوع به مصباح یا اقبال نماید.

هفتم: می خوانی این دعا را که مختصرترین دعاهای سحر است و در اقبال است: یا مفزعی عند کربتی و یا غوثی عند شدتی الیک فزعت و بک استغثت و بک لذت لا الوذ بسواک و لا اطلب الفرج الا منک فاغثنی و فرج عنی یا من یقبل الیسیر و یعفو عن الکثیر اقبل منی الیسیر و اعف عنی الکثیر انک انت الغفور الرحیم اللهم انی اسئلک ایمانا تباشر به قلبی و یقینا حتی اعلم انه لن یصیبنی الا ما کتبت لی و رضنی من العیش بما قسمت لی یا ارحم الراحمین یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی و یا ولیی فی نعمتی و یا غایتی فی

[صفحه ۳۳۶]

رغبتی انت الساتر عورتی و الأمن روعتی و المقیل عثرتی فاغفر لی خطیئتی یا ارحم الراحمین.

هشتم: می خوانی این تسبیحات را که در اقبال است نیز: سبحان من یعلم جوارح القلوب سبحان من یحصی عدد الذنوب سبحان من لا یخفی علیه خافیه فی السموات و الأرضین سبحان الرب الودود سبحان الفرد الوتر سبحان العظیم الأعظم سبحان من لا یعتدی علی اهل مملکته سبحان من لا یؤاخذ اهل الأرض بالوان العذاب سبحان الحنان المنان سبحان الرؤف الرحیم سبحان الجبار الجواد سبحان الکریم الحلیم سبحان البصیر العلیم سبحان البصیر الواسع سبحان الله علی اقبال النهار سبحان الله علی ادبار النهار سبحان الله علی ادبار اللیل و اقبال النهار و له الحمد و المجد و العظمه و الکبریاء مع کل نفس و کل طرفه

عین و کل لمحه سبق فی علمه سبحانک ملأ ما احصی کتابک سبحانک زنه عرشک سبحانک سبحانک.

و بدان که علماء فرموده اند: که اگر نیت روزه را بعد از سحور بکند بهتر است و از اول شب تا به آخر شب نیت می توان کرد، و همین که می داند و قصد دارد که فردا از برای خدا روزه می گیرد و امساک از مفطرات می کند بس است، و شایسته است که در سحرها نماز شب را ترک نکند و تهجد به عمل آورد.

اعمال روزهای ماه رمضان

قسم چهارم

در اعمال روزهای ماه رمضان است، و آن چند چیز است:

اول: بخواند هر روز این دعا را که شیخ و سید نقل کرده اند:

[صفحه ۳۳۷]

اللهم هذا شهر رمضان الذی انزلت فیه القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان و هذا شهر الصیام و هذا شهر القیام و هذا شهر الانابه و هذا شهر التوبه و هذا شهر المغفره و الرحمه و هذا شهر العتق من النار و الفوز بالجنه و هذا شهر فیه لیله القدر التی هی خیر من الف شهر اللهم فصل علی محمدو ال محمد واعنی علی صیامه و قیامه و سلمه لی و سلمنی فیه و اعنی علیه بالفضل عونک و وفقنی فیه لطاعتک و طاعه رسولک و اولیائک صلی الله علیهم و فرغنی فیه لعبادتک و دعائک و تلاوه کتابک و اعظم لی فیه البرکه و احسن لی فیه العافیه و اصح فیه بدنی و اوسع فیه رزقی و اکفنی فیه ما اهمنی و استجب فیه دعائی و بلغنی فیه رجائی اللهم صل علی محمد و ال محمد و اذهب عنی فیه النعاس و

الکسل و السامه و الفتره و القسوه و الغفله و الغره و جنبنی فیه العلل و الأسقام و الهموم و الأحزان و الأعراض و الأمراض و الخطایا و الذنوب و اصرف عنی فیه السوء و الفحشاء و الجهد و البلاء و التعب و العناء انک سمیع الدعاء اللهم صل علی محمد و ال محمد و اعذنی فیه من الشیطان الرجیم و همزه و لمزه و نفثه و نفخه و وسوسته و تثبیطه و کیده و مکره و حبائله و خدعه و امانیه و غروره و فتنته و شرکه و احزابه و اتباعه و اشیاعه و اولیائه و شرکائه وجمیع مکائده اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارزقنا قیامه و صیامه و بلوغ الأمل فیه و فی قیامه و استکمال ما یرضیک عنی صبرا و احتسابا و ایمانا و یقینا ثم تقبل ذلک منی بالأضعاف الکثیره و الأجر العظیم یا رب العالمین اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارزقنی الحج و العمره و الاجتهاد و القوه

[صفحه ۳۳۸]

و النشاط و الانابه و التوبه و القربه و الخیر المقبول و الرغبه و الرهبه و التضرع و الخشوع و الرقه و النیه الصادقه و صدق اللسان و الوجل منک و الرجاء لک و التوکل علیک و الثقه بک و الورع عن محارمک مع صالح القول و مقبول السعی و مرفوع العمل و مستجاب الدعوه و لا تحل بینی و بین شی ء من ذلک بعرض و لا مرض و لا هم و لا غم و لا سقم و لا غفله و لا نسیان بل بالتعاهد و التحفظ لک و فیک و الرعایه لحقک و الوفاء بعهدک

و وعدک برحمتک یا ارحم الراحمین اللهم صل علی محمد و ال محمد و اقسم لی فیه افضل ما تقسمه لعبادک الصالحین و اعطنی فیه افضل ما تعطی اولیائک المقربین من الرحمه و المغفره و التحنن و الاجابه و العفو و المغفره الدائمه و العافیه و المعافاه و العتق من النار و الفوز بالجنه و خیر الدنیا و الأخره اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعل دعائی فیه الیک و اصلا و رحمتک و خیرک الی فیه نازلا و عملی فیه مقبولا و سعیی فیه مشکورا و ذنبی فیه مغفورا حتی یکون نصیبی فیه الأکثر و حظی فیه الأوفر اللهم صل علی محمد و ال محمد و وفقنی فیه للیله القدر علی افضل حال تحب ان یکون علیها احد من اولیائک و ارضاها لک ثم اجعلها لی خیرا من الف شهر و ارزقنی فیها افضل ما رزقت احدا ممن بلغته ایاها و اکرمته بها و اجعلنی فیها من عتقائک من جهنم و طلقائک من النار و سعداء خلقک بمغفرتک و رضوانک یا ارحم الراحمین اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارزقنا فی شهرنا هذا الجد و الاجتهاد و القوه و النشاط و ما تحب و ترضی اللهم رب الفجر و لیال عشر و الشفع و الوتر و رب شهر رمضان و ما انزلت فیه

[صفحه ۳۳۹]

من القرآن و رب جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل و جمیع الملائکه المقربین و رب ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب و رب موسی و عیسی و جمیع النبیین و المرسلین و رب محمد خاتم النبیین صلواتک علیه و علیهم اجمعین و اسئلک بحقک

علیهم و بحقهم علیک و بحقک العظیم لما صلیت علیه و اله و علیهم اجمعین و نظرت الی نظره رحیمه ترضی بها عنی رضی لا سخط علی بعده ابدا و اعطیتنی جمیع سؤلی و رغبتی و امنیتی و ارادتی و صرفت عنی ما اکره و احذر و اخاف علی نفسی و ما لا اخاف و عن اهلی و مالی و اخوانی و ذریتی اللهم الیک فررنا من ذنوبنا فاونا تائبین و تب علینا مستغفرین و اغفر لنا متعوذین و اعذنا مستجیرین و اجرنا مستسلمین و لا تخذلنا راهبین و امنا راغبین و شفعنا سائلین و اعطنا انک سمیع الدعاء قریب مجیب اللهم انت ربی و انا عبدک و احق من سئل العبد ربه و لم یسئل العباد مثلک کرما و جودا یا موضع شکوی السائلین و یا منتهی حاجه الراغبین و یا غیاث المستغیثین و یا مجیب دعوه المضطرین و یا ملجأ الهاربین و یا صریخ المستصرخین و یا رب المستضعفین و یا کاشف کرب المکروبین و یا فارج هم المهمومین و یا کاشف الکرب العظیم یا الله یا رحمن یا رحیم یا ارحم الراحمین صل علی محمد و ال محمد و اغفرلی ذنوبی و عیوبی و اسائتی و ظلمی و جرمی و اسرافی علی نفسی و ارزقنی من فضلک و رحمتک فانه لا یملکها غیرک و اعف عنی و اغفرلی کل ما سلف من ذنوبی و اعصمنی فیما بقی من عمری و استر علی و علی والدی و ولدی و قرابتی و اهل حزانتی و من کان منی بسبیل

[صفحه ۳۴۰]

من المؤمنین و المؤمنات فی الدنیا و الأخره فان ذلک کله بیدک و انت واسع

المغفره فلا تخيبنى يا سيدى و لا ترد دعائى و لا يدى الى نحرى حتى تفعل ذلک بى و تستجيب لى جميع ما سئلتک و تزيدنى من فضلک فانک على کل شى ء قدير و نحن اليک راغبون اللهم لک الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الکبرياء و الألاء اسئلک باسمک بسم الله الرحمن الرحيم ان کنت قضيت فى هذه الليله تنزل الملائکه و الروح فيها ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايمانا لا يشوبه شک و رضى بما قسمت لى و اتنى فى الدنيا حسنه و فى الأخره حسنه و قنى عذاب النار و ان لم تکن قضيت فى هذه الليله تنزل الملائکه و الروح فيها فاخرنى الى ذلک و ارزقنى فيها ذکرک و شکرک و طاعتک و حسن عبادتک و صل على محمد و ال محمد بافضل صلواتک يا ارحم الراحمين يا احد يا صمد يا رب محمد اغضب اليوم لمحمد و لأبرار عترته و اقتل اعدائهم بددا و احصهم عددا و لا تدع على ظهر الأرض منهم احدا و لا تغفر لهم ابدا يا حسن الصحبه يا خليفه محمد النبيين انت ارحم الراحمين البدى ء البديع الذى ليس کمثلک شى ء و الدائم غير الغافل و الحى الذى لا يموت انت کل يوم فى شأن انت خليفه محمد و ناصر محمد و مفضل محمد اسئلک ان تنصر وصى محمد و خليفه محمد و القائم بالقسط من اوصياء محمد صلواتک عليه و عليهم اعطف عليهم نصرک يا لا اله

الا انت بحق لا اله الا انت صل علی محمد و ال محمد و اجعلنی معهم فی الدنیا و الأخره و اجعل

[صفحه ۳۴۱]

عاقبه امری الی غفرانک و رحمتک یا ارحم الراحمین و کذلک نسبت نفسک یا سیدی باللطیف بلی انک لطیف فصل علی محمد و ال محمد و الطف لما تشاء اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارزقنی الحج و العمره فی عامنا هذا و تطول علی بجمیع حوائجی للأخره و الدنیا.

پس سه مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه ان ربی قریب مجیب استغفر الله ربی و اتوب الیه ان ربی رحیم ودود استغفر الله ربی و اتوب الیه انه کان غفارا اللهم اغفرلی انک ارحم الراحمین رب انی عملت سوء و ظلمت نفسی فاغفرلی انه لا یغفر الذنوب الا انت استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم الحلیم العظیم الکریم الغفار للذنب العظیم و اتوب الیه استغفر الله ان الله کان غفورا رحیما.

پس این دعا را بخوانید: اللهم انی اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل فیما تقضی و تقدر من الأمر العظیم المحتوم فی لیله القدر من القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم المکفر عنهم سیئاتهم و ان تجعل فیما تقضی و تقدر ان تطیل عمری و توسع رزقی و تؤدی عنی امانتی و دینی امین رب العالمین اللهم اجعل لی من امری فرجا و مخرجا و ارزقنی من حیث احتسب و من حیث لا احتسب و احرسنی من حیث احترس و من حیث لا احترس و صل علی محمد و

ال محمد و سلم کثیرا.

دوم: و فرموده انـد: می خوانی این تسبیحات را در هر روز مـاه رمضـان از اول تـا به آخر، و آن ده جزء است هز جزء است هر جزء آن مشتمل بر ده

[صفحه ۳۴۲]

سبحان الله:

۱ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سـبحان الله خالق کل شـی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله السـمیع الذی لیس شـی ء اسـمع منه یسـمع من فوق عرشه ما تحت سـبع ارضـین و یسمع ما فی ظلمات البر و البحر و یسمع الأنین و الشکوی و یسمع السر و اخفی و یسمع و ساوس الصدور و لا یصم سمعه صوت.

۲ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سـبحان الله خالق کل شـی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله البصـیر الـذی لیس شـی ء ابصـر منه یبصـر من فوق عرشه ما تحت سـبع ارضـین و یبصـر ما فی ظلمات البر و البحر لا تـدرکه الأبصار و هو یـدرک الأبصار و هو اللطیف الخبیر لا تغشـی بصـره الظلمه و لا یسـتتر منه بستر و لا یواری منه جدار و لا یغیب عنه بر و لا بحر و لا یکن منه جبل ما فی اصله و لا قلب ما فیه و لا جنب ما فی قلبه و لا یستتر منه

صغیر و لا کبیر و لا یستخفی منه صغیر لصغره و لا یخفی علیه شی ء فی الأرض و لا فی السماء هو الذی یصورکم فی الأرحام کیف یشاء لا اله الا هو العزیز الحکیم.

[صفحه ۳۴۳]

۳ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله الذی ینشی ء السحاب الثقال و یسبح الرعد حمده و الملائکه من خیفته و یرسل الصواعق فیصیب بها من یشاء و یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته و ینزل الماء من السماء بکلمته و ینبت و النبات بقدرته و یسقط الورق بعلمه سبحان الله الذی لا یعزب عنه مثقال ذره فی الأرض و لا فی السماء و لا اصغر من ذلک و لا اکبر الا فی کتاب مبین.

۴ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله الذی یعلم ما تحمل کل انثی و ما تغیض الأرحام و ما تزداد و کل شی ء عنده بمقدار عالم الغیب و الشهاده الکبیر المتعال سواء منکم من اسر القول و من جهر به و من هو مستخف باللیل و سارب بالنهار له معقبات من بین یدیه و من خلفه یحفظونه من امر الله سبحان الله

الذی یمیت الاحیاء و یحیی الموتی و یعلم ما تنقص الأرض منهم و یقر فی الأرحام ما یشآء الی اجل مسمی.

۵ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله

[صفحه ۳۴۴]

خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا ـ یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله مالک الملک تؤتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و تعز من تشاء و تذل من تشاء بیدک الخیر انک علی کل شی ء قدیر تولج اللیل فی النهار و تولج النهار فی اللیل تخرج الحی من المیت و تخرج المیت من الحی و ترزق من تشاء بغیر حساب.

۶ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله الذی عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو و یعلم ما فی البر و البحر و ما تسقط من ورقه الا یعلمها و لا حبه فی ظلمات الأرض و لا رطب و لا یابس الا فی کتاب مبین.

۷ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان

الله الـذی لاـ یحصـی مـدحته القائلون و لا یجزی بالائه الشاکرون العابـدون و هو کما قال و فوق ما نقول و الله سـبحانه کما اثنی علی نفسی و لا یحیطون بشی ء من علمه الا بما شاء وسع کرسیه السموات

[صفحه ۳۴۵]

و الأرض و لا یؤده حفظهما و هو العلی العظیم.

۸ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سـبحان الله خالق کل شـی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله الـذی یعلم ما یلج فی الأرض و ما یخرج منها و ما ینزل من السـماء و ما یعرج فیها و لا یشـغله ما یلج فی الأرض و ما یخرج منها عما ینزل من السـماء و ما یعرج فیها و لا یشغله ما ینزل من السماء و ما یعرج فیها عما یلج فی الأرض و ما یخرج منها و لا یشغله علم شی ء عن علم شی ء و لا یشغله خلق شی ء عن خلق شی ء و لا حفظ شی ء عن حفظ شی ء و لا یساویه شی ء و لا یعدله شی ء لیس کمثله شی ء و هو السمیع البصیر.

۹ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سـبحان الله خالق کل شـی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سبحان الله مداد کلماته سبحان الله رب العالمین سبحان الله فاطر السموات و الأرض جاعل الملائکه رسلا اولی اجنحه مثنی و ثلاث و

رباع یزیـد فی الخلق ما یشاء ان الله علی کل شـی ء قـدیر ما یفتـح الله للناس من رحمه فلا ممسک لها و ما یمسک فلا مرسل له من بعده و هو العزیز الحکیم.

۱۰ – سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله

[صفحه ۳۴۶]

خالق الأزواج کلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوی سبحان الله خالق کل شی ء سبحان الله خالق ما یری و ما لا یری سـبحان الله مـداد کلماته سـبحان الله رب العالمین سـبحان الله الـذی یعلم ما فی السـموات و ما فی الأرض ما یکون من نجوی ثلاـثه الا هو رابعهم و لا خمسه الا هو سادسـهم و لا ادنی من ذلک و لا اکثر الا هو معهم اینما کانوا ثم ینبئهم بما عملوا یوم القیمه ان الله بکل شی ء علیم.

سوم: و نیز فرموده انـد: می خوانی این صـلوات را در هر روز ماه رمضان: ان الله و ملائکته یصـلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه و سـلموا تسـلیما لبیک یا رب و سـعدیک و سـبحانک اللهم صل علی محمـد و ال محمـد و بارک علی محمـد و ال محمد کما صلیت و بارکت علی ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید اللهم ارحم محمدا و ال محمد کما رحمت ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید اللهم سلم علی محمد و ال محمد کما سلمت علی نوح فی العالمین اللهم امنن علی محمد و ال محمد کما مننت علی موسـی و هرون اللهم صل علی محمد و ال محمد کما شرفتنا به اللهم صل علی محمد و ال محمد کما هدیتنا به اللهم صل علی محمد

و ال محمد و ابعثه مقاما محمودا يغبطه بع الأولون و الأخرون على محمد و اله السلام كلما طلعت شمس او غربت على محمد و اله السلام كلما طرفت عين او برقت على محمد و اله السلام كلما ذكر السلام على محمد و اله السلم كلما سبح الله ملك او قدسه السلام على محمد و اله فى الأولين و السلام على

[صفحه ۳۴۷]

محمد و اله فى الأخرين و السلام على محمد و اله فى الدنيا و الأخره اللهم رب البلد الحرام و رب الركن و المقام و رب الحل و الحرام ابلغ محمدا نبيك عنا السلام اللهم اعط محمدا من البهاء و النضره و السرور و الكرامه و الغبطه و الوسيله و المنزله و المقام و الشرف و الرفعه و الشفاعه عندك يوم القيمه افضل ما تعطى احدا من خلقك و اعط محمدا فوق ما تعطى الخلائق من الخير اضعافا كثيره لا يحصيها غيرك اللهم صل على محمد و ال محمد اطيب و اطهر و ازكى و انمى و افضل ما صليت على احد من الأولين و الأخرين و على احد من خلقك يا ارحم الراحمين اللهم صل على على اميرالمؤمنين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من شرك فى دمه اللهم صل على فاطمه بنت نبيك محمد عليه و اله السلام و العن من اذى نبيك فيهما اللهم صل على الحسن و الحسين امامى المسلمين و وال من والاهما و عاد من عاداهما و ضاعف العذاب على من شرك دمائهما اللهم صل على على بن الحسين امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب

على من ظلمه اللهم صـل على محمـد بن على امـام المسـلمين و وال من والاـه و عاد من عاداه و ضاعف العـذاب على من ظلمه اللهم صل على جعفر بن محمـد امام المسـلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العـذاب على من ظلمه اللهم صل على موسى بن جعفر امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من شرك فى دمه اللهم صل على على بن موسى امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب

[صفحه ۳۴۸]

على من شـرك فى دمه اللهم صل على محمد بن على امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من ظلمه اللهم صل على على بن محمـد امام المسـلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العـذاب على من ظلمه اللهم صـل على الحسن بن على امـام المسـلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العـذاب على من ظلمه اللهم صل على الخلف من بعده امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و عجل فرجه اللهم صل على القاسم و الطاهر ابنى نبيك اللهم صل على رقيه بنت نبيـك و العن من اذى نبيك فيها اللهم صل على ام كلثوم بنت نبيك و العن من اذى نبيك فيها اللهم صل على ذريه نبيك اللهم اخلف نبيـك فى اهل بيته اللهم مكن لهم فى الأرض اللهم اجعلنا من عـددهم و مـددهم و انصارهم على الحق فى السـر و العلانيه اللهم اطلب بذحلهم و وترهم و دمائهم و كف عنا و عنهم

و عن کل مؤمن و مؤمنه باس کل باغ و طاغ و کل دابه انت اخذ بناصیتها انک اشد باسا و اشد تنکیلا. سید بن طاووس فرموده: و می گوئی: یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی و یا ولیی فی نعمتی و یا غایتی فی رغبتی انت الساتر عورتی و المؤمن روعتی و المقیل عثرتی فاغفرلی خطیئتی یا ارحم الراحمین. و می گویی: اللهم انی ادعوک لهم لا ـ یفرجه غیرک و لرحمه لا تنال الا بک و لکرب لا یکشفه الا انت و لرغبه لا تبلغ الا بک و لحاجه لا یقضیها الا انت اللهم فکما کان من شانک ما اذنت لی به من مسئلتک و رحمتنی به من ذکرک فلیکن من شانک سیدی الاجابه لی فیما دعوتک و عوائد

[صفحه ۳۴۹]

الافضال فیما رجوتک و النجاه مما فزعت الیک فیه فان لم اکن اهلا ان ابلغ رحمتک فان رحمتک اهل ان تبلغنی و تسعنی و ان لم اکن للاجابه اهلا فانت اهل الفضل و رحمتک و سعت کل شی ء فلتسعنی رحمتک یا الهی یا کریم اسئلک بوجهک الکریم ان تصلی علی محمد و اهل بیته و ان تفرج همی و تکشف کربی و غمی و ترحمنی برحمتک و ترزقنی من فضلک انک سمیع الدعاء قریب مجیب.

چهارم: و نیز شیخ و سید فرموده اند: در هر روز بخوان: اللهم انی اسالک من فضلک بافضله و کل فضلک فاضل اللهم انی اسئلک بفضلک کله اللهم انی اسئلک من رزقک باعمه و کل رزقک عام اللهم انی اسئلک برزقک کله اللهم انی اسئلک من عطائک باهناه و کل عطائک هنیی ء اللهم انی اسئلک بعطائک کله اللهم انی اسئلک من

خیرک باعجله و کل خیرک عاجل اللهم انی اسئلک بخیرک کله اللهم انی اسئلک من احسانک باحسنه و کل احسانک حسن اللهم انی اسئلک باحسانک کله اللهم انی اسئلک بما تجیبنی به حین اسئلک فاجبنی یا الله و صل علی محمد عبدک المرتضی و رسولک المصطفی و امینک و نجیبک دون خلقک و نجیبک من عبادک و نبیک بالصدق و حبیبک و صل علی رسولک و خیرتک من العالمین البشیر النذیر السراج المنیر و علی اهل بیته الأبرار الطاهرین و علی ملائکتک الذین استخلصتهم لنفسک و حجبتهم عن خلقک و علی انبیائک الذین ینبؤن عنک بالصدق و علی رسلک الذین خصصتهم بوحیک و فضلتهم علی العالمین برسالاتک و علی عبادک الصالحین الذین ادخلتهم فی رحمتک الأئمه المهتدین

[صفحه ۳۵۰]

الراشدین و اولیائک المطهرین و علی جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و ملک الموت و علی رضوان خازن الجنان و علی مالک خازن النار و روح القدس و الروح الأمین و حمله عرشک المقربین و علی الملکین الحافظین علی بالصلوه التی تحب ان یصلی بها علیهم اهل السموات و اهل الأرضین صلوه طیبه کثیره مبارکه زاکیه نامیه ظاهره باطنه شریفه فاضله تبین بها فضلهم علی الأولین و الأخرین اللهم اعط محمدا الوسیله و الشرف و الفضیله و اجزه خیر ما جزیت نبیا عن امته اللهم و اعط محمدا صلی الله علیه و اله مع کل زلفه زلفه و مع کل وسیله وسیله و مع کل فضیله و مع کل شرف شرفا تعطی محمدا و اله یوم القیامه افضل ما اعطیت احدا من الأولین و الأخرین اللهم و اجعل محمدا صلی الله علیه و اله ادنی المرسلین منک مجلسا

و افسحهم فی الجنه عندک منزلا و اقربهم الیک وسیله و اجعله اول شافع و اول مشفع و اول قائل و انجح سائل و ابعثه المقام المحمود الذی یغبطه به الأولون و الأخرون یا ارحم الراحمین و اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تسمع صوتی و تجیب دعوتی و تجاوز عن خطیئتی و تصفح عن ظلمی و تنجح طلبتی و تقضی حاجتی و تنجزلی ما وعدتنی و تقیل عثرتی و تغفر ذنوبی و تعفو عن جرمی و تقبل علی و لاـ تعرض عنی و ترحمنی و لاـ تعذبنی و تعافینی و لا تبتلینی و ترزقنی من الرزق اطیبه و اوسعه و لاـ تحرمنی یا رب و اقض عنی دینی وضع عنی وزری و لا تحملنی ما لا طاقه لی به یا مولای و ادخلنی فی کل خیر ادخلت فیه محمدا و ال محمد و اخرجنی من کل سوء اخرجت منه

[صفحه ۳۵۱]

محمدا و ال محمد صلواتک علیه و علیهم و السلام علیه و علیهم و رحمه الله و برکاته.

پس سه مرتبه بگو: اللهم انی ادعوک کما امرتنی فاستجب لی کما وعدتنی. پس بگو: اللهم انی اسئلک قلیلا من کثیر مع حاجه بی الیه عظیمه و غناک عنه قدیم و هو عندی کثیر و هو علیک سهل یسیر فامنن علی به انک علی کل شی ء قدیر امین رب العالمین.

پنجم: خواندن این دعا است: اللهم انی ادعوک کما امرتنی فاستجب لی کما وعدتنی. و چون طولانی است به جهت اختصار آن را ذکر نکردیم، هرکه طالب است به اقبال یا زاد المعاد رجوع کند.

ششم: شیخ مفید در کتاب مقنعه روایت کرده، از ثقه ی جلیل

علی بن مهزیار، از حضرت امام محمد تقی علیه السلام که مستحب است آن که بسیار بگوئی در هر وقت از شب و روز ماه رمضان از و اول ماه تا آخر: یاذا الذی کان قبل کل شی ء ثم خلق کل شی ء ثم یبقی و یفنی کل شی ء یاذا الذی لیس کمثله شی ء و یاذا الذی لیس فی السموات العلی و لا فی الأرضین السفلی و لا فوقهن و لا تحتهن و لا بینهن اله یعبد غیره لک الحمد حمدا لا یقوی علی احصائه الا انت فصل علی محمد و ال محمد صلوه لا یقوی علی احصائها الا انت.

هفتم: شیخ کفعمی در بلد الأمین و مصباح، از اختیار سید بن باقی نقل کرده: که هرکه بخواند این دعا را در هر روز ماه رمضان بیامرزد حق تعالی گناهان چهل ساله ی او را: اللهم رب شهر رمضان الذی انزلت فیه القرآن و افترضت علی عبادک فیه الصیام ارزقنی حج بیتک

[صفحه ۳۵۲]

الحرام فی هذا العام و فی کل عام و اغفرلی الذنوب العظام فانه لا یغفرها غیرک یاذا الجلال و الاکرام.

هشتم: در هر روز صد مرتبه این ذکر را بگوید محدث فیض در خلاصه الأذکار ذکر فرموده: سبحان الضار النافع سبحان القاضی بالحق سبحان العلی الأعلی سبحانه و بحمده سبحانه و تعالی.

نهم: شیخ مفید در مقنعه فرموده: و از سنن ماه رمضان صلوات فرستادن بر رسول خدا صلی الله علیه و آله است در هر روز صد مرتبه، و اگر زیادتر فرستاد افضل است.

اعمال مخصوصه

اشاره

مطلب دوم:

در اعمال مخصوصه ی شب و روز ماه مبارک رمضان است:

شب اول: و در آن چند عمل است:

اول: آن که طلب هلال کند، و

بعضی استهلال این ماه را واجب دانسته اند.

دوم: چون رؤیت هلال کرده اشاره به هلال نکنـد بلکه رو به قبله کند و دست ها را به آسـمان بلند کند و خطاب کند هلال را و بگوید: ربی و ربک الله رب العالمین اللهم اهله علینا بالأمن و الایمان و السـلامه و الاسـلام و المسارعه الی ما تحب و ترضـی اللهم بارک لنا فی شـهرنا هذا و ارزقنا خیره و عونه و اصـرف عنا ضـره و شـره و بلائه و فتنته. و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون رؤیت می کرد هلال ماه رمضـان را روی شـریف را به جـانب قبله می فرمود و می گفت: اللهم اهله علینا بالأمن و الایمان و السلامه و الاسلام و العافیه المجلله و دفاع

[صفحه ۳۵۳]

الأسـقام و العون علی الصـلوه و الصیام و القیام و تلاوه القرآن اللهم سلمنا لشهر رمضان و تسلمه منا و سلمنا فیه حتی ینقضی عنا شهر رمضان و قد عفوت عنا و غفرت لنا و رحمتنا.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است: که چون رؤیت هلال نمودی بگو: اللهم قد حضر شهر رمضان و قد افترضت علینا صیامه و انزلت فیه القرآن هـدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان اللهم اعنا علی صـیامه و تقبله منا و سـلمنا فیه و سـلمنا منه و سلمه لنا فی یسر منک و عافیه انک علی کل شی ء قدیر یا رحمن یا رحیم.

سوم: بخواند دعاء چهل و سوم صـحیفه ی کامله را در وقت رؤیت هلال. سـید بن طاوس روایت کرده که روزی حضـرت امام زین العابدین علیه السلام در راهی می گذشت که نظر کرد به هلال ماه رمضان، پس

آن حضرت ایستاد و گفت: ایها الخلق المطیع الدائب السریع المتردد فی منازل التقدیر المتصرف فی فلک التدبیر امنت بمن نور بـک الظلم و اوضـح بک البهم و جعلک ایه من ایات ملکه و علامه من علامات سـلطانه فحـد بک الزمان و امتهنک بالکمال و النقصان و الطلوع و الأفول و الاناره و الکسوف فی کل ذلک انت له مطیع و الی ارادته سریع سبحانه ما اعجب ما دبر من امرک و الطف مـا صـنع فی شانـک جعلـک مفتـاح شـهر حـادث لأمر حادث فاسـئل الله ربی و ربک و خالقی و خالقک و مقـدری و مقدرک و مصوری و مصورک ان یصـلی علی محمد و ال محمد و ان یجعلک هلال برکه لا تمحقها الأیام و طهاره لا تدنسـها الأثام هلال امن الأفات و سلامه من السیئات هلال سعد لا نحس

[صفحه ۳۵۴]

فیه و یمن لا نکد معه و یسـر لا یمازجه عسر و خیر لا یشوبه شر هلال امن و ایمان و نعمه و احسان و السلامه و اسلام اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعلنا من ارضـی من طلع علیه و ازکی من نظر الیه و اسعد من تعبد لک فیه و وفقنا اللهم فیه للطاعه و التوبه و اعصـمنا فیه من الأثام و الحوبه و او زعنا فیه شکر النعمه و البسنا فیه جنن العافیه و اتمم علینا باستکمال طاعتک فیه المنه انک انت المنان الحمیـد و صـلی الله علی محمد و اله الطیبین و اجعل لنا فیه عونا منک علی ما ندبتنا الیه من مفترض طاعتک و تقبلها انک الأکرم من کل کریم و الأرحم من کل رحیم امین امین

رب العالمین.

چهارم: مجامعت با حلال خود کند، و این از خصوصیات این ماه است، و الا در ماه های دیگر جماع در شب اول مکروه است.

پنجم: غسل شب اول ماه کند، و روایت شده: که هر که در شب اول ماه رمضان غسل کند خارش بدن به او نرسد تا ماه رمضان آینده.

ششم: در نهر جاری غسل کند، و سی کف آن بر سر بریزد تا با طهارت معنوی باشد تا ماه رمضان آینده.

هفتم: زیارت قبر امام حسین علیه السلام کند تا گناهانش ریخته شود و ثواب حجاج و معتمرین آن سال را دریابد.

هشتم: از این شب ابتدا کند به خواندن هزار رکعت نماز این ماه به نحوی که در آخر قسم دوم ذکر شد.

نهم: دو رکعت نماز کند در این شب در هر رکعت حمد و سوره ی انعام بخواند، و سؤال کند که حق تعالی کفایت کند او را و نگاه دارد او را

[صفحه ۳۵۵]

از آنچه می ترسد و از دردها.

دهم: بخواند دعای اللهم ان هذا الشهر المبارک که در شب آخر ماه شعبان گذشت.

یازدهم: بعد از نماز مغرب دست ها را بلند کند و بخواند این دعاء وارد از حضرت جواد علیه السلام را که در اقبال است: اللهم یا من یملك التدبیر و هو علی کل شی ء قدیر یا من یعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور و تجن الضمیر و هو اللطیف الخبیر اللهم اجعلنا ممن نوی فعمل و لا تجعلنا ممن شقی فکسل و لا ممن هو علی غیر عمل یتکل اللهم صحح ابداننا من العلل و اعنا علی ما افترضت علینا من العمل حتی ینقضی عنا شهرک هذا و قد ادینا مفروضک فیه علینا

اللهم اعنا على صيامه و وفقنا لقيامه و نشطنا فيه للصلوه و لا تحجبنا من القرائه و سهل لنا فيه ايتاء الزكوه اللهم لا تسلط علينا و صبا و لا تعبا و لا سقما و لا عطبا اللهم ارزقنا الافطار من رزقك الحلال اللهم سهل لنا فيه ما قسمته من رزقك من رزقك و يسر ما قدرته من امرك و اجعله حلالا طيبا نقيا من الأثام خالصا من الأصار و الأجرام اللهم لا تطعمنا الا طيبا غير خبيث و لا حرام و اجعل رزقك لنا حلالا لا يشوبه دنس و لا اسقام يا من علمه بالسر كعلمه بالاعلان يا متفضلا على عباده بالاحسان يا من هو على كل شی ء قدير و بكل شی ء عليم خبير الهمنا ذكرك و جنبنا عسرك و انلنا يسرك و اهدنا للرشاد و وفقنا للسداد و اعصمنا من البلايا وصنا من الأوزار و الخطايا يا من لا يغفر عظيم الذنوب غيره و لا يكشف السوء الا هو يا ارحم الراحمين و اكرم الأكرمين صل على محمد و اهل بيته

[صفحه ۳۵۶]

الطيبين و اجعل صيامنا مقبولا و بالبر و التقوى موصولا و كذلك فاجعل سعينا مشكورا و قيامنا مبرورا و قرآننا مرفوعا و دعائنا مسموما و اهدنا للحسنى و جنبنا العسرى و يسرنا لليسرى و اعل لنا الدرجات و ضاعف لنا الحسنات و اقبل منا الصوم و الصلوه و اسمع منا الدعوات و اغفر لنا الخطئيات و تجاوز عنا السيئات و اجعلنا من العالمين الفائزين و لا تجعلنا من المغضوب عليهم و لا الضالين حتى ينقضی شهر رمضان عنا و قد قبلت فيه صيامنا و قيامنا و زكيت فيه اعمالنا و غفرت فيه

ذنوبنا و اجزلت فیه من کل خیر نصیبنا فانک الا له المجیب والرب القریب و انت بکل شی ء محیط.

دوازدهم: بخواند در این شب این دعای مأثور از حضرت صادق علیه السلام را که در اقبال است: اللهم رب شهر رمضان منزل القرآن هذا شهر رمضان الذی انزلت فیه القرآن فیه ایات بینات من الهدی و الفرقان اللهم ارزقنا صیامه و اعنا علی قیامه اللهم سلمه لنا و سلمنا فیه و تسلمه منا فی یسر منک و معافاه و اجعل فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم و فیما تفرق من الأمر الحکیم فی لیله القدر من القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم المکفر عنهم سیئاتهم و اجعل فیما تقضی و تقدر ان تطیل لی فی عمری و توسع علی من الرزق الحلال.

سیزدهم: بخواند دعای چهل و چهارم صحیفه ی کامله را.

چهاردهم: بخواند: اللهم ان هذا شهر رمضان ...، که سید در

[صفحه ۳۵۷]

اقبال نقل فرموده و بسیار طولانی است.

پانزدهم: بخواند: اللهم انه قد دخل شهر رمضان اللهم رب شهر رمضان الذی انزلت فیه القرآن و جعلته بینات من الهدی و الفرقان اللهم فبارک لنا فی شهر رمضان و اعنا علی صیامه و صلواته و تقبله منا. روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون ماه رمضان داخل می شد این دعا را می خواندند.

شانزدهم: و نیز روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در شب اول ماه رمضان این دعا را می خواندند: الحمد لله الذی اکرمنا بک ایها الشهر المبارک اللهم فقونا علی صیامنا و قیامنا و ثبت اقدامنا و انصرنا

على القوم الكافرين اللهم انت الواحد فلا ولد لک و انت الصمد فلا شبه لک و انت العزيز فلا يعزک شی ء و انت الغنی و انا الفقير و انت المولی و انا العبد و انت الغفور و انا المذنب و انت الرحيم وانا المخطی ء و انت الخالق و انا المخلوق و انت الحی و انا الميت اسئلک برحمتک ان تغفر لی و ترحمنی و تجاوز عنی انک علی کل شی ء قدير.

هفدهم: مستحب خواندن دعای جوشن کبير در اول ماه رمضان.

هجدهم: بخواند دعاء حج را که در اول ماه گذشت.

نوزدهم: چون ماه رمضان شروع شود سزاوار است تکثير تلاوت قرآن. و مروی است که حضرت صادق عليه السلام در وقت تلاوت قرآن قبل از قرائت اين دعا را می خواندند: اللهم انی اشهد ان هذا کتابک المنزل من عندک علی رسولک محمد بن عبدالله صلی الله عليه و اله

[صفحه ۳۵۸]

و کلامک الناطق علی لسان نبيک جعلته هاديا منک الی خلقک و حبلا متصلا فما بينک و بين عبادک اللهم انی نشرت عهدک و کتابک اللهم فاجعل نظری فيه عباده و قرائتی فيه فکرا و فکری فيه اعتبارا و اجعلنی ممن اتعظ ببيان مواعظک فيه و اجتنب معاصيک و لا تطبع عند قرائتی علی سمعی و لا تجعل علی بصری غشاوه و لا تجعل قرائتی قرائه لا تدبر فيها بل اجعلنی اتدبر اياته و احکامه اخذا بشرايع دينک و لا تجعل نظری فيه غفله و لا قرائتی هذرا انک انت الرؤف الرحيم. و بعد از قرائت قرآن مجيد اين دعا را می خواندند: اللهم انی قد قرأت ما قضيت من کتابک الذی انزلته علی نبيک الصادق صلی الله عليه و

اله فلـک الحمـد ربنـا اللهم اجعلنی ممن یحل حلاله و یحرم حرامه و یؤمن بمحکمه و متشابهه و اجعله لی انسا فی قبری و انسـا فی حشری و اجعلنی ممن ترقیه بکل ایه قراها درجه فی اعلا علیین امین رب العالمین.

روز اول

روز اول: و در آن چند عمل است:

اول: غسل کردن در آب جاری و ریختن سی کف بر سر که باعث ایمنی از جمیع دردها و بیماری ها است در تمام سال.

دوم: کفی از گلاب بر رو بزند تا از خواری و پریشانی نجات یابد، و قدری هم بر سر خود بزند تا در آن سال از سـرسام ایمن شود.

سوم: دو رکعت نماز اول ماه و تصدق را به عمل آورد.

چهارم: دو رکعت نماز کند، در رکعت اول حمد و انا فتحنا، و در رکعت دوم حمد و هر سوره که خواهد بخواند تا حق تعالی جمیع بدی ها

[صفحه ۳۵۹]

را در آن سال از او دور گرداند و در حفظ خدا باشد تا سال آینده.

پنجم: بعد از طلوع فجر این دعا بخواند: اللهم قد حضـر شهر رمضان و قد افترضت علینا صیامه و انزلت فیه القران هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان اللهم اعنا علی صـیامه و تقبله منا و تسـلمه منا و سـلمه لنا فی یسـر منک و عافیه انک علی کل شی ء قدیر.

ششم: بخواند دعاء چهل و چهارم صحیفه ی کامله را اگر در شب نخوانده.

هفتم: علامه ی مجلسـی در زاد المعاد فرموده: کلینی و شیخ طوسی و دیگران به سند صحیح روایت کرده اند، که حضرت امام موسی کاظم علیه السلام فرمود که: در ماه مبارک رمضان در اول سال یعنی روز اول ماه چنانچه

علمـاء فهمیـده انـد این دعـا را بخوان. و فرمود که: هر که این دعـا را از برای رضای خـدا و بی شائبه ی اغراض فاسـد ه و ریاء بخواند در آن سال به او نرسد فتنه و گمراهی و نه آفتی که ضرر رساند به دین او یا بدن او، و حق تعالی او را حفظ کند از شر آنچه در آن سـال واقع می شود از بلاها، و دعا این است: اللهم انی اسـئلک باسـمک الـذی دان له کل شـی ء و برحمتک التی وسـعت کل شـی ء و بعظمتک التی تواضع لها کل شی ء و بعزتک التی قهرت کل شی ء و بقوتک التی خضع لها کل شی ء و بجبروتک التی غلبت کل شی ء و بعملک الذی احاط بکل شی ء یا نور یا قدوس یا اول قبل کل شی ء و یا باقیا بعد کل شی ء یـا الله یـا رحمـن صـل علی محمـد و ال محمـد و اغفرلی الـذنوب الـتی تغیر النعـم و اغفرلی الـذنوب الـتی تنزل النقم و اغفرلی الذنوب التی تقطع الرجاء و اغفر

[صفحه ۳۶۰]

لی الـذنوب الـتی تـدیل الأعـداء و اغفرلی الـذنوب التی ترد الـدعاء و اغفر لی الـذنوب التی یسـتحق بهـا نزول البلاـء و اغفرلی الـذنوب التی تحبس غیث السـماء و اغفرلی الـذنوب التی تکشف الغطاء و اغفرلی الـذنوب التی تعجل الفناء و اغفرلی الـذنوب التی تورث الندم و اغفرلی الذنوب التی تهتک العصم و البسـنی درعک الحصـینه التی لا ترام و عافنی من شـر ما احاذر باللیل و النهار فی مسـتقبل سـنتی هذه اللهم رب السـموات السـبع و رب الأرضین السبع و ما فیهن و ما بینهن و رب العرش العظیم و رب السبع المثانی و القرآن

العظیم و رب اسرافیل و میکائیل و جبرئیل و رب محمد صلی الله علیه و اله سید المرسلین و خاتم النبیین اسئلک بک و بما سمیت به نفسک یا عظیم انت الذی تمن بالعظیم و تدفع کل محذور و تعطی کل جزیل و تضاعف الحسنات بالقلیل و بالکثیر و تفعل ما تشاء یا قدیر یا الله یا رحمن صل علی محمد و اهل بیته و البسنی فی مستقبل سنتی هذه سترک و نضر وجهی بنورک و احبنی بمحبتک و بلغنی رضوانک و شریف کرامتک و جسیم عطیتک و اعطنی من خیر ما عندک و من خیر ما انت معطیه احدا من خلقک و البسنی مع ذلک عافیتک یا موضع کل شکوی و یا شاهد کل نجوی و یا عالم کل خفیه و یا دافع ما تشاء من بلیه یا کریم العفو یا حسن التجاوز توفنی علی مله ابراهیم و فطرته و علی دین محمد صلی الله علیه و اله و سنته و علی خیر الوفاه فتوفنی موالیا لأولیائک و معادیا لأعدائک اللهم و جنبنی فی هذه السنه کل عمل او قول او فعل یباعدنی منک و اجلبنی الی کل عمل او قول او فعل

[صفحه ۳۶۱]

یقربنی منک فی هذه السنه یا ارحم الراحمین و امنعنی من کل عمل او قول او فعل یکون منی اخاف ضرر عاقبته و اخاف مقتک ایای علیه حذار ان تصرف وجهک الکریم عنی فاستوجب به نقصا من حظ لی عندک یا رؤف یا رحیم اللهم اجعلنی فی مستقبل سنتی هذه فی حفظک و فی جوارک و فی کنفک و جللنی ستر عافیتک وهب لی کرامتک عز جارک و جل ثناؤک و

لا اله غیرک اللهم اجعلنی تابعا لصالحی من مضی من اولیائک و الحقنی بهم و اجعلنی مسلما لمن قال بالصدق علیک منهم و اعوذبک اللهم ان تحیط بی خطیئتی و ظلمی و اسرافی علی نفسی و اتباعی لهوای و اشتغالی بشهواتی فیحول ذلک بینی و بین رحمتک و رضوانک فاکون منسیا عندک متعرضا لسخطک و نقمتک اللهم وفقنی لکل عمل صالح ترضی به عنی و قربنی الیک زلفی اللهم کما کفیت نبیک محمدا صلی الله علیه و اله هول عدوه و فرجت همه و کشفت غمه و صدقته وعدک و انجزت له عهدک اللهم فبذلک فاکفنی هول هذه السنه و افاتها و اسقامها و فتنتها و شرورها و احزانها و ضیق المعاش فیها و بلغنی برحمتک کمال العافیه بتمام دوام النعمه عندی الی منتهی اجلی اسئلک سؤال من اساء و ظلم و استکان و اعترف و اسئلک ان تغفرلی ما مضی من الذنوب التی حصرتها حفظتک و احصتها کرام ملائکتک علی و ان تعصمنی الهی من الذنوب فیما بقی من عمری الی منتهی اجلی یا الله یا رحمن یا رحیم صل علی محمد و اهل بیت محمد و اتنی کل ما سئلتک و رغبت الیک فیه فانک امرتنی بالدعاء و تکفلت لی بالاجابه یا ارحم الراحمین.

[صفحه ۳۶۲]

فقیر گوید: که سید این دعا را در شب اول ماه ذکر فرموده.

روز ششم:

سنه ی دویست و یک مردم بیعت کردند با حضرت امام رضا علیه السلام، و سید روایت کرده که برای شکرانه ی این نعمت دو رکعت نماز در این روز بگذارند، در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه توحید بخوانند.

شب سیزدهم: اول لیالی بیض است، و

در آن سه عمل است:

اول: غسل.

دوم: چهار رکعت نماز، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید.

سوم: دو رکعت نماز که در شب سیزدهم رجب و شعبان نیز خوانده می شود، در هر رکعت بعد از حمد یس و تبارک الملک و توحید بخواند. و در شب چهاردهم این نماز خوانده می شود به چهار رکعت به دو سلام، و در سابق در شرح دعای مجیر گذشت که هر که آن را در ایام البیض ماه رمضان بخواند گناهانش آمرزیده شود اگرچه به عدد قطرات باران و برگ درختان و ریگ بیابان باشد.

شب پانزدهم: از لیالی متبرکه است، و در آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

سوم: شش رکعت نماز به حمد و یس و تبارک و توحید.

چهارم: صد رکعت نماز، در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید

[صفحه ۳۶۳]

بخواند.

شیخ مفید در مقنعه، از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده، که هر که این عمل را بجا آورد حق تعالی بفرستد به سوی او ده ملائکه که دفع کند از او دشمنان او را از جن و انس، و بفرستد سی فرشته نزد موت او که او را ایمن کنند از آتش.

پنجم: روایت شده که از حضرت صادق علیه السلام سؤال کردند که چه می فرمائی در حق کسی که حاضر شود نزد قبر حسین علیه السلام در شب نیمه ی ماه رمضان؟. فرمود: به به کسی که نماز گذارد نزد قبر آن حضرت در شب نیمه ی ماه رمضان ده رکعت بعد از نماز عشاء و این نماز غیر از نافله ی شب باشد، و بخواند در هر رکعت بعد از حمد قل هو الله حد ده مرتبه، و

پناه ببرد به خداوند تعالی از آتش جهنم حق تعالی او را آزاد از آتش ثبت فرماید، و از دنیا نرود تا در خواب به بیند ملائکه که بشارت دهند او را به بهشت و ملائکه که ایمن گردانند او را از آتش.

روز نیمه

سنه ی دوم ولادت با سعادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام واقع شد. و شیخ مفید فرموده: که تولد امام محمد تقی علیه السلام در سنه ی صد و نود و پنج در این روز بود، لکن مشهور در غیر این روز است. به هر حال روز بسیار شریفی است و صدقات و مبرات در آن فضیلت بسیار دارد.

شب هفدهم

شب بسیار مبارکی است، و در آن شب لشکر حضرت رسول

[صفحه ۳۶۴]

صلی الله علیه و آله با لشکر کفار قریش ملاقات کردند در بدر در روزش جنگ بدر واقع شد، و حق تعالی لشکر آن حضرت را بر مشرکین ظفر داد، و آن اعظم فتوحات اسلام بود. لهذا علماء فرموده اند که در آن روز مستحب است صدقه و شکر خدا بسیار نمودن و غسل و عبادت در شبش نیز فضیلت عظیم دارد.

مؤلف گوید: که روایات بسیار وارد شده که در آن شب بدر حضرت رسول صلی الله علیه و آله با اصحاب فرمود: کیست امشب برای ما برود از چاه آب بکشد بیاورد؟. اصحاب سکوت کردند و هیچ کدام اقدام بر این کار نکردند. حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام مشکی برداشت به طلب آب بیرون رفت و آن شب شبی بود سرد و باد می آمد و ظلمت داشت، پس رسید به چاه آب و آن چاهی بود بسیار گود و تاریک و آن حضرت دلوی نیافت تا از چاه آب بکشد لاجرم به چاه پایین رفت و مشک را پر کرد و بیرون آمد رو کرد به آمدن ناگاه باد سختی برخورد به آن حضرت که آن جناب از سختی آن نشست تا برطرف شد، پس برخاست و حرکت فرمود که

ناگاه باد سختی دیگر مانند آن آمد آن حضرت نشست تا او نیز در شد دیگر باره برخواست برود مرتبه ی سوم نیز همان نحو بادی رسید و آن حضرت نشست، و چون رد شد برخاست و خود را به حضرت رسول صلی الله علیه و آله رسانید. حضرت پرسید که: یا اباالحسن برای چه دیر آمدی؟. عرض کرد: که سه مرتبه بادی به من رسید که بسیار سخت بود و را لرزه فرا گرفت و مکثم به جهت بر طرف شدن آن بادها بود. فرمود: آیا دانستی آن ها چه بود یا علی؟.

[صفحه ۳۶۵]

عرض کرد: نه. فرمود: اول جبرئیل بود با هزار فرشته که برتو سلام کرد و سلام کردند، و دیگری میکائیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و پس از آن اسرافیل بود با هزار ملائکه که سلام کرد بر تو و سلام کردند، و این ها فرود آمدند به جهت مدد ما.

فقیر گوید: که اشاره به همین است قول آن کسی که گفته که از برای امیرالمؤمنین علیه السلام در یک شب سه هزار و سه منقبت بود.

و اشاره به همین نمود سید حمیری در شعر خود در مدح آن حضرت:

اقسم بالله و الائه

و المرء عما قال مسؤل

ان علی بن ابی طالب (ع)

علی التقی و البر مجبول

کان اذا الحرب مرتها القنا

و احجمت عنها البهالیل

یمشی الی القرن و فی کفه

ابیض ماضی الحد مصقول

مشی العفرنا بین اشباله

ابرزه للقنص الغیل

ذاک الذی سلم فی لیله

علیه میکال و جبریل

میکال فی الف و جبریل فی

الف و یتلوهم سرافیل

لیله بدر مددا انزلوا

کانهم طیر ابابیل

شب نوزدهم

اول شب های قدر است، و شب قدر همان شبی است که در

تمـام سال شبی به خوبی و فضـیلت آن نمی رسـد، و عمل در آن بهتر است از عمل در هزار ماه و در آن شب تقـدیر امور سال می شود و ملائکه و روح که اعظم ملائکه است در آن شب به اذن پروردگار به زمین نازل می شونـد و به خـدمت امام زمان علیه السلام مشرف می شوند، و آنچه برای هر کس

[صفحه ۳۶۶]

مقـدر شـده است بر امام علیه السـلام عرض می کنند. و اعمال شب های قدر بر دو نوع است، یکی آن که در هر سه شب باید کرد، و دیگر آن که مخصوص است به هر شبی.

اما اول، پس آن چند چیز است:

اول: غسـل است. علامه ی مجلسـی فرموده: که غسـل این شب هـا را مقـارن غروب آفتـاب کردن بهتر است که نماز شام را با غسل بکند.

دوم: دو رکعت نماز است، در هر رکعت بعـد از حمـد هفت مرتبه توحیـد بخواند و بعد از فراغ هفتاد مرتبه اسـتغفر الله و اتوب الیه بگوید. در روایت نبوی (ص) است که از جای خود بر نخیزد تا حق تعالی او را و پدر و مادرش را بیامرزد. الخبر.

سوم: قرآن مجید را بگشاید و بگذارد در مقابل خود و بگوید: اللهم انی اسـئلك بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الأکبر و اسماؤك الحسنی و ما یخاف و یرجی ان تجعلنی من عتقائک من النار، پس هر حاجت که دارد بخواهد.

چهارم: آن که مصحف شریف را بگیرد و بر سر بگذارد و بگوید: اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق کل مؤمن مدحته فیه و بحقک علیهم فلا احد اعرف بحقک منک، پس ده مرتبه بگوید: بک یا

الله،و ده مرتبه بمحمد (ص)، و ده مرتبه بعلی (ع)، و ده مرتبه بفاطمه (ع)، و ده مرتبه بالحسن (ع)، و ده مرتبه بالحسین (ع)، و ده مرتبه بعلی بن الحسین (ع)، و ده مرتبه بمحمد بن علی (ع)، و ده مرتبه بجعفر بن محمد (ع)، و ده مرتبه بموسی بن جعفر (ع)، و ده مرتبه

[صفحه ۳۶۷]

بعلی بن موسی (ع)، و ده مرتبه بمحمد بن علی (ع)، و ده مرتبه بعلی بن محمد، و ده مرتبه بالحسن بن علی (ع)، و ده مرتبه بالحجه (عج)، پس هر حاجت که داری طلب کن.

پنجم: زیارت کند امام حسین علیه السلام را، در خبر است که چون شب قدر می شود منادی از آسمان هفتم ندا می کند از بطنان عرش که حق تعالی آمرزید هر که را که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده.

ششم: احیا بدارد این شب ها را، همانا روایت شده هر که احیا کند شب قدر را گناهان او آمرزیده شود هر چند به عدد ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها وکیل دریاها باشد.

هفتم: صدر رکعت نماز کند که فضیلت بسیار دارد، و افضل آن است که در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید بخواند.

هشتم: بخواند: اللهم انی امسیت لک عبدا داخرا لا املک لنفسی نفعا و لا ضرا و لا اصرف عنها سوءا اشهد بذلک علی نفسی و اعترف لک بضعف قوتی و قله حیلتی فصل علی محمد و ال محمد و انجزلی ما وعدتنی و جمیع المؤمنین و المؤمنات من المغفره فی هذه الیله و اتمم علی ما اتیتنی فانی عبدک المسکین المستکین الضعیف الفقیر المهین اللهم لا تجعلنی ناسیا لذکرک فیما اولیتنی و لا

غافلا لاحسانک فیما اعطیتنی و لا ایسا من اجابتک و ان ابطات عنی فی سراء او ضراء او شده او رحاء او عافیه او بلاء او بؤس او نعماء انک سمیع الدعاء. و این دعا را کفعمی از امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده که در این شب ها می خوانده در حال قیام و قعود و رکوع

[صفحه ۳۶۸]

و سجود.

و علامه ی مجلسی (ره) فرموده: که بهترین اعمال در این شب ها طلب آمرزش و دعا از برای مطالب دنیا و آخرت خود و پدر و مادر و خویشان خود و برادران مؤمن زنده و مرده ی ایشان است، و اذکار و صلوات بر محمد و آل محمد علیهم السلام آنچه مقدور شود.

و در بعضی از روایات وارد شده است که دعاء جوشن کبیر را در این سه شب بخوانند.

و روایت شده، که خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض شد: که اگر من درک کردم شب قدر را چه از خداوند خود بخواهم؟. فرمود: عافیت را.

و اما دوم، یعنی اعمال مخصوصه ی این شب ها، پس اعمال شب نوزدهم چند چیز است:

اول: صد مرتبه استغفر الله ربی و اتوب الیه.

دوم: صد مرتبه اللهم العن قتله امیرالمؤمنین.

سوم: بخواند دعاء یاذا الذی کان را که در قسم چهارم گذشت.

چهارم: بخواند: اللهم اجعل فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم و فیما تفرق من الأمر الحکیم فی لیله القدر و فی القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنوبهم المکفر عنهم سیئاتهم و اجعل فیما تقضی و تقدر ان تطیل عمری و توسع علی فی رزقی و تفعل بی کذا و کذا،

و به جای این کلمه حاجت خود را ذکر کند.

[صفحه ۳۶۹]

شب بیست و یکم

فضیلتش زیادتر از شب نوزدهم است، و باید اعمال آن شب را از غسل و احیاء و زیارت و نماز هفت قل هو الله و قرآن بر سر گرفتن و صد رکعت نماز و دعای جوشن کبیر و غیرها در این شب به عمل آورد. و در روایات تأکید شده در غسل و احیاء و جد و جهد در عبادت در این شب و شب بیست و سوم، و آن که شب قدر یکی از این دو شب است.

و در چند روایت است که از امام معصوم سؤال کردند که معین فرمائید که شب قدر کدام یک از این دو شب است، تعیین نکردند بلکه فرمودند: ما ایسر لیلتین فیما تطلب، یا آن که فرمودند: ما علیک ان تفعل خیرا فی لیلتین و نحو ذلک.

و قال شیخنا الصدوق فیما املی المشایخ فی مجلس واحد من مذهب الامامیه: و من احیی هاتین اللیلتین بمذاکره العلم فهو افضل.

و بالجمله، از این شب شروع کند به دعاهای شب های دهه ی آخر که از جمله این دعا است که شیخ کلینی در کافی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده، که فرمود: می گوئی در دهه ی آخر ماه رمضان در هر شب: اعوذ بجلال وجهک الکریم ان ینقضی عنی شهر رمضان او یطلع الفجر من لیلتی هذه و لک قبلی ذنب او تبعه تعذبنی علیه.

و کفعمی در حاشیه ی بلد الأمین نقل کرده، که حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه ی آخر بعد از فرایض و نوافل می خواند: اللهم اد عنا حق ما مضی من شهر رمضان و اغفر لنا تقصیرنا

فیه و تسلمه منا

[صفحه ۳۷۰]

مقبولا و لا تؤاخذنا باسرافنا علی انفسنا و اجعلنا من المرحومین و لا تجعلنا من المحرومین. و فرمود: هر که بگوید این را بیامرزد حق تعالی تقصیری که از او سر زده در ایام گذشته از ماه رمضان و نگه دارد او را از معاصی در بقیه ی ماه.

و از جمله سید بن طاووس در اقبال، از ابن ابی عمیر، از مرازم نقل کرده، که حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه ی آخر می خواند: اللهم انک قلت فی کتابک المنزل شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان فعظمت حرمه شهر رمضان بما انزلت فیه من القرآن و خصصته بلیله القدر و جعلتها خیرا من الف شهر اللهم و هذه ایام شهر رمضان قد انقضت و لیالیه قد تصرمت و قد صرت یا الهی منه الی ما انت اعلم به منی و احصی لعدده من الخلق اجمعین فاسئلک بما سئلک به ملائکتک المقربون و انبیاؤک المرسلون و عبادک الصالحون ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تفک رقبتی من النار و تدخلنی الجنه برحمتک و ان تتفضل علی بعفوک و کرمک وتتقبل تقربی و تستجیب دعائی و تمن علی بالأمن یوم الخوف من کل هول اعددته لیوم القیمه الهی و اعود بوجهک الکریم و بجلالک العظیم ان ینقضی ایام شهر رمضان و لیالیه و لک قبلی تبعه او ذنب تؤاخذنی به او خطیئه ترید ان تقتصها منی لم تغفرها لی سیدی سیدی سیدی اسئلک یا لا اله الا انت اذ لا اله الا انت ان کنت رضیت عنی فی هذا الشهر فازدد عنی

رضا و ان لم تکن رضیت عنی فمن الأن فارض عنی یا ارحم الراحمین یا الله یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد

[صفحه ۳۷۱]

و لم یکن له کفوا احد. و بسیار بگو: یا ملین الحدید لداود علیه السلام یا کاشف الضر و الکرب العظام عن ایوب علیه السلام ان مفرج هم یعقوب علیه السلام ای منفس غم یوسف علیه السلام صل علی محمد و ال محمد کما انت اهله ان تصلی علیهم اجمعین و افعل بی ما انت اهله و لا تفعل بی ما انا اهله.

و از جمله این دعاها است که در کافی مسندا و در مقنعه و مصباح مرسلا نقل شده، که می گوئی در لیله ی اولی یعنی در:

شب بیست و یکم

یا مولج اللیل فی النهار و مولج النهار فی اللیل و مخرج الحی من المیت و مخرج المیت من الحی یا رازق من یشآء بغیر حساب یا الله یا رحمن یا الله یا رحیم یا الله یا الله یا الله لک الأسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهدآء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و ترضینی بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره حسنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد علیه و علیهم السلام.

دعای شب بیست و دوم

یا سالخ النهار من اللیل فاذا نحن مظلمون و مجری الشمس لمستقرها بتقدیرک یا عزیز یا علیم و مقدر القمر منازل حتی عاد

[صفحه ۳۷۲]

کالعرجون القدیم یا نور کل نور و منتهی کل رغبه و ولی کل نعمه یا الله یا رحمن یا الله یا قدوس یا احد یا واحد یا فرد یا الله یا الله یا الله لک الأسمای الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و اهل بیته و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانایذهب الشک عنی و ترضینی بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره الحسنه و

قنا عـذاب النار الحریق وارزقنی فیها ذکرک و شـکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوفیق لما وفقت له محمـدا و ال محمد علیهم السلام.

دعای شب بیست و سوم

یا رب لیله القدر و جاعلها خیرا من الف شـهر و رب اللیل و النهار و الجبال و البحار و الظلم و الأنوار و الأرض و السماء یا باری ء یـا مصور یـا حنـان یـا منان یا الله یا رحمن یا الله یا قیوم یا الله یا بـدیع یا الله یا الله یا الله لک الأسـماء الحسـنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسـئلک ان تصـلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسـمی فی هذه اللیله فی السـعداء و روحی مع الشـهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشـر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و ترضـینی بما قسـمت لی و اتنا فی الـدنیا حسـنه و فی الأخره حسـنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شـکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد علیهم السلام.

[صفحه ۳۷۳]

و روایت کرده محمد بن عیسی به سند خود از صالحین علیهم السلام، که فرمودند: مکرر می کنی در شب بیست و سوم از ماه رمضـان این دعـا را در حـال سـجود و قیـام و قعود و بر هر حـالی که هستی در تمـام ماه و هر چه ممکنت شود و هر زمانی که حاضـر شـود تـو را یعنی یـادت آیـد این دعـا در روزگـار حیـاتت می گوئی بعـد از سـتایش کردن حق تعـالی به بزرگواری و فرستادن صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله: اللهم کن

لولیک فلان بن فلان، و به جای فلان بن فلان بگو: الحجه بن الحسن صلواتک علیه و علی ابائه فی هذه الساعه و فی کل ساعه ولیا و حافظا و قائدا و ناصرا و دلیلا ـ و عینا حتی تسکنه ارضک طوعا و تمتعه فیها طویلا. و می خوانی نیز: یا مدبر الأمور یا باعث من فی القبور یا مجری البحور یا ملین الحدید لداود صل علی محمد و ال محمد و افعل بی کذا و کذا، و به جای این کلمه حاجات خود را بخواهد اللیله اللیله، وبلند کن دست های خود را به سوی آسمان یعین در وقت گفتن یا مدبر الأمور تا آخر و بگو این دعا را در حال رکوع و سجود و ایستاده و نشسته، و مکرر کن آن را و بگو آن را نیز در شب آخر ماه رمضان.

دعای شب بیست و چهارم

یا فالق الاصباح و جاعل اللیل سکنا و الشمس و القمر حسسبانا یا عزیز یا علیم یا ذا المن و الطول و القوه و الحول و الفضل و الانعام و الجلال و الاکرام یا الله یا رحمن یا الله یا فرد یا وتر یا الله یا ظاهر یا باطن یا حی لا اله الا انت لک الأسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمدو ال محمد و ان

[صفحه ۳۷۴]

تجعل اسمی فی هذه اللیله و السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب بالشک عنی و رضا بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره حسنه و قنا عذاب النار

الحریق و ارزقنی فینها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلواتک علیه و علیهم.

دعای شب بیست و پنجم

یا جاعل اللیل لباسا و النهار معاشا و الأرض مهادا و الجبال اوتادا یا الله یا قاهر یا الله یا جبار یا الله یا سمیع یا الله یا قریب یا الله یا مجیب یا الله یا الله یا الله لک الأسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء واحسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و رضا بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره حسنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد علیهم السلام.

دعای شب بیست و ششم

یا جاعل اللیل و النهار ایتین یا من محا ایه اللیل و جعل ایه النهار مبصره لتبتغوا فضلا منه و رضوانا یا مفصل کل شی ء تفصیلا یا ماجد یا وهاب یا الله یا جواد یا الله یا الله یا الله لک الأسماء الحسنی

[صفحه ۳۷۵]

و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و ترضینی بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره حسنه و قنا عذبا النار الحریق وارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق

لما وفقت له محمدا و ال محمد صلی الله علیه و علیهم.

دعای شب بیست و هفتم

یا ماد الظل و لو شئت لجعلته ساکنا و جعلت الشمس علیه دلیلا ثم قبضته قبضا یسیرا یا ذا الجود و الطول و الکبریاء و الألاء لا اله الا انت عالم الغیب و الشهاده الرحمن الرحیم لا اله الا انت یا قدوس یا سلام یا مؤمن یا مهیمن یا عزیز یا جبار یا متکبر یا الله یا خالق یا باری ء یا مصور یا الله یا الله یا الله لک الأسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و ترضینی بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی الأخره حسنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلی الله علیه و علیهم.

[صفحه ۳۷۶]

دعای شب بیست و هشتم

یا خازن اللیل فی الهواء و خازن النور فی السماء و مانع السماء ان تقع علی الأرض الا باذنه و حابسهما ان تزولا یا علیم یا عظیم یا غفور یا دائم یا الله یا وارث یا باعث من فی القبور یا الله یا الله لک الأسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا

تباشـر به قلبی و ایمانا یـذهب الشک عنی و ترضـینی بما قسـمت لی و اتنا فی الـدنیا حسـنه و فی الأخره حسـنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شـکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلی الله علیه و علیهم.

دعای شب بیست و نهم

یا مکور اللیل علی النهار و مکور النهار علی اللیل یا علیم یا حکیم یا رب الأرباب و سـید السادات لا اله الا انت یا اقرب الی من حبل الورید یا الله یا الله یا الله لک الأسـماء الحسنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السعداء و روحی مع الشهداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یـذهب الشک عنی و ترضـینی بما قسـمت لی و اتنا فی الدنیا حسـنه و فی الأخره حسـنه و قنا عذاب النار الحریق و ارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلی

[صفحه ۳۷۷]

الله علیه و علیهم.

دعای شب سی ام

الحمـد لله لا شـریک له الحمـد لله کما ینبغی لکرم وجهه و عز جلاله و کما هو اهله یا قـدوس یا نور یا نور القـدس یا سـبوح یا منتهی التسبیح یا رحمن یا فاعل الرحمه یا الله یا علیم یا کبیر یا الله یا لطیف یا جلیل یا الله یا سـمیع یا بصیر یا الله یا الله یا الله لک الأسـماء الحسـنی و الأمثال العلیا و الکبریاء و الألاء اسـئلک ان تصلی علی محمد و اهل بیته و ان تجعل اسمی فی هذه اللیله فی السـعداء و روحی مع الشداء و احسانی فی علیین و اسائتی مغفوره و ان تهب لی یقینا تباشر به قلبی و ایمانا یذهب الشک عنی و ترضینی بما قسمت لی و اتنا فی الدنیا حسنه و فی

الأـخره حسنه و قنا عـذاب النار الحريق و ارزقنی فیها ذکرک و شکرک و الرغبه الیک و الانابه و التوبه و التوفیق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلی الله علیه و علیهم.

بقیه ی اعمال شب بیست و یکم:

کفعمی، از سید بن باقی نقل کرده که در شب بیست و یکم می خوانی: اللهم صل علی محمد و ال محمد واقسم لی حکما یسد عنی باب الجهل و هدی تمن به علی من کل ضلاله و غنی تسد به عنی باب کل فقر و قوه ترد بها عنی کل ضعف و عزا تکرمنی به عن کل ذل و رفعه ترفعنی بها عن کل ضعه و امنا ترد به عنی کل خوف و عافیه تسترنی بها عن کل بلاء و علما تفتح لی به کل یقین و یقینا تذهب به عنی کل شک و دعاء تبسط لی به الاجابه فی هذه اللیله و فی هذه

[صفحه ۳۷۸]

الساعه الساعه الساعه یا کریم و خوفا و تنشر لی به کل رحمه و عصمه تحول بها بینی و بین الذنوب حتی افلح بها عند المعصومین عندک برحمتک یا ارحم الراحمین.

و روایت شده، که در شب بیست و یکم حماد بن عثمان بر حضرت صادق علیه السلام وارد شد، حضرت سؤال کرد که غسل کرده ای؟. عرض کرد: بلی فدایت شوم. پس حضرت حصیری طلبید و حماد را نزدیک خود طلبید و مشغول نماز شد و پیوسته آن حضرت نماز خواند و حماد نیز خود را به آن حضرت چسبانیده بود و نماز می خواند تا از نمازهای خویش فارغ شدند، پس آن حضرت دعا کرد و حماد آمین گفت تا صبح طلوع کرد،

آن جناب اذان و اقامه گفت و بعضی از غلامان خود را طلبید و پیش ایستاد و نماز صبح خواند، در رکعت اول حمد و قدر و در دوم حمد و توحید خواند، و بعد از نماز مشغول به تسبیح و تحمید و تقدیس و ثنای بر خدا و صلوات بر پیغمبر (ص) و دعا برای مؤمنین و مؤمنات و مسلمین و مسلمات شد، پس سر به سجده نهاد و مقدار یک ساعت به جز نفس چیزی از آن جناب شنیده نشد، پس از آن این دعا را خواند: لا اله الا انت مقلب القلوب و الأبصار تا آخر دعا که در اقبال است.

و شیخ کلینی روایت کرده، که حضرت باقر علیه السلام در شب بیست و یکم و بیست و سوم دعا می خواند تا نیمه ی شب، و بعد از آن شروع می نمود به نماز خواندن. و بدان که در هر شب از شب های این دهه غسل مستحب است، و روایت شده که حضرت رسول صلی الله

[صفحه ۳۷۹]

علیه و آله در هر شب این دهه غسل می کرد و اعتکاف در این دهه مستحب است و فضیلت بسیار دارد و افضل اوقات اعتکاف است. و روایت شده، که مقابل دو حج و دو عمره است (و کان رسول الله صلی الله علیه و اله اذا کان العشر الأواخر اعتکف فی المسجد و ضربت له قبه من شعر و شمر المیزر و طوی فراشه.

و بدان که در این شب در سنه ی چهلم واقع شده شهادت مولای ما حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و در این شب تجدید می شود احزان آل محمد علیهم السلام و اشیاء ایشان. و روایت شده، که در

آن شب مانند شب شهادت امام حسین علیه السلام برداشته نشد سنگی از روی زمین مگر آن که در زیر آن خون تازه بود.

شیخ مفید فرموده: که دراین شب صلوات بسیار بفرستد و سعی و کوشش کند در نفرین بر ظالمان آل محمد علیهم السلام و لعن بر قاتل امیرالمؤمنین علیه السلام روز بیست و یکم روز قتل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، و مناسب است زیارت آن جناب و کلمات حضرت خضر علیه السلام که به منزله ی زیارت آن حضرت است در این روز.

شب بیست و سوم:

در هدیه الزائر ذکر شده، از دو شب قدر سابق افضل است. و از احادیث بسیار مستفاد می شود که شب قدر همین است و این شب جهنی است، و در این شب جمیع امور بر وفق حکمت مقدر می گردد. و از برای این شب غیر از اعمالی که با دو شب سابق شریک است چند عمل دیگر است:

[صفحه ۳۸۰]

اول: خواندن سوره ی عنکبوت و روم که حضرت صادق علیه السلام قسم یاد فرموده که خواننده ی این دو سوره در این شب از اهل بهشت است.

دوم: خواند حم دخان.

سوم: خواندن سوره ی قدر هزار مرتبه.

چهارم: آن که تکرار کند دراین شب بلکه در تمام اوقات این دعا را: اللهم کن لولیک ... الخ، و ذکر آن در ضمن ادعیه ی شب های دهه ی آخر بعد از دعای شب بیست و سوم گذشت.

پنجم: بخواند: اللهم امدد لی فی عمری و واسع لی فی رزقی واصح لی جسمی و بلغنی املی و ان کنت من الأشقیاء فامحنی من الأشقیاء و اکتبنی من السعداء فانک قلت فی کتابک المنزل علی نبیک المرسل صلواتک علیه و اله یمحو الله ما یشاء و یثبت و

عنده ام الكتاب.

ششم: بخوانـد: اللهم اجعـل فيمـا تقضـى و فيمـا تقـدر من الأمر المحتوم و فيما تفرق من الأمر الحكيم فى ليله القـدر من القضاء الذى لا يرد و لا يبدل ان تكتبنى من حجاج بيتك الحرام فى عامى هذا المبرور حجهم المشكور سعيهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سيئاتهم و اجعل فيما تقضى و تقدر ان تطيل عمرى و توسع لى فى رزقى.

هفتم: بخوانـد اين دعـا را كه در اقبال است: يا باطنا فى ظهوره و يا ظاهرا فى بطونه و ظاهرا فى بطونه و يا باطنا ليس يخفى و يا ظاهرا ليس يرى يا

[صفحه ۳۸۱]

موصوفـا لاـ يبلغ بكينونته موصوف و لاـ حـد محـدود و يـا غائبا غير مفقود و يا شاهـدا غير مشـهود يطلب فيصاب و لم يخل منه السموات و الأرض و ما بينهما طرفه عين لا يدرك بكيف و لا يؤين باين و لا بحيث انت نور النور و رب الأرباب احطت بجميع الأـمور سـبحان من ليس كمثله شـى ء و هـو السـميع البصـير سـبحان من هو هكـذا و لاـ هكـذا غيره. پس دعـا مى كنى به آنچه بخواهى.

هشتم: آن كه غير از غسل اول شب غسلى نيز در آخر شب كند. و بدان كه از براى غسل و احياء اين شب و زيارت امام حسين عليه السلام و صد ركعت نماز فضيلت بسيار و تأكيد شده.

شيخ در تهذيب روايت كرده، از ابوبصـير، از حضـرت صادق عليه السـلام، كه فرمود: در شبى كه اميد مى رود شب قدر باشـد صد ركعت نماز كن، بخوان در هر ركعت قل هو الله احد را ده مرتبه. گفت: گفتم: فدايت شوم اگر قوت نداشـته باشم ايستاده بجا آورم؟. فرمود: نشسته

بجا آور. گفتم: اگر قوت نداشته باشم نشسته بجا آورم؟. فرمود: بجا آور به همان حالی که به قفا خفته ی در فراش خود.

و از دعائم الاسلام روایت است، که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در دهه ی آخر ماه رمضان رختخواب خود را جمع می کرد و کمر خود را محکم می بست برای عبادت، و در شب بیست و سوم اهل خود را بیدار می کرد و آن ها را که خواب ربوده بود آب به صورتشان می پاشید. و حضرت فاطمه صلوات الله علیها نمی گذاشت در این شب احدی از اهلش بخوابد و علاج می فرمود خواب آن ها را به کمی طعام و مهیا می کرد

[صفحه ۳۸۲]

آن ها را برای احیاء آن شب از روز یعنی امر می فرمود که روز را خواب و استراحت کنند که شب خوابشان نبرد و احیا بدارند، و می فرمود: که محروم کسی است که از خیر امشب محروم بماند.

و روایت شده، که حضرت صادق علیه السلام سخت مریض شده بود، چون شب بیست و سوم ماه رمضان موالی خود را امر فرمود که حرکتش دادند به مسجد بردند و آن شب را در مسجد بود تا به صبح.

علامه ی مجلسی (ره) فرموده: که هر مقدار قرآن که ممکن باشد در این شب بخواند و دعاهای صحیفه ی کامله را بخواند خصوصا دعای مکارم الأخلاق و دعای توبه. و روزهای این شب ها را نیز باید حرمت داشت و به عبادت و تلاوت و دعا بسر آورد زیرا که در احادیث معتبره وارد شده است که روز قدر در فضیلت مثل شب قدر است.

شب بیست و هفتم:

بالخصوص غسل وارد شده، و منقول است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام رد

این شب این دعـا را مکرر می خوانـد از اول شب تا به آخر شب: اللهم ارزقنی التجافی عن دار الغرور و الانابه الی دار الخلود و الاستعداد للموت قبل حلول الفوت.

شب آخر ماه:

شب بسیار مبارکی است، و از برای این شب چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

[صفحه ۳۸۳]

سوم: خواندن سوره ی انعام و کهف و یس و صد مرتبه استغفر الله و اتوب الیه.

چهـارم: بخوانـد این دعا را که شـیخ کلینی از حضـرت صادق علیه السـلام نقل کرده: اللهم هـذا شـهر رمضان الـذی انزلت فیه القرآن و قد تصـرم و اعوذ بوجهک الکریم یا رب ان یطلع الفجر من لیلتی هذه او یتصـرم شهر رمضان و لک قبلی تبعه او ذنب ترید ان تعذبنی به یوم القاک.

پنجم: بخواند دعاء یا مدبر الأمور که در اعمال شب بیست و سوم گذشت.

ششم: وداع کند ماه رمضان را به دعاهای وداع که شـیخ کلینی و صدوق و شـیخ مفید و طوسـی و سـید بن طاووس رضوان الله علیهم نقل کرده اند، و شاید بهترین آن ها دعای چهل و پنجم صحیفه ی کامله باشد.

و سـید بن طـاووس روایت کرده است، از حضـرت صـادق علیه السـلام، که هر که در شب آخر مـاه رمضان وداع کنـد آن ماه شریف را و بگویـد: اللهم لا تجعله آخر العهـد من صـیامی لشـهر رمضان و اعوذبک ان یطلع فجر هـذه اللیله الا و قد غفرت لی بیامرزد حق تعالی او را پیش از آن که صبح کند، و روزی فرماید او را توبه و انابه.

سید و شیخ صدوق، از جابر بن عبدالله انصاری روایت کرده اند، که گفت: رفتم به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و

آله در جمعه ی آخر ماه رمضان، چون نظر آن حضرت بر من افتاده فرمود: که ای جابر این آخر جمعه ای است از ماه رمضان پس آن را وداع کن و بگو: اللهم

[صفحه ۳۸۴]

لا تجعله اخر العهد من صیامنا ایاه فان جعلته فاجعلنی مرحوما و لا تجعلنی محروما. پس به درستی که هر که این دعا را بخواند از دو خصلت نیکو ظفر می یابد یا به رسیدن به ماه رمضان آینده یا به آمرزش خدا و رحمت بی انتها.

و سید بن طاووس و کفعمی نقل کرده، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که فرمود: هر که در شب آخر ماه رمضان ده رکعت نماز گذارد، بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل هو الله احد ده مرتبه، و بگوید در رکوع و سجود ده مرتبه سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر، و بعد از هر دو رکعت تشهد بخواند و سلام دهد، و چون از تمام ده رکعت فارغ شد و سلام داد هزار مرتبه استغفار کند و بعد از استغفار سر به سجده گذارد و بگوید در حال سجود: یا حی یا قیوم یا ذا الجلال و الاکارم یا رحمن الدنیا و الأخره و رحیمهما یا ارحم الراحمین یا اله الأولین و الأخرین اغفر لنا ذنوبنا و تقبل منا صلوتنا و صیامنا و قیامنا قسم به حق آن که مرا به راستی به نبوت مبعوث فرموده که جبرئیل مرا خبر داد از اسرافیل از پرودگار خود تبارک و تعالی که سر از سجده بر نداشته باشد که بیامرزد خدا او را و قبول فرماید

از او ماه رمضان را و بگذرد از گناهان او. الخبر.

و این نماز در شب عید فطر نیز روایت شده، و لکن در آن روایت است که تسبیح اربع را در رکوع و سجود عوض تسبیح رکوع و سجود بخواند، و به جای اغفر لنا ذنوبنا تا به آخر دارد اغفر لی ذنوبی و تقبل صومی و صلوتی و قیامی.

[صفحه ۳۸۵]

روز سی ام

سید برای روز آخر دعائی نقل کرده که اولش این است: اللهم انک ارحم الراحمین.

و چون در این روز غالب مردم قرآن ختم می کنند سزاوار است که بعد از ختم بخوانند دعای چهل و دوم صحیفه ی کامله را، و اگر خواسته باشند این دعای مختصر را بخوانند که شیخ از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل کرده: اللهم اشرح بالقرآن صدری و استعمل بالقرآن بدنی و نور بالقرآن بصری و اطلق بالقرآن لسانی و اعنی علیه ما ابقیتنی فانه لا حول و لا قوه الا بک.

و نیز بخواند این دعا را از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نیز روایت شده: اللهم انی اسئلك اخبات المخبتین و اخلاص الموقنین و مرافقه الأبرار و استحقاق حقائق الایمان و الغنیمه من کل بر و السلامه من کل اثم و وجوب رحمتک و عزائم مغفرتک و الفوز بالجنه و النجاه من النار.

خاتمه

اشاره

در بیان نمازهای شب ها و دعاهای روزها که مشهور است، و علامه ی مجلسی (ره) در زاد المعاد در فصل آخر اعمال ماه رمضان ذکر فرموده. و احقر در اینجا اکتفا می کنم به آنچه که آن بزرگوار نگاشته فرموده:

نماز شب اول: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد پانزده مرتبه توحید.

[صفحه ۳۸۶]

دوم: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه انا انزلناه.

سوم: ده رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید.

چهارم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه انا انزلناه.

پنجم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید، و بعد از سلام صد مرتبه اللهم صل علی محمد و ال محمد.

ششم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره ی تبارك الذی بیده الملك.

هفتم: چهار رکعت،

در هر رکعت حمد و سیزده مرتبه انا انزلناه.

هشتم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و بعد از سلام هزار مرتبه سبحان الله.

نهم: شش رکعت میان نماز شام و خفتن، در هر رکعت حمد و هفت مرتبه آیه الکرسی، و بعد از اتمام پنجاه مرتبه اللهم صل علی محمد و ال محمد.

دهم: بیست رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه توحید.

یازدهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه انا اعطیناک الکوثر.

دوازدهم: هشت رکعت: در هر رکعت حمد و سی مرتبه انا انزلناه.

سیزدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید.

چهاردهم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه اذا زلزلت.

[صفحه ۳۸۷]

پانزدهم: چهار رکعت، در دو رکعت اول بعد از حمد صد مرتبه توحید و در دو رکعت دیگر پنجاه مرتبه توحید.

شانزدهم: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و دوازده مرتبه الهیکم التکاثر. هفدهم: دو رکعت، در رکعت اول حمد و هر سوره که خواهد، و در رکعت دوم حمد و صد مرتبه توحید، و بعد از سلام صد مرتبه لا اله الا الله.

هیجدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه انا اعطیناک الکوثر.

نوزدهم: پنجاه رکعت با حمد و پنجاه مرتبه اذا زلزلت، و گویا مراد آن باشد که در هر رکعت یک مرتبه بخواند زیرا که مشکل است در یک شب دو هزار و پانصد مرتبه اذا زلزلت خواندن.

بیستم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و یکم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و دوم: هشت رکعت،

در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست سوم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و چهارم: هشت رکعت: در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

[صفحه ۳۸۸]

بیست و پنجم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید.

بیست و ششم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه توحید.

بیست و هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و تبارک الذی بیده ملکوت، و اگر نتواند بیست و پنج مرتبه توحید.

بیست و هشتم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه آیه الکرسی و صد مرتبه توحید و صد مرتبه کوثر، و بعد از نماز صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد. فقیر گوید: نماز شب بیست و هشتم موافق آنچه من یافتم بدین کیفیت است: شش رکعت نماز کند به فاتحه الکتاب و ده مرتبه آیه الکرسی و ده مرتبه کوثر و ده مرتبه قل هو الله احد و صد مرتبه صلوات بفرستد بر پیغمبر صلی الله علیه و آله.

بیست و نهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید.

سی ام: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید، و بعد از فارغ شدن صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد. و این نمازها چنانچه مذکور شد هر دو رکعت به یک سلام است.

و اما دعاهای روزها

از ابن عباس روایت کرده اند، که حضرت رسول صلی الله علیه و اله فضیلت بسیار از برای روزه ی هر روز ماه مبارک رمضان بیان فرمود،

[صفحه ۳۸۹]

و از برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و ثواب بسیار از برای آن دعا ذکر کرده،

و ما به اصل دعا اکتفا می نمائیم:

دعای روز اول: اللهم اجعل صیامی فیه الصائمین و قیامی فیه قیام القائمین ونبهنی فیه عن نومه الغافلین و هب لی جرمی فیه یا اله العالمین و اعف عنی یا عافیا عن المجرمین.

دعای روز دوم: اللهم قربنی فیه الی مرضاتک و جنبنی فیه من سخطلك و نقماتک و وفقنی فیه لقرآئه ایاتک برحمتک یا ارحم الراحمین.

دعای روز سوم: اللهم ارزقنی فیه الذهن و التنبیه و باعدنی فیه من السفاهه و التمویه واجعل لی نصیبا من کل خیر تنزل فیه بجودک یا اجود الأجودین.

دعای روز چهارم: اللهم قونی فیه علی اقامه امرک و اذقنی فیه حلاوه ذکرک و اوزعنی فیه لأداء شکرک بکرمک و احفظنی فیه بحفظک و سترک یا ابصر الناظرین. دعای روز پنجم: اللهم اجعلنی فیه من المستغفرین و اجعنی فیه من عبادک الصالحین القانتین واجعلنی فیه من اولیائک المقربین برافتک یا ارحم الراحمین.

دعای روز ششم: اللهم لا تخذلنی فیه لتعرض معصیتک و لا تضربنی بسیاط نقمتک و زحزحنی من موجبات سخطك بمنک و ایادیک یا منتهی رغبه الراغبین.

دعای روز هفتم: اللهم اعنی فیه علی صیامه و قیامه و جنبنی فیه من هفواته و اثامه و ارزقنی فیه ذکرک بدوامه بتوفیقک یا هادی

[صفحه ۳۹۰]

المضلین.

دعای روز هشتم: اللهم ارزقنی فیه رحمه الأیتام و اطعام الطعام و افشاء السلام و صحبه الکرام بطولك یا ملجا الأملین.

دعای روز نهم: اللهم اجعل لی فیه نصیبا من رحمتک الواسعه و اهدنی فیه لبراهینک الساطعه وخذ بناصیتی الی مرضاتک الجامعه بمحبتک یا امل المشتاقین.

دعای روز دهم: اللهم اجعلنی فیه من المتوکلین علیک و اجعلنی فیه من الفائزین لدیک و اجعلنی فیه من المقربین الیک

باحسانک یا غایه الطالبین.

دعای روز یازدهم: اللهم حبب الی فیه الاحسان و کره الی فیه الفسوق و العصیان و حرم علی فیه السخط و النیران بعونک یا غیاث المستغیثین.

دعای روز دوازدهم: اللهم زینی فیه بالستر و العفاف و استرنی فیه بلباس القنوع و الکفاف و احملنی فیه علی العدل و الانصاف و امنی فیه من کل ما اخاف بعصمتک یا عصمه الخائفین.

دعای روز سیزدهم: اللهم طهرنی فیه من الدنس و الأقذار و صبرنی فیه علی کائنات الأقدار و وفقنی فیه للتقی و صحبه الأبرار بعونک یا قره عین المساکین.

دعای روز چهاردهم: اللهم لاـ تؤاخذنی فیه بالعثرات و اقلنی فیه من الخطایا و الهفوات و لا تجعلنی فیه غرضا للبلایا و الأفات بعزتک یا عز المسلمین.

[صفحه ۳۹۱]

دعای روز پانزدهم: اللهم ارزقنی فیه طاعه الخاشعین و اشرح فی صدری بانابه المخبتین بامانک یا امان الخائفین.

دعای روز شانزدهم: اللهم وفقنی فیه لموافقه الأبرار و جنبنی فیه مرافقه الأشرار و اونی فیه برحمتک الی دار القرار بالهیتک یا اله العالمین.

دعای روز هفدهم: اللهم اهدنی فیه لصالح الأعمال و اقض لی فیه الحوائج و الأمال یا من لا یحتاج الی التفسیر و السؤال یا عالما بما فی صدور العالمین صل علی محمد و اله الطاهرین.

دعای روز هیجدهم: اللهم نبهنی فیه لبرکات اسحاره و نور فیه قلبی بضیاء انواره و خذ بکل اعضائی الی اتباع اثاره بنورک یا منور قلوب العارفین.

دعای روز نوزدهم: اللهم و فر فیه حظی من برکاته و سهل سبیلی الی خیراته و لا تحرمنی قبول حسناته یا هادیا الی الحق المبین.

دعای روز بیستم: اللهم افتح لی فیه ابواب الجنان و اعلق عنی فیه ابواب النیران و وفقنی

فیه لتلاوه القرآن یا منزل السکینه فی قلوب المؤمنین.

دعـای روز بیست و یکم: اللهم اجعـل لی فیه الی مرضاتـک دلیلاـ و لاـ تجعل للشـیطان فیه علی سبیلا و اجعل الجنه لی منزلا و مقیلا یا قاضی حوائج الطالبین.

دعای روز بیست و دوم: اللهم افتح لی فیه ابواب فضلک و انزل علی فیه برکاتک و وفقنی فیه لموجبات مرضاتک و اسکنی فیه

[صفحه ۳۹۲]

بحبوبات جناتک یا مجیب دعوه المضطرین.

دعای روز بیست و سوم: اللهم اغسـلنی فیه من الـذنوب و طهرنی فیه من العیوب و امتحن قلبی فیه بتقوی القلوب یا مقیل عثرات المذنبین.

دعـای روز بیست و چهـارم: اللهم انی اسـئلک فیه مـا یرضـیک و اعوذبـک مما یوذیک و اسـئلک التوفیق فیه لأن اطیعک و لا اعصیک یا جواد السائلین.

دعای روز بیست و پنجم: اللهم اجعلنی فیه محبا لأولیائک و معادیا لأعدائک مستنا بسنه خاتم انبیائک یا عاصم قلوب النبیین.

دعـای روز بیست و شـشم: اللهم اجعـل سـعیی فیه مشـکورا و ذنـبی فیه مغفورا و عملی فیه مقبولاـ و عیبی فیه مسـتورا یـا اسـمع السامعین.

دعای روز بیست و هفتم: اللهم ارزقنی فیه فضل لیله القدر و صـیر اموری فیه من العسر الی الیسر و اقبل معاذیری فیه و حط عنی الذنب و الوزر یا رؤفا بعباده الصالحین.

دعـای روز بیسـت و هشـتم: اللهـم و فر حظی فیه من النوافـل و اکرمنی فیه باحضـار المسائـل و قرب فیه وسـیلتی الیـک من بین الوسائل یا من لا یشغله الحاح الملحین.

دعـای روز بیست و نهم: اللهم غشـنی فیه بـالرحمه و ارزقنی فیه التوفیق و العصـمه و طهر قلبی من غیاهب التهمه یا رحیما بعباده المؤمنین.

[صفحه ۳۹۳]

دعای روز سی ام: اللهم اجعل صیامی فیه بالشکر و

القبول علی ما ترضاه و یرضاه الرسول محکمه فروعه بالأصول بحق سیدنا محمد و اله الطاهرین و الحمد لله رب العالمین.

مؤلف گوید: که در تقدیم و تأخیر دعاها و عبادات هر یک در کتب دعوات مختلف ذکر کرده اند، چون روایتش را معتبر نمی دانم متعرض ذکر آن ها نشدم. و دعای روز بیست و هفتم را کفعمی در روز بیست و نهم ذکر کرده است و موافق مذهب شیعه در روز بیست و سوم خواندن دور نیست که انسب باشد. انتهی.

[صفحه ۳۹۴]

- (حدیث شریف کساء) -

(به سند صحیح عن جابر بن عبدالله الأنصاری)

عن فاطمه الزهراء علیهاالسلام بنت رسول الله صلی الله علیه و اله قال سمعت فاطمه انها قالت دخل علی ابی رسول الله فی بعض الأیام فقال السلام علیک یا فاطمه فقلت علیک السلام قال انی اجد فی بدنی ضعفا فقلت لفه اعیذک بالله یا ابتاه من الضعف فقال یا فاطمه ایتینی بالکساء الیمانی فغطینی به فاتیته بالکساء الیمانی فغطیته به و صرت انظر الیه و اذا وجهه یتلألؤ کانه البدر فی لیله تمامه و کماله فما کانت الا ساعه و اذا بولدی الحسن قد اقبل و قال السلام علیک یا اماه فقلت و علیک السلام یا قره عینی و ثمره فؤادی فقال یا اماه انی اشم عندک رائحه طیبه کانها رائحه جدی رسول الله فقلت نعم ان جدک تحت الکساء فاقبل الحسن نحو الکساء و قال السلام علیک یا جداه یا رسول الله اتأذن لی ان ادخل معک تحت الکساء قال و علیک السلام یا ولدی و یا صاحب حوضی قد اذنت لک فدخل معه تحت الکساء فما کانت الا ساعه و اذا بولدی الحسین

قـد اقبل و قال السـلام علیک یا اماه فقلت و علیک السـلام یا ولدی و یا قره عینی و ثمره فؤادی فقال لی یا اماه انی اشم عندک رائحه طیبه کانها رائحه جدی رسول الله فقلت

[صفحه ۳۹۵]

نعم و ان جـدک و اخاک تحت الکساء فدنی الحسـین نحو الکساه و قال السـلام علیک یا جداه السـلام علیک یا من اختاره الله اتأذن لی ان ادخل معکما تحت الکساء فقال و علیک السـلام یا ولـدی و یا شافع امتی قـد اذنت لک فدخل معهما تحت الکساء فاقبـل عنـد ذلـک ابوالحسن علی بن ابیطـالب و قـال السـلام علیـک یـا بنت رسول الله فقلت و علیـک السـلام یـا ابـاالحسن و یا امیرالمؤمنین فقـال یـا فـاطمه انی اشم عنـدک رائحه طیبه کانهـا رائحه اخی و ابن عمی رسول الله فقلت نعم هـا هو مع ولـدیک تحت الکسـاء فاقبـل علی نحو الکسـاء و قـال السـلام علیـک یا رسول الله اتاذن لی ان اکون معکم تحت الکساء قال له و علیک السـلام یا اخی یا وصـیی و خلیفتی و صاحب لوائی قـد اذنت لک فدخل علی تحت الکساء ثم اتیت نحو الکساء و قلت السـلام علیک یا ابتاه یا رسول الله اتأذن لی ان اکون معکم تحت الکساء قال و علیک السـلام یا بنتی و یا بضعتی قد اذنت لک فدخلت تحت الکسـاء فلمـا اکتملنـا جیمعـا تحت الکساء اخـذ ابی رسول الله صـلی الله علیه و آله بطرفی الکساء و اومی بیـده الیمنی الی السـمای و قـال اللهم ان هؤلاـء اهل بیتی و خاصتی و حامتی لحمهم لحمی و دمهم دمی یؤلمنی ما یؤلمهم و یحزننی ما یحزنهم انا حرب لمن حاربهم و

سلم لمن سالمهم و عدو لمن عاداکم و محب لمن احبهم انهم منی و انا منهم فاجعل صلواتک و برکاتک و رحمتک و غفرانک و رضوانک علی و علیهم و اذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا فقال الله عزوجل یا ملائکتی و یا سکان سمواتی این ما خلقت سماء مبنیه و لا ارضا مدحیه و لا قمرا منیرا و لا

[صفحه ۳۹۶]

شمسا مضیئه و لا فلکا یدور و لا بحرا یجری و لا فلکا یسری الا فی محبه هؤلاء الخمسه الذین هم تحت الکساء فقال الأمین جبرائیل یا رب و من تحت الکساء فقال عزوجل هم اهل بیت النبوه و معدن الرساله هم فاطمه و ابوها و بعلها و بنوها فقال جبرائیل یا رب اتأذن لی ان اهبط الی الأرض لأکون معهم سادسا فقال الله نعم قد اذنت لک فهبط الأمین جبرائیل و قال السلام علیک یا رسول الله العلی الأعلی یقرئک السلام و یخصک بالتحیه و الاکرام و یقول لک و عزتی و جلالی انی ما خلقت سماء مبنیه و لا ارضا مدحیه و لا قمرا منیرا و لا شمسا مضیئه و لا فلکا یدور و لا بحرا یجری و لا فلکا یسری لا لأجلکم و محبتکم و قد اذن لی ان ادخل معکم فهل تأذن لی یا رسول الله فقال رسول الله و علیک السلام یا امین وحی الله انه نعم قد اذنت لک فدخل جبرائیل معنا تحت الکساء فقال لأبی ان الله قد اوحی الیکم یقول انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا فقال علی لأبی یا رسول الله اخبرنی ما لجلوسنا هذا تحت الکساء من الفضل عند الله

فقال النبی و الـذی بعثنی بالحق نبیا و اصـطفانی بالرساله نجبا ما ذکر خبرنا هذا فی محفل من محافل اهل الأرض و فیه جمع من شیعتنا و محبینا الا و نزلت علیهم الرحمه و حفت بهم الملائکه و استغفرت لهم الی ان یتفرقوا فقال علی اذا و الله فزنا و فاز شیعتنا و رب الکعبه فقـال النبی ثانیـا یا علی و الـذی بعثنی بالحق نبیا و اصـطفانی بالرساله نجیا ما ذکر خبرنا هـذا فی محفل من محافل اهل الأرض و فیه جمع من شیعتنا و محبینا و فیهم مهموم الا و فرج

[صفحه ۳۹۷]

الله همه و لا مغموم الا و کشف الله غمه و لا طالب حاجه الا و قضـی الله حاجته فقال علی اذا و الله فزنا و سعدنا و کذلک شیعتنا فازوا و سعدوا فی الدنیا و الأخره و رب الکعبه.

پاورقی

[۱] طه: آیه ی ۱۳.

[۲] حجرات: آیات ۳ - ۲.

[۳] تفسیر نورالثقلین: ج ۱، ص ۶۴۵.

[۴] اصول کافی: ج ۱ ص ۴۳۰.

[۵] فاطر: آیه ی ۱۰.

[۶] اصول کافی: ج ۱ ص ۴۲۲.

[۷] کهف: آیه ی ۴۴.

[۸] اصول کافی: ج ۱ ص ۴۱۸.

[۹] بحارالأنوار ج ۲۷، ص ۱۶۷.

[۱۰] بحارالأنوار: ج ۲۷، ص ۱۶۸.

[۱۱] غاشیه: آیات ۴ - ۲.

[۱۲] بحارالأنوار: ج ۲۷ ص ۲۰۱.

[۱۳] بحارالأنوار: ج ۲۷، ص ۲۰۲.

[۱۴] بحار الأنورا ج ۲۴، ص ۳۱.

[۱۵] توبه: آیه ی ۱۱۹.

[۱۶] ج ۲، ص ۲۸۰.

[۱۷] نساء: آیه ی ۵۹.

[۱۸] بحارالأنوار: ج ۲۵، ص ۱۴۵.

[۱۹] بحار الأنورا: ج ۲۵، ص ۱۲۴ - ۱۲۰.

[۲۰] بحارالأنوار: ج ۷۷، ص ۱۸۱.

[۲۱] اگر این زیارت برای غیر امیرالمؤمنین (ع) خوانده شود السلام علیك یا امیرالمؤمنین گفته نمی شود.

[۲۲] یا علی بن موسی الرضا.

[۲۳] ج ۱، ص ۲۳۶.

[۲۴] ج

۲، ص ۳۲۷.

[۲۵] ج ۲، ص ۳۲۷.

[۲۶] مصباح الزائر: ص ۷۸۲.

[۲۷] وسائل الشیعه: ج ۷، ابواب الصوم المندوب، باب ۲۱، حدیث ۲.

[۲۸] وسائل الشیعه: ج ۷، ابواب الصوم المندوب، باب ۲۱، حدیث ۳.

[۲۹] شفاء الصدور: ج ۱، ص ۱۱۰.

[۳۰] ممن قاتلک و نصب لک الحرب و بالبرائه ممن اسس اساس الظلم و الجور علیکم و ابرء الی الله و الی رسوله.

[۳۱] شفاء الصدور: ج ۱، ص ۱۰۵.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹